

PONTIFICIA COMMISSIONE PER LA REDAZIONE
DEL CODICE DI DIRITTO CANONICO ORIENTALE

FONTI

FASCICOLO IX

DISCIPLINE GENERALE ANTIQUE

(IV°-IX° s.)

par
Périclès-Pierre JOANNOU
professeur à l'Université de Munich

Index
analytique aux CCO, CSP, CPG

TIPOGRAFIA ITALO-ORIENTALE «S. NILO» - GROTTAFERRATA (ROMA)
1964

PONTIFICIA COMMISSIONE PER LA REDAZIONE
DEL CODICE DI DIRITTO CANONICO ORIENTALE

FONTI

FASCICOLO IX

DISCIPLINE GENERALE ANTIQUE

(IVe-IXe s.)

par
Périclès-Pierre JOANNOU
professeur à l'Université de Munich

Index
analytique aux CCO, CSP, CPG

TIPOGRAFIA ITALO-ORIENTALE «S. NILO» - GROTTAFERRATA (ROMA)
1964

(SC)

KBG

.057

1962

t.3

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY PAIR

32101 020414908

TOME I

Ier PARTIE : Le canons des conciles oecuméniques (CCO)

APPEND. I : Le 8e concile de CP

2e PARTIE : Les canons des synodes particuliers (CSP)

APPEND. II : Pepe, concile et patriarches

TOME II

Les lettres canoniques des Pères (CPG)

Index général aux deux volumes

R 104 2314

1126

9100012537

Τῇ μητρὶ ἐκκλησίᾳ,
τῶ ἀποστολικῷ θρόνῳ

Ἡ χάρις καὶ ἡ εὐλογία τοῦ
ἁγίου πνεύματος καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων
ὑμῶν πάντοτε, ἀμήν...

Ῥωμ. θ'. 3

TABLES DES MATIERES

Au lecteur bienveillant	p.	ix
Index analytique des matières	col.	i
Citationes de l'Ecriture sainte	»	345
Errata corrige	»	359

IMPRIMATUR

Ex Abbatia S. Mariae Cryptaeferratae, 14 julii 1964

✠ THEODORUS,
Archimandrita Ordinarius

AU LECTEUR BIENVEILLANT !

Arrivé au bout de la tâche, dont m'avait chargé Son Eminence Révérendissime le Card. P. P. Agagianian il y a quatre ans, je rends grâce à Dieu de m'avoir aidé à la remplir le mieux que j'ai pu.

Ma plus grande récompense fut la bienveillante et paternelle bénédiction de Sa Sainteté l'évêque de Rome, notre Père commun, le Pape Paul VI, pour l'oeuvre accomplie, donnée à l'audience du 13 Avril 1964 et par Son auguste Lettre du 17 Avril 1964.

Dans mon labeur pénible, minutieux et ingrat, j'ai trouvé une aide précieuse à le poursuivre dans les encouragements, dont a daigné me combler par Ses deux augustes Lettres S. S. le Patriarche de Constantinople Athénagoras, et dans ceux de Leurs Eminences Rmes les Cardinaux Agagianian, Cicognani, Larraonna, Coussa, et du Rme Archimandrite de Grottaferrata P. Théodore, - leurs Lettres - préfaces à mes trois volumes en témoigneront pour toujours, ainsi que dans les félicitations de mes collègues de tous pays. Je leur en dis ici ma plus profonde reconnaissance.

* * *

L'Index présent, qui reprend la tradition de la « Synagoga », a pour but de grouper méthodiquement, en vue de l'histoire du droit ecclésiastique et de sa terminologie, les données contenues dans les trois volumes.

L'ordre alphabétique en est celui de l'alphabet latin, les termes grecs sont rangés dans l'ordre de leur transcription litterale en latin; ainsi γ se trouve sous la lettre G, χ sous c, φ sous Ph, les termes avec un esprit rude sous la lettre h etc.

Il ne faut pas y chercher un code complet de droit canonique: les canons que l'Index résume représentent une adaptation de la tradition disciplinaire de l'Eglise à des circonstances particulières, s'étalant sur plusieurs siècles. Je me suis efforcé de classer les matières des articles de façon à indiquer l'évolution progressive de cette discipline.

Il n'est pas non plus un lexique de la langue grecque: il répète le ou les sens de chaque terme, tel qu'il se rencontre dans les canons cités là-même. Pour ces raisons il ne faut jamais omettre de lire pour chaque terme l'article tout entier.

Les noms propres latins, cités dans le texte du synode de Carthage et celui de la lettre de Cyprien, ont été mis en latin, j'en ai ajouté la transcription correspondante du texte grec, car elle varie; p. ex. Victor: Οὐίκτωρ et Βίκτωρ. Pour éviter les répétitions et que le volume du livre n'augmente à l'infini, j'ai dû partager les citations de canons qui se réfèrent à un terme, entre deux ou trois articles apparentés, en renvoyant chaque fois aux articles complémentaires. Je prie le lecteur de s'y rapporter pour compléter son information.

Le mot latin entre guillemets « », qui suit un terme grec, répète la version du texte latin; j'y ai ajouté la traduction latine courante, si le mot entre guillemets est difficile à comprendre ou ne rend point le sens du terme grec.

A propos des citations du « 8ème conc. oecuménique » je rappelle ce que j'ai dit dans l'introduction à ce concile: que ses canons n'ont point force de loi, mais une valeur de témoin pour l'histoire des événements d'alors, et que le texte authentique en est la version latine d'Anastase.

Les renvois aux canons. Les chiffres romains de I à VIII renvoient aux canons des conciles oecuméniques (C C O) c'est-à-dire au vol. I 1; les abréviations des noms des synodes particuliers, Anc., Neoc. etc., au vol. I 2 (C S P); celles des noms des Pères Grecs, Bas., Greg., Petr. etc., au vol II (C P G); il m'a semblé que la confusion n'est pas difficile à éviter dans la consultation, et j'ai évité par là de répéter plus de 10.000 fois l'indication du volume, ce qui aurait augmenté le nombre des pages et le coût de l'impression;

p. ex. I 8: 34, 1 = 8ème canon du 1er conc. oecum. (C C O) page 34, ligne 1.

Munich, en la fête des SS. Apôtres Pierre et Paul 1964

P. Joannou

ABREVIATIONS

CCO	Joannou, Les canons des conciles oecuméniques
CSP	» Les canons des synodes particuliers
CPG	» Les canons des Pères grecs
COD	» Conciliorum Oecumenicorum Decreta, 1962
Dion	Texte de la version latine de Denys le Petit
Ana	Texte de la version latine d'Anastase le Bibliothécaire
PG	Patrologie grecque de Migne
PL	» latine » »
Rh	Rhalli et Potli, Syntagma

all.	allocutio	Lat.	textus latinus
app.	apparatus criticus	lem.	lemma
c.	canon	n.	nota, adnotatio in intr. vel in <i>Pape</i>
cc.	canones	sq., sqq.	sequens, sequentia
caet.	caetera	subscr.	subscriptio
cf.	confer	superscr.	superscriptio
CP	Constantinopolis	t.	textus
dist.	distingue	tit.	titulus
e. gr.	exempli gratia	1-3-4	1 et 3 et 4
epil.	epilogus	1 ad 4	1, 2, 3, 4
Gr.	textus Graecus		
intr.	introductio		

Abreviationes in Concordantia

I	Nicaenum Concilium I	Ant.	Antiochena synodus
II	Constantinopolitanum I	Ap.	Apostolorum canones
III	Ephesinum	Carth.	Carthaginensis synodus
IV	Chalcedonense	CP.	Constantinopol. synodus (394)
VI	Trullanum	Gangr.	Gangrensis synodus
VII	Nicaenum II	Laod.	Laodicensis synodus
VIII	Constantinopolitanum IV	Neoc.	Neocesarensis synodus
AB	Prima-secunda synodus	Sard.	Sardicensis synodus
Anc.	Ancyrana synodus	Soph.	S. Sophiae synodus

Amph.	Amphilochius Iconiensis	Greg.	Gregorius Neocesariensis
Ath.	Athanasius Alexandrinus	Naz.	Gregorius Nazianzenus
Bas.	Basilus Caesariensis	Nyss.	Gregorius Nyssenus
Cyr.	Cyrillus Alexandrinus	Petr.	Petrus Alexandrinus
Cypr.	Cyprianus Carthagin.	Tar.	Tarasius CP
Dion.	Dionysius Alexandrinus	Theoph.	Theophilus Alexandrinus
Genn.	Gennadius CP	Tim.	Timotheus Alexandrinus

Pape. Pape, Conciles et Patriarches in: CSP 487 sqq.

A

AARON, favet idololatriae populi in deserto, ne iste Aegyptum petat *Ath.* 3: 79, 2.

ABIAΣTΩΣ, «absque vi», pacifice *IV* 17: 83, 3.

ABIURATIONIS libellus, i. e. anathema contra haeresim, ab haereticis subscribendus: v. reconciliatio 1 (per libellum).

ABAABEIA, τῆς ἰδίας ἀ., «innocentiam suam» *Carth.* 79: 320, 12.

ABORTUS, sive nascitura necando, sive ad hoc abortiva - ἀμβλωθρίδια sumendo, homicidium est *Anc.* 21: 71, 4; *VI* 91: 227, 9; *Bas.* 8: 107, 23; homicidas facit dantes et recipientes medicamenta *ibid.*; duplicem occisionem includit, sibi propositam nascituri infantis et tentamen adversus vitam matris *Bas.* 2: 99, 19; nulla fit distinctio de infirmi - ἀνεξικόνιστον aut formato foetu *ibid.*: 99, 17; mortem matris generatim causat *ibid.*: 99, 22.

Paenitentiam homicidii habet *VI* 91: 227, 11; *Bas.* 8: 107, 23; 2: 99, 17; antiquus canon eam usque ad exitum vitae produxit, nos ad 10 annos *Anc.* 21: 71, 4; *Bas.* 2: 100, 6: v. paenitentia publica (10 annorum).

ABSIDA - ἀψίς, ante a., *Carth.* 43: 261, 8: v. impositio manus.

ABSOLUTIO a censuris, abs. sacramentalis: v. paenitentia 5; in articulo mortis: v. moribundi.

ABSTINENTIA, aliquo cibo vel potu se privare: v. ἀποχή, ἀπέχεσθαι; a vino et oleo *Tim.* 8: 245, 1; 10: 246, 10 et 17; a sanguine *Ap.* 63: 40, 16 a cibus e sanguine praeparatis *VI* 67: 205, 7; a carnibus *Anc.* 14: 66, 4; a carne et vino *Ap.* 53: 36, 16. Propter ascetim facienda, in pietate et fide *Gangr.* 2: 90, 3; non propter abominationem *Ap.* 51: 35, 13; 53: 36, 17; *Anc.* 14: 66, 4; quia omnis cibus in se bonus est *Bas.* 28: 128, 8; 86: 159, 24; diebus festis ob scandalum fidelium cibi cum carne cocti saltem contingendi *Anc.* 14: 66, 6; carnes sicut et legumina comedi possunt, distinguendo utile a noxio *Bas.* 86: 160, 5; canis carni comestionem extrema necessitas excusat *ibid.*: 160, 11; in quadragesimae sabbatis et dominicis, etsi non ieiunetur, tamen abstinentia a carne, ovis et caseo observanda est *VI* 56: 193, 15: v. ieiunium, idolothyta, encratitiae.

ABUNDANTIUS - Ἄβουνδάντιος, cons. *Carth. prooem.*: 249, 12.

AKAKIOΣ episc. *Cyr.* 6* 285, 28 app.

AKAINOTOMHTA, sine innovatione *VI* 39: 173, 17.

AKANONIETA, in canone s. scripturae non relati libri: legi in ecclesia prohibentur *Laod.* 59: 154, 5; aliqui tamen privatim a catechumenis legendi *Ath.* 2: 75, 17: v. apocrypha.

- ACATHOLICII: v. schismatici, haeretici, Iudaei, pagani.
- ACCEPTIO personarum in celebratione missae excludenda *Bas.* 93*: 188, 11.
- ACCLAMATIO in concilio approbatoria de symbolo Nicaeno non immutando *III* 7: 61, 15 *tit.*: v. δὶ α λ α λ ι δ ᾶ.
- AKKOYBITA στρωνώσειν, mensas erigere, in ecclesiis vetatur *VI* 74: 212, 6: v. ἀ γ ἄ π η, convivium.
- ACCUSATIO, accusator: v. κατηγόριαι, αἰτία, ἔγκλημα μέμψις. 1. actio in iudicio *II* 6: 49, 20; admittere ad accusationem *II* 6: 49, 18; *Greg.* 5: 26, 9.
2. Accusatoris honorabilitas: v. ὑπέληψις; dignus fidei sit *Theoph.* 9: 269, 20; *Ap.* 74: 45, 11; de eius persona non inquirendum, si de propria causa agit *Carth.* 19: 236, 3; 129: 403, 19; in causis privatis nec persona, nec religio accusatoris est disquirenda *II* 6: 50, 7. Accusatores nequeunt esse, nisi in propriis causis: haeretici *Ap.* 75: 46, 11; servi, liberti, infames et a lege exclusi, haeretici, pagani et Iudaei *Carth.* 129: 403, 9; haeretici, excommunicati et depositi, accusati nondum a crimine insontes declarati *II* 6: 51, 6 et 12; *Carth.* 8: 222, 8; 19: 236, 3; 128: 402, 20.
3. Accusatio documentis productis probanda *Carth.* 133: 406, 8; disquisitio diligenter peragenda, non ex rumoribus et obtrectationibus *Theoph.* 6: 267, 17; testibus fide dignis adhibitis *Theoph.* 9: 269, 22; *Bas.* 92: 186, 16: v. testes, iudicia 1. Crimina plurima obiciens, si primum non probaverit, ad caetera non admittatur *Carth.* 130: 404, 6.
4. Locus eligatur alius, accessu testibus facilis, si accusator vel accusatus tumultum timeant *Carl.* 30: 245, 16.
5. Ad diem dictum accusator si non occurrat, tempore ei dato, vel

etiam prorogato, (v. tempus datum) damnari debet *Carth.* 100: 366, 3; 19: 235, 12; idem, accusatus *Carth.* 19: 234, 9; accusatus episcopus saltem annuae synodo generali occurrat, ut causa sua terminetur *Ap.* 74: 46, 5; *Carth.* 19: 235, 2; 48: 266, 19: v. contumacia 1-2.

6. De accusatione cognoscit proprius iudex v. iudex 2. Actione ad secundam instantiam delata, accusator in scriptis spondere debet se poenam talionis subituum, si accusationem calumniatoriam esse probetur *II* 6: 52, 11: v. iudicia, appellatio.

AKEΛΔAMA, pretium sanguinis *Bas.* 90: 178, 17.

AXAP filius Zarae, iram dei adversus Israel excitat *Greg.* 3: 23, 23.

AXEIPOΘETOS ὑπηρεσία, ministerium sine impositione manus collatum, opp. οἱ ἐν β α θ μ ῶ *Bas.* 51: 142, 13; προβάλῃσθαι *IV* 2: 70, 9.

ACHOLIUS episc. Thessalonic., legatus Damasi papae Roman. ad concil. *II* *intr.*: 42; *Naz.* *intr.*: 228.

AKOH, εἰς τὰς ἀκοὰς ἦλθεν, ad aures pervenit s. concilii *IV* 19; 84, 13; 23: 87, 5 vel solum ἦλθεν εἰς ἡμᾶς *IV* 12: 79, 9; 3: 71, 6: est informatio oralis in iudiciis: v. ἀκουσθηναί, περιηχησεῖσθαι.

ACOMETI, monachi Chalcedonens. *IV* *intr.*: 68 n. 24.

AKOINΩNHΣIA, simplex communionis privatio *Carth.* 29: 245, 9; 79: 320, 4.

AKOINΩNHTOΣ, sola communione sacramentali privatus *I* 5: 28, 1; 16: 37, 17; *III*, 6: 61, 12; *IV* 4: 73, 21; 8: 76, 12; 16: 82, 12; 20: 85, 21; 23: 87, 9; *Ant.* 1: 104, 9; *Ap.* 10: 12, 20; *Laod.* 9: 134, 14; *Sard.* 13: 178, 14; *Bas.* 58: 145, 23. A diacono discedere ante anaphoram iubentur *Tim.* 9: 245, 18, exceptis ecclesiis in quibus simplex

assistentia pro communione sola privatis admissa fuit: v. σύστασις. Distinguitur ab ἀπόβλητος exclusus *Ant.* 1: 104, 9; a μὴ συνεχομένοις, fidelium missae assistere prohibitis *Ant.* 2: 106, 7: v. εὐχὴ, excommunicatio 2, paenitentia publica 2.

AKOΛΟΥΘΙΑ, 1. successio ordinationum *Bas.* 1: 97, 1;

2. Continuitas in praxi ecclesiae, *Cyr.* 3: 281, 7; *Bas.* 4: 102, 10; *II* 7: 53, 10: v. συνήθεια, traditio.

3. Analogia legis ex praecedenti praxi *Bas.* 4: 102, 13; *cf. Bas. prooem.* 93, 10; 30: 130, 12.

AKOΛΟΥΘON, τὸ ἀ. 1. Analogia legis *Bas.* 18: 119, 12.

2. Consequentia legis, de qua discernere legislatoris, non iudicis est *Bas.* 87: 163, 22; consequentia fidei *Bas.* 91: 184, 13.

AKOΛΟΥΘΗΣΑΙ, raptorem volens sequi *Bas.* 38: 133, 21.

AKΟΥΣΘΗΝΑΙ, audientiam in iudiciis obtinere: *Carth.* 11: 224, 17; 12: 225, 1; 29: 245, 10.

AKPIBEIA, exacta observantia canonum *Bas.* 89: 172, 17; *VI* 29: 160, 9; opp. οικονομία *VI* 37: 172, 9; opp. συνήθεια *Bas.* 3: 103, 14; *VI* 102: 241, 12.

AKPOAΞE, auditio, 1. paenitentiae gradus secundus; fit assistendo cum populo christiano ad auditionem praedicationis et s. scripturae *Nyss.* 5: 218, 20; usque ad orationem supra catechumenos *Greg.* 11*: 29, 15; posthaec audientes nulla oratione supra eos lecta, exeunt *Bas.* 75: 152, 14; *Greg.* 11*: 29, 17.

2. Locus in quo consistunt est diversus a loco catechumenorum *I* 14: 36, 6; est nartex *Greg.* 11*: 29, 9: v. catechumeni 2. Audientes

- ἀκροώμενοι non assistunt s. ordinationi *Laod.* 5: 132, 10.

3. Aequivalere admissioni ad paenitentiam publicam videtur: *Greg.* 7: 27, 17; 8: 28, 7; *cf. Greg. intr.*: 17.

AKPΩTHPIAΣAΣ ἐκυτόν, seipsum mutilavit *Ap.* 22: 18, 4: v. eunuchi.

ACTA, publicus textus actorum in synodo vel concilio: v. πεπραγμένα; in pluribus exemplaribus conscripta *Carth.* 133: 407, 10-18-22; in archivo episcopali assertata: v. σκρίνιον, μάρτιξ, ἐπισκοπεῖον.

ACTIO in iudiciis - ὑπόθεσις *IV* 9: 76, 22; intendere a. - ἐπαγγεῖν μέμψιν *II* 6: 50, 4;

1. A. criminalis aut civilis - ἐγκληματικόν, πολιτικόν πρᾶγμα *Carth.* 15: 228, 12 et 19; privata seu propria, si de detrimento vel iniuria alicui allata agitur *II* 6: 50, 7; ecclesiastica, i. e. in rebus ad ecclesiam pertinentibus *II* 6: 50, 14 et 20.

2. In privata seu propria re non inquirendum de persona, neque religione accusatoris, in ecclesiastica inquirendum: v. accusatio, accusator. Actio a clericis exercenda est coram iudice ecclesiastico proprio: v. iudex 2, iudicia 1, appellatio, privilegia 3.

ACTUS humanus firmus esse debet, scientia et iudicio factus post rationis aetatem *VI* 40: 175, 15: v. aetas rationis; per se aut per alium factus - αὐτοχειρῆ ἢ ἐξ ἐπιτάγματος *AB* 8: 461, 8; 9: 462, 15; ex coactione aut necessitate v. coactio, necessitas; ex ignorantia - ἀγνοία *VI* 3: 126, 18 et 128, 10; *Bas.* 27: 127, 14 et 128, 3; ex errore aut scientia vel praemeditatione *Bas.* 8: 105, 4; e negligentia *Bas.* 33: 131, 17: v. homicidium 2 et 3, lapsi. Idem actus, secundum quid legitimi, secundum aliud vetiti *Ath.* 1: 68, 11. Boni

actus ex rationali, concupiscibili et irascibili parte animae orti Nyss. 1: 206, 4; 207, 21; 208, 12; mali eiusdem partibus Nyss. 1: 207, 12; 208, 2; 208, 27. Finis malus vitiat actum bonum Bas. 29: 129, 7. De forma actus non est curandum, sed de re ipsa, an bona sit Bas. 28: 128, 16; 29: 129, 7; 30: 130, 20; non forma, sed voluntas peccantis iudicanda Bas. 53: 143, 11: v. peccatum, vitiat actio.

ΑΚΥΡΑ, «infirmā»: v. κῦρος, κυρίαν; ex se invalida Ant. 13: 115, 12: v. irrita; ἄκυρος καὶ ἀβέβαιος «non sit rata» Sard. 15: 182, 9; v. βέβαιος; ἀκυρωθῆσεται «in irritum deducatur I 15: 36, 21; ἀκυρωθέντων «in irritum deducta esse» II 4: 48, 13.

ADAM moriturum fuisse, etsi non peccasset, dicentibus anathema Carth. 109: 376, 5.

ΑΔΕΚΤΟΣ: ἀφορισμένος ἦτοι ἄδικτος (subaudi εἰς τὴν κοινωνίαν) excommunicatus vel communione privatus Ap. 12: 13, 14; v. excommunicatio 2, κοινωνία (δικτούς) Bas. 81: 155, 13 et 22.

ΑΔΕΛΦΙΑΔΗΝ, filiam fratris vel sororis nubere Ap. 19: 17, 3; Theoph. 5: 266, 24: v. matrimonium 4.

ΑΔΕΛΦΟΜΙΕΙΑ incestus inter germanos Bas. 75: 151, 28; poenam homicidii habet Bas. 67: 148, 21; matrimonium cum sorore uxoris defunctae Ap. 19: 17, 3; Bas. 87: 162, 2; 23: 125, 16; poena: 10 annorum Bas. 78: 153, 23; cum fratre mariti defuncti Neoc. 2: 76, 4; v. incestus, matrimonium 4.

ΑΔΕΟΔΑΤΟΣ Simidicensis - Ἀδεωδάτος Συμηδαίτης, episc., legatus prov. Proconsularis Carth. proem.: 400, 15.

ΑΔΙΑΘΕΤΟΣ, intestatus, sine testamen-

to defunctus Carth. 81: 322, 8, v. testamentum.

ADMINISTRATIO bonorum laicalium clericis vetita IV 3: 71, 6; v. saecularia 1.

ADMINISTRATOR sede vacante; v. intercessor; bonorum dioecesis vel monasterii: v. οἰκονόμος.

ADMITTERE - προσέσθαι: v. accusatio 2; monachi admissio: v. monastica vita 3, monialis 2; clerici admissio: v. clericus 3.

ADORATIO - προσκύνησις cruci debita mente, sermone et sensu - νῶ καὶ λόγῳ καὶ αἰσθήσει VI 73: 211, 9; v. προσκυνεῖν, λατρεία.

ADRUMETINA synodus - Ἀδρουμητὴ Carth. proem.: 250, 12.

ADSCRIPTIO: v. admittere.

ADULTER, ADULTERIUM μοιχός, μοιχεία.

1. Inegaliter pro viro ac pro muliere a traditione ecclesiastica definitur Bas. 9: 108, 5; pro uxore: copula vel cohabitatio cum altero a coniuge VI 86: 222, 15; Bas. 9: 108, 5; 35: 132, 15; 36: 136, 3; pro marito: copula cum aliena uxore Ap. 48: 32, 5; Bas. 18: 120, 12; vel cohabitatio cum altera, uxore dimissa Ap. 48: 32, 4; Bas. 9: 109, 19; 37: 133, 13; VI 87: 223, 10; Bas. 77: 153, 8; copula mariti cum soluta fornicatio est Bas. 9: 108, 22-26; 21: 123, 10. Soluta cum adultero vivens adultera fit Bas. 39: 134, 7; si ignoravit quod nuptus esset, fornicata est et excusatur Bas. 46: 137, 4. Monialis nubens adultera est Bas. 18: 120, 10; monachus vero fornicator Bas. 19: 122, 6; de variationibus in hac re: v. monachus 3.

2. Uxor, si adultera, dimittenda est VI 87: 223, 1; Bas. 9: 109, 19; uxor non potest denuo nubere Bas. 21: 123, 10; 9: 108, 19; VI 87: 223, 4; nec post

adulterium mariti Bas. 48: 128, 24; v. uxor derelicta; maritus, etiam adulter, nequit dimitti ab uxore innocente *ibid.*, potest autem denuo nubere, si uxor adultera fuit: *ibid.*: v. maritus. Adulteram uxorem clericus dimittere debet Neoc. 8: 79, 10; adultera maritus nequit ad clerum admitti Neoc. 8: 78, 16.

Carthagine: nec uxor nec maritus separati iterum nubere possunt Carth. 102: 367, 19.

3. Adulterium duplex peccatum est Nyss. 4: 213, 20; non prius recipitur ad paenitentiam quam cesset Bas. 18: 120, 12. Poena pro clericis, depositio Ap. 25: 19, 5; 48: 32, 4; VI 21: 152, 16; Bas. 70: 150, 2; 3: 100, 11; pro laicis paenitentia 7 annorum Anc. 20: 70, 13; Bas. 77: 153, 8; VI 87: 223, 15; 15 annorum Bas. 58: 145 (cf. Bas. intr.: 86); 27 annorum Nyss. 5: 219, 23 (cf. Nyss. intr.: 202): v. paenitentia publica 3. Uxoris adulterae secreto confessae peccatum ne publicetur: tempore definito «assistens sit: v. σύστασις Bas. 34: 132, 4.

4. Adulteria sunt sodomia et bestialitas Nyss. 4: 213, 21; adulterii speciem praebet novum matrimonium, dimissa uxore priore demente Tim. 15: 250, 9.

ADVENA: v. peregrini.

ADVOCATUS: v. ἐκδικός, ἐκβεβασταί.

AEDICULA: v. oratoria.

AEDIFICATIO gregis - καρπόθεσις Laod. 40: 147, 7; οὐκοδομή VI 2: 121, 19. Oratorii aedificatio ne suscipiatur sine praevia licentia ordinarii loci et expensis in tuto positus VII 17: 4.

AEGROTANTES: v. catechumeni aegrotantes, infirmus.

AEGYPTUS, primatia et provincia ecclesiastica Alexandria I 6: 28, 15; v. Alexandria; in 3 provincias divisa

Aegyptus, Libya, Pentapolis Theoph. intr.: 260; II 2: 46, 18; ἡ Αἰγυπτίαν IV 30: 95, 9; in primatia aegyptiaca nihil praeter voluntatem archiepiscopi Alexandrini caeteri episcopi, sec. traditionem, facere possunt IV 30: 95, 14; episcopi Aegyptii non subscripserunt tomo Leonis IV 30: 97, 1.

AELIA - Ἀδία, Hierosolyma; Ae. episcopus honorem (non iura) metropolitani obtinet I 7: 29, 16; se caput Palaestinensis primatiae proclamat, Proclo CP approbante Cyr 7*: 287, 5; Pape: 542.

AEMILIANUS - Αἰμιλιανός, episc., delegatus ad synodum e provincia Byzacena Carth. 127: 399, 1.

AHP, aër, tegumen calicis benedictum AB 10: 467, 2.

AES alienum: v. usura.

AETAS 1. rationis, - ἡ τοῦ λόγου συμπλήρωσις VI 40: 175, 17; Bas. 18: 120, 25; variat pro scientia et prudentia uniuscuiusque Tim. 18*: 250, 5.

2. Ad vota monastica emittenda, non minor 10 ann. VI 40: 175, 19; contra priorem aestimationem, 16 vel 17 annorum: Bas. 18: 121, 4 et VII 40: 176, 2.

3. Ad peccata committenda supputatur 10 annus Tim. 18*: 252, 5 (vel 12. vel 6. *ibid.* app.).

4. Pro ordinatione suscipienda: v. presbyter, diac., subdiac., lector.

5. Ad inscriptionem in numero viduarum: v. vidua 1, diaconissa.

AETIOS, episc. Thessalonic., Sard. 16: 183, 5; 18: 185, 7.

ΑΗΔΙΑ, «vitium», aversio animi I 5: 27, 13.

AFFINITAS: v. οἰκεῖος, matrimonium 4.

AFRICANA ecclesia - ἡ τῶν Ἀφρων χώρα

1. ecclesia Africae septentrionalis *Carth. proem.*: 212, 14; *proem.*: 249, 4. Provinciae: Africa, Numidia, Mauritania *Cypr. proem.*: 303, 9. Duae primatiae: Carthago (Proconsularis, Byzacene et Tripolis) et Numidia (Numidia I et II, Mauritania Sitifensis et Mauritania Caesariensis) *Carth. intr.*: 191, *proem.*: 198, 4 *app.*; 96: 359, 7; v. primatiae 2; omnia Mauritania enumerantur *Carth.* 127: 398, 14; Africa et Libya VI 12: 138, 12. Episcoporum nomina *Cypr.* 1: 304, 15; praesentes synodo 84 episcopi *Cypr. proem.*: 303, 8; *Carth. proem.*: 400, 9; subscr. *Carth.* 133: 407, 8; e Proconsulari episcopi 217 praesentes erant *Carth. proem.*: 198, 10.

2. Miserrimus status ecclesiae *Carth. proem.*: 290, 11; clericorum talis defectus, ut ne diaconus quidem illiteratus inveniretur *Carth. proem.* 290, 2. Episcopi frequentius imperatorem adeunt *Sard.* 7: 168, 10; v. imperator 3-4; episcopi uxorem prius habitam etiam post consecrationem in domo sua retinent VI 12: 138, 11. V. Carthago.

AGAGIANIAN, Petrus-Gregorius, S.R.E. Card. Praeses commissionis Pontificiae de iure canonico orientali redigendo: Litterae- praefatio ad CCO: *Intr. gener.*: I, CCO p. ix.

AGAMIA, caelibatus *Bas.* 18: 121, 16; 19: 121, 26; 88: 170, 10; v. castitas.

ΑΓΑΙΗΗ, ἀγάπαι, prandium pauperibus oblatum *Gagr.* 11: 93, 16; *Laod.* 28: 142, 5; VI 74: 212, 4. Non despiciendae *Gagr.* 11: 93, 16; non faciendae in ecclesiis *Laod.* 28: 142, 5; VI 74: 214, 4; nemini licet in eis partes ciborum reservare atque auferre *Laod.* 27: 141, 15; v. ἀριστοποιεῖν, ἀκκοῦβιτα, convivium.

ΑΓΑΠΗΟΣ, episc. Bostrens. post depositum Gabadium *CP intr.*: 437; *CP lem.*:

438, 3; I: 440, 3 et 12; probabilliter a Cyrillo episc. Hierosolym. institutus *ibid. intr.*: 437 n. 3.

ΑΓΑΘΩΝ, episc. in Aegypto, destinatarius epistolae *Theoph.* 13: 272, 2; lator epist. Theophili ad Hieronymum *ibid. intr.*: 261 n. 25.

ΑΓΑΘΟΝ, s. eucharistia: κοινωνία τοῦ ἁ. *Bas.* 22: 125, 13; 81: 155, 22; μετουσία τοῦ ἁ. *Nyss.* 4: 216, 8; 5: 220, 7.

ΑΓΝΟΙΑ, ignorantia: ἀγνοίας ἀνόμημα VI 3: 128, 10; 26: 157, 15; *Bas.* 27: 128, 4; ἁ. πτώμα *ibid.*: 126, 18; κατὰ ἔγνωαν VI 26: 156, 17; *Bas.* 27: 127, 14; v. ignorantia, ἀπειρία.

ΑΓΡΑΦΟΝ, sine scriptis traditum: ἔθος praxis ecclesiastica *Bas.* 91: 179, 9 tit.; 92: 185, 11 tit.; ἁ. θεσμοθεσία legislatio ex traditione non-scripta VII 7: 261, 5; ἡ τῶν ἁ. παράδοσις *Bas.* 91: 181, 17; aequivalet ἡ σωπώμενη καὶ μυστικῆ παράδοσις *ibid.*: 180, 22; ἁ. μνήμη *Bas.* 95*: 194, 15; v. traditio, δόγμα; ἁ. καὶ ἀμάρτυρος nec a s. scriptura, nec a scriptoribus antiquis testificata *Bas.* 92: 185, 12 et 18; aequivalet διὰ λόγου *ibid.*: 186, 6; per testes viventes tradita *ibid.* 186, 16; tempora definita in scriptis vel sine scriptis - καιρὸς ἁ. ἡ ἐγγραφὸς VIII 27: 341, 12; talis etiam, venditio pacta VIII 15: 319, 9.

ΑΓΡΙΠΠΙΝΟΣ episc. Carthagin., de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.*: 300, 301.

ΑΓΡΟΙΚΙΚΑΙ παροικίαι, paroeciae rusticae IV 17: 82, 20; v. παροικία 2, χωρά, χωρεπισκοπος.

ΑΓΡΟΣ, ager: ecclesiae, non vendendus VII 12: 267, 17; v. bona 5; vicus *Bas.* 10: 110, 20.

ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ, captivi a barbaris facti *Greg.* 1: 19, 20; v. captivi, redemptio 1.

ΑΙΑΙΑΝΟΣ, episc. *Gagr. syn.*: 85, 11.

ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΕΙΑ, turpi lucri amor IV 2: 70, 12; αἰσχροκερδῶς VIII 4: 251, 10; ad simoniam stimulat: v. simonia.

ΑΙΘΙΟΠΙΟΣ δέρμα ἀμετάβλητον (proverbiale dictum) *Petr.* 4: 37, 9; v. παρδῆλεως.

ΑΙΤΙΑ, «causa», accusatio II 6: 49, 9; δικάζα IV 29: 94, 2; εἰλόγιος *ibid.*: 94, 15 et 18; v. accusatio; actio in iudiciis: v. actio.

ΑΙΤΙΑΣΘΑΙ ἐαυτὸν, «seipsum accusare», sub accusatione esse *Laod.* 40: 147, 9.

ΑΙΛΕA ludere clericis et laicis prohibetur *Ap.* 42: 29, 19; 43: 30, 4; VI 50: 188, 4; v. spectacula.

ΑΙΛΕΚΤΟΡΟΦΩΝΙΑ, gallicantus in nocte s. sabbati terminat ieiunium *Dion.* 1 *proem.*: 5, 3.

ΑΙΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, episc. Alexandrin., decessor Athanasii *Ath. intr.*: 59, 5; praesedit Nicaeno conc. I *intr.*: 22.

ΑΙΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ in Aegypto 1. sedes dioecesis Alexandrinae, provinciae et primatiae Aegypti: μεγαλόπολις IV 30: 95, 18; 96, 3; 97, 5. Episcopus A. I 6: 28, 17; II 2: 46, 18; IV 30: 95, 19; 96, 13; 97, 5; sed etiam archiepiscopus IV 30: 95, 16; 96, 3. Provinciae: Aegyptus et Libya *Dion. intr.*: 2 n. 14; Aegyptus Libya et Pentapolis I 6: 28, 15. Alexandrini 15 primi episcopi *Tim. intr.*: 236.

2. Primatis jura: secunda post Romam, ea ex antiqua traditione habet I 6: 28, 11; VIII 17: 322, 20; tertia post Romam et CP VI 36: 170, 15; VIII 21: 331, 22; in sola Aegypto exercenda II 2: 46, 17; praeter voluntatem et mandatum primatis sui nihil faciunt episcopi IV 30: 95, 15; suprema auctoritas in Aegypto: *Pape:* 539; solus consecrat et instituit ibi episcopos: *CP intr.*: 437 n. 5. Inter-

venit extra Aegyptum *Tim. intr.*: 238; *Theoph. intr.*: 259; *Cyr. ontr.* 274-275; 1: 276, 11; 278, 24; 6*: 284, 15; 7*: 286, 1. A Romana communione exclusus *Theoph. intr.* 259; *Cyr. intr.* 274; de eius reconciliatione scribit synodus ad Innocent. episc. Roman. *Carth. 101:* 367, 9. Adversus Alexandriam actum est in CP-381, cc. 2, 3, 4 II *intr.*: 43. 3. Controversia de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.*: 300; v. Rebaptizatio 1. Alexandriae laici eucharistiam secum domum portant, seque ut libet communicant *Bas.* 94*: 192, 19. Alexandrina synodus 362: *Athan. intr.*: 61.

ALEXIS Michailovic imperat. Russiae *Genn. intr.*: 291.

ALIENATIO, 1. Mentis pro catechumeno baptizando *Tim.* 4: 242, 8; *Carth.* 45: 262, 6; in suicidio *Tim.* 14: 249, 7; pro matrimonio dissolvendo: *Tim.* 15: 250, 9; v. amens.

2. Al. bonorum ad ecclesiam vel monasterium pertinentium: v. bona 5, monasterium 3.

ΑΛΛΟΤΡΙΟΤΗΣΘΑΙ τῆς ἐπισκοπῆς, expelli a sede III 7: 62, 24; ἀλλότριος τοῦ κανόνος expelli e catalogo cleri I 17: 38, 18; v. depositio 5.

ΑΛΟΓΕΥΟΜΕΝΟΙ: v. bestialitas.

ΑΛΟΧΕΤΤΟΣ, absque secundinis (doloribus) fuit partus D. n. I. C. VI 79: 215, 11.

ALTARE, i.e. mensa s. sacrificii: 1. ἱερὰ τράπεζα VI 31: 162, 17; θυσιαστήριον *Bas.* 93*: 188, 8; *Cypr.* 1: 309, 4-6; quae supra illud non sunt deponenda *Ap.* 3: 9, 1; VI 28: 158, 16; 57: 194, 7; 99: 235, 20; panis et vinum cum aquae mixtum offerantur *Carth.* 37: 257, 1; v. missa.

2. Accessus ad altare: v. sacrificium; ad altare adducuntur vestimenta monachae VI 45: 183, 1. In-

servientes altari castitatem servent *Carth.* 3: 216, 11: v. castitas, continentia 2-3. Altare erigere contra episcopum *Ap.* 31: 22, 6; *Ant.* 5: 108, 22; *Carth.* 10: 223, 17: v. schisma. Per somnia et revelationes vanas erecta altaria improbanda *Carth.* 83: 324, 2; v. pagani 6. Altare commotum stabilendum a catholico episcopo *VIII* 4: 300, 16: v. consecratio 3; sacramenta altaris a solis ieiunis celebrentur *Carth.* 41: 259, 14; *VI* 29: 159, 19.

ALIPHIUS Thacastensis - 'Αλύπιος Θαγαπέσις, episc., legatus Numidiae provinciae (subscr.) *Carth.* 133: 407, 21; Θαγαπέσιων ἐκκλησίας *Carth. proem.*: 203, 20; 205, 23; 209, 20; 10: 223, 10; *proem.* 338, 15; 127: 398, 17; Θαγαβενσιώτης *proem.*: 401, 2; *Carth. Apiar.*: 422, 4 (in *superscr.*). Eligitur a synodo legatus ad Hipponem - Diaretorum *Carth.* 78: 319, 2.

AMAPTYPON, non testificatum ex scriptoribus ecclesiasticis *Bas.* 92: 185, 12: v. ἄγραφον; sine testimonio *IV* 26: 89, 20.

AMBITIO - φιλάρχια, in clero radix est omnium malorum *VIII* 4: 229, 19, φιλάρχος tyrannus est *Ap.* 31: 22, 9: v. clerici 3 (admissio) et 7 (virtutes).

AMBIVIVUS - 'Αμβιβίος episc., legatus synodi ad Hipponem - Diaretorum *Carth.* 78: 319, 5.

AMBON, pulpitem in quod conscendunt cantores *Laod.* 15: 136, 16, ex quo lectores legunt *VII* 14: 269, 8. Solis lectoribus et cantoribus iam tonsuratis, cum permisso ordinarii loci, ex ambone s. scripturam legere licet *VI* 33: 167, 10.

AMBΛΩΠΙΔΙΑ φάρμακα, abortum scientia *Anc.* 21: 71, 4, *Bas.* 8: 107, 23; *VI* 9: 227, 9: v. abortus.

AMBROSIUS Mediolan. episc., de sym-

bolismo numeri 318 *I intr.*: 21 n. 10.

AMENS - ἐκφρηνής, ἐκφρων, ἐκ φρήνης, ἐκ φρενῶν, παράφρων *Tim.* 4: 242, 9 et *app.*; 14: 249 7-12 et *app.*; μὴ ἔχων ἑαυτὸν, νοῦν μὴ ἔχων *ibid.* 14: 249, 7: v. daemon; de effectibus amentiae v. alienatio 1.

AMETANOHTOS, impaenitens *Petr.* 4: 37, 9.

AMETOXOS τῆς χάριτος, communione privatus *Cyr.* 5: 284, 3.

AMISSIO bonae existimationis, v. ὑπέβληψις, ὑποψία; a. officii, v. depositio 2.

AMMΩN, episc. Adrianopolitan. *CP* 1: 439, 11.

— episc. Elearcae *Theoph.* *intr.*: 260.

— episc. in Aegypto, destinarius epist. Theophili, et eius legatus pro territorio Lyconpolis *Theoph.* 2: 264, 1; *intr.*: 260.

AMMOYN, hegumenus monasterii, destinarius epist. *Ath.* 1: 63, 1: 69, 18; *intr.*: 59.

AMNOS, agnus: depictus in figuram D.n.J.C. *VI* 82: 218, 20.

AMPELIUS - 'Αμπέλιος, episc., legatus synodi ad Hipponem - Diaretorum *Carth.* 78: 319, 8.

AMΦΙΑΣΜΑ, vestis virilis: a muliere non assumenda sub nomine ascesis *Grang.* 13: 94, 18.

AMΦΙΒΑΛΛΩ, conferre cum alio de aliqua re: *Carth.* 93: 347, 12.

AMΦΙΛΑΧΙΟΣ Iconiensis episc. *Amph.* *intr.*: 232; *Ath.* *intr.*: 60; amicus Basilii *Bas. proem.*: 140, 12; destinarius epist. I - II - III *Bas.* *intr.*: 86-87; Canon s. scripturae: *Amph.*: 233; *VI* 2: 123, 17. Affuit synodo *CP.*: *CP* 1: 439, 9; adversus messalianos synodum tenuit *Amph.* *intr.*: 232.

AMΦΙΣΒΗΤΗΣΙΣ, lis de re, possessa in bona fide *IV* 17: 83, 7: v. possessio; ἀμφοιβητολή «habet querellam» *IV* 9: 77, 11.

AMΥΗΤΟΣ, non initiatus baptismate *Bas.* 91: 181, 13.

ΑΝΑΚΑΛΕΙΣΘΑΙ, revocare ad primum possessorem *Anc.* 15: 66, 18: v. contractus 2, bona 5.

ΑΝΑΧΕΙΡΟΤΟΝΗΣΙΣ, reordinatio *Carth.* 48: 265, 9: v. reordinatio.

ΑΝΑΧΩΡΕΙΝ, vitam asceticam ducere *Gangr.* 9: 93, 5; 14: 95, 7; secedere in clausuris *VI* 41: 177, 21; ἀναχώρησις, secessus e mundo *Gangr. epil.*: 98, 15; *VI* 40: 175, 7: v. eremitae, ascesis.

ΑΝΑΚΡΙΝΕΣΘΑΙ ἀσφαλῶς, interrogetur et spondeat *VII* 2: 249, 7: v. ἀσφαλῆσθαι.

ΑΝΑΚΡΙΣΙΣ, ἀ ἐξουσία, revisionis iudicii potestas *Sard.* 5: 164, 14 tit.; ut renovetur iudicium *Sard.* 3: 163, 3 et 9; ut renovetur examen *Sard.* 5: 164, 22: v. appellatio 2.

ΑΝΑΔΕΧΟΜΑΙ, patrini munere fungi *VI* 53: 190, 3; ἀνάδοχος, patrinus *ibid.*: 189, 16 tit.

ΑΝΑΓΚΗ, necessitas, voluntarium minuens vel tollens: βία καὶ ἀνάγκη *Greg.* 1: 21, 4; πρὸς ἀνάγκην necessitate nimia coacti, dist. a vi - πρὸς βίαν *Anc.* 3: 58, 12; necessitas interna propter spem frustratam *Nyss.* 3: 211, 21; urgens circumstantia - ἀ ἀπαραίτητος *IV* 25: 89, 1; *VI* 46: 184, 16; ἀ πρὸς θάνατον βιαζομένη *VI* 41: 179, 6.

ΑΝΑΓΡΑΦΗ, inscriptio in albo clericorum *Bas.* 89: 174, 18 et 22: v. clerici 3.

ΑΝΑΙΜΑΚΤΟΣ θυσία, incruentum sacrificium: v. θυσία.

ΑΝΑΛΟΓΩΣ, ex analogia ad alium ca-

nonem *Bas.* 4: 101, 22: v. ἀκολουθία 3.

ΑΝΑΦΕΡΙΝ 1. ἄρτον ἢ ποτήριον, offerre panem vel vinum *Anc.* 2: 57, 14, 2. ἀ τὸ ἄνομα commemorare in missa in signum communionis *AB* 13: 471, 15; 14: 473, 2; 15: 474, 4; *Carth.* 81: 322, 4: v. communio ecclesiastica.

ΑΝΑΦΟΡΑ, 1. «suggestio», petitio *Carth.* 64: 301, 18.

2. θεία ἀ., canon missae, ante quem dimittendi non participantes ad missam *Tim.* 9: 245, 18: v. ἀκοινωνητοί; sacrificii oblatio *Laod.* 19: 138, 19: v. missa 2.

ΑΝΑΡΘΗΘΗΝΑΙ, suspendi a communionem *Carth. Apiar.*: 433, 4.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, «apostolicae sedis episcopus», *Carth. proem.*: 298, 21; litterae de donatistis *Carth. proem.*: 303, 15 tit.; *proem.*: 304, 13; πάντα *proem.*: 303, 14 *app.*

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ bibliothecarius, missus CP a Ludovico imper. *VIII intr.*: 290 n. 10; versio latina epistolae Tarasii *Tar. intr.*: 314; actorum VII. conc. *VII intr.*: 242 n. 9 *sqq.*; et VIII conc. *VIII intr.*: 290.

ΑΝΑΘΕΜΑ, anathema, 1. gravissima omnium poenarum: eas sequitur *Bas.* 88: 172, 7; *VIII* 17, 327, 17; aut includit *Gangr. syn.*: 89, 9.

2. Fertur: in haereticos *Gangr.* 1 *sqq.*: 89 *sqq.*; *syn.*: 89, 2 et 9; *II* 7: 53, 17; *III* 7: 62, 11; 63, 3; *Laod.* 7: 133, 9; *Carth.* 109 ad 116 (Pelagii errores): 376, 12 *sqq.*; *VI* 1: 120, 3 et 6; 63: 200, 16; 81: 218, 6; *VII* 1: 247, 16, *VIII* 3: 299, 7; 11: 313, 13. In iudicantes *Laod.* 28: 142, 17. In communicantes cum haereticis *Laod.* 34: 144, 18; 35: 145, 6 *Carth.* 81: 322, 4. In contumaces *Bas.* 88: 172, 7; *VIII* 17: 326, 5 et 24;

7: 307, 3. In aliqua peccata graviora *IV* 2: 71, 1; 7: 75, 12; 15: 82, 2; 27: 90, 13; *VI* 92: 228, 2; *VII* 1: 247, 16; *VIII* 15: 319, 19; *VIII* 16: 321, 20.
3. Formula: ἡ παντὶ τῶ λαῶ *Bas.* 88: 172, 7; παρὰ τῶ Χριστῶ *Laod.* 28, 142, 17; κατακρίτους ἀπὸ τοῦ Π. Γ. ἀγ. Πν.: *VII* 13: 269, 7; formula integra *VIII* 3: 299, 7.
4. Effectus subsequentes: reiciatur a catalogo christianorum *VI* 1: 120, 3 et 6; depositio *Carth.* 11: 225, 5; depositio vel excommunicatio *VI* 81: 218, 6; *VII* 13: 269, 4; scripta destruenda *VIII* 11: 313, 13; professio (docere, pingere) a sententiatis non amplius est exercenda *VIII* 7: 307, 3; mortuus in anathemate episcopus in diptychis non refertur *Carth.* 81: 322, 4; aeterna damnatio *VII* 13: 269, 7.
5. Diuturnitas: donec convertantur *VIII* 7: 307, 3; donec reparent malum *VIII* 15: 319, 19; si mortui in anathemate, effectus etiam post mortem perdurat *Carth.* 81: 322, 4.

ANATIOEΘAI, deo dicare *AB* 1: 449, 19: v. monasterium 3.
ANATOLIOΣ, episc. CP *IV* 29: 94, 10.
ANATOLH: v. Oriens.
ANATPEIPEIN, subvertere (canones) *VI* 2: 125, 5.
ANCYRAE in Galatia, synodus a. 314 *I* intr.: 22; de ea *Anc.* intr.: 54.
ANAPEION, virorum monasterium *VII* 20: 279, 18; 280, 18; ἀνδρῶν, *ibid.* in appar.
ANAPQN, τὰ ἄ., virilia *Ap.* 21: 17, 15.
ANEPIAHTON, τὸ ἄ., irreprehensibilitas in clerico exigenda *I* 19: 40, 16; *VI* 3: 125, 17; 126, 3; 5: 131, 3; *VII* 18: 277, 4; *Dion.* 5*: 16, 28; cf. purus *Carth.* 50: 269, 18; ex probata fide et vita *Laod.* 12: 135, 11: v. clerici 3a, episcopus 2.

ANETHTYNOI, «non obnoxii», insontes *IV* 29: 94, 20; 30: 95, 2 tit..

ANEETAΣTΩΣ, «sine examinatione», probatione canonica *I* 9: 31, 21; *VI* 40: 175, 9; sine inquisitione (de persona) *II* 6: 49, 18: v. ἐξετάζεσθα.

ANHP, vir: v. maritus.

ANGELORUM cultus haereticus idololatia occulta est *Laod.* 35: 144, 22.

ANIMA una est, non duplex (rationalis et intellectualis) *VIII* 11: 312, 12; tripartita divisio: rationalis, concupiscibilis, irascibilis *Nyss.* 1: 205, 13; partium animae virtutes et vitia *Nyss.* 1: 207, 4 sqq.: v. actus.

ANNESI, solitudo in valle fluminis Iris *Bas.* intr.: 85; *Naz.* intr.: 227.

ANNUNTIATIONIS die, etsi in Quadragesima, missa celebratur *VI* 52: 189, 11: v. Quadragesima.

ANOIKOΔOMH, restauratio (monasterii) *AB* 1: 447, 15.

ANOMAAEIN, infirmitate detineri *Laod.* 56: 153, 3; ἀνωμαλία, aegritudo *Laod.* 40: 147, 10.

ANOMOEORUM haeresis *II* 1: 46, 1: v. eunomiani.

ANTHEMIUS, consul *Carth.* proem.: 355, 3.

ANTHIMOS, episc. Rimnik S. *Soph.* intr.: 481.

— episc. Thyanens. *Bas.* intr.: 85; *Naz.* intr.: 227.

ANΘHTIANH: v. Proconsularis.

ANTIΓΡΑΦΑ, τὰ ἄ., responsoriae litterae *Carth.* *Apiar.*: 422, 8.

ANTIAOTIAI, «contentiones», appellationes *Ap.* 37: 26, 7.

ANTIOXEIA, in Syria *Ant. synod.*: 102, 310; 1. mater in fide totius Orientis *Pape:* 538; vere apostolica sedes *Pape:* 539 n. 15; attamen, inter pri-

matiales sedes tertia sec. concil. Nic. *I* 6: 29, 1; *II* 2: 47, 1; quarta vero post Chalc. habita *IV* 28: 90, 17; *VI* 36: 170, 17; *VIII* 21: 331, 22. Provinciae enumerantur *Ant. synod.*: 102, 10; iurisdicatio in Cyprios «non vetus mos» est *II* 8: 63, 18.

2. Synodi: a. 264 *Greg. intr.*: 17; 324 *I* intr.: 21 n. 1; a. 341 *Ant. intr.*: 100; *Ath. intr.*: 59; subscriptiones *Ant. intr.*: 101 n. 12: v. ἐρηνικωτάτη; a. 378 *II* intr.: 44 n. 21; *II* 5: 48, 20 *app.*; a. 379 *Nyss. intr.*: 200. *Ant. c.* 15 de appellatione *Pape:* 528.

ANTIOCHENA aera *III* lem.: 45, 5: v. ὑπερβερεταίος.

ANTIOCHENI presbyteri ab haeretico episcopo iuramento adstricti *Bas.* 17: 117, 21; 118, 12.

ANTIOXOΣ dux, destinarius responsi Athan. *Ath. intr.*: 61; 4*: 80, 20.

ANTI-ROMANA propensio disciplinae Trullanae *VI* intr.: 98 n. 5; *Pape:* 548.

ANTISTITES, ἐπισκόπους *VIII* 17: 325, 22 et 20.

ANTONIANUS - Ἀντωνιανός, episc. *Cypr.* 1: 305, 6.

ANTΩNINOΣ, episc. Ephesus, simoniacus *Tar.* 1: 326, 8; 327, 19.

ANTONIUS magnus, eremita *Ath. intr.*: 59.

— episc., subscribit epist. ad Caestinum *Carth.* *Apiar.*: 428, 8.

ΑΝΥΠΟΠΤΑ πρόσωπα, quae nullam suspicionem provocant *VI* 5: 130, 13: v. subintroduceta.

ΑΝΥΠΟΤΑΚΤΟΣ, fugitivus *VI* 17: 148, 12.

ΑΠΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ, discessus *VII* 18: 277, 3.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ἐπιτροπή, «inexcusabilis» tutela, qua quis dispensari nequit

IV 3: 71, 21; ἀνάγκη ἄ. urgens necessitas *IV* 25: 89, 1; *VI* 46: 184, 16.

ΑΠΑΡΑΣΑΛΕΥΤΩΣ, inconcusse *IV* 17: 83, 1; *VI* 55: 192, 18.

ΑΠΑΡΚΗ, primitiae: v. oblata 2.

ΑΠΕΧΕΘΑΙ: 1. ab escis *VI* 56: 193, 17: v. abstinencia.

2. ἄ. ἀλλήλων *Tim.* 13: 248, 11; v. continentia 2 sqq.

3. a communione *Bas.* 13: 113, 11: v. excommunicatio 2.

ΑΠΕΙΡΓΕΙΝ, excludere, τῆς ἐκολλησίας *Bas.* 4: 102, 4; vel τῆς ἀφοράσεως *Greg.* 7: 27, 17; inter plorantes annumerare, v. excommunicatio 1.

ΑΠΕΙΡΙΑ, imperitia, levat culpam in simonia *Bas.* 90: 177, 1.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΟΣ: v. manumissio.

ΑΦΕΔΡΩ, ἐν ἄ., menstruum esse *Dion.* 2: 12, 2 tit.; 12, 5: v. ἔθος 2, menstruans.

ΑΦΗΑΙΣ, «pupillus», minorennis *IV* 3: 71, 21.

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΑ τῶ θεῷ, deo dicata bona *VII* 19: 279, 2.

ΑΦΙΛΑΡΓΥΡΟΝ, cupiditate carere *Theoph.* 11: 270, 18; *Tar.* 1: 316, 3.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ, ἀφορίζεσθα, separari a fidelibus.

1. «communione privari» *Ap.* 5: 10, 16; 9: 12, 16; aequiparatur ἀκουσική *Ap.* 10: 12, 20 et 13, 1; ἀδέκτω «non-communicans» *Ap.* 12: 13, 14 et 16; adde *Apost.* 13: 14, 4; 16: 15, 21; 25: 19, 7; 36: 25, 19; 43: 30, 6; 45: 30, 18; 48, 32, 6.

2. «segregari», inter «paenitentes» stare *Dion.* 5*: 16, 31; *Ap.* 30: 21, 19; 31: 22, 12; 33: 22, 19 et 2 3, 3; «separari» *Ap.* (ex *Cod. Veron.*) cc. 54, 56, 57, 58, 59, 63, 64, 65, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 84. Vox deest in concil. I, III, IV: v. ἀκοινωνήτος.

Segregari (communione sola privati) VI 4: 130, 11; 5: 131, 10; 11: 138, 7; anno uno VI 68: 206, 16; una septimana VI 27: 158, 10; 58: 194, 18; VII 9: 263, 19 (legendum ἀναθεματισθένω: *ibid. app. et Lat.*); 13: 269, 7. In cc. VIII conc. segregari, sequestrari, separari indifferenter pro communione privati ponuntur: ex. gr. sequegetur VIII 16: 321, 23; sequestratum esse VIII 20: 330, 24; separetur VIII 23: 335, 23. V. excommunicatio 2., paenitentia publica.

3. ἀφορισμός παντελής, exclusio ab ecclesia (inter «plorantes» sistere) Nyss. 5: 218, 16: v. excommunicatio 1. Clerici deponuntur sed non excommunicantur: v. poenae 1.

ΑΦΡΟΙ, africani: v. Africana ecclesia.

ΑΦΥΓΓΙΟΣ, episc. in Aegypto, destinatarius epistolae Theoph. intr.: 261; 12: 271, 2.

APIARIUS, presbyter e dioecesi Siccensi in Proconsulari, dissolutae vitae Carth. intr.: 190 n. 3. Acta de A. Carth. intr.: 196; Carth. Apiar.: 411, 1. A synodo e Sicca remotus Carth. Apiar. 412, 19; a Faustino legato Romano presbyterio redditur Carth. Apiar. 428, 17; a Thabracensis accusatur 429, 19; ipsemet se confitetur reum 431, 10; excommunicatur a Faustino 436, 7; de cc. Sardicensibus erronee Nicaenis appellatis: v. Sardica.

ΑΠΑΗΣΤΙΑ: v. avaritia.

ΑΠΟΒΑΛΛΕΣΘΑΙ, ἀποβλητός, 1. «eicere ex ecclesia» Ap. 52: 36, 8; Ant. 1: 104, 9; 2: 105, 22; 106, 1; 4: 108, 9; ἀ. τῆς εὐχῆς: Nyss. 4: 215, 10; παντελῶς, excommunicari totaliter Ap. 62: 40, 10; ἀποβληθέντες, «abiectione» ab ecclesia: v. excommunicatio 1. 2. ἀ. τῆς ἀξίας deponi Ant. 11: 113, 10; ἀ. τῆς κοινωνίας communione abiectione *ibid.* 9: v. depositio 7.

APOCALYPSIS Ioannis: v. scriptura s. 1.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ, restitutio in pristinum gradum Ant. 4: 108, 7: v. depositio 1.

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΕΣΘΑΙ improbari, excommunicari Ant. 11: 113, 9: v. ἐκκλήρυκτος.

ΑΠΟΧΗ, abstinencia: a carnibus suis Bas. 28: 128, 17: v. abstinencia.

ΑΠΟΚΙΝΕΙΝ, amovere, ecclesia Christi Carth. Apiar.: 436, 7; gradu ecclesiastico Sard. 5: 164, 17; IV 29: 93, 12; 94, 4; 94, 8; communione sola privare Sard. 11: 176, 10: v. excommunicatio, depositio.

ΑΠΟΚΛΗΡΩΣΙΣ, ἀποκληρωσθαι, suspendi ab officio AB 12: 470, 2 et 5: v. depositio 5.

ΑΠΟΚΟΙΝΩΝΗΤΕΟΣ, excommunicandus Carth. Apiar. 432, 16.

ΑΠΟΚΟΥΡΑ, ἀποκουρεύω, tonsura monastica AB 2: 451, 15 et 5: v. tonsura 2.

ΑΠΟΚΡΥΦΑ, S. Scripturae Ath. 2: 71, 15; ab ecclesia «alieni libri» numerosi sunt Naz. 1: 229, 11; «nothi libri, tamquam adulterini nummi» Amph. 1: 234, 1; In ecclesia ne legantur: «non in canone relata» Laod. 59: 154, 5; «haeticorum pseudepigrapha» Ap. 60: 39, 12: v. ἀκάνονιστα. Acta martyrum ficta, quae igni tradenda sunt VI 63: 200, 7. A. veteris testam. apud Melitianos Ath. intr.: 60: v. haetici 6. Constitutiones apostolorum, ab haeticis adulteratae, ideoque reiciendae sunt VI 2: 121, 7: v. constitutiones; item, pseudepigraphi canones VI 2: 124, 18: v. ψευδεπίγραφοι.

ΑΠΟΛΙΩΚΕΣΘΑΙ τοῦ οὐκ εἶναι κλήρου, sus-

pendi ab officio AB 11: 468, 21: v. depositio 2.

ΑΠΟΔΟΥΝΑΙ, reddere communionem Nyss. 4: 215, 25: v. paenitentia 5.

ΑΠΟΓΥΜΝΟΥΘΕΘΑΙ, spoliare dignitate ecclesiastica VI 81: 218, 6: v. depositio 3.

ΑΠΟΛΕΑΥΜΕΝΩΣ, «absolute», sine titulo ordinatio non est conferenda IV 6: 74, 14; ἀπολύτως collata irrita est *ibid.*: 74, 20: v. clerici 5.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΗ, dimissoriales litterae Carth. 23: 239, 1: v. litterae 7.

ΑΠΟΛΛΙΝΑΡΙΟΣ, haeticus: corpus dominicum intelligentia carere - ἄουου docuit VI 1: 114, 6; haeresis II 1: 46, 6; per libellum reconciliandi II 7: 53, 16: v. reconciliatio 1.

ΑΠΟΛΛΩΝ episc. in Thebaide, de quo scribit Theoph. ad Ammon Theoph. intr.: 260; 2: 264, 14; 3: 265, 23; 23: 4: 266, 10; 5: 267, 7; 10: 270, 9.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ, defensio accusati ante iudices Ant. 4: 108, 8; ἀ. ὑπεύθυνος, respondit (coram synodo) Sard. 13: 178, 14.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΗ, «formata»: v. litterae 8.

ΑΠΟΝΗΤΙΖΕΣΘΑΙ, ieiunium rumpere Dion. 1: 4, 13 tit.; proem.: 4, 17; VI 89: 225, 15.

ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΣΘΑΙ, eici ex ecclesia VI 61: 197, 20: v. excommunicatio 1.

ΑΠΟΣΤΕΡΕΙΝ, privare: pretiosa margarita, s. communione Nyss. 4: 216, 2.

ΑΠΟΣΤΑΤΑ, ἀποστασία, negans Christum Ap. 62: 40, 7; negans se esse clericum *ibid.*: 40, 10; fingens apostatare Anc. 7: 62, 10: v. lapsi.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ, «ecclesia vere apostolica» (de Antiochia) Pape: 539 n. 15; «a-

sedes» de sola Roma Pape 540 et 520 sqq.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΙΤΑΣ, apostolica origo sedis episcopalis, primis saeculis ad iurisdictionis praeceminentiam fundandam non invocata est Pape: 539: v. primatiae 3.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΣ praesul, patriarcha CP VIII 17: 323, 21.

— canon CP 1: 443, 19; sensus ante V saec. Ap. intr.: 2: v. κανόν 2.

ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ κανόνες, Ap. intr.: 1; concordantia editionum *ibid.*: 5. Citantur explicite canones: 22-23 AB 8: 460, 13; 29 VII 5: 256, 11; Tar. 1: 320, 23; 30 VII 3: 250, 12; 38 VII 12: 267, 6; 42-43 VII 22: 284, 12; 46-47-69 Cypr. 1: 306, 3; 66 VI 55: 192, 19; 72-73 AB 10: 465, 1.

— constitutiones: v. constitutiones.

— ss. ecclesia: CP, ubi Prima-secunda synodus habita est AB intr.: 445; AB lemma: 447, 4; Naz. intr.: 228. Chalcedone, a Rufino aedificata CP intr.: 437.

ΑΠΟΣΥΝΑΓΩΓΟΙ excommunicati I 5: 27, 14.

ΑΠΟΤΑΚΤΙΑΕ, haetici Bas. 1: 96, 20; 47: 137, 14; Catharis equiparantur *ibid.*: v. reconciliatio 2.

ΑΠΟΤΑΓΗ, professio monastica AB 5: 455, 16; ἀποταξάμενοι «qui renuntia-verunt» saeculo I 12: 33, 13 tit: v. monachus 1.

ΑΠΟΤΙΘΕΣΘΑΙ, Ap. 81: 49, 8: v. depositio.

ΑΠΟΤΡΟΠΙΑΣΜΟΣ, pro avertendo maleficio daemnis invocatio Nyss. 3: 211, 5.

ΑΠΕΛΛΑΤΙΟ, 1. ἐκκλησιον «provocatio ad» Carth. 28: 244, 8; ἀποσυγή, «refugium», recursus Carth. Apiar. 433, 10; πρόσδοδος, ἐκκαλεῖσθαι, «appellare»

Sard. 5: 164, 12 tit.; 164, 18; *Carth.* 125: 396, 18; 397, 3; διακαλείσθαι, « appellare » *Carth.* 28: 244, 15; Εκκλητον γυμναζεσθαι *Sard.* 3: 162, 6 tit. gr.; ἀντιλογίαι « contentiones » *Ap.* 37: 26, 6.

2. Ut processus ex integro renovetur - ἀνανεώσασθαι *Sard.* 3: 163, 3. *Sard.* 5: 164, 22; παλινοδικίας χρεῖσιν *Sard.* 3: 163, 13; ἀνάκρισις *Sard.* 5: 164, 14; 3: 163, 13. Ut reus sententiatus se denuo iustificet *S. Soph.* 1: 483, 19; *Pape:* 533: v. ἐπίκρισις. Ut sententia abrogetur ἀκαλλείσθαι: v. irrita 2.

3. Instantiae ordinariae *Pape:* 531;

Contra sententiam proprii episcopi: unus episcopus sibi cognitionem de causa vindicare nequit (appellationem excludendo) *Carth.* 107: 374, 2; recursus fit ad metropolitanum *Theoph.* cc. 3 ad 10: 265, 15 sqq.; ad metropolitanum vel eo absente ad vicinum episcopum *Sard.* 14: 108, 5; apud exarchum primatiae vel CP episcopum *IV* 9: 77, 8; ad iudices electos: v. arbitri; ad tribunal e vicinis episcopis constitutum *Carth.* 11: 224, 13; de consensu proprii episcopi *Carth.* 28: 243, 19; 125: 396, 9; *Carth. Apiar.*: 415, 3; a sex episcopis presbyter audiatur *Carth.* 12: 226, 2; a tribus, diaconus *ibid.*; ad synodum provinciale *II* 6: 52, 1; *Ant.* 20: 120, 22; 6: 109, 18; ad metropolitanum vel ad synodum primatiale *VIII* 26: 338, 24.

4. Contra sententiam vicinorum episcoporum, ad metropolitanum *Carth.* 28: 244, 8; *Carth. Apiar.*: 433, 15.

5. Contra sententiam unanimum synodi provincialis prohibetur appellatio *Ant.* 15: 116, 14; cf. *Pape* 528; si syn. provincialis rem solvere nequivit, ad primatiale synodum recurrendum *II* 6: 52, 5; ad iudices arbitros ex vicina provincia a metropolitano vocatis *Ant.* 14: 116, 5; contra syn. provinc. ad iudices arbitros, si de limitibus dioecese-

sium agatur *Carth.* 120: 397, 20; ad primatem primatiae vel CP episcopum, si de parochiis rusticis agatur *IV* 17: 83, 4.

Contra sententiam metropolitani, ad synodum generalem primatiae appellatur, quae arbitros eligit *Carth.* 100: 364, 15. Episcopi a provinciali synodo depositi appellatio ad maiorem synodum fiat *Ant.* 12: 114, 4. A metropolitano iniuriam passi ad patriarcham recurrere possunt *VIII* 26: 339, 15.

6. Contra primatialis (generalis) synodi sententiam ad oecumenicam synodum appellare nefas *II* 6: 52, 22.

7. Instantia extraordinaria: Romanus pontifex, qui, facta appellatione, habet:

a) Ius « renovandi » ex integro iudicium (v. ἀνάκρισις ἐξουσία) per episcopos viciniae provinciae, iudicibus arbitris a latere suo missis, in re litigiosa inter episcopos *Sard.* 3: 163, 8.

b) Ius renovandi examinis, primo per episcopos viciniae provinciae, dein, si videatur, per novos iudices, arbitris a latere suo adiunctis, in causa episcopi depositi a synodo provinciali *Sard.* 5: 164, 18 et 165, 7; *Pape:* 528. Idem ius de clericis appellantis *Pape* 535. In appellatione Apiarii dubitatum est de hoc iure *Carth. prooem.*: 202, 12; *Apier.* 414, 21; 415, 12; 416, 10; dein, denegatum fuit *Carth. Apier.*: 434, 10; 434, 22; 435, 22; recursus ad transmarina tribunalia interdicuntur Africanis *Carth.* 28: 244, 14; 125: 397, 1; de hac quaestione *Pape* 532.

c) Jus audiendi reum sententiatum a patriarcha CP, ut se disculpet, si possit *S. Soph.* 1: 483, 19; *Pape* 533: v. ἐπίκρισις.

d) Contra sententiam Romani episcopi nulla datur appellatio *Pape* 528.

8. Circumstantiae appellationis: v. actio, accusatio. Sententiae solutio nullum praeiudicium

afferat iudicibus inferioris tribunalis, si rite iusteque eam tulerint *Carth.* 15: 229, 1; iudex non inquietandus sit, ut se iustificet vel ut testificetur, si contra sententiam suam - τομή appellatum sit *Carth.* 59, 296, 10. Sententia inferioris tribunalis firma manet quoad effectum usque ad exitum appellationis *Sard.* 14: 180, 17; *Theoph.* 4: 266, 12. Clericorum in re criminali appellatio intra annum facienda *Carth.* 79: 320, 4. Episcopo appellanti successor ne ante sententiam Romani episcopi detur *Sard.* 4: 164, 1, 10.

9. Ad tribunal civile appellare nefas *II* 6: 52, 20; *Carth.* 104: 369, 6; v. iudicia 3; item, ad imperatorem *II* 6: 52, 19; v. imperator 3.

ΑΠΡΟΑΙΡΕΤΟΣ, involuntarius *Dion.* 4: 13, 14; v. actus, homicidium 3.

ΑΠΡΟΚΡΙΤΟΝ, sine praeiudicio, sine damno *VI* 37: 172, 1; v. praescriptio.

ΑΠΡΟΝΟΗΤΟΣ, « sine ulla provisione », indigens *IV* 3: 72, 2.

ΑΠΡΟΣΚΑΙΝΗΣ, nemini favens sententia iudicis *Cyr.* 1: 276, 18.

ΑΨΗΦΙΣΤΟΣ, absque suffragiis (episcoporum) factus episcopus *AB intr.*: 445.

ΑΡΤΟΣ, episc. legatus synodi ad Hipponem Diaretorum *Carth.* 78: 319, 7.

AQUA vino sacrifici missae miscenda est ex traditione apostolica *VI* 32: 164, 7; symbolismus *ibid.*: 164, 15; Armenii omittunt hoc facere *ibid.*: 162, 16. Aquam omisso vino offerunt haeretici *ibid.* 164, 1; v. hydroparastatae.

ARABIA provincia antiochenae primatiae *Ant. syn.*: 102, 11.

ΑΡΑΒΙΑΝΟΣ, Ancyrens. episc. *CP* 1: 439, 11; 441, 1; 441, 16; 443, 10.

ARBITER, 1. Pro causis mixtis inter ecclesiam et administrationem civilem *Carth.* 96: 359, 13; v. ἐκβίβασταί.

2. Iudex - κριτής ab ambobus partibus electus ad litem componendam *Carth.* 121: 393, 15; 100: 366, 15; *IV* 9: 76, 23; vel a synodo electa membra, ad reliqua negotia paragenda *Carth.* 127: 398, 13; *prooem.*: 401, 18; v. ἐπιλεκτοί. Iudices a metropolitano ex vicina provincia vocati, si syn. provincialis contra episcopum divisa fuerit *Ant.* 14: 116, 2; v. ἐπίκρισις; iudices in tali casu non a vicina provincia vocandi, sed a Romano episcopo dandi *Sard.* 3: 162, 16; 163, 10; v. ἐπιγνώμονες; quod ius arbitros dandi in dubium vocatum fuit *Carth. Apier.*: 435, 22; si clericus contra clericum agat, arbitri ab ordinario approbandi eligantur *IV* 8: 76, 23; 77, 3.

3. Eligatur vel unus vel tres; si tres sententia duorum stet *Carth.* 121: 393, 15; de sententia arbitrum, ex consensu amborum partium electorum, nulla datur appellatio *Carth.* 15: 229, 10; 96: 358, 18; 122: 394, 4.

ARCADIUS, imperator romanus *CP* 1: 438, 13; *Carth. prooem.*: 250, 5; *prooem.*: 326, 6.

— episc., legatus Romanus *III intr.*: 55.

ARCANA traditio - σωπημένη και μυστική παράδοσις *Bas.* 91: 180, 22; v. dogma; τὰ μυστήρια *ibid.* 181, 11; ἐν μυστηρίῳ *ibid.* 179, 14. Ratio: ne palam discutientibus dogmata vilescant *ibid.* 181, 17; arcani species obscuritas s. scripturae est *ibid.* 181, 24; v. μυστήριον 1.

ΑΡΧΑΙΟΓΟΝΙΑ, « generatio », originis hereditas *Carth.* 110: 378, 3; antiquitas originis *Carth.* 83: 323, 20.

ΑΡΧΑΙΟΘΗΣ, antiquitas christiana *Carth.* 3: 217, 6.

- APXAITTIION «archivus», tabullarium *Carth.* 86: 331, 18.
- ARCHIDAMUS, presbyter Romanus, legatus Julii I *Sard. intr.*: 156 n. 9.
- ARCHIDIACONUS *Tim.* 21*: 253, 13: v. Epiphanius archid.
- ARCHIEPISCOPUS, episcopus primatialis sedis: v. primatia; pro Alexandrino aequae ac episcopus *IV* 30: 95, 16; 96, 3; Leo I, arch. *IV* 30: 95. Solus titulus pro eis *VI* 2: 123, 5 sqq. A metropolitani titulo distinguitur *VIII* 19: 328, 12; cf. *Carth.* 39: 258, 19: v. ἑξαρχος.
- ΑΡΧΙΣΥΝΑΓΩΓΟΣ *Tar.* 1: 328, 6.
- ARCHIVUS, ἀρχεῖα ἐπισκοπικὰ *AB* 1: 449, 11; tabullarium *Carth.* 86: 331, 18: v. ἀρχαίτυπον, σκρίνιον, ἐπισκοπεῖον.
- ΑΡΧΟΝΤΕΣ 1. Legati imperatoris ad concilium, «iudices» *IV* 29: 93, 8; 30: 95, 5; 96, 15.
2. Auctoritas civilis provinciae: «rector» *Ap.* 84: 50, 15; *Carth.* 47: 226, 4; «magistratus» *Carth.* 91: 341, 17; «iudices» *Carth.* 91: 342, 6.
3. Magnae familiae byzantinae: «principes» *VII* 6: 259, 2; 10: 264, 11; 12: 267, 20; «principes saeculares» *VIII* 17: 325, 20; «principalis praesentia» *ibid.*: 325, 15: v. saecularia, brachium saeculare.
- ΑΡΚΟΣ, ursus *VI* 61: 197, 9, ἄρκος *ibid.* app.; ἀρκοπατρὴς ursarum ductor *ibid.*: 196, 17 tit.: v. Athingani.
- ARELATAE in Gallia (Provincia): synodus a. 314 *Anc. intr.*: 55 n. 8; *Cypr. intr.*: 301; *Pape:* 509 n. 2; 513.
- Ἀργία, ἀργεῖν «cessatio» *Ap.* 16: 15, 20; *Bas.* 88: 172, 3: v. depositio 2.
- ARIANI, haeretici *II* 7: 53, 11; *VI* 95: 230, 11: v. reconciliatio 1.
- ARIANZOS, prope Tiberinam in Cappa-

docia, patria Greg. Naz., ubi et mortuus est *Naz. intr.*: 228.

ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ, haeretici *II* 7: 53, 14; v. reconciliatio 1.

ΑΡΙΣΤΟΝ, prandium meridianum *Carth.* 47: 264, 17; ἀριστονοεῖν, agamam facere *Laod.* 28: 142, 2 tit.

ΑΡΕΙΟΣ, caput haeresis, iterum damnatus *VI* 1: 112, 14.

ARMENIA, provincia *Gangr. syn.* 85; epistola ad eius episcopos de haeresi Eustathii episc. Sebastae in Armenia *Gangr. intr.* 83. Armeniorum disciplinae adversatur In-Trullo *VI intr.*: 98 n. 5; vino sine aqua in sacrificio utuntur *VI* 32: 162, 16; cantores et lectores non tonsuratos instituunt *VI* 33: 166, 15; promovendos ad clerum e familiis sacerdotalibus more iudaico sumunt *ibid.*: 166, 11; sabbatis et dominicis quadagesimalis ieiunii ova et caseum edunt *VI* 56: 193, 8; carnes coctas in sanctuario offerunt, partesque sacerdotes eorum sibi reservant *VI* 99: 235, 20.

ΑΡΗΤΟΠΟΙΙΑ, infandum peccatum (homosexualitas) *Bas.* 87: 166, 12.

ARTICULO mortis, in a., v. moribundi.

ΑΡΤΟΝ προσφέρειν, panem offerre, missam celebrare *Anc.* 2: 57, 4; «panem benedictionis», *Laod.* 49: 150, 10; ἄδιδόναι, corpus Christi communicantibus praebere *Laod.* 25: 141, 4.

ΑΡΖΟΥΓΙΤΑΝΙ - ἀρζουγιτανολ fratres *Carth.* 52: 272, 18; Arzuge - Ἀρζουγη barbaros finitimos habet *Carth.* 49: 267, 19.

ΑΣΚΗΣΘΑΙ, «ascire», ascetism colere *Gangr. epil.*: 98, 4; ἀσκούντες ascetae *Gangr.* 19: 97, 4.

ΑΣΚΗΣΙΣ, exercitatio vitae christianae, «cultus christianitatis» *Carth.* 108: 375, 5; ascetism vitae perfectionis ne in-

superbiam inducat *Gangr. epil.*: 98, 6; falsa ascetism, «continentia» *Gangr.* 12: 94, 7; 13: 94, 17; 15: 95, 16; 18: 96, 21; verae ascetism descriptio *Gangr. epil.*: 98, 11 sqq.. Abinentia propter ascetism, «exercitationem», facienda *Ap.* 51: 35, 13; 53: 36, 16; *Anc.* 14: 66, 4. Ascetism in vita monastica aspera et laboriosa *AB* 5: 456, 1: v. ἀναχωρηεῖν, monastica vita 1.

ΑΣΚΗΤΑΙ, ascetae, - ἀσκητῶν τάγμα, numerus «continentium et monachorum» *Laod.* 24: 140, 16; monachi *VI* 77: 214, 10; inter laicos annumerandi *ibid.*: 214, 15; asceticum certamen *VI* 45: 184, 4; ascetica vita in monasterio omni fidei patet *VI* 46: 184, 13.

ΑΣΚΛΕΠΑΣ, episc. Gazae *Sard. intr.*: 157 n. 10.

ΑΣΕΒΕΙΑ impietas haeretica *Ath.* 3: 78, 9-12-19; idololatria *ibid.*: 19, 10-12; ἀσεβείαι impiae actiones *Laod.* 38: 146, 9: v. εὐσεβεία, θεοσεβεία.

ΑΣΕΛΛΟΣ - Ἀσελλος, presbyter Romanus, legatus ecclesiae Romanae, his gestis subscripsi, quae pro nos directae sunt (subscr.) *Carth.* 133: 410, 20; *Carth. prooem.*: 198, 11; 212, 6; acta synodi Roman direxit *Carth.* 133: 410, 20; «compresbyter» *Carth. Apiar.*: 411, 19; 414, 9; 421, 20.

ΑΣΙΑΝΑ primatia - διοικήσις Ἀσιανῆ *II* 2: 47, 2: v. Ephesus.

ASIATICUS - Ἀσιατικός, episc., legatus Mauritaniae Sitiphensis *Carth.* 127: 399, 2.

ΑΣΦΑΛΙΣΘΕΝΕΙΣ in tuto ponere (per manu propria scriptam promissionem) *VII* 8: 263, 2; ἀσφαλῶς ἀνακρίνεσθαι interrogetur et spondeat *VII* 2: 249, 7: v. χεῖρ ὀρθραφον; βεβαίως καὶ ἀσφαλῆς, firmi ac in tuto positi *VI* 2: 120, 20: v. episcopus 3b.

ASSISTENTIA, paenitentia publicae gradus: v. σύστασις.

ΑΣΣΥΡΙΟΣ, cognomen daemonis *VI al. loc.*: 102, 14.

ΑΣΘΕΝΕΙΑ, aegritudo *Carth.* 76: 316, 16: v. infirmus.

ΑΣΤΡΟΛΟΓΙ professio a clerico exerceri nequit *Laod.* 36: 145, 15.

ASYLUM: sententiatis impetrantibus sine ulla dubitatione praestandum, pro eisque intercedendum *Sard.* 7: 169, 17; ab imperatoribus confirmandum privilegium *Carth. prooem.*: 287, 13: v. privilegia.

ΑΤΑΞΙΑ, turbatio boni ordinis in ecclesia *Ap.* 9: 12, 12; 16: 15, 22; *II* 4: 48, 8; παρὰ κανόνα καὶ τάξιν, praeter canonicum et traditum ordinem *I* 18: 40, 3: v. τάξις.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, episc. Alexandr., vita, opera *Ath. intr.*: 59; in conc. Nicaen. *I intr.*: 21 n. 7; protector Theophili Alex. *Theoph. intr.*: 259. Canon script. *Ath.* 2: 72, 26; adversus eum cc. Antioch. *Ant. intr.*: 101; in Sardin. synodo *Sard. intr.*: 156; *Pape* 528-529. «Canones 107» *Ath. intr.*: 62; epistolae canonicae *Ath.* 1: 63, 1 sqq.; *VI* 2: 123, 12.

ΑΘΕΟΤΗΣ, atheismus *Laod.* 39: 146, 16.

ΑΘΕΣΜΟΝ, illicitum (coniugium) *Bas.* 27: 127, 15; *VI* 3: 129, 6: v. θεσμός.

ΑΘΕΤΕΙΝ, abolere (canones) *VI* 2: 124, 18; ἀθετεῖσθαι «rescindere» *II* 1: 45, 17.

ΑΘΙΝΓΑΝΙ non nominantur, sed eorum artes enumerantur et damnantur *VI* 61: 196, 19; tanquam nugae pagani erroris *ibid.*: 197, 14; gentilia studia *ibid.*: 197, 19: v. pagani.

ΑΘΡΟΙΣΜΟΣ, «turma», coadunatio (episcoporum) *Carth.* 76: 317, 5.

ΑΘΡΟΟΝ, subito: sine iudiciali inquisitione *Sard.* 14: 179, 22; ἀθρόως, repente, (non servatis interstitiis) *AB* 17: 478, 10.

ΑΤΤΙΚΟΣ, episc. CP, epist. ad Carth. syn. *Carth. Apiar.* 424, 14; 435, 11.

—, consul clariss. *Carth. prooem.*: 250, 16; *prooem.*: 286, 13.

ΑΤΤΙΛΑ, Hunnorum rex *IV intr.*: 66.

AUDITIO, auditores, paenitentiae publicae gradus: v. ἀκρόασις.

AUGUSTINUS - Αὐγουστίνος, episcopus Hipponensis - Ἰππώνης legatus concilii Numidiae (subscr.) *Carth.* 133: 408, 3; Hipponensium - Regiorum - Ἰππωνεργιανός *Carth. prooem.*: 401, 3; episc. eccl. Hipponensis *Carth. prooem.*: 208, 19; *Carth.* 9: 222, 14; *prooem.*: 338, 18; 127: 398, 71; synodi legatus ad Hippon. Diaret. *Carth.* 78: 319, 3; de canone s. script. *Carth.* 24: 239, 18 *app.*; electus arbiter in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 16; subscribit secundus epist. ad Bonifatium *Carth. Apiar.* 422, 4; invitatus ad Ephes. concil., sed iam antea defunctus *III intr.*: 55.

ΑΥΑΗ, palatium imperiale *Sard.* 0: 171, 24.

ΑΥΤΑΙΖΕΣΘΑΙ ad clerum admitti *Theoph.* 2: 264, 13 *app.*; 265, 2 *app.*: v. ἀλλιζέσθαι.

AURELIUS - Αὐρήλιος, Carthaginensis episcopus. A. episcopus (subscr.) *Carth.* 133: 407, 8; «papa» *Carth. prooem.*: 197, 13; totius Africae curam habet *Carth.* 53: 274, 5; 275, 4; synodum primatiale convocat a. 419 *Carth. intr.*: 190; praecedentes synodi ab eo convocatae *Carth. intr.*: 194; dirigit synodorum deliberationes *Carth. prooem.*: 198, 16 *sqq.*: v. Carthago.

— episc., primas Numidiae II *Carth. prooem.*: 252, 8.

— episc. provinciae Byzaceniae *Carth. prooem.*: 253, 22 (*Lat.*).

ΑΥΤΕΘΟΥΣΙΟΝ, liberum arbitrium *Carth.* 113: 380, 17; ex proprio capite agere *Carth.* 35: 256, 7.

ΑΥΘΑΔΕΙΑ, «contumacia», arrogantia *IV* 8: 76, 5: v. contumacia 2.

ΑΥΘΕΝΤΕΙΝ, authentica esse, auctoritate pollere (de s. scriptura) *Laod.* 59: 154, 10.

ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ σύνοδος, «authentica», vera *Carth. Apiar.*: 423, 21; αὐ. καθέδρα; «principalis cathedra» *Carth.* 71: 313, 10; «authentica» (acta) *Carth. Apiar.*: 420, 3; 435, 13. αὐθεντικῶς «ex auctoritate», publice, non privatim *Carth.* 92: 343, 15. αὐθεντικά auctoritas, potestas *IV* 16: 82, 13; *Carth.* 18: 233, 19.

AUTODAFE - πῦρ παραδίδοσθαι (libros haereticos) *VI* 63: 200, 13; *VIII* 6: 305, 15; neminem prorsus habere et servare statuta haeretica *VIII* 11: 313, 14.

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ, ex libidine agere, auctoritatem spernere *VI* 7: 132, 20.

ΑΥΤΟΦΟΝΕΥΤΗΣ, «suus homicida», suicida *Ap.* 22: 18, 5; *AB* 8: 460, 15: v. suicidium.

ΑΥΤΟΥΡΓΙΑΙ, bona propria, pecuniae *VII* 2: 266, 19; ἀγρός *ibid.*: 267, 17: v. bona 2a, monasteria.

ΑΥΑΡΙΤΙΑ - πλεονεξία, prohibetur a cuncta traditione ecclesiastica *Iar.* 1: 316, 3; in clero grassatur *Nyss.* 6: 221, 23; vitanda ministro dei *Theoph.* 11: 270, 18; idololatria nominatur *Nyss.* 6: 220, 26; e tribus partibus animae exoritur *ibid.*: 221, e et 20; damnanda *Greg.* 2: 21, 20; praedicationibus curanda *Nyss.* 6: 222, 1. Species: praedatio, alienorum concupiscentia, turpe lucrum *Greg.* 2: 21, 22; a patribus paenitentia explianda: furtum et violatio tumarum *Nyss.* 6: 222, 6. A. commissa exitii tempore impia deoque invisa est *Greg.* 2: 22, 5; - ἀπληστία malorum omnium mater *Carth.* 5: 218, 6; - φιλαργυρία etiam pios ad simoniam impellit *VII* 19: 277, 10.

ΑΕΙΑ, dignitas, gradus ordinis sacri *Ap.* 29: 21, 7; *IV* 2: 70, 18; *VI* 81: 218, 6; *AB* 16: 477, 14; ἀ. κοσμική, d. mundana *IV* 7: 75, 11; aequipollens ἀξίωμα *IV* 29: 94, 8-12-22; ἀξία, *ibid.*: 94, 7; v. ἀξίωμα.

ΑΞΙΩΜΑ, dignitas *IV* 29: 94, 7; iurisdictionem includens, opponitur «honoris» *I* 7: 29, 19; 8: 31, 7; officium

VI 7: 133, 2; ἀ. κατὰ κόσμον, d. mundana, πνευματικόν, spiritualis *VI* 7: 135, 1; ἀρχιερατικόν, pontificalis *S. Soph.* 2: 484, 18.

ΑΖΑΡΙΑΣ, sacerdos templi Hierosolymit. *VI* 69: 207, 9 *app.*.

ΑΖΥΜΑ, Iudaeorum non sunt accipienda *Laod.* 38: 146, 9; *Ap.* 70: 44, 2; *VI* 11: 137, 11.

B

BADAGIUS, sive Bagadius *CP* 1: 438, 4 *app.*; *ibid. intr.*: 437 n. 2: v. Γαβιάδιος.

ΒΑΛΑΝΕΙΟΝ, balneum publicum: cum Judaeis a fidelibus non intrandum *VI* 11: 138, 3; b. mixta pro viris et mulieribus nemini omnium licent *Laod.* 30: 143, 4; *VI* 77: 214, 10.

ΒΑΛΛΙΖΕΙΝ, saltare, vetatur *Laod.* 53: 151, 17; v. ὀρχεῖσθαι, choream dare.

BAPTISMUS 1. τὸ τῶν νηπίων μυστήριον, «infantium sacramentum» *Carth.* 37: 257, 12; τῆς τριάδος τὰ ἀγιάσματα «trinitatis sacramenta» *Carth.* 57: 292, 4; φώτισμα *VI* 59: 195, 10; *Laod.* 45: 149, 4; φωτιζόμενοι *VI* 78: 215, 4; *Tim.* 6: 243, 15; *Laod.* 3: 131, 17; θεία δωρεά *Laod.* 47: 149, 19; *VI* 59: 195, 12; λουτρὸν πνευματικόν *I* 2: 24, 18; b. non initiatus - ἀμύητος *Bas.* 91: 181, 13; baptizandus adultus: v. catechumeni.

2. Baptizatus Christum induit *VI* 96: 233, 11; peccata ante baptismum patrata delentur *Bas.* 20: 122, 22;

Theoph. 5: 266, 23; in catechumeno etiam apostasia *Anc.* 12: 65, 6; sacramentum unitatis in ecclesia est *Cypr.* 1: 313, 13.

3. Confertur ab episcopo et a presbytero *Apost.* 46: 31, 4; 47: 31, 13; a laicis collatus invalidus *Bas.* 1: 97, 11; *VI* 59: 195, 16; de validitate baptismi haeticorum: v. rebaptizatio, reconciliatio 2.

4. Aegrotantibus detur, si consensus sui signum dent *Carth.* 45: 262, 6; non tamen menstruanti mulieri, donec purificetur *Tim.* 6: 243, 14; ab impuro daemone correpto, tantum si moribundus *Tim.* 2: 241, 14; in dementia lapsa, detur *Tim.* 4: 240, 15; gravidae, quando voluerit *Neoc.* 6: 77, 19; jam defuncto, numquam *Carth.* 18: 233, 3. Baptismus necessitate collatus impedimentum est admissionis ad clerum *Neoc.* 12: 80, 18.

5. Iterandus est baptismus dubius: ex re ipsa, si collatio eius non certissime constat *VI* 84: 220, 17; *Carth.* 72: 314, 1; propter sacramentum, si invalide collatum ab haeticis; propter

economiam Bas. 47. 137. 19 v. r. baptizatio.

6. Formae traditae observatio ad validitatem necessaria Bas. 1. 96. 5. in nomine P. F. Sp. s. Ap. 49. 32. 10; per triplicem immersionem Bas. 91. 181. 1. Ap. 50. 32. 19, non autem per unam in mortem domini Ap. 50. 33. 1, de semina formulae trinitariae Ap. 49. 32. 13. 50*. 33. 11. Ex traditione orali abrenuntiatio satanae et angelis eius est praemittenda Bas. 91. 181. 2, aqua baptismalis benedicta ibid. 180. 19 ac post baptismum unctio cum oleo benedicto ibid. 180. 22. Laod. 48. 150. 3 v. catechumeni, νλοησι: ἀναβάπτουσι.

7. Baptisterium - βαπτιστήριον CP. 1. 430. 1. in oratorio privato baptismus ne conferatur VI. 59. 195. 7. 31. 162. 6. app. AB. 12. 460. 4, sed in sola ecclesia parochiali VI. 59. 195. 11. Dies h. statuta ex traditione Carik. 37. 257. 12. (ibid. in Lat.); feria quinta majoris hebdomadae baptizandi examen canonicum episcopo vel presbytero dant VI. 78. 215. 5, baptizati deo die paschae praesentantur Nys. 1. 204. 10. in media quadragesima baptismus ne conferatur Laod. 45. 149. 4.

BARBARI nationes ultra fines imperii Romani viventes barbaricae regiones nec tradita regendae sunt II. 2. 47. 15, finitimae Ponti, Thraciae ad sedem CP. pertinent IV. 25. 92. 8, b. finitimi sunt Tripolis et Arsugae Carik. 49. 267. 20, incursiones VI. 8. 125. 15. 18. 149. 18, Greg. 1. 19. 15, Bas. 85. 158. 16, invadunt Cyprum VI. 39. 173. 9, et multas dioceses VI. 37. 171. 6 v. Boradi.

BAPEIN, conscientiam gravare Greg. 1. 19. 19.

BAZIAEA, βασις, imperialis dignitas IV. 29. 91. 20.

BAZIAEYZ v. imperator.

BAZIAEYEN v. regnare s. civitas sedis imperialis esse IV. 29. 91. 13.

BASILICA vertitur per βασιλική Carik. prooem. 197. 11, 249. 15, 250. 9 (cf. prooemia notata Carik. intr. 194. sq.).

BAZIAIKH ἔξουσία vel ἀββερία, imperialis potestas et auctoritas VI. 69. 207. 9.

BAZIAELMHZ, episc. Pentapolis, destinarius epistolae Dion. intr. 2. 1. 4. 7. superser.

BAZIAEPOZ, Caesariensis in Cappadocia episc., vita, opera canonica Bas. intr. 85, VI. 2. 123. 14, humilitas Bas. prooem. 117. 9, animus vehemens Bas. 54. 157. 14 ad 159. 7, 89. 172. 17, 90. 175. 19 etc.; amicitia erga Eustathium Sebastienum, Gangr. intr. 83, erga Amphiloichium Iconiens. Bas. prooem. 140. 12, erga Gregorium Nazianz. Naz. intr. 227, Basilli aerumnae Bas. prooem. 140. 11, longa aegritudine detentus Bas. prooem. 116. 15, infirmitates Bas. prooem. 140. 10, itinera ad Ponti regiones ibid. 140. 6, canonis, sensus apud B. Pape. 495, de Romano Pontifice Pape. 529, Liturgiam in scriptis tradidit VI. 32. 165. 5.

Citatur explicite: Bas. in Isaia, c. 200. PG. 30, 500 D. Tar. 1. 323. 20, Regul. fus. 22. PG. 31, 977C. VII. 16. 274. 11; Regul. fus. 33. PG. 31, 997 et Regul. brev. 108 ad 111 et 220. PG. 31, 1156 et 1128. VII. 20. 280. 6, Orat. II de ieiunio 4. PG. 31, 192 A. VII. 19. 278. 2.

Canones citantur 3 VI. 102. 241. 12, 8 VI. 91. 227. 9 et 16, 9 VI. 87. 222. 17, 31 VI. 93. 228. 9, 35 VI. 87. 223. 5, 36 VI. 93. 228. 12, 46 ibid. 228. 20, 77 VI. 87. 223. 10, 81 VI. 94. 230. 1, 90 Tar. 1. 325. 4. De c. 75 Greg. intr. 18, de matrimoniis prohibitis in cc. Bas. VI. 54. 191. 2.

episc. Gangr. syn. 85. 14.

episc. Ancyrae in Galatia (?) Gangr. intr. 83.

pater Basil. Caesariensis. Bas. intr. 85.

episc. Gortynensis (ins. Cretae) VI. intr. 99. n. 7.

imperator I. de concilio convocando CP. VIII. intr. 289, edictum de promulgatione eiusdem ibid. 290. n. 8.

BASILIUS, presbyter Romanus, legatus Leonis I. IV. intr. 66.

BAZDOZ, episc. Gangr. syn. 85. 15.

BASSUS - Βάσσος, consul Carik. prooem. 372. 10; ibid. 373. 1. Lat.

BAΘMOZ, gradus clericorum majorum, oppon. ἀγαστεροτέρου βαθμού Bas. 51. 142. 13; gradui restituere III. 3. 59. 14, 5. 60, 19, excidere gradu IV. 78. 13, IV. 27. 90, 12, Bas. 32. 131. 10; ad inferiorem gradum reducere IV. 94. 19; v. depositio I.

BAZARITANA - Βαζαριτάνη, localitas Carik. 54. 278. 14; v. Iulianus episc.

BERAION, firmitas contractus Bas. 42. 135. 13, ὄρκος β. iudicium firmum IV. 30. 96. 19, β. καὶ ἀπαλλή, firmi ac stabiles VI. 2. 120. 20, β. καὶ νενομισμένε, firma ac legitima VI. 37. 172. 6, ἄερος καὶ ἀβήστος, irritus ac incertus Sard. 15. 182. 9 v. ἀκέρως.

BELLUM pro defensione pudicitiae ac pietatis iustum est Bas. 13. 113. 7 in b. patrata caedes homicidium non est ibid. 113. 7; legitimus, immo laudabilis actus est Ath. 1. 68. 5; attamen, paenitentia submittendus v. sanguis I, homicidium 2.

BHMA v. sacrarium.

BHMATIZO, ad altare ingredi Laod. 19. 138. 4. in, cf. 138. 21.

BENEDICTIO, sanctificationis participatio est Bas. 27. 127. 21, VI. 26. 157.

6 v. εὐλογεῖν, opus operantis; b. pro ordinibus minoribus VII. 14. 269. 6 v. χειροθεσία; b. hegumoni VIII. 4. 300. 8, Bas. prooem. 142. 2 v. τοπῶ.

BENEFICENTIA - ελεῖσις in pauperes exercenda Gangr. epist. 99. 18, bona ecclesiae ad refocillandos - εὐμενέως pauperes, peregrinos et vias adhibenda Theoph. 11. 270. 15.

BENEΦΙΚΙΑ, munera I. 12. 33. 20.

BENEFICIUM ecclesiasticum officium sacrum, cum redditibus annexis - ἄγος, ad quod clericus nominatur Bas. 10. 110. 20, Titulus ordinationis IV. 6. 74. 20, v. clericus 5, Possessiones ecclesiae VI. 12. 266. 19; v. ἀποσυργία.

BHPOZ, ββ., burra romana, vestimentum Gangr. 12. 94. 10; despicitur ab eustathianis, qui pallio utuntur ibid. 94. 7.

BHPITTOZ, civitas in Syria Greg. intr. 17.

BESSULA, diaconus Capreoli Carthagini legatus ad concilium III. intr. 55. n. 9.

BESTIALITAS, ζυνθηλαία, ζυνθηλαίον 1. Congressus venereus cum bestia Bas. 7. 103. 26, Nys. 4. 213. 22, ἀνομιμία Anc. 16. 67. 5, 17. 68. 14, ἐν ἀβήστος ἁβήσις, impietas est Bas. 63. 147. 19; adulterium contra naturam Nys. 4. 213. 22.

2. Adulterii poenam luet Nys. ibid.; Bas. 7. 103. 26, 63. 147. 19. Si ante viciesimum aetatis annum commissa, 20 annorum paenitentia Anc. 16. 67. 5; si post viciesimum a nuptiis, 30 annorum ibid. 67. 17, si post quinquagesimum a nuptiis, totius vitae ibid. 68. 6, si venereo morbo laborant peccantes, aliosque contaminaverunt, inter correptos a daemonibus constant Anc. 17. 68. 14; v. λημποί.

BIA v. coactio.

BIANQP, presbyter Antiochenus, iuramento cum aliis presbyteris ab haeretico ordinario adstrictus, Iconium confugit *Bas. 17: 117, 19.*

BIBAIOKAIHAI, codicum cauponatorum *VI 68: 206, 10.*

BIBAIA, codices s. scripturae aut patrum, non destruendi *VI 68: 206, 6: v. scriptura s.*

ΒΙΣΤΟΣ, presbyter, parochus in Erebi, dioecesis Apollonis episc. *Theoph. 3: 265, 15.*

BITHYNIA provincia *Greg. intr.: 17;* in qua Nicaena civitas sita est *Carth. Apiar.: 423, 10.*

ΒΙΘΥΝΙΚΟΣ, episc.: *Gangr. syn.: 85, 12.*

BIZOS, episc. Seleuciens. *CP 1: 439, 17.*

BLACHERNAE, S. Maria in Bl., ecclesia in qua conciliabulum iconoclastarum finem habuit: v. Hieria *VII intr.: 242 n. 5.*

ΒΛΑΚΕΙΑ, dissolutio morum *VII 16: 272, 20.*

BLASPHEMIA: adversus Christum *Bas. 45: 136, 15;* adversus spiritum s. *Bas. 1: 95, 19.*

BONA ecclesiastica, πράγματα ἐκκλησιαστικά, «facultates» *IV 26: 89, 15; VI 35: 169, 8.*

1. Personalialia clericorum - διαφέροντα ἀπὸ τῶν IV 22: 86, 17; VI 35: 169, 8; patrimonialia ex hereditate vel ex liberalitate fidelium erga ipsos provenientia *Carth. 32: 247, 15;* nec a deposito quidem sunt auferenda *Cyr. 2: 279, 22;* de eis disponere potest ut vult *Carth. 32: 247, 17; VIII 15: 318, 28;* a bonis ecclesiae manifeste distinguenda, ut, mortuo episcopo, ambo discerni possint *Ant. 24: 124, 2;* mortuo episcopo ne diripiantur a clericis *IV 22: 86, 15; VI 35: 169, 8;* hereditatem episcopus relinquere uxori aut proli aut propinquis aut familiaribus potest *Ap. 40:*

28, 1; aut cuilibet vult *Ant. 24: 124, 9;* numquam tamen haereticis vel paganis, parentibus aut non, sub poena anathematis *Carth. 81: 321, 18.* Bona a clericis omnibus post admissionem ad clerum acquisita ecclesiae adscribenda sunt, sub poena furti sacrilegi *Carth. 32: 247, 5: v. sacrilegium 5.*

2. bona ecclesiae propria sunt:

a) patrimonium dioecesis: - κυριακά *Ap. 40: 27, 17; Anc. 15: 66, 16;* constituitur ex agris *VII 2: 267, 17; 12: 267, 17;* praediis aut villis - προῖστων *VII 18: 276, 14;* salariis - αὐτοσυργία *VIII 15: 318, 17;* et piis domibus *VII 13: 268, 16;*

b) vasa pretiosa - κειμήλια *Cyr. 2: 280, 8: v. vasa.*

c) redditus ecclesiae, - λόγοι *Ant. 25: 126, 2;* πρόσδοι. *IV 25: 89, 5;* proveniunt ex fructibus patrimonii vel ex oblationibus fidelium - καρποφορία *Cyr. 2: 280, 4; Ant. 25: 126, 2: v. primitiae, oblata, immunitates.*

3. Patrimonialia ecclesiae a bonis privatis episcopi manifeste distinguantur *Ap. 40: 27, 17;* clericis et presbyteris sint nota *IV 26: 89, 20; Ant. 24: 123, 19; Carth. 33: 248, 16;* episcopus ea curet et dispenset *Ap. 38: 26, 16;* melioranda et dilatanda *VIII 15: 318, 24;* in eius iudicio et potestate eorum administratio posita est *Ant. 24: 123, 15;* soli deo rationem redditurus *Cyr. 2: 280, 2 et 11;* oeconomum adiutorem in eorum administratione habeat *IV 26: 89, 13: v. οἰκονόμος 1.*

4. Dispensandi sunt redditus ab episcopo cum conscientia presbyterorum et diaconorum *Ant. 25: 125, 19 et 126, 6;* pro clero *Ap. 4: 10, 4; 41: 28, 20; 59, 39, 4;* pro indigentibus: v. pauperes 1; pro sui ipsius necessitatibus et pro peregrinantibus

fratribus *Ant. 25: 125, 4; Ap. 41: 28, 20; Cyr. 2: 280, 3; Theoph. 11: 270, 15; VIII 15: 318, 20.*

Episcopus vel clerici bona ecclesiae nec sibi arrogant, nec suis condonent *Ap. 38: 26, 19; Ant. 25: 126, 9; Carth. 32: 247, 5; Theoph. 11: 270, 17; VIII 19: 328, 21.*

Bona personalia ecclesiae donata clericus ne sibi denuo usurpet *Carth. 32: 247, 18;* item laicus *AB1: 448, 12.* Ne ad aedificationem monasterii bona ecclesiae expendantur *AB7: 459, 6; VIII 15: 319, 24.* Bona sedis suffraganeae ne a metropolitano usurpentur *VIII 19: 328, 15.*

5. Alienatio possessionum ecclesiae ac pretiosorum vasorum vetita est *Ant. 25: 125, 16; Cyr. 2: 180, 2;* alienare cimelia et vasa sacra, excepta redemptionis captivorum causa, vetatur episcopis *VIII 15: 318, 9.* Possessiones dioecesanarum non urgente necessitate episcopus ne vendat, ignorante synodo et presbyteris suis *Carth. 33: 248, 13;* si redditus non habeant, urgente necessitate de consulto metropolitani in synodo ab episcopo venire possunt *Carth. 26: 242, 5;* urgente extrema necessitate, a vicinis episcopis testificata, venditio locum habeat ac postea ad synodum provincialem referatur *ibid.: 242, 11; VII 12: 266, 18.*

Bona parochialia presbyter vendere nequit *Carth. 33: 248, 9;* irrita a presbyteris, sede vacante, vendita bona parochialia, a parochia repellantur, pretio emptionis ad iudicium episcopi retento, si redditus ab emptore percepti pretio superiores fuerint *Anc. 15: 66, 19;* principibus (v. ἄρχοντες 3) irrita venditae possessiones ecclesiae restituendae sunt *VII 12: 267, 20;* qui bona ecclesiae sibi usurpata retinet sacrilegus est ac anathemati, donec restituerit, subiaceat *VII 13: 268, 14; VIII 18: 327, 5;* bonorum ecclesiae emptor iniustus, aut

perceptor iniustus eorum reddituum, ad bona restituenda chartamque contractus incidendam sub anathematis poena tenetur *VIII 15: 319, 13: v. emphyteusis.*

BONIFATIUS I, episc. Roman. *Carth. proem.: 205, 9; 206, 20; 24: 240, 10;* praecessor Innocentii I *Carth. Apiar.: 435, 18;* destinarius episc. synodi *Carth. Apiar.: 411, 9.*

—, presbyter Roman., legatus ad Chalced. concil. *IV intr.: 66 n. 6; 29: 93, 18.*

BONUM: v. actus boni.

BORADI, vel Borani, gens barbara *Greg. intr.: 17;* B. et Gothi invaserunt Pontum *Greg. 1: 19, 1; 5: 26, 2;* post a. 253 *Greg. intr.: 17, n. 6;* idolis cruenta sacrificia non offerunt *Greg. 1: 20, 2.*

BOSTRA, sedes a Gabadio et Agapio vindicata *CP intr.: 437; ibid.: 438, 4 lemma; 440, 11; v. Γαβᾶδιος.*

BOTA, pagana in honorem dei Pancaerimonia, damnata *VI 62: 198, 11: v. pagani 2.*

BRACHIUM saeculare - ἔξωθεν χεῖρ *AB 9: 464, 4.*

1. Paulo apostolo «praesidium» - σιμαχία saeculare in adiutorium vocatum *Carth. 93: 349, 12;* haeretici et schismatici hoc saltem terrore a pravitate desciscere possunt *ibid. 350, 16;* imperatores et capita civilia provinciarum sua providentia communem matrem ecclesiam catholicam munire debent *Carth. 67: 307, 1; 93: 348, 10: v. imperator 4.*

2. ἔξωθεν ἐξουσία, civilis potestas invocanda est contra recalcitrantes presbyteros et diaconos depositos *Ant. 5: 109, 7;* ἀθροτικῶς, ἀρχοντικῆ δυναστεία, «auctoritate publica» reiciendi sunt episcopi alienam ecclesiam invadentes *Carth. 53: 276, 3;* ad caput

civile provinciae recurritur contra Cresconium episc. *Carth.* 47: 266, 4; ἀρχοντική εξουσία *ibid.*: 266, 20; v. ἀρχοντες 2; βασιλικά διατώσεις, «principalia scita» obtinentur contra Primosum episc. *Carth.* 97: 361, 14; recursus ad br. s. cum permissione tantum synodi primatialis contra episcopum ab ipsa depositum fieri potest *Carth.* 48: 266, 13.

3. Ad ἀρχοντας, ἔξωθεν χεῖρ recurrendum adversus non cedentes correctioni poenarum *AB* 9: 463, 16; adversus haereticos tumultuantes, «iudiciaria potestate» interveniant *Carth.* 67: 307, 6; 93: 352, 10; *ibid.* 353, 19; de qua re «iudicibus» gratiae aguntur *Carth.* 94: 356, 8.

BPEBION, breve. *r.* Abbreviata notatio

canonum, «breviarium Hipponense» *Carth.* 34: 255, 10; *Carth. prooem.*: 253, 2 «breve statutorum» *Carth. prooem.*: 254, 20.

2. Codex in quo bona monasterii inscribuntur, «breve» *AB* 1: 449, 10.

BPOYMAAIA, dies festus paganus in honorem Dionysi *VI* 62: 198, 12; v. pagani 2.

BYZACENE, provincia primatiae Carthaginensis *Carth. prooem.*: 198, 5; epistola metropolitani ad synodum, adiuncto breve canonum Hipponensium *ibid. prooem.*: 251, 17; 253, 1; 253, 20; legati ad synodum *ibid. prooem.*: 337, 2; 337, 16; *prooem.*: 401, 6; 127: 398, 18; in B. synodus generalis habita *Carth. prooem.*: 357, 20.

C

CAECILIANUS - Καικιλιάνας, episc. Carthaginensis, rettulit e Nicaea canones et symbolum *Carth. prooem.*: 211, 7.

CAECILIUS - Καικιλίσιος, episc. *Cypr.* 1: 304, 16.

CAELESTINUS episc. Roman. *III* *intr.*: 55; scribit synodo *Carth.*, gratulans de Apiario, per Leonem presbyt. *Carth. Apiar.*: 428, 3 (*tit.*); 428, 6; 428, 15.

CAELESTII errores damnantur *Carth.* 109: 375, 7 (*tit.*); *III* 1: 58, 5.

CAELIBATUS: v. castitas, continentia, ἀγαμία.

CAESAREA, civitas in Cappadocia sedes primatialis Ponti: v. Pontus; paenitentiale eccl. C. *Nyss. intr.*: 202;

patria Basilii M.: v. Basiliius Caesariensis.

— in Palaestina *Greg. intr.*: 17.

CAESARIA patricia, destinataria epistolae *Bas.* 94*: 191, 8; *Ath. intr.*: 90.

CAESARIUS, clarissimus consul *Carth. prooem.*: 250, 16; *prooem.*: 286, 13.

CAESAROPAPISMUS, *Pape*: 508; 511 n. 19.

KAINH κυριακή, dominica in albis *VI* 66: 204, 9.

KAINIZEIN, innovare contra tradita a patribus *VI* 32: 166, 6; «novare civitatem» imperiali potestate *IV* 17: 83, 15; v. metropolitani iura.

KAINOTOMEIN, innovare praeter decreta *III* 8: 63, 9; *VI* 2: 125, 4; v. ἀκαινοτόμητα.

KAINOYPTGEIN, innovationes introducere *VI* 81: 218, 2.

KAAANΔA, Kalendae, dies festus (Saturnalia) paganus, damnatur *VI* 62: 198, 10; v. pagani usus 2.

KAAXHΔΩN, vocabuli forma prior *IV* 1: 69, 4 lemma; *Genn.* 1: 294, 25; *Tar.* 1: 328, 13 *app.*: *VII* 5: 257, 1; 19: 278, 10; v. Chalcedo.

CALDONIUS - Καλδώνιος episc. *Cypr.* 1: 304, 15.

CALIX: v. ποτήριον.

CALLIXTUS, episc. Roman., *Petr. intr.*: 32.

KAAOCTPIOC, destinarius tractati adversus Anthropomorphitas *Cyr. intr.*: 275; 8*: 288, 4; v. Tiberius.

KAAHTITΩ, «velare» virginem, per velum monachicum consecrare *Carth.* 126: 397, 17.

KAMATOC, «labor», mortificatio corporis *Anc.* 2: 57, 16.

KANAATION, «canale», fretum separans paeninsulam italicam ab Africa et a Macedonia *Sard.* 21: 188, 9.

CANDIDIANUS, comes, Theodosii II imperialis commissarius ad concilium *III* *intr.*: 55 n. 6; eius officia *Pape*: 510 n. 8; *ibid.* 515 n. 15.

CANDIDUS - Κάνδιδος Abbiritanus, episc., legatus provinciae Proconsularis *Carth. prooem.*: 400, 19.

— Κάνδιδος, Germaniae episc. *Carth.* 133: 409, 1.

KANON, regula *r.* regula fidei - τῆς πίστεως *Carth.* 110: 377, 17.

2. enumeratio librorum veteris et novi testamenti: v. scriptura s.

3. regula disciplinariae ecclesia-

sticae traditionis κ. ἐκκλησιαστικῆς *I* 2: 24, 14; «sententia regularis» *I* 5: 27, 9; 6: 29, 10; «canones» *I* 9: 32, 1; «regula» *I* 9: 32, 4; 10: 32, 13; *Ant.* 9: 111, 8; *Bas.*: 10: 110, 6; 12, 113, 1 consuetudo «praeter regulam» *I* 15: 36, 13; 16: 37, 9; 18: 39, 9; 40, 2; *II* 2: 46, 17; «c. patrum» *III* 8: 64, 20; *Bas.* 89: 172, 17; *Sard.* 20, 187, 14; *Nyss.* 6: 222, 18; «antiquis canonibus» *IV* 22: 86, 18; «divinis constitutionibus» *IV* 26: 90, 4. De sensu vocabuli *Bas. intr.*: 87 n. 17; *prooem.*: 93, 10; 3: 100, 15; *Tim.* 26: 254, 22; apud Patres et in synodis *IV* s. *Pape*: 494 sqq.: v. apostolicus canon, traditio, συνήθεια, νόμος, ἔθος, τάξις.

4. paenitentia (publica) ex traditione antiqua imposita *Bas.* 4: 101, 21; 21: 123, 14; 30: 120, 12; κ. τῆς ἔξαστίας *Bas.* 83: 156, 26; *Nyss.* 6: 221, 2; v. paenitentia 4, ἐπιτίμιον.

5. regula a conciliis et synodis decreta - ἐξενηθέντα κ. *Ant.* 21: 121, 13; ἐκθέσθαι κ. *Bas.* 47: 138, 17; ἐκτεθέντας *IV* 1: 69, 14; τεθέντας *IV* 5: 74, 8; κ. τῶν 150 πατέρων *IV* 28: 91, 1; «regulae» *IV* 1: 69, 9; *Ap.* 1: 8, 6; *Anc.* 1: 56, 9; *Ant. syn.*: 102, 6; «definitiones» *Laod.* 1: 130, 8; «capitula» *I* 1: 23, 9; «Nicaeni» canones *Carth. prooem.*: 200, 7; 206, 4; 210, 17; *Carth. Apiar.*: 425, 4-16; canones apostolorum conciliorum, synodorum et patrum enumerantur et confirmantur *VI* 2: 120, 17; *VII* 1: 247, 7; *VII* 22: 284, 10; *VIII*, 1: 294, 16; canones divini *VII* 1: 247, 4; 10: 265, 5; 11: 265, 18; a spiritu s. inspirati *VII* 1: 247, 14; κανονικῶς *VI* 37: 172, 1; 90: 226, 4; canonica stabilitas in ecclesiis *VIII* 5: 301, 21; decretum canonis *VII* 5: 255, 1; 10: 264, 6; v. ἄροος. De sensu vocabuli post *IV* s. *Pape*: 501.

6. catalogus clericorum *I* 16: 38, 1; 17: 38, 18; membrorum curiae

episcopalis, dist. a κληρος IV 2: 70, 9 et 2; personarum ministerium aliquod in ecclesia excoercentium VI 5: 130, 18; κανονικοί ψάλται, in catalogo inscripti cantores Laod. 15: 136, 15; κανονικά, «regulares» VII 40: 281, 1: v. monialis I.

7. Canonum severitas in Caesarea Capp. Bas. intr.: 90 n. 40; medela et curatio animarum sunt VI 2: 120, 20; firmitatem tenere nequeunt, si metus poenae non coniungatur Sard. 20: 187, 1; pacem gignunt Cyr. 1: 276, 12; Ap. 85: 52, 12; tutela contra diabolicos impetus Genn. 1: 295, 26; studio canonum episcopus incumbat VII 2: 249, 10; eorum observantia laus summa pro clerico VII 1: 245, 15. Canonica opera in PG Introd. gen. I: CCO 3 n. 14.

CANTOR, ψάλτης: κανονικοί, rite in canone ecclesiae inscripti, ambonem ascendunt Laod. 15: 136, 15; de «membranaceo» codice cantent ibid.: 130, 17; ne cum orario psallent 23: 140, 6; post admissionem ad clerum nubere eis licet Ap. 26: 19, 16; sed in quibusdam provinciis tantum IV 14: 80, 16; «psalmista» ne haereticam nubat ibid.: 80, 19; κροψάλτης sine tonsura esse nequit VI 33: 166, 16: v. Armenii; aleae atque ebrietati ne deserviat Ap. 43: 30, 4; cauponam ne ingrediatur Laod. 24: 140, 15.

CANTUS in ecclesia - ψάλλειν: ex ambone de codice - ἀπὸ διφθέρας a solis cantoribus rite ordinatis fit Laod. 15: 136, 15: v. cantor; e solis canonicis s. scripturae libris psalmi canantur, non autem «plebei», privati cantus - ἰδιωτικοὶ ψάλται Laod. 59: 154, 4; cantus psalmodum ne continuatim, sed alternando psalmum et lectionem fiat Laod. 17: 137, 9; attende ac devote canendum VI 75: 212, 18; non vociferationibus inordinatis ibid.: 212, 14; textus cultui ecclesiae convenientes sint ibid.: 212, 16: v. ὑποφώνειν.

ΚΑΠΗΛΕΙΟΝ, taberna: v. caupona.

CAPILLI, cincinnis compositis a viris non ornandi sunt VI 96: 233, 15; capillorum comam circumplexam involvere atque reponere clericorum proprium VIII 16: 320, 15; «crines», a deo mulieri ad subiectionis memoriam dati, non tondendi Gangr. 17: 96, 13: v. tonsura.

CAPITULA, - κεφάλαια, decisiones VIII 2: 296, 12 et 17; κανόνες I 1: 22, 9: v. κανὼν 5.

CAPREOLUS, Carthagin. episc. III intr.: 55 n. 9.

CAPTIVI - αἰχμάλωτοι; redemptio c. excusat ab alienandis cimeliis et vasis sacratis VIII 15: 318, 13: v. redemptio; populus dei a barbaris in captivitatem ductus ac dispersus est, propter peccata sua Bas. 85: 158, 16; captiva, si a barbaris vi corrupta est, culpa caret Greg. 1: 20, 14 et 24: v. coactio; captivorum bona diripere impium est Greg. 2: 22, 10 et cc. sqq.; captivos evasos apud se vi retinere scelus inauditum est Greg. 6: 26, 15; de uxore militis captivi: v. matrimonium II.

CAPUAE synod. a. 391; prohibet rebaptizationes, reordinationes et translationes episcoporum Carth. 48: 265, 6; item, ne clerici schismatici conversi in suis honoribus recipiantur Carth. 68: 309, 19; 310, 2.

KAPXHΔQN: v. Carthago.

CARNIUM usus in omni pietate et fide factus a nemine reprobandus Gangr. 2: 90, 3; Bas. 28: 128, 8; 86: 159, 24; ne propter abominationem absteineatur a c. Ap. 51: 35, 13; 53: 36, 17; qui sic agit creationem calumniatur Ap. 51: 35, 17: v. encratitae; diebus festis a clericis saltem contingendi Anc. 14: 66, 6; carnes cum sanguine

Ap. 63: 40, 16: v. sanguis, idolythya, ieiunium.

CAROLUS magnus, rex occidentis adversatur concilio VII intr.: 243 n. 15.

ΚΑΡΠΟΦΟΡΙΑ, oblatio a fidei ecclesiae facta Gangr. 7: 92, 7; 8: 92, 16; Cyr. 2: 280, 6: v. oblata; aequivalet εὐποιᾷ cf. Gangr. epil.: 99, 12.

CARTHAGO, Καρχηδών: sic in textu actorum et canonum synodi Carth. prooem.: 197, 11 sqq. et in prooemio Cypr. prooem.: 303, 11 et 32; Καρθαγένη in lemmate Carth. prooem.: 197, 3 et in citationibus factis a concilio In-Trullo: v. hic sub n. 3.

1. Sedes primae primatiae Africae: (Proconsularis, Byzacena, Tripolitana) v. Numidia; metropolitana, provinciae Proconsularis: v. Proconsularis; ecclesiae in C.: v. Fausti, Perpetuae, restituta; unitas cum Donatistis in C. facta Carth. 94: 356, 3.

2. Synodi Carthagine habitae: a. 251 Cypr. intr.: 300; a. 254-255-256 Cypr. intr.: 301; Introd. gen. I: CCO 2; sub Grato, Genethlio et Aurelio Carth. intr.: 190; 194-195; canonum synodi a. 419 concordantia cum Pedalio Carth. intr.: 193.

3. Canones Carthaginens. citantur: c. 3 VI 13: 142, 6; c. 18 VI 83: 220, 9; c. 25 VI 13: 141, 18; c. 37 VI 32: 165, 13; c. 41 VI 29: 159, 19; c. 70 VI 13: 141, 18; 66: 204, 20; c. 72 VI 84: 220, 17.

4. Primas Carthaginensis synodum generalem convocat Carth. prooem.: 335, 12; e synodo absentibus notificat acta Carth. prooem.: 339, 24 diem paschae ab Alexandria notificatam caeteris nuntiat: v. pascha; curam de omni Africana ecclesia ex traditione gerit Carth. 55: 280, 19; 281, 9 et 15; paene per diem dominicam ordinandos episcopos habet Carth. 49: 268, 9; nomine

omnium episcoporum litteras solus subscribit, mittendas ad imperatorem Carth. 85: 325, 6; 93: 352, 18; et ad magistratus Carth. 91: 342, 4; 106: 371, 20; eius subscriptio sub actis Carth. 127: 399, 8; 133: 407, 8: v. Aurelius.

5. De disciplina in ecclesia Africana, spec. in primatia Carthaginiensi: v. continentia 2, monialis 4 primatiae 2 (Africana ecclesia), rebaptizatio 3, Romanus pontifex 3; schisma 4, synodus provincialis 7.

CASTITAS, - ἀγνεῖα: clerici maiores (episc. presbyt., diac.) vinculo castitatis per consecrationem adnexi sunt Carth. 3: 216, 11; σωφροσύνης φύλακες, «pudicitiae custodes» sint Carth. 4: 218, 17; lectores puberes aut nubant, aut continentiam - ἐγκράτειαν profiteantur Carth. 16: 230, 20. Castitas cleri Romae severius tractata, CP humanius, concilium mediam incedit viam VI 3: 126, 8 sqq.; castitatis votum - ἀγαμία Bas. 18: 121, 16; 19: 121, 26; ἀποτάξασθαι τῷ γάμῳ, matrimonio abrenuntiare Bas. 18: 120, 21: v. monachus 3. Castitatis venerandum nomen Bas. 88: 170-10; vovenda est virginitas - παρθενία non propter abominationem matrimonii, sed propter bonum virtutis Gangr. 9: 93, 4; cum humilitate profitenda Gangr. epil.: 98, 10; non autem se supra nubentes extollendo Gangr. 10: 93, 10; dist. ab ἐγκράτεια, v. continentia, virginitas.

CASSATA venditio: v. irrita.

CASSIUS - Κάσιος, episc. Cypr. 1: 305, 2.

CASTRATIO: v. eunuchi.

KATAKΡΙΣΙΣ τελεῖα, sententia finalis condemnatoria in tribunali lata AB 13: 471, 12.

KATAKPITOI, damnati «a P. et F. et

Sp. s., VII 1: 247, 16: v. anathema.

KATAΓΩΓΗ, diversorium VI 88: 224, 7.

KATAΓΩΓΙΑ, habitacula saecularia IV 24: 88, 9; VII 13: 268, 18; clausura (eremitae) VI 41: 179, 11.

KATAΛΛΑΓΗ, καταλλάξει, καταλλαγῆναι, reconciliatio peccatoris Carth. 6: 219, 16; reconciliare ibid. 220, 9; reconciliari Carth. 7: 220, 17: v. paenitentia 5.

KATAΛΟΓΟΣ, tabulae, index: λεπτικός, clericalis VII 13: 269, 4; χριστιανικός, christianorum VI 1: 120, 6: v. ἐγκαταλέγεσθαι.

CATAPHRYGES, montanistae Phrygiae Laod. 8: 133, 20; vocabulum ex erronea lectione tituli ortum ibid.: 133, 17; Intr. gener. I: CCO 9 sub 1.

KATAΣΤΑΣΙΣ 1. ordo, disciplina ecclesiastica I 4: 26, 9; Ant. 13: 115, 1; Laod. 135, 13; 13: 136, 6; Ant. 13: 115, 10; Carth. 10: 223, 19; 47: 266, 14.

2. clericorum institutio (electio et consecratio et inthronisatio) Sard. 6: 166, 10 et 12; 167, 5; constituere - καθιστᾶν Ant. 22: 122, 3; 23: 122, 15; κατάστασις ibid.: 122, 18; 123, 1; «ordinatio» Sard. 15: 182, 10; VI 37: 171, 12; καταστήσαι εἰς βαθμὸν «ordinare» Sard. 15: 182, 9.

KATAΣΤΕΛΛΕΙΝ τὰ ἐγια, sancta post missam consummare Bas. 93*: 190, 8: v. purificatio calicis.

KATATATTEΣΘAI, incardinari in dioecesi, officium suscipere IV 10: 77, 19; VI 17: 148, 12; VII 15: 272, 8: v. τᾶξις 3.

KATATIΘΕΣΘAI τῆς τάξεως, ab officio deponi Neoc. 1: 75, 9: v. depositio 2.

CATECHESIS, instructio, 1. fidelium: v. praedicatio.

2. acatholicorum - κατηχεῖσθαι I 2: 24, 17; symbola fidei discere Laod. 7: 133, 13; fit ab episcopis et presbyteris Laod. 8: 134, 3: v. catechumeni, πιστις, διδασκαλία.

CATECHUMENI, pagani christianae religioni initiandi.

1. Ordo initiationis describitur II 7: 54, 15 sqq.; VI 95: 232, 1; instructio: v. πιστις.

2. Locus: in ecclesia remanent et audiunt II 7: 54, 21 in loco ab auditorum distincto Neoc. 5: 77, 10-14; I 14: 36, 6; genu flexo orant Neoc. 5: 77, 13.

3. Oratio supra eos fit ante dimissionem post homiliam Laod. 19: 138, 5.

4. Admissio ad baptismum aegrotantis etc.: v. baptismus 4; si inscius communicaverit, statim baptizandus est Tim. 1: 240, 15.

5. Apostata triennio inter auditores sistat I 14: 36, 5; post baptismum ad clerum provehi potest Anc. 12: 65, 6; peccans, inter auditores sistat; si et tunc peccaverit eiiciatur Neoc. 5: 77, 13; peccata per baptismum delentur Bas. 20: 122, 22. Ne oblaturum reliquias comedat Theoph. 8: 269, 4.

KATHXOYMEINEIA, tabulata supra narthecem vel per tres muros partis anterioris ecclesiae: nec in eis dormire licitum est VI 97: 235, 4.

KATHΓΟΡΙΑ, κατηγορεῖν: v. accusatio 1.

KATHΑΡΟΣ, mundus: anima et corpore Dion. 2: 12, 22.

CATHARI, novatiani, schismatici sunt, non haeretici Bas. 1: 96, 14; seipsos «mundos» cognominarunt I 8: 30, 4; II 7: 53, 13; reconciliatio eorum fit per libellum I 8: 30, 10; per libellum et chrisma Laod. 7: 133, 5; II 7: 53, 12; de validitate baptismi varia disciplina per ecclesias Bas. 1: 93, 20; 47: 137, 16;

clerici eorum, qui cum populo suo ad unitatem catholicam redeunt, an ordinandi I 8: 30, 7; Theoph. 12: 271, 14; de catharis ad Aphyngium Theoph. intr.: 261: v. rebaptizatio 2.

ΚΑΘΑΡΕΙΑ, magica caerimonia ad maleficia solvenda Nyss. 3: 211, 4; καθαροὺς οἰκῶν, purificatio a maleficiis per magicas artes Anc. 24: 72, 14.

ΚΑΘΑΙΡΕΣΙΣ, suspensio vel depositio: v. depositio.

CATHEDRA - καθέδρα, 1. sedes episcopi in sanctuario ecclesiae, proinde: sedes episcopalis Sard. 11: 175, 22; κ. αὐθεντικῆ, «principalis cathedra», ubi ecclesia cathedralis est Carth. 71: 313, 10; «propria cathedra» ἴδιος θρόνος ibid.: 313, 16; prima c., i. e. metropolitana sedes Carth. 23: 238, 15; prima sedes Carth. 39: 258, 19; 259, 3; prooem.: 252, 10; 253, 10.

2. Sedes sacerdotis in sanctuario Bas. 27: 127, 16; 128, 2; VI 26: 156, 18; κ. καὶ στάσις ubi sedet et ubi sistit presbyter VI 3: 128, 6; locus presbyteri IV 29: 94, 5; honor cathedrae est in presbyterio residere - καθέζεσθαι Anc. 18: 69, 12 sq.; I: 57, 3; VI 3: 128, 6: v. τῶπος.

ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ, praesul monasterii virorum Bas. prooem.: 141, 27; καθηγουμένη, monialium praesul VI 46: 185, 2: v. hegumenus.

ΚΑΘΙΕΡΩΣΙΣ, καθιεροῦν: v. consecratio.

ΚΑΘΙΣΤΑΝ, creare, eligere in sedem I 4: 26, 9: v. κατάστασις 2, ἐνιδρυθῆναι.

CATHOLICA, - καθολικῆ ἐκκλησία. 1. mater ecclesia: c. et apostolica I 8: 30, 5; eius «dogmata» i. e. usus ibid.: 30, 12; episcopus ibid.: 31, 3; disciplina et confessio Sard. 17: 184, 10; unum est corpus, omniumque membrorum unum est caput Carth. prooem.:

326, 14; per universum mundum diffusa Carth. 57: 291, 14; 69: 311, 18; usque ad terminos terrae ibid.: 312, 4; communis omnium mater Carth. 67: 307, 3; «columba» et unica mater christianorum Carth. 57: 292, 20; ibid.: 293, 10; corpus mysticum domini - κυριακὸν σῶμα Carth. 66: 305, 21.

2. aedes, parochialis ecclesia, dist. ab oratorio privato VI 59: 195, 11: v. ecclesia, κυριακόν.

CAUPONA - πανδοχεῖον, taberna - καπηλεῖον; t. ingredi omnibus omnino clericis prohibetur Laod. 24: 140, 12; VI 9: 136, 21; item caup., excepta necessitate in itinere Ap. 54: 37, 5; t. ad edendum et bibendum Carth. 40: 259, 4; in «xenodochio» - πανδ. etiam divertere ex necessitate in itinere licet VII 22: 285, 11; t. possidere et in ea ministrare nulli clerico licet VI 9: 136, 19: v. ebrietas.

CAUSA in iudiciis: v. accusatio, actio.

CAUTIONEM dare IV 30: 96, 11; Ap. 20, 17, 8: v. ἐγγύα.

KEIPA, aetas, excusat a conveniendo ad synodum Carth. 76: 316, 16; a quam aetate peccatum committi potest Tim. 18*: 252, 2: v. aetas rationis; sec. aetatem pater Carth. 54: 279, 15.

CELEBRET, litterae commendatitiae - συστατικά a clericis itinerantibus secum ferendae Ap. 33: 23, 9: v. itinerantes 1, litterae 6.

ΚΕΛΕΥΣΙΣ, «iussio», 1. Primatis mandatum Carth. 92: 343, 5: v. litterae imperiales.

2. Permissio superioris: v. iussio 1.

CENSURAE ecclesiasticae: v. poenae paenitentia publica, reconciliatio.

CELTICUS - Κελτικός, episc., subscri-

bit epist. ad Caelestinum I Roman.
Carth. Apiar.: 428, 10.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ, negotium VI 7: 133, 9;
8: 136, 3.

ΚΕΦΑΛΗ, «caput»: nationis metropolitani
episc. est *Ap.* 34: 24, 6.

ΚΕΡΗΡΟ, localitas in Aegypto *Dion.*
intr.: 1.

CERTIOR fieri, comperire: v. ἀκρόη.

ΚΗΡΥΓΜΑ, catechesis publica *Bas. intr.*:
89: v. praedicatio, διασκα-
λία; in scriptis tradita doctrina *Bas.*
91: 179, 12, quae traditione non-scripta
completur *ibid.*: 179, 19: v. dogma.

ΚΗΡΥΤΤΕΙΝ, episcopi officium: v. epi-
scopus 6; diaconi officium *Anc.* 2:
57, 14; et presbyteri: v. presbyter 3.

ΧΑΛΚΕΔΟ, - Χαλκηδών, forma poste-
rior nominis est: v. Καλχηδών.

1. Concilii ibi habiti historia
IV intr.: 66; recipit canones Antio-
chenos-341 *Ant. intr.*: 100 n. 9; 101
n. 14; *Intr. gen.* I: CCO 9 n. 25.

2. Canones citantur: c. 2 VII 5:
257, 2; VII 19: 278, 9; *Genn.* 1: 295, 1;
Tar. 1: 328, 13; c. 8 VII 6: 258, 15;
c. 9 *Pape.* 531; c. 17 VII 10: 264, 6;
Pape. 531; c. 26 VII 11: 265, 16;
c. 28, explanatio vocabuli ἴσα πρεσβεῖα
Pape. 544; «quia caput imperii» *ibid.*;
recipitur sine protestatione ab exarchis
Ponti, Asiae et Thraciae *Pape.* 543;
episc. Romani positio *IV intr.*: 67;
reicitur a Leone I propter calcata
iura exarchorum minorum *Pape.* 546.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ, lineamenta in picturis VI
82: 219, 17: v. pictura.

ΧΑΡΙΣ: 1. Gratia dei, lex gratiae,
gr. iustificans, adiuvans: v. gratia.
2. S. communicio: gratia communionis
privati *Cyr.* 5: 284, 3.

ΧΑΡΙΣΙΟΣ, presbyter, expositio fidei

nestorianizans de incarnatione dam-
natur III 7: 62, 16.

ΧΕΙΡ, 1. ἡ ἐξωθεν, manus publica *AB.* 9:
464, 4; (citatur *Ant.* 5: 109, 9, in quo
pro χεῖρ ponitur ἐξουσία); ἀρχοντική
χ., dominium principum VII 12: 267,

2. Manus impositio supra peccatores
et alios: v. impositio.

3. Pro ordinandis clericis: v. ordi-
natio, χειροθεσία, χειροτο-
νία.

ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ, administratio laicalium do-
morum et bonorum, vetita clericis
IV. 3: 71, 13: v. saecularia
negotia 1.

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ, propria manu scripta
promissio VIII 8: 308, 20; a clericis
ad propriam tutelam non exigendum
ibid.: 308, 10; a solo consecrando epi-
scopo pro testanda orthodoxia sub-
scribendum *ibid.*: 309, 2; a Photio
sectatoribus suis facta, propria manu
scripta, potestas docendi VIII 9:
310, 2 et 7.

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ, χειροθετεῖν, impositio man-
us 1. pro reconciliatione paeniten-
tium aut haeticorum I 8: 30, 7:
v. impositio 2-3.

2. Consecratio per invocationem spir-
itus s.: diaconissae I 19: 415: v.
diaconissa; episcopi *Ant.* 10:
112, 6; 13: 115 et 9; 17: 117, 17; cleri-
corum in genere I 8: 30, 7; I 9: 32, 3;
IV. 6: 75, 2.

3. Benedictio data ab episcopo cle-
ricis minoribus VII 14: 270, 7 et 13;
- εὐλογία VI 33: 167, 14; hegumeno
presbytero ad hegumenatum VII 14:
270, 16. Distinguitur a χειροτονία,
reservata inde a VI. conc. soli conse-
crationi clericorum majorum: v. χει-
ροτονία.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ, χειροτονεῖν 1. electio sola
clerici ad gradum I 4: 26, 15; *Ant.*
19: 119, 4 sqq..

2. Electio, consecratio et inthroni-
satio (v. institutio) I 8: 30,
21; 16: 37, 2; *Anc.* 13: 65, 15; *Ap.*
1: 8, 9; 2: 8, 15; 76: 47, 1 et 8 *Carth.*
50: 269, 15 et 20; *IV.* 15: 81, 18; 25:
88, 19; 30: 95, 18; 96, 3; 97, 4;
Theoph. 12: 271, 14-17 *app.*

3. Consecratio sola *IV.* 2: 70, 6
et 17; 28: 92, 10 et 20; 93, 1; *Ant.*
13: 115, 1; *Carth.* 16: 231, 5; VI
6: 132, 3; 48: 186, 14; VII 5: 256
9; VIII 4: 300, 3; 8: 309, 2: v. dia-
conissa.

4. Ordo sequendus in electione, exa-
mine canonico et institutione presby-
teri describitur *Theoph.* 7: 267, 25.

ΧΗΡΑ: v. viduae.

ΧΗΡΕΥΟΥΣΑ ἐκκλησία, episcopo suo
«vidua» *IV.* 25: 89, 5: v. vacans
sedes.

ΧΙΤΡΟΙ, spicae *Ap.* 3: 9, 10: v. obla-
ta 1.

ΧΑΕΤΑΖΕΙΝ, deridere, corporis infirmi-
tate affectum vetatur *Ap.* 57: 38, 8.

ΧΩΡΑ, 1. «agri» *Ant.* 8: 110, 9; «possessiones»
IV. 6: 74, 18; p. rusticae *Ant.*
9: 111, 14; 10: 112, 4; «regio» *IV.* 4:
73, 6; «villae» *Ap.* 34: 24, 10; χώρα
longo tempore pagana remansit *Pape.*
536: v. παροικία, chorepi-
scopus.

2. «Provincia Italia» *Carth. proem.*:
198, 1: v. Faustinus; «provincia»
metropolitana *Carth. proem.*: 198,
5; 222, 15; 223, 11; et in subscriptionibus
Carth. 133: 407, 13: v. ἐπι-
χωρίως.

3. Regio: exteriores civitates et re-
giones - ἐξωτερικαὶ πόλεις καὶ χώραι VIII
10: 311, 18 et 10 v. presbyter 5.

CHOREPISCOPI, vicarii episcoporum
civitatis ad administrandas parochias
rusticas: v. παροικία 2, χώρα 1.

1. titulus episcopali inferior I 8:
31, 14; caractere episcopali praediti

Laod. 57: 153, 8; *Anc.* 13: 65, 14;
Ant. 10: 112, 6; ad exemplum 70 disci-
pulorum instituti *Neoc.* 14: 81, 16;
in civitate celebrare eis licet *ibid.*:
81, 17.

2. Instituitur ab episcopo ci-
vitatibus, cui vici subiecti sunt *Ant.* 10:
112, 20; eius comministri *Neoc.* 14:
81, 16: v. συλλειτουργός; sub
eius auctoritate administrant *Laod.*
57: 153, 10; pro vicis et possessionibus
Ant. 10: 112, 4.

3. Facultates: regere parochias
sibi subiectas, in eisque lectores et
subdiaconos et exorcistas ex se insti-
tuere, presbyteros vero ibi et diaconos
non praeter consensum ordinarii sui
Ant. 10: 112, 8; qui consensus ordinarii
in scriptis obtinendus *Anc.* 13: 65, 14;
lectores solos promovere potest, com-
missus ad hoc ab episcopo VII 14:
271, 1; subdiac. nequit admitti sine
consentia episcopi *Bas.* 89: 175, 9:
v. subdiaconus. Pauperum cu-
ram speciatim suscipit *Neoc.* 14: 81,
17.

4. Chorepiscopi ne ultra fiant, visita-
tores in locum eorum succedant *Laod.*
57: 153, 8; iam instituti nihil agant
praeter conscientiam episcopi civitatis
ibid.: 153, 10; qui solus potestatem
habet ad civitatem regendam et pos-
sessiones providendas *Ant.* 9: 111, 12;
a Basilio vituperantur, quia patrum
canones neglegunt *Bas.* 89: 172, 17.
Sardicensis synodus improbat institu-
tionem episcoporum in vicis et modicis
civitatibus: presbyterum solum ibi
sufficere *Sard.* 6: 167, 7.

ΧΩΡΙΖΕΙΝ, separare, excommunicare:
τῆς ἐκκλησίας *Gangr. synod.*: 89, 9; τῆς
συνάξεως *Theoph.* 14: 273, 15; *intr.*:
261; χ. (sine complemento) *Theoph.*
3: 265, 22: v. excommunicatio.

ΧΡΕΙΑ, necessitas: ἐπιγούσα VI 46:
185, 6; κατεπίγούσα VII 22: 285, 19;

excusatus a peccato; τὰ τῆς ἀναγκαίας
Χρ. victui necessaria VII 22: 285, 19;
v. excusantes causae.

ΧΡΙΣΜΑ, s. chrisma: 1. ἐποράνιον, cae-
leste, participes regni Christis efficit
Laod. 48: 150, 5; statim post baptisma
conferendum *ibid.*: 150, 3;

2. Unguenti sunt chr. haeretici per li-
bellum reconciliandi Laod. 7: 133, 14;
II 7: 53, 21; hoc fit in conspectu fide-
lium Bas. 1: 98, 22; unguuntur frontem
et oculos et nares et os et aures et
signantur signo crucis II 7: 53, 22.
Formula unctionis: Signaculum doni
Sp. S. *ibid.*: 54, 3: v. μῦρον.
3. Confectio eius a presbyteris
ferri prohibetur Carth. 6: 219, 15 et
220, 9.

ΧΡΙΣΤΕΜΠΟΠΟΙ, fidei Christi caupona-
tores Bas. 95*: 196, 27.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΖΕΙΝ, fidem christianam
propterea VII 8: 262, 3; χριστιανισμοῦ
 χάρις, christianitatis gratia Carth. 63:
300, 10.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΚΑΤΗΓΟΡΟΙ, christiano-
rum calumniatores VII 7: 260, 16:
v. iconoclastae.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΤΗΣ, «christianitas», religio
christiana Carth. 108: 375, 4.

CHRISTIANUS, 1. Fidem Christi pro-
fitens: iam ante baptismum fit chr. per
impositionem signi crucis II 7: 54, 15.

2. Fidelis baptizatus laicus Laod. 28:
142, 11; *ibid.*: 53: 151, 16; «chr. laicus»
Laod. 30: 143, 6 *app.*; «plebeius» Ap.
71: 44, 8; oppon. haeretico *ibid.*: 31:
153, 15: v. fideles, χριστιανίζειν.

ΧΡΟΝΙΖΕΙΝ «per annum in ecclesia
versari» II 7: 54, 22.

ΧΡΟΝΟΣ: v. tempus.

CICOGNANI, Hamletus Johannes, S.R.E.
Card., litterae-praeafatio CSP: p. vii.

CILICIA, provincia Ant. syn.: 102, 12.

CIMELIA - κειμήλια: v. vasa pre-
tiosa.

KINΔΥΝΕΥΕΙΝ, periclitari: de dignitate
ecclesiastica, si arguatur I 2: 25, 14;
IV 20: 86, 20: v. latae sententiae 2.

CIRCUMCELLIONES, contra catholicos
agunt Carth. 93: 349, 2: v. παρα-
συναγωγῆ, schisma 1.

CIRCUMSTANTIAE culpam levantes VI
93: 228, 18: v. excusantes.

CITTINUS, deest in Gr., episc. Cypr. 1:
305, 3.

— alius, deest in Gr., episc. Cypr. 1:
305, 5.

CIVITAS, sedes episcopalis: v. πόλις.

CLAUSURA monasterii: monasterium
muro saeptum ac porta clausum esse
debet VII 20: 281, 2; ne vir in mulie-
rum, ne mulier in virorum monasterium
dormiat VI 47: 185, 16; ne ad ministere-
rium quidem implendum mulier libera
aut serva in monasterio virorum com-
moretur VII 18: 276, 4; eadem regu-
la in domo episcopali teneatur *ibid.*
Praescriptiones clausurae describuntur
VII 20: 280, 4; visitationi in domo vi-
duarum vel virginum potestatem fa-
ciunt episcopus vel presbyteri, quo-
rum curae commissae sunt Carth. 38:
258, 4; clericus vel monachus nunquam
solus cum cantore *ibid.*: 258, 8;
episcopus et presbyteri quoque non
soli accedant ad eas, sed praesenti-
bus clericis vel honorabilibus fide-
libus *ibid.*: 258, 11: v. monialis.

CLEMENS episc. Rom. I, auctor (fictus)
Constitut. apostolic. Ap. 85: 52, 5;
VI 2: 121, 10.

CLERUS, clerici, - κληρος, κληρικοί.
1. Ordo clericorum I 1: 23, 15;
dist. a laico ordine I 5: 27, 6; Ap. 12:
13, 13: v. λαϊκοί; dignitas in cleri-
catu I 2: 25, 14; κληρωσις clericatus
Carth. 105: 369, 18; οὗ τῆς ἐκκλησίας

«ecclesiastici» viri Laod. 10: 134, 19;
ἐξετάζεσθαι ἐν τῷ κλ. esse in clero
I 1: 23, 17; inter clericos maiores an-
numerari Tim. 27*: 256, 26; sacerdo-
tes Tim. 9: 247, 11; 11: 246, 20; 247,
5-8; 12: 147, 15; 14: 249, 11; 250, 5;
VII 10: 264, 5 et 12; Cyr. 4: 282, 20-23;
dist. a κανὼν (curia episcopalis) IV 2:
70, 8; κληρικοί, clerici minores Laod.
20: 139, 9; VI 125, 10 *tit.*; clerici
minores inter laicos annumerantur
VI 58: 194, 13: v. ἱερατικοί,
τὰ ξίς, κανὼν 6; clerici sive in di-
gnitate constituti sive sine impositione
manuum ordinati Bas. 51: 142, 9:
v. βαθμοίς.

2. Classes, gradus et ordo enu-
merationis: πρεσβύτερος, διάκονος, ὑπη-
ρέτης (subdiaconus) Neoc. 9 et 10:
79, 8 et 80, 4; «ecclesiastici» Laod. 24:
140, 10; *tit.*, distinguuntur in presbyt.,
diac., (sacerdotalem ordinem) et sub-
diaconos, lectores, cantores exorcitas,
ostiaros, dein monachos Laod. 24:
140, 12. Episc. presbyt., diac., et
omnes qui in clero I 3: 25, 20; episc.
iure, episc. honore, chorepiscopus,
presbyter I 8: 31, 5; pres. diac., vel
omnino in clero versantes I 16: 37, 11.
Episc., presb., diac. et caeteri clerici
Ap. 2: 8, 14; 4: 10, 4; Ep., pr., d., aut
quilibet de sacerdotali catalogo Ap. 8:
11, 20; 15: 15, 4; ep. pr., d., dist. a
lectore et cantore Ap. 5: 10, 13 et 26:
19, 14; dist. a subdiac., lect., cantore
Ap. 42: 29, 19 et 43: 30, 5; iidem enu-
merantur Ap. 69: 43, 11; qui prae-
esse noscuntur ecclesiae, episc., presb.,
diac. Ant. 1: 104, 15; lect., sub-
diac., exorcistae Ant. 10: 112, 8. Oī
ἐν βαθμῶ dist. a ministerio sine im-
positione manuum collato Bas. 51:
142, 13. Clerici inferioris gradus dist.
ab episcopis Carth. Apiar.: 433, 16.
Episc., chorepisc., presb., diac., et
quilibet in clero dist. a «canone»
(curia episcopali) IV 2: 70, 6 et 11.
Sacerdotes et clerici VI 3: 125, 10;

episc., presb., diac., subd., lector,
cantor, ostiarius VI 4: 130, 6; presb.,
diac., subd. VI 3: 128, 1-20; clerici
in sacris dist. a clericis simpliciter
VI 77: 214, 9; episc., presb., diac.,
dist. ab ordine laicorum VI 58: 194, 13;
ep., presb., diac., dist. ab inscriptis
in clero VI 80: 216, 7. Episc., presb.,
diac., dist. a catalogo clericorum
VIII 2: 296, 19; consecrationem obti-
nent episc., diac., subdiac. VIII 25:
337, 25: v. ostiarius, cantor,
lector, subdiaconus, dia-
conus, presbyter, chore-
piscopus, episcopus, curia,
περιοδεύταλ.

3. Admissio: προσεγγίγειν, praesen-
tare I 1: 23, 19; προσέσθαι, admittere
ibid.: 24, 7; ἐξετάζεσθαι, constitui
ibid.: 23, 17; παρέργεσθαι, admitti
Ap. 26: 19, 14; εισδοχή, admissio ab
episcopo vel sacerdote VII 19: 277, 16;
288, 7; προχειρίζεσθαι, ordinare Anc.
3: 59, 7; I 10: 32, 10-12; Gen. 1:
297, 14; VIII 4: 300, 8-5.

a) Admittuntur: qui persecu-
tionis tempore fugerunt Anc. 3: 59, 3;
catechumenus apostata Anc. 12: 66, 6;
servus manumissus I 1: 24, 5; Ap. 82:
49, 13; non sua sponte eunuchizatus
I 1: 23, 19; Ap. 21: 17, 13; oculum
unum vel crus fractus Ap. 77: 47, 12;
quilibet «dignus» ex vita probabili
Anc. 3: 59, 7; non necessarium ut sit
e genere sacerdotali, sicut fit apud
Armenios VI 33: 166, 11.

b) Non admittuntur: inapti - ἀπει-
τήδικοι i. e. non irreprehensibiles I
19: 40, 16 et 19; daemoniacus Ap.
79: 48, 3; eunuchizatus sua sponte
I 1: 23, 18: v. εὐνοῦχος; accu-
satus et convictus de peccato aliquo
gravi Ap. 61: 39, 19; recenter e mala
conversatione conversus Ap. 80: 48, 11;
digamus post baptismum Ap. 17: 16, 4;
VI 3: 129, 14; matrimonio cum infame
coniunctus Ap. 18: 16, 12; VI 3:

129, 30: v. infames; concupinam habens *Ap.* 17: 16, 4; *VI* 3: 129, 14; coniunctus cum glorie aut cum filia fratris vel sororis *Ap.* 19: 17, 3; servus *Ap.* 82: 49, 13; ab alio episcopo exclusus vel monachus e monasterio suo eiectus *Cyr.* 4: 283, 15; recenter nuptus *ibid.*: 282, 8; cuius mulier adultera fuit *Neoc.* 8: 78, 16; neophytus *Ap.* 80: 48, 10; *VII* 5: 302, 17; praemature, propter instans periculum mortis, baptizatus *Neoc.* 12: 80, 18; clericus iam in alia dioecesi incardinatus *I* 16: 37, 18: v. infra sub 4; ob metum militiae clericatum appetens *Bas.* 89: 174, 12; indignus ab imperatoria potestate praesentatus *VIII* 5: 303, 1; vel quia cognatus promoventis *VI* 33: 166, 11; *Bas.* 89: 174, 1: v. simonia, neophytus, haeretici, depositio, donatistae nepotismus. Quomodo admittendi: vitae candidati probatio quam plurima *I* 2: 25, 2; ex probatione et bonis moribus *VI* 22: 153, 17; si vita recta sit et si nemo admissioni opponatur *Theoph.* 12; 271, 17; irreprehensibilis sit *I* 9: 32, 5; propter religionem, non propter honores, tonsuram appetens *VIII* 5: 302, 21; propter humilitatem J. C. abrenuntians mundo *VIII* 5: 303, 4; ob virtutem vitae admittendus *VII* 5: 256, 1: v. probatio. Etiam circa matrimonium inquirendum est: si contraxit, quando et quomodo *Cyr.* 4: 283, 9; subdiaconorum - ὑπηρέται probatio vitae fit a presbyteris et diaconis, qui votis expressis referunt ad chorepiscopum, et hic de consensu episcopi inscribit eos in catalogo clericorum *Bas.* 89: 173, 3. Aetas admissionis: v. ordinatio 4, tonsura.

4. Promotio ad gradum in curia - προβάλῃσθαι, προβολή *IV* 2: 70, 9; in clericatu - προάγειν *I* 2: 24, 20; - προβολή *Gen.* 1: 297, 12; - προκόπτειν *VI* 3: 229, 4; προβιβάζεσθαι *VII* 3:

250, 17; promotiones episcoporum *VIII* 22: 333, 10.

Fit incardinatione, i.e. inscriptione in albo *Bas.* 89: 174, 17; clerici incardinati sunt, ubi ab initio constituti sunt *IV* 20: 85, 14; dioecesis propria est ea, in qua ordinati sunt *VI* 17: 148, 7; ex inscriptis in albo promoventur ministri altaris *Bas.* 89: 174, 5; ex minoribus gradibus promoventur clerici digni ad superiorem dignitatem, propter mortem vel propter promotionem titularis vacantem *VIII* 13: 315, 5. Fit per proprium ordinarium *I* 16: 37, 18; *VIII* 23: 335, 7; alieni clerici promotio invalida est *I* 16: 37, 18; *Sard.* 14: 181, 15; *Carth.* 54: 278, 8. Neophytus ne promoveatur *I* 2: 25, 11. Promotio clerici praesentati a laico irrita est *Ap.* 30: 21, 61; *VII* 3: 250, 14; *VIII* 5: 303, 1; *Carth.* 55: 280, 5 sqq.

Eunuchi involuntarii promoveri possunt *I* 1: 23, 15; reapse existunt *VI* 5: 131, 9; clerici ad ordines maiores ne promoveantur antequam omnes in domo sua catholicos fecerint *Carth.* 36: 256, 16.

5. Titulus ordinationis, i.e. beneficium: Nemo clericus ordinetur, nisi nominatim pro beneficio determinato *IV* 6: 74, 14; *Sard.* 19: 186, 6: v. ἐπισημῶς τεσσθαί; tituli beneficii enumerantur: ecclesia parochialis in civitate vel in agris, oratorium martyrum, hospitii vel monasterii *IV* 6: 74, 18; *IV* 8: 75, 19: v. oratoria; sine titulo - ἀπολύτως facta ordinatio irrita est *IV* 8: 75, 1; recusantes ecclesias ad quas nominati sunt ad communionem non suscipiendi *Sard.* 19: 186, 3; *Ap.* 36: 25, 9; ad maiora propter necessitatem ecclesiae promoti, si recusent, nec gradum quidem retineant quem habent *Carth.* 31: 246. Item de episcopo, si recuset *Ant.* 17: 117, 17; *Ap.* 36: 25, 9; nisi maiore necessitate impediatur, praeter suam voluntatem

Ant. 18: 118, 7; *VI* 37: 171, 5; si vero, ut maiorem sedem obtineat excommunicandus *Anc.* 18: 69, 6: v. episcopus 3c.

Cumulatio duorum beneficiorum turpe est et ab ecclesiastica disciplina alienum *VII* 15: 271, 8; pro parochiis ruralibus Constantinopolitanis propter parvum fidelium numerum permittitur *ibid.*: 272, 14; in aliena dioecesi clericus officio ne fungatur, sine consensu ordinarii sui *VI* 17: 148, 7.

6. Officia clericorum erga ordinarium suum: ministri - ὑπηρέται episcopi sunt, cui honesta praecipiente obediunt debent *Sard.* 14: 181, 7; ad episcopum suum pertinent *IV* 20: 85, 20; auxiliarii eius sunt, cui solo populus dei commissus fuit *Ap.* 39: 27, 8; ad ministerium - ὑπουργία altaris addicti *Carth.* 47: 263, 17; ecclesiis praesunt - προεστῶτες *Ant.* 1: 104, 15; nihil moliantur praeter consensum episcopi *Ap.* 39: 27, 8; ab obediencia erga episcopum haereticum factum liberantur *III* 3: 59, 15. Nullus clericus episcopo suo insultet *Ap.* 55: 37, 12; *I* 5: 27, 23; *Carth.* 11: 225, 5; item, ne clericus presbytero *Ap.* 56: 38, 4; ne superbiam testetur episcopo *Sard.* 14: 180, 21; 181, 10. Clericorum indisciplinatio et ignorantia scandalis ecclesiam implet *AB* 12: 469, 15: v. presbyter 3, residentia, itinerantes. Communionem a celebrante episcopo nolentes recipere, suspectum eum reddunt de fide non sana *Ap.* 8: 12, 5: v. schisma. Abstinencia a carne et vino ne propter abominationem fiat *Ap.* 53: 36, 16: v. carnes. Pascha ne cum Iudaicis celebrent *Ap.* 7: 11, 12: v. Iudaei. De clericis in haeresim lapsis: v. haeretici 2.

7. Virtutes excolendae: caveant clerici, ne alios corripiendo ipsi se aeternae damnationi mandent *Bas.* 85: 158, 4 et 26: 159, 6; irreprehensibiles

sint *I* 19: 40, 16: v. ἀνεπίληπτοι. Scientia psalterii a clericis exigenda *VII* 2: 249, 4. Quietis et patientes et erga omnes misericordes sint *Sard.* 19: 186, 1; ne corporis infirmitate affectos derideant *Ap.* 57: 38, 8.

8. Negotia. A servitio publico eos admissio ad clerum liberat *Bas.* 89: 174, 12; *Tar.* 1: 327, 7; dignitatem militarem vel laicalem ne suscipiant *IV* 7: 75, 9; militiae perseverare non possunt *Ap.* 83: 50, 7: v. privilegia.

Ne se societati secretae adscribant *IV* 18: 84, 4: v. societates secretae, φαρτρία.

Ne curas saeculares suscipiant *IV* 3: 71, 6: v. saecularia negotia. Avaritia vitanda: v. avaritia; ne ex turpi et inhonesta re victum quaerant *Carth.* 16: 230, 11; sed artes honestas ad hoc exerceant *VII* 15: 272, 6; vel agros dioecesis excolendos accipiant *VII* 12: 267, 19; infiduciositas, pro debitis alienis devitent *Ap.* 20: 17, 8.

Usuras ne exigant: v. usura. Simoniam in administrandis sacramentis devitent: v. simonia. Cauponam habere et aliis inservire clerico non licet *VI* 9: 136, 19.

9. Vitanda sunt a clericis: ebrietas *Ap.* 42: 29, 19; 43: 30, 4; ingredi cauponam *Laod.* 24: 140, 12; *Carth.* 40: 259, 7; *VI* 9: 136, 20; excepta necessitate in peregrinatione *ibid.*; quo casu eis in diversorio vel in privata domo etiam divertere licet *VII* 22: 285, 7: v. itinerantes 1-5.

Ne alea ludant *IV* 50: 188, 5; *Ap.* 42: 29, 19; 43: 30, 4.

Ne ludis assistant *VI* 24: 155, 4: v. spectacula; nuptialis cenae spectaculis ne assistant *Laod.* 54: 152, 4; *VI* 24: 155, 9; nuptiali cenae participare non prohibentur *ibid.*

In balneo ne cum mulieribus laventur *VI* 77: 214, 9; cum muliere solus cum

sola ne comedant VII 22: 284, 17: v. continentia 4.
Fornicatio, periurium et furtum in clerico gravia peccata sunt Ap. 25: 19, 5.
10. Vestem statui suo alienam clericus ne induat, neque in civitate degens, neque iter ingrediens VI 27: 158, 4; modesto vestitu a primis temporibus induebantur clerici, non sericis ornatam, nec praetextam VII 16: 274, 2. Ne unguentis se inungant *ibid.*: 273, 3. Ornatus corporalis iisdem vetatur *ibid.*: 272, 20. Indiciis et insigniis sui ordinis temporibus praescriptis utantur VIII 27: 340, 12. Tonsuram clericalem habeant: v. tonsura.
11. Matrimonium legitimum a clericis ante ordinationem contractum, etiam post hanc valet Anc. 10: 64, 6; VI 6: 132, 7; de episcopo: v. episcopus 2; episc., presb., diac., ne uxores sub praetextu pietatis dimittant Ap. 5: 10, 13; Ap. 51, 35, 10; subdiac., diac., presbyter ne uxores dimittant VI 13: 143, 3; ne quis episcopus a clerico ordinando exigat ut se ab uxore post ordinationem acceptam absteineat VI 13: 142, 17: v. continentia; de diacono specialiter: v. diaconus 3.
Post ordinationem acceptam presbytero inupto nubere non licet Neoc. 1: 75, 9; clerico maiori, presb., diac., subdiac., prohibetur, si inupti sint, matrimonium contrahere VI 6: 132, 2; si vidui, ad secundas nuptias convolare Tim. 27*: 257, 6; Bas. 27: 127, 14; VI 26: 156, 17; VI 3: 128, 14.
Clericis minoribus, lectoribus et psalmistis in quibusdam provinciis nubere concessum est IV 14: 80, 15; inuptis lectoribus et cantoribus post promotionem nubere licet Ap. 26: 19, 14; VI 6: 131, 16; connubiis cum haereticis exclusis IV 14: 80, 19.
Ecclesiae occidentalis usus

est: ut clerici maiores, episc., presbyt., diac. et subdiac. ab uxoribus suis absteineant Carth. 4: 217, 12; 25: 241, 7; lectores vero ad annos pubertatis preventi aut uxores ducant, aut castitatem vovant Carth. 16: 230, 17. Uxorem clericus maior non dimittit, sed una cum ea habitat VI 12: 138, 14; uxorem, quam debent caste regere Ap. 5: 10, 13 *lit.*, deest Gr.: v. continentia 2.

12. Poenarum contra clericos gradus: suspensio sola ab officio; excommunicatio partialis; depositio et reductio ad laicalem statum; excommunicatio totalis; anathema: v. depositio, excommunicatio, anathema.

Reconciliandi clerici peccatores ad impositionem manus non veniunt Carth. 27: 243, 5: v. impositio manus 2.

Accusatio, iudicia, appellatio clericorum: v. singulas voces.

13. In haeresim lapsi clerici: v. haeretici 2; paenitentes, si caput haeresis, ad communionem laicalem, si sectatores vi aut necessitate, ad clerum facta paenitentia admittuntur Ath. 3: 78, 6; si vero sua sponte secuti sunt, deponendi Theoph. 2: 264, 21.

Nati in haeresi ordinari nequeunt: v. Capuensis synodus; nati ac ordinati in haeresi, an reordinandi: v. reordinatio.

14. Vocationum clericalium raritas Neoc. 12: 81, 4; sacerdotalium Bas. 89: 174, 9; in Africa, maxima Carth. prooem.: 290, 1 ad 19; 68: 308, 6: v. vita communis.

KAIMA: v. regio.

ΚΛΟΠΗ: v. furtum.

ΚΛΥΖΕΣΘΑΙ, (sumendo aquam) os post communionem factam purificare Tim.

23*: 252, 15; 24: 255, 12 et 20: v. ἐπικλήσεις.

COACTIO - βία, voluntarium minuit vel adimit Greg. 1: 21, 4: v. actus humanus, lapsi; gravitas coactionis ex antea vita quoque iudicanda est Greg. 1: 20, 14 et 24; vel ex repetitione actus Anc. 7: 62, 3; v. lapsi 7; vel ex habitu in committendo: minor Anc. 4: 59, 13; major Anc. 5: 60, 5; maxima Anc. 3: 58, 10: v. ἀνάγκη, lapsi 5.

CODICES s. scripturae et patrum servandi ad utilitatem sui-ipsius et aliorum VI 68: 206, 18.

COEMITERIA - κοιμητήρια, ubi ad martyrum tumbas conveniunt Laod. 9: 134, 9: v. martyria.

KOINOBOTAION, concilium Cypr. 1: 305, 8.

KOINΩΝΙΑ, v. communio s., communio ecclesiastica, communicatio in sacris; ἀπέχεσθαι τῆς κ. a communione abstinere Bas. 13: 113, 11; paenitentes reconciliari: δεκτοὺς εἰς τὴν κ. Bas. 81: 155, 93; Tim. 26*: 256, 19; κ. τοῦ ἀγαθοῦ *ibid.*: 155, 22; v. ἀγαθόν; τυχὼν κ. I 13: 35, 9; ἀποδοῦναι τὴν κ. Nyss. 4: 215, 25.

KOINΩNEIN 1. coniugaliter agere Theoph. 5: 267, 2.

2. S. communionem recipere Anc. 3: 58, 18; Laod. 19: 138, 22: v. communio s.

3. v. communio eccles.

4. v. communicatio.

5. κ. εὐχῆς μόνης, orationis (non communionis) missae participem fieri I 13: 35, 12: v. εὐχή, σύστασις; οὐ κοινωνεῖν, communionem privatum esse Carth. 19: 235, 6; 195: 369, 15: v. excommunicatio.

KOINΩΠΟΙΕΙΝ, profanare (locos sacros) VI 97: 234, 20.

COLLECTIO canonica fontium iuris ecclesiast. byzantini Intr. gener.: CCO p. 1; Intr. gener. II: CPG p. xiv; VI 2: 120, 26: v. syntagma, synagoga.

KOΛΩΝ, Hermoupolis episc. Dion. intr.: 3; destinarius episc. de lapsis in exitu vitae reconciliandis Dion. 5*: 15, 4; aliter Κόλων *ibid.*: 15, 2 app.

KΩΛΥΘΗΝΑΙ ἀπὸ τῆς κοινωνίας, excommunicari Carth. 19: 235, 15; ἐκωλύθησαν «ab officio suspensi sunt» III 3: 59, 12.

COMA, muliebris signum oboedientiae Gangr. 17: 96, 15; κομῆν τὰς κεφαλὰς, capite comati VI 42: 180, 6; κομᾶζω comam nutrire, i. e. ut laicus conversari Tim. 26*: 256, 17; v. tonsura.

KΩΜΗ, «villula» Laod. 57: 153, 8; ἐν κ. «vico» Sard. 6: 167, 8; «possessio», pagus IV 6: 74, 18: v. παροικία 2.

KOMITATON, «comitatus», aula imperatoria Carth. 94: 356, 13; 97: 361, 4; 106: 370, 6 sqq.

COMMEMORATIO 1. in missa, in signum communionis: v. ἀναφέρειν 2, communio ecclesiastica. 2. c. martyrum, μνηία, Laod. 51: 151, 6; μνήμη Gangr. 20: 97, 17; Bas. 94: 192, 6.

3. Defunctorum: episcopi defuncti, si non fuit excommunicatus Carth. 81: 322, 4; missa offertur corpore praesente pro fidelibus - ἐπάνω αὐτοῦ Tim. 14 205, 3; solis precibus fit commendatio - παράθεσις, si hora post-meridiana mortuus sit et nullus sacerdos ieunus inveniatur Carth. 41: 260, 2.

COMMENDATITIAE: v. litterae 6.

COMMISSARII imperiales: v. ἐκβίβασις.

COMMONITORIUM - κομμοντήριον, lit-

terae mandata in scriptis legatis data continentes - ἐγγράφως *Carth. prooem. 200, 1*; a Romano pontifice *Carth. prooem. 201, 4 sqq.*; a synodo prov. Mauritaniae *Carth. 51: 270, 9*; a synodo primatiali missis ad imperatorem *Carth. 93: 345, 14*; v. mandata, ἐν το- λικόν.

COMMUNICATIO in sacris cum aca- tholicis - κοινωεῖν τοῖς... *Theoph. 2: 264, 8*; 7: 268, 13; civilia officia (sa- lutare, cenare) non prohibentur *Bas. 96*: 198, 15*; *Bas. intr.: 91*; matrimonia prohibentur et nulla sunt *Laod. 31: 143, 12*; *VI 72: 209, 11*; salvo privilegio Paulino *VI 72: 210, 6*.

1. Cum paganis: oleum pro lu- cernis in eorum templis offerendo *Ap. 71: 44, 8*; v. lapsi, pagani.

2. Cum Judaeis: orando cum eis in templis eorum *Ap. 65: 41, 14*; dona festiva a Judaeis et paganis accipiendo *Laod. 37: 146, 5*; eorum ieiunia et dies festos observando, vel azyma et festorum memorialia accipiendo *Ap. 70: 43, 20*; *VI 11: 137, 21*; oleum offerendo et lucernas accendendo in templis eorum *Ap. 71: 43, 20*; pascha ante verna aequinoctium cum eis celebrando *Ap. 7: 11, 12*; v. pascha, Judaei.

3. Cum haereticis: orando tan- tum cum eis *Ap. 45: 30, 16*; *Laod. 33: 144, 6*; admittendo eos in domo dei *Laod. 6: 132, 14*; eis adstantibus mis- sam celebrare *Tim. 9: 245, 11*; eis communionem sanctam participando *Ath. 4*: 81, 19*; *Tim. 25*: 256, 1*; ab eis communionem sanctam acci- piendo *Ath. 4: 81, 6*; panem bene- dictum eis praebendo (ignorantia per- sonae excusat) *Tim. 25*: 256, 2*. Concelebrando cum eis sua sponte *Ap. 45: 30, 16*; *Theoph. 2: 264, 8*; si vero iussu episcopi, ignoscendi sunt clerici *Theoph. 2: 264, 18*; *Ath. 2: 78, 12*. Eorum episcopos ut tales agnoscendo

Laod. 34: 144, 15; *Bas. 95*: 197, 20* eorum templa ad orandum intrando *Ap. 65: 41, 14*; ad coemeteria et marty- ria orationis vel sanationis obtinendae causa accedendo *Laod. 9: 134, 9*; ad eorum martyrum intercessionem recur- rendo *Laod. 34: 144, 13*; cultum haereticum angelorum participando *Laod. 35: 145, 2*; eorum dona festiva acci- piendo *Laod. 37: 146, 5*; vel dona ab eis benedicta *Laod. 32: 143, 19*; una cum eis eorum festa celebrando *Laod. 37: 146, 6*; prolem cum haeretica parte matrimonio coniungendo *Laod. 10: 134, 19*; *IV 14: 80, 18*; *Carth. 21: 237, 14*.

4. Cum schismaticis: una cum eis orando *Laod. 33: 144, 6*.

Cum fidelibus poena ecclesia- stica subiacentibus vitanda com- municatio pro gradu poenae *Ant. 2: 106, 7*; v. excommunicatio, depositio, anathema.

COMMUNIO s. corporis et sanguinis D.N.J.C. 1. v. ἀγαθόν, ἀγία- σμα, χάρις, εὐχὴ, προσφορά, κοινωνία, μετουσία.

De communione meritorium: v. libellatici.

2. Finis: homo Christum come- dendo et bibendo ad aeternitatem transfertur *VI 101: 237, 17*; unum fit cum corpore Christi *ibid.: 238, 6*; communicantium unio cum Christo et inter se *Ath. 4*: 81, 27*; participatio vitae divinae *Bas. 94*: 191, 21*; sancti- ficatio animae et corporis *VI 101: 238, 2*; vivificatio et peccatorum remissio *VI 28: 159, 4*; iucunda fruitio animae *VI 66: 204, 16*.

3. Minister: diacono praebet e- piscopus vel eo absente presbyter *I 18: 39, 23*; non autem diaconus presby- tero *ibid.: 39: 6*; contrarium docet *Tim. 21*: 253, 13*; laicis dant episc., presb., diac. *VI 53: 194, 15*; v. diaconus. E manibus presbyteri nupti comm. recipere nemo dubitet *Gangr. 4: 91, 4*.

Ne quis laicus (i. e. monachus, clericus minor et fidelis) sibi communionem impertiat praesente episc., presb. vel diacono *VI 58: 194, 13*; persecutionum tempore laicum propria manu sibi sumere longo usu consecratum *Bas. 94*: 192, 8*; laici Alexandriae commu- nionem a sacerdote datam secum domum portant, seque diebus sine missa communicant *ibid.: 192, 19*; 93*: 189, 15; idem eremitae faciunt *94*: 192, 15*; sed etiam tunc minister communionis sacerdos censetur esse *ibid.: 192, 24*.

4. Cui danda: ne privetur qui dignus effectus sit *Nyss. 4: 216, 1*; pura anima et corpore *Dion. 2: 12, 22*; solis sibi notis a sacerdote dispensanda *Tim 25*: 256, 10*.

Ne accedant ad comm. coniuges qui sese pridie non continuerint *Ath. 5*: 82, 20*; *Tim. 5: 243, 5*; aliquo tempore, saltem sabbato et dominica, quando missa offertur, abstinere debent *Tim. 13: 248, 14*; v. continentia 5. Mulier menstruens ne accedat, nisi post purgationem *Dion. 2: 12, 5*; v. menstruans. A daemone correptus si non blasphemat, dominica tan- tum accipiat *Tim. 3: 242, 1*. Jam mortuo nunquam detur *Carth. 18: 232, 18*; *VI 83: 220, 9*. Gratis danda est *Bas. 93*: 189, 18*.

Indignis, etiam dignitate imperiali insignitis non danda est *Bas. 93*: 189, 10*; item, iis quos canones reificiunt *ibid.: 189, 20*; v. excommunicatio, communicatio in sacris.

5. Quomodo recipienda: panis sanctus in manu a communicanti recipitur, qui eum ad os portat *Bas. 94*: 193, 4*; manus accipientis in crucis formam (dextera super sinistram) ponuntur *VI 101: 238, 7*; sanguis pretiosus in calice praesentatur communi- canti a sacerdote vel diacono *Tim. 24*: 255, 23*. Vasa pretiosa, loco manus, ad recipiendum corpus Christi, ut ex eis

se communicent, prohibentur *VI 101: 238, 10*. Purificatio oris post commu- nionem aquam sumendo praescribitur: v. purificatio 2.

6. Quando impertitur: tempore missae *VI 101: 238, 5*; *Bas. 94*: 192, 24*; clerici et fideles participantes mis- sae communicare debent *Ap. 8: 11, 20*; 9: 12, 12; *Ant. 2: 105, 17*; *Tim. 3: 242, 4*; *I 3: 249, 2*; post missam commu- nio datur sive a sacerdote, sive a diacono qui denuo calicem praeparat *Tim. 24*: 255, 14*; extra missam erem- itae, et Alexandriae etiam laici, sese communicant *Bas. 94*: 192, 15*; vide- licet Alexandriae quoties missa non celebratur *Tim. 3: 242, 4*; *I 3: 249, 2*.

7. Quoties: v. supra sub 6; quo- tidiana, bona et utilis est, quia conti- nua participatio vitae divinae *Bas. 94*: 191, 14*; in Caesarea quater in hebdo- mada, feria quarta, sexta, sabbato et dominica, et quoties memoria alicuius sancti celebratur *ibid.: 192, 1*; *Bas. intr.: 90*; communicandum est quoti- die a die paschatis usque ad dominicam in albis *VI 66: 204, 16*. Concurrente die dominico cum vigilia Epiphaniae bis communicatur: mane in missa dominicae et vespere in vigilia nocturna *Tim. 23*: 254, 14*. Ad communionem impediendam diabolus somnia impura suggerit *Tim. 12: 247, 19*; v. ieiunium 4.

COMMUNIO ecclesiastica - ἐκοινωνία κη κοινωνία *III 1: 58, 8*; presbyteri cum episcopo, nomen ejus in missa sec. traditionem commemorando - ἀνα- φέρειν *AB 13: 471, 15*; item, episcopi cum metropolitano *AB 14: 473, 2*; item, metropolitani cum patriarcha *AB 15: 474, 4*. Separatio a commu- nione ecclesiastica *VII 10: 311, 11*; no- men excommunicati non refertur in diptychis *Carth. 81: 322, 4*; v. schis- ma, excommunicatio 3.

— cum acatholicis: v. *communicatio in sacris*.

— laicalis: v. *depositio 6*.

CONCELEBRATIO - συνεύχεσθαι ὡς κληρικῶν, prohibetur cum depositis *Ap. II: 13, 7; μη σὺλλειτουργεῖ* cum iis quos canones reiciunt *Bas. 93°: 188, 18*: v. *communicatio 3*.

CONCILIUM - σύνοδος; oecumenicum concilium dist. a synodis particularibus *Pape: 503*: v. *synodus*.

Oecumenicum, quid *II intr.: 43 n. 11, 12, 13; Pape: 525*: v. *οἰκουμένη*; factum novum post pacem Constantinianam *ibid.: 509*. Auctoritas suprema *ibid.: 503*; non ex additione suffragiorum *ibid.: 506*; per consensus Romani pontificis *ibid.: 526*. Praerogativa imperatoris (custodis pacis christianae) *ibid.: 511*. Convocatio ab imperatore de consulto Rom. pontif. *ibid.: 516*. Investitio ab auctoritate Rom. pontif. *ibid.: 515*. Confirmatio *ibid.: 516*. Acceptatio subsequens ab absentibus episcopis numquam habita *ibid.: 506*; absentes ad decreta observanda tenentur *III I: 57, 17*; annullatio *ibid.: 519*. Si adversus Roman. ecclesiam controversia orta sit, concilium reverenter sciscitare et solutionem ab ea accipere debet *VIII 21: 332, 19*. Imperatoris officia erga concilium *ibid.: 511*: v. *imperator 5*.

Conciliorum decreta de fide a Spiritu s. inspirata *VI I: 116, 17; VII I: 247, 14*; nunquam commovenda *III 6: 61, 6; VI I: 112, 10*; eorum canones *VI 2: 122, 5*.

Citantur: *I Petr. intr.: 31; Dion. intr.: 3; II Amph. intr.: 232; Naz. intr.: 228; Nyss. intr.: 200; VII Tar. intr.: 314; Ath. intr.: 61*: v. *singula concilia*.

CONCUPISCENTIA: v. *impuritas*.

CONCURRENTIA diei ieiunii cum dominica *Theoph. I: 263, 1*: v. *ieiunium 4*.

CONDUCTORES *Carth. 16: 230, 9*: v. *ἐκλήπτορες*.

KONEION, cicuta *Bas. 86: 160, 8*.

CONFESSARIUS a deo accipit potestatem solvendi et ligandi *VI 102: 239, 7*; medicus animarum est *Nyss. I: 204, 28; VI 102: 240, 4 sqq*: v. *θεραπεύειν, paenitentia 2, medicus*.

CONFESSORES fidei: v. *δμολογηταί*.

CONFIRMARE: canones - ἐπισηραγίζεν *VI 2: 122, 1*; confirmatio actus: v. *κῦρος*; confirmatio concilii antecedens, concomitans, subsequens *Pape: 516*.

CONFISCARE - δημεύεσθαι, «proscribi» *Ant. 24: 124, 16*.

CONIURATIO - συννομία *IV 18: 83, 23; VI 34: 168, 6*: v. *societates*.

CONSCIENTIA - τὸ συνειδός, liberam esse *II 6: 50, 11; praeter c. IV 4: 73, 4*: v. *γνώμη*; quisque sui-ipsius idoneus iudex esse debet *Dion. 3: 13, 4*.

CONSECRATIO 1. ordinatio sacra maior - καθιερωσίνη *Carth. 3: 216, 4; χειροτονεῖσθαι VIII 4: 300, 3 et 6*: v. *χειροτονία*.

2. Puellarum - καθιέρωσις *Carth. 6: 216, 17*.

3. Ecclesiae - καθιεροῦσθαι ab episcopo, deponendo in eis reliquias martyrum cum solita oratione *VII 7: 261, 7*: v. *ἐκκλησία 1*.

4. Monasterii - καθιεροῦσθαι *IV 24: 88, 4; VI 49: 187, 6*.

5. Vasorum et linteorum sacrorum - ἀγιάζεσθαι *Ap. 73: 45, 4; AB 10: 465, 2*: v. *dedicatio, ἐρακμία, exsecratio, profanatio*.

CONSENSUS ad peccatum ex habitu praeterito iudicandus *Greg. I: 20, 17 et 24*.

CONSPIRATIO - φαρτρία prohibetur ab

ecclesia *IV 8: 83, 23; VI 34: 168, 4*: v. *societates*.

CONSTANS, imperator Romanus *Sard. intr.: 156*.

KONSTANTIA, sedes archiepiscopalis insulae Cypri; privilegia eius in Novam Justinianopolim transferuntur *VI 39: 174, 4*: v. *Cyprus*.

CONSTANTINA, metropolis civilis Numidiae, in qua matricula et archivus Numidiae servanda sunt, sicut etiam in metropolitana sede *Carth. 86: 331, 16*: v. *Numidia*.

CONSTANTINOPOLIS, caput imperii Romani per Orientem, civitas recenter condita - νεοπαγής *Pape: 542; Νέα Ρώμη II 3: 48, 3; IV 28: 91, 6*; «a deo custodita et regia civitas» *VI alloc.: 101, 22; VII 10: 264, 9*; episcopi eius auctoritas, «quia ipsa caput imperii» *ibid.: 541; 543 (Chalc. c. 28 sensus)*: v. *Constantinopolitana ecclesia, Chalcedo 2*.

Concilia et synodi a) II a. 381 historia *II intr.: 42*; non fuit oecumenicum ab initio *II intr.: 43*; confirmatio Romani episcopi petita a patribus *Pape 518*; c. 3 solum primatum honoris tribuit CP episcopo *Pape: 542*; cur sine protestatione Antiocheni et Alexandrini episcopi decretum sit *Pape: 542*; c. 6 de appellationis instantiis ordinariis tractat *Pape: 530*; c. 7 *VI 95: 230, 4. b)* synodus CP-394: historia *CP intr.: 437; Amph. intr.: 232*; momentum eius pro appellationis iure *Pape 531. c)* concilium a. 553 canones non edidit *VI alloc.: 107, 15. d)* concilium a. 680 canones non edidit *VI alloc.: 107, 18. e)* concilium In-Trullo: v. *In-Trullo. f)* pseudo-synodus iconoclastarum Hieriae et Blachernis habita a. 754 *VII intr.: 242. g)* Prima-secunda synodus a. 861: historia *AB intr.: 445. h)* concilium a. 869: historia *VIII intr.: 289*; textus authen-

ticus in versione Anastasii bibliothecarii *ibid.: 290; Intr. gener. I: CCO 8*; subscriptiones episcoporum *VIII intr. 289 n. 7*; eius annullatio a. 879 *S. Soph. intr.: 480; Pape: 519; Intr. gener. I: CCO p. 1*; ignotum in fontibus iuris Orientis *VIII intr.: 289; Intr. gener. I: t. I. p. 1 n. 2. i)* S. Sophiae synodus a. 879: historia *S. Soph. intr.: 480; c. 1 sensus Pape: 533*.

CONSTANTINOPOLITANA ecclesia. 1. Usque ad IX s.: Praeminentia honoris - τιμής; secunda post Romam, quia nova Roma *II 3: 47, 21*; tamen Heraclea in Thracia sedes primatialis ac metropolitana permanet *II 2: 44, 6*; primatus iurisdictionis: omisso τιμής, adduntur ἰσα πρεσβεία, μεγαλόνοσθα et expressa iurisdictione primatialis in metropolitans olim primatiales Ephesi, Caesareae et Heracleae *IV 28: 91, 17-21; 92, 3*; quia sedes imperatoris ac senatus est *ibid. 91, 20*; privilegia trium primatiarum ipsi nunc iure submissarum Leo I Romanus incassum defendit *IV intr.: 67; Pape: 546, 543*. CP episcopus iudicat appellationem clerici adversus episcopum cuiuslibet primatiae *IV 9: 77, 8*; appellationem episcopi de finibus dioecesis adversus metropolitanum cuiuslibet primatiae *IV 17: 83, 12*; de titulo οἰκουμένικος πατριάρχης *Pape: 504 n. 4*. Trullanus c. 36 sedium - θρόνοι patriarchalium ordinem honoris - τιμής dat *VI 36: 170, 2 tit.; Pape: 548*; pentarchia quoniam sensu accipienda sit: v. *pentarchia*. CP episcopus nominat oecumenicum in metropolitana ecclesia, quae hoc facere omiserit *VII 11: 266, 2. 2. IX saeculo*: CP Magna ecclesia - μεγάλη *VIII 13: 315, 1*; patriarcha: «apostolicus praesul» *VIII 17: 323, 21*; nemo, se a communione sui patriarchae separet ante synodicam sententiam adversus eum *AB 15: 473, 16; VIII 10: 311, 7*; hoc etiam episcopi et metropolitani exteriores - ἑξωτικοὶ ser-

vent VIII 10: 311, 17; iura senioris et novae Romae, Antioch. et Hierosol. (tacendo Alex.) confirmantur; CP: metropolitanos confirmat, sive consecrando, sive pallium imponendo, synodum primatiale convocat, corripit delinquentes VIII 17: 323, 3; archiepiscopi et metropolitani privilegia ecclesiarum suarum violantes a Patriarcha suo poenam subeant VIII 19: 328, 10; item, suffraganeos gravantes VIII 19: 329, 3; item, qui per se, non per praetores emphyteuticam pactionem rumpunt VIII 20: 330, 2. Patriarcha ab imperatore a sede moveri nequit, potius honorandus est VIII 21: 331, 15. Patriarcha metropolitanos in eorum dioecesi sacra ministeria per suffraganeos adimplentes punit VIII 24: 336, 6; 337, 5; appellationem episcopi adversus sententiam metropolitani recipit VIII 26: 339, 15; in appellationibus ad Romanam sedem praeiudicium favoris pro sententia CP episcopi sit S. Soph. I: 483, 10; Pape: 533.

Patriarcha episcopo sui patriarchatus ministeria committere potest, quae tunc istum a residentiae lege excusant AB 16: 477, 4; a synodo episcoporum patriarchatus sui deponitur AB intr.: 445 n. 8.

Clerici soli magnae ecclesiae, exclusis clericis aliarum dioecesium, in illa promoveantur VIII 13: 315, 1; v. synodus primatialis 2 (endemousa).

CONSTANTINUS, episc. Roman., natione Syrus, approbat conc. In-Trullo VI intr.: 99 n. 15.

I, imperator Romanus, auctor Nicaeni I concilii VI 1: 112, 12; I intr.: 21; I lemma: 23, 5; in cuius praesentia Nicaen. concil. congregatum Ant. I: 104, 8; curat de pace christiana Pape: 509.

IV Pogonatus, imperator Ro-

manus, auctor VI concilii CP, cuius acta sigillo suo munivit VI 1: 117, 17.

— V Copronymus, imperator Romanus, iconoclasta VII intr.: 243.

— VI, imperator Romanus VII lemma: 245, 5; sacram de VII concilio ad Hadrianum I episc. Roman. mittit VII intr.: 242 n. 6.

CONSTANTIUS, imperator Romanus, convocat synodum Antioch. Ant. intr.: 100; Ath. intr.: 61; Constantius et Constans convocant syn. Sardic. Sard. intr.: 156 n. 1.

CONSTITUTA patrum III 8: 63, 7; v. θεσμός.

CONSTITUTIONES apostolorum - δακτάλ, in octo libris Ap. 85: 52, 3; reiciendae quia ab haereticis adulteratae VI 2: 121, 7.

CONSUETUDO, consuetudinarium ius: v. συνήθεια εθός.

CONSULATUS, «post c.», in publicis gestis notatur, si consulatus anni eius non patet Carth. 106: 371, 10.

CONTINENTIA, 1. in coniugio - ἐγκράτεια dist. a castitate - ἀρετή Carth. 3: 216, 13; dist. a virginitate - παρθενία Gangr. epil.: 98, 11-13; v. castitas.

2. Clerici maiores: In Occidente: episcopi presbyteri et diaconi secundum traditionem apostolicam ab antiquitate servatam continentes in omnibus esse debent Carth. 3: 216, 17; ab uxoribus abstinere debent, quia sacramenta contrectant Carth. 4: 217, 15; VI 13: 142, 1; in omnibus et ab omnibus pudicitia custodiatur, qui altari desserviunt Carth. 4: 218, 1; subdiaconi, diacon., presbyt. et episcopi secundum propria statuta ab uxoribus se contineant 25: 241, 6; episcopi, presbyt. et diaconi secundum priora statuta a mulieribus suis continere debent (subd. non nominantur) Carth. 70: 312, 13; Romae

diaconi et presbyteri ante ordinationem suam profiterentur se non amplius cum uxoribus conveniendos VI 13: 140, 4. Clerici minores (exceptis subdiaconis) ad continentiam non tenentur nisi maturiore aetate Carth. 25: 241, 14; clericorum minorum matrimonia (non exceptis subdiaconis) secundum consuetudinem ecclesiarum tractanda Carth. 70: 313, 1. In Libya et Africa episcopi et clerici sub eodem tecto habent uxorem suam VI 12: 138, 12; «uxorem quam debent caste regere» Ap. 5: 10, 13 lit., deest Gr.

3. In Oriente. Episcopus, presbyter et diaconus uxores nequaquam sub obtentu religionis dimittant Ap. 5: 10, 13; VI 12: 139, 5; ordinandus matrimonio coniunctus continentiam vovere ante ordinationem potest Cyr. 4: 283, 12. Episcopi electi uxor ex consensu communi separata monasterium procul situm ingrediatur, episcopo de ea providente VI 48: 186, 11; nec amplius cum eo cohabitent VI 12: 139, 2. Presbyteri, diaconi et subdiaconi uxores suas habeant VI 13: 140, 4; ab uxoribus abstineant tempore orationis, i.e. si sacrificio missae participare debent VI 13: 142, 1. Nemo dubitet a manibus sacerdotis nupti communionem accipere Gangr. 4: 91, 4; sacerdotes in barbaricis regionibus viuentes (ubi continentia cleri viget), si a coniuge abstinere, cum illa ne cohabitent VI 30: 161, 1.

4. Clerici non-nupti a viris domi ministrandi Bas. 88: 171, 2; VII 18: 276, 8; v. clausura, βλανεῖον, spectacula vetita. Ne cum muliere solus cum sola comedat VII 22: 284, 17; v. clerici 9; clericus in impudicitiam lapsus puniendus Bas. 3: 100, 11; 69: 150, 10; 70: 150, 20; Ap. 25: 19, 5; Theoph. 3: 265, 15; 6: 267, 13.

5. Laici. Cum pudicitia et religione

continentia est servanda Gangr. epil.: 98, 13; non propter abominationem connubli Gangr. 1: 89, 17; 14: 95, 6; coniuges se contineant ad vacandum orationi Dion. 3: 13, 4; Tim. 5: 242, 18; 13: 248, 8; Ath. 5°: 82, 20; si coniugium illicitum est, a toro abstinere debent Theoph. 13: 272, 8.

CONTRACTUS, 1. matrimonialis - συνοικέσιον γαμικόν VI 53: 190, 5 et 11; VI 72: 209, 17; v. matrimonium.

2. Pactio, pactum - συνθήκη Bas. 40: 134, 17.

3. Contractus initi a personis in alterius potestate positus vi carent Bas. 40: 134, 17; v. ὑπεξουσίσιος. Revocatio contractus illegitimi ad restitutionem pretii non obligat, si redditus percepti pretio superiores fuerunt Anc. 15: 66, 18; v. emphyteusis.

CONTUMACIA, 1. - convocacionem iudicis contemnere - μονοτονία Carth. 48: 266, 19; contumax - φυγοδικῶν «tergiversation» Ap. 74: 46, 6; v. accusatio 5. Contumax ipse in se damnationis sententiam dixit Carth. 19: 235, 6; ne videatur lucrari, usus tergiversatione Ap. 74: 46, 5.

2. Resistentia iniusta contra sententiam praesulis - ἀθέδεια IV 8: 76, 5; αὐτονομία VI 7: 132, 20; v. schisma, pertinacia.

3. Vehementia in agendo - προπέτεια Ap. 66: 42, 6.

CONVENTICULUM - παρασυναγωγή, congregatio populi facta a clerico deposito rebellante Bas. 1: 94, 18; v. schisma 1.

CONVENTUS - συνελθεῖν cum donatistis Carth. 91: 341, 6; conventionis - συνέλευσις forma Carth. 92: 342, 20 lit.; v. donatistae.

CONVERSIO - επιστροφή I 12: 34, 18;

opere, non simulatione, metu ac lacrimis ac patientia et bonis operibus *ibid.*: 34, 7; ex sincero corde ac fide *VII* 8: 262, 12; *Dion.* 5^a: 15, 15; paenitentia ac c. *Nyss.* 1: 203, 13 *tit.*; 204, 14; conversio e peccato *Nyss.* 4: 215, 13; 5: 218, 13; fide digna *Nyss.* 5: 219, 5; 220, 3: v. dispositiones paenitentis.

COENVIVIA - συμπίσια: ex collectis - ἐκ συμβολῆς prohibentur clericis et laicis *Laod.* 55: 152, 13; in ecclesia ne sternantur, salva itineris necessitate *Carth.* 42: 260, 9, 10, 13; paganorum occulte facta per imperatorem prohibenda *Carth.* 60: 297, 4: v. ἀκκοῦβιτα, ἀγάπη.

COOPERATIO ad raptum virginis: cooperantes - συμπράττοντες vel adiuvantes - συναυρούμενοι *IV* 27: 90, 9; *VI* 92: 227, 17; conscii - συνειδότες *Anc.* 25: 73, 7; complex - συνεγκώως *Bas.* 71: 150, 10; cooperatus est - συγκατέπραξεν *Bas.* 87 *prooem.*: 161, 12: v. raptus.

KOPAI, puellae *Carth.* 6: 219, 16: v. virgines.

COSMAS indicopleustes *Amph. intr.*: 232.

KOΣMIKOC: «mundana» dignitas *IV* 7: 75, 11; «saecularia» iudicia *IV* 8: 76, 20: v. saecularia.

KOIPA: v. tonsura.

COUSSA, Gabriel Acacius, archiepiscopus Hierapolis in Syria, S.R.E. Card., litterae-praefatio *CCO*: p. IX.

KPATEIN, «robura», vim obtinent canones *IV* 1: 69, 15; οἱ κρατούντες qui potestatem in personam habent *Bas.* 42: 135, 8; cf. *ibid.* 41: 135, 1: v. ὑπεξουσία.

CREATIONIS calumnia blasphematoria est opera dei abominari *Ap.* 51: 35, 17; a creatore data sunt organa corporis nostri *Ath.* 1: 67, 15; creationis (novae)

festum universale est dies paschae *Nyss.* 1: 204, 1; inimicus dei creationis, «condicionis», est homo se eunuchizans *Ap.* 22: 18, 6.

CRESCENTIANUS, primas Numidiae I *Carth. prooem.*: 252, 8.

CRESCONIUS, episc., delegatus prov. Byzacena ad synodum *Carth.* 127: 398, 21.

— Villae-Regiae in Numidia episc., accusatus *Carth.* 77: 317, 18; invasit ecclesiam Tubiensem *Carth.* 48: 265, 11.

CRUX - σταυρός, instrumentum salutis, trophaeum victoriae nostrae, adoranda *VI* 73: 211, 9; eius figura in pavementis non formanda, ne pedibus calcetur *ibid.*: 211, 15; signo cr. se signare ex traditione non-scripta est *Bas.* 91: 180, 1; «christianus» fit catechumenus ex pagano, i. e. per impositionem signi crucis *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 2; reconciliandi per libellum signantur chrismate in formam duplicis crucis (byzantinae) *II* 7: 53, 20; *VI* 95: 231, 1; v. σφραγίζειν, τρισάγιος.

KTHNOC, iumentum *VII* 6: 260, 3: v. v. bestialitas 1.; i. in aedem sacram introducere itineranti propter mortis tantum periculum licet *VI* 88: 224, 8.

KTAICTPA, ex equibus in hippodromo desilire *VI* 71: 208, 20; aliter *Balsamon*: *Rh.* II 470.

CULPA materialis ex ignorantia *VI* 93: 229, 4; culpam minuens: v. peccata 2.

KTNHTIA, bestiarum inter se certamina *VI* 51: 188, 15.

CYPRIANUS, episc. Carthagin., vita *Cypr. intr.*: 300; *prooem.*: 303, 1-17; 304, 1-7; episc. regionis Afrorum et martyr *Cypr.* 1: 304, 10 *lemma*; antiquus et celebris; *ibid. prooem.*: 304, 1 et 7; eius canon in Africa tantum vigens

VI 2: 124, 13; cur ita de rebaptizatione senserit *Bas.* 1: 96, 17.

CYPRUS, insula, in primatia Antiochena, cum privilegio ordinationum episcoporum a se faciendorum, non a primate *III* 8: 65, 6; archiepiscopus ab episcopis insulae eligitur *VI* 39: 174, 8: eius archiepisc. Ioannes cum episcopis propter barbaros a Iustiniano II ad Propontidem transfertur *VI* 39: 173, 8: v. Κωνσταντία.

KYPAΔION, mulier oriunda e Geminis in Thebaide, excommunicatur a presbyteris *Theoph.* 14: 273, 10.

CURA animarum episcopo et presbytero concedita *Ap.* 58: 38, 15; curae saecularia clericis vitandae: v. saecularia negotia; cura pupillorum, - ἐπιτροπή *IV* 3: 71, 20.

CURATIO a morbo corporeo *Laod.* 9: 134, 12; a spirituali: v. θεραπεία.

KOYPATOPEIAI in domibus principum *AB* 11: 468, 3 et 11: v. saecularia 1.

CURIA episcopalis - κωνών *IV* 2: 70, 12; membra: v. diaconus, οἰκονόμος, ἐκδικος, παραμονάριος, νοτάριος, ἐκβιβαστής, ὀφφίκιον, φρόντισμα.

KYPIA, «firmam», manere fidem Nicaenam *II* 1: 45, 20: v. κύρος, ἀκυρα.

KYPIAKH, 1. dies dominicus *Tim.* 3: 242, 5.

2. Dies paschae - ἡ ἀγία κ. *Dion.* 1: 4, 12 *tit.*

3. κωνή κ., dominica in albis *VI* 66: 204, 9.

KYPIAKOC, 1. Corpus et sanguis Do-

mini κ. σῶμα καὶ αἷμα *Carth.* 37: 257, 16 (gr.).

2. Ecclesia: v. Dominicum aureum, i. e. ecclesia D. N. J. C.; ecclesia parochialis *Anc.* 15: 66, 16; dist. ab ἐκκλησία in genere *VI* 74: 212, 3.

3. Bona ecclesiae, - τὰ κυριακά, patrimonium dioecesis *Ap.* 40: 27, 17: v. bona 2.

KYPIAKOC, presbyter, parochus in Min-danis, e dioecesi Longini episcopi *Bas.* 10: 110, 16 *app.*; v. Σευήρος.

KYPIAOC, Alexandrin. episc., vita *Cyr. intr.*: 274; reconciliavit eccl. Alexandr. cum Romana; *ibid.*; legatus Caelestini I Roman. episc. ad concil. Ephes. *III intr.*: 55; mille aureis exilium Nestorii obtinuit *III intr.*: 56 n. 11: v. Ἐπιφάνιος; exemplar fidei et canonum concil. Nicaeni latine translata Carthaginem misit *Carth. Apiar.*: 422, 19; 435, 8; epistolamque eis adiunxit *ibid.*: 422, 7; ipsius duodecim capitula rectam fidem exponunt *VI* 1: 117, 10; de reconciliandis moribundis *Dion. intr.*: 3; epistulae canonicae *Cyr.*: 276, 1; *VI* 2: 124, 4.

—, Hierosolymit. episc., probabiliter deposuit Gabadium *CP intr.*: 437 n. 3.

KYPOC, episc. Alexandrin., monothelita *VI* 1: 118, 15.

KYPOC, «firmitas», validitas actus *I* 4: 26, 16; *VI* 1: 117, 19: v. ἀκυρα, κυρία, irrita.

KYPOC, «firmitas», validitas actus *I* 4: 26, 16; *VI* 1: 117, 19: v. ἀκυρα, κυρία, irrita.

CYZICI in Propontide: metropolitanus ab episc. Iustinianopolis Novae ordinabitur *VI* 39: 174, 13: v. Iustinianopolis nova.

D

DAEMON - δαίμων. 1. Impuri daemones sunt idola pagani cultus *Petr.* 5: 39, 4; daemon somnia impura suggerit *Tim.* 12: 247, 19; tentat cogitationes malas immittendo *Ath.* 1: 63, 16; 64, 8; vitiorum radices in nobis implantavit *Gen.* 1: 299, 4.

2. A d. correptus catechumenus, si ab impuro, nequit baptizari *Tim.* 2: 241, 14; secus, baptizetur *Tim.* 4: 242, 15; a d. correptus fidelis non fit clericus, nec missae participat *Ap.* 79: 48, 3; dominica tantum communionem percipiat *Tim.* 3: 242, 1; d. fideles a communione somniis impuris immissis terret *Tim.* 12: 247, 19; mulieris possessae - πνευματιῶν vir nequit ad secundas nuptias convolare *Tim.* 15: 250, 9.

3. Possessionem daemoniacam simultantes castigandi aequae ac veraciter possessi *VI* 60: 196, 7: v. ἐν ἐργεία.

DAMASCI, Syriae civitate, Paulus apost. sporta per murum demissus *Petr.* 9: 45, 27.

DAMASUS, episc. Romanus; tomus ad Antiochenos *II intr.*: 44 n. 21; *II* 5: 48, 19 *app.*; adversatur translationi Greg. Naz. ad sedem CP. *Naz. intr.*: 228; episc. Thessalonic. eius legatus *II intr.*: 42: v. Acholius.

DANIEL, notarius Carthaginensis *Carth. prooem.*: 199, 17; 207, 15; *2II*, *II*: v. Laetus.

DATIANUS, episc. *Carth.* 86: 330, 20.

DECIUS imperat. Roman.: persecutio *Dion. intr.*: 1.

ΔΕΚΤΟΙ, recipiendi ad communionem *I* 16: 37, 13: v. ἀδεκτοί.

DEDICATIO ecclesiae - ἐγκαινίζειν *VI* 7: 260, 7 *tit.*; - καθιερούω, consecrare *ibid.*: 261, 6; templum dei consecratur depositione reliquiarum cum solita oratione *ibid.*: 261, 8; ecclesia dedicatur et inthronizatur *VIII* 4: 300, 17: v. consecratio, altare (commutum).

ΔΕΗΣΙΣ, «preces»; petitio scripta imperatori facienda *Sard.* 8: 170, 15; 9: 171, 11.

DEFENSOR: v. ἐκδικος; defensari: v. διεκδικεῖσθαι.

DEFINITIONES patrum, i. e. canones: v. δροί; lampades sunt, gressus nostros illuminantes *VIII* 1: 293, 15.

DEFUNCTI commemoratio: v. commemoratio 3. Jam defunctis communio ne detur *Carth.* 18: 232, 18; *VI* 83: 220, 9.

DEGRADATIO clericum, i. e. reductio ad gradum inferiorem, vel ad statum laicalem v. depositio 4 et 6.

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ, τῶν τόπων, «superstitio» locorum est martyria erigere ubi nulla traditio de martyre habetur *Carth.* 83: 323, 17; vel altaria propter somnia et revelationes constituere *ibid.*: 324, 3: v. pagani 6.

DEMETRIUS - Δημήτριος, episc. *Cypr.* 1: 304, 20.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, «condicio deorum»: v. creatio.

ΔΗΜΟΦΙΛΟΣ, episc. CP, arianus, a Theodosio I imperat. sede expulsus *Naz. intr.*: 229.

ΔΗΜΟΣ, «populus» in ecclesia congregatus *Carth.* 16: 231, 6.

ΔΗΜΟΣΙΑ, «publica», civilia iudicia *Carth.* 104: 369, 6.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΙΝ, publicare: ἐπ' ἐκκλησίας, publice in ecclesia legere *Ap.* 60: 39, 14; *VI* 63: 200, 8: v. θριαμβεύειν.

DEPOSITIO, suspensio a divinis, καθάρσεις: censura qua significatur: 1. suspensio sub conditione, i. e. temporaria. 2. suspensio ab officio. 3. suspensio a dignitate. 4. reductio ad officium inferius. 5. exclusio simpliciter a clero. 6. reductio ad communionem laicalem. 7. exclusio ab ecclesia superaddita. 8. Anathema superadditum. 9. Varia notanda. N. B. *Canones sqq. chronologice dispositi sunt.*

1. S u s p e n s i o sub conditione sive temporaria: quanto tempore clericus praeter consensum ordinarii sui in aliena dioecesi vagatur *Ant.* 3: 107, 5; episc., presb., diaconus depositi, usque dum a synodo restituantur *Ant.* 4: 107, 22; schismaticus presb. vel diaconus, donec episcopo admonenti pareat *Ant.* 5: 109, 4. Unius anni suspensionem, lector et subdiaconus cum deponsata ante matrimonium peccantes *Bas.* 69: 149, 10.

Depositum a Nestorio restituntur proprio gradu *III* 3: 59, 12; a Nestorio autem restituti, sub priore censura remanent *III* 5: 60, 19. Citra aliquod crimen amoti, si non obnoxii, restituantur *IV* 29: 94, 8: brevi aliquo tempore suspensi, propriis gradibus restituantur clerici, illegitimo eorum matrimonio soluto *VI* 3: 129, 20.

2. S u s p e n s i o ab officio tantum, servato honore: v. honor; lapsi a ministerio - λειτουργία cessent, communionem contenti sint *Petr.* 10: 47, 18; 48, 12. Diaconi, innupti remanere spondentes, post ordinationem autem nubentes, cessent a ministerio - διακονία *Ant.* 10: 64, 15; desistant ab «officio» - τάξεως, qui carniem esum abominantur *Ant.* 14: 66, 11. Adulteram uxorem

non dimittens clericus ministerium suum - ὑπηρέσια non obtinebit *Neoc.* 8: 78, 2; presbyter confitens se carnaliter ante ordinationem peccasse, oblata non consecret - μὴ προσφερέτω, manens in reliquis ministeris - ἐν τοῖς λοιποῖς *Neoc.* 9: 79, 10. Diaconus presbytero se praeponens, a ministerio - διακονία cessabit *I* 18: 40, 5. Cum Iudaeis pascha celebrantes removeantur de ministerio - καθαιρεῖν τῆς λειτουργίας *Ant.* 1: 105, 5. Cessatio a ministerio unica poena est contra clericos *Bas.* 51: 142, 9; diac. et presb. osculo contra sextum peccantes ab officio arcetur, honore servato *Bas.* 70: 149, 20. Presb. subintroductam habens ab officio cessabit - ἀργῶν, ἀργία *Bas.* 88: 172, 3; sacerdotio - ἱερωσύνη non ultra fungetur *ibid.*: 172, 5. Monachi fugitivi e monasterio, dein nupti et ad sacerdotium promoti ne admittantur ad celebrandum - εἰς λειτουργίαν ἄδεκτοί *Tim.* 28*: 257, 25. Metropolitanus, haereticus factus, privatus omni effectu - ἀνεργητός contra suffraganeos erit *II* 1: 58, 12; episc. haereticus sacerdotio - ἱερωσύνη alienus erit *III* 2: 59, 4.

Omnis clericus in aliena dioecesi praeter, immo contra voluntatem ordinarii sui degens ministrare non potest - μηκέτι λειτουργεῖν *Ap.* 15: 15, 10; cessationem hanc - ἀργία - spernens eosque pro clericis admittens episcopus excommunicetur *Ap.* 16: 15, 20. Clerici maiores et subdiac., ab uxoribus se non continent, removeantur ab ecclesiast. officio - καθήκον *Carth.* 25: 241, 12; clericos graviter peccantes a ministerio - λειτουργία remove *Carth.* 27: 243, 8.

Clerici sine titulo ordinati irrita est ordinatione, nec potest ministrare - ἐνεργεῖν *IV* 6: 74, 20. Presbyteris, diac. et subd., secundas nuptias contrahentibus cessandum est ab omni sacerdotali ministerio sive exercitio - λειτουργία ἦτοι ἐνεργεῖα, honore cathedrae et loci

in sacrario servato VI 3: 128, 2; a reliquis operationibus - ἐνέργειαι abstinere VI 26: 156, 17. Episcopus ob cupiditatem clericum a ministerio - λειτουργία coercens puniatur VII 4: 253, 3. Saecularia negotia suscipientes presbyteri et diaconi ex officio suo clericali - οὐκείου κλήρου expellantur AB 11: 468, 12.

Omnis episcopus praesulem suum contemnens deponatur et ab omni operatione sacerdotali decidat VIII 17: 326, 20. Simoniace ordinati decidunt a sacerdotio - εἶναι ἀπὸ ἱερέων, communicant vero in sacrario Tar. 1: 327, 23.

3. Suspensio a dignitate: presbyter post ordinationem nubens ab ordine deponatur - τῆς τάξεως κατατίθεσθαι Neoc. 1: 75, 15. Pascha cum Iudaeis celebrantes episc., presb. vel diaconi etiam omni extrinseco honore - ἔξωθεν τιμῆς priventur Ant. 1: 105, 8; chorepiscopus, praeter consensum ordinarii sui ordinans presb. vel diac., depositus fraudetur honore - τιμῆς Ant. 10: 112, 19; episcopus vel presb., ad imperatorem recurrens, abiciendus etiam ab honore - ἀξίας Ant. 11: 113, 10. Episcopus de gradu suo deiectus - τοῦ βαθμοῦ ἀποκινήσωσι ad Rom. episc. recurrere potest Sard. 5: 164, 17; contra synodi decreta agentes honorem dignitatemque - τιμὴν καὶ ἀξίωμα amittunt Sard. 20: 187, 15. E gradu excidere - ἀπὸ βαθμοῦ πίπτειν unica poena contra clericos Bas. 3: 100, 16; clerici a quolibet gradu - βαθμῶς deponendi, si impudicitiam osculo graviolem commiserint Bas. 70: 150, 2. Metropolitanus haereticus etiam gradu episcopatus privabitur - βαθμοῦ ἐκβληθῆναι III 1: 58, 17; episcopus haereticus etiam a gradu cadit - βαθμοῦ ἐκπίπτειν III 2: 59, 5; synodi decreta commoventes omnino a gradu excidunt - βαθμοῦ ἀποπίπτειν III 6: 61, 11.

Presbyter schisma provocans proprium

locum perdat Carth. 11: 225, 5; episcopus decreta de ordinatione episcopi contemnens ipse se honore - τιμῆς privabit Carth. 13: 227, 6; clerici ab episcopo ad honorem - τιμὴν ampliore promoti, si non obtemperaverint, ne in gradu - βαθμῶν iam habito ministrent Carth. 31: 246, 10; ecclesiae dicata bona revocans, honore - τιμῆς ecclesiastico indignus iudicetur Carth. 32: 248, 1; continentiam ab uxore non servantes ab ecclesiastico removeantur officio - τάξεως Carth. 70: 312, 20; ad tribunalia civilia recurrens honore proprio - τιμῆς privetur Carth. 104: 369, 8.

Simoniace ordinans proprii gradus - βαθμῶν periculo subiacebit IV 2: 70, 14; simoniae mediator proprio gradu - βαθμῶν decidat *ibid.*: 70, 23; in duabus dioecibus simul institutus gradu decidat IV 10: 78, 13; episcopus per imperatoriam potestatem sedem suam ad metropolitanam elevans gradum - βαθμοῦ amittat IV 12: 79, 18; societati secretae adscripti a gradu - βαθμοῦ proprio arceantur IV 18: 84, 8; episcopi defuncti patrimonium diripientes graduum suorum - βαθμῶς periculo subiacebunt IV 20: 86, 20; item, raptoribus mulierum cooperantes aut eos adjuvantes IV 27: 90, 12; citra crimen dignitate - ἀξίωμα amitti ad episcopalem dignitatem - ἀξίαν revertentur IV 29: 94, 8. Hymno trisagio addentes «qui crucifixus est pro nobis» sacerdotali dignitate - ἀξίας spolientur VI 81: 218, 13; raptoribus mulierum cooperantes vel eos adjuvantes e proprio gradu - βαθμῶς excidere VI 92: 228, 2.

Presbyter vel diaconus ordinarium suum non commemorans omni sacerdotali honore - τιμῆς privetur AB 13: 471, 19; sectatores quoque eorum a proprio honore excidunt *ibid.*: 472, 7; residentiae legem non servans episcopus ab episcopi dignitate et honore

- τιμῆς καὶ ἀξίας ...ac pontificali dignitate ἀρχιερωσύνης alienabitur AB 16: 477, 13 et 19.

Decreta a Nicolao I Romano episc. non observantes a proprio honore simul et ordine - τιμῆς καὶ τάξεως decidant VIII 2: 297, 4 et 1; 1; sectatores Photii ad pingendas iconas admittens proprio gradu - βαθμῶν periclitetur VIII 7: 307, 14 et 7; chirographa a clero ad suam securitatem exigens patriarcha honore proprio - τιμῆς decidat VIII 8: 309, 11 et 8; clericus omnis a praesule suo se separans omni operatione et honore - ἐνεργείας καὶ τιμῆς decidat VIII 10: 312, 2 et 311, 19; metropolitanus patriarchae non obsequens, etiam dignitate et honore decidat VIII 17: 326, 20. Episcopus, si monachus fiat, ipse seipsum episcopali gradu - βαθμοῦ privavit S. Soph. 2: 485, 17.

4. Reductio ad inferiorem gradum: episcopum in gradum presbyteri redigere - εἰς πρεσβυτέρου βαθμῶν sacrilegium est IV 29: 94, 1. Episc. catharus conversus presbyteri honorem - τιμὴν, vel chorepiscopi locum - τόπον obtinebit, si in eadem dioecesi catholicus episc. iam habetur I 8: 31, 10 et 14. Presbyteri suspensi a publico tantum ministerio se abstinent, privatim sacerdotis officia - τὰ τῶν πρεσβυτέρων implere poterunt Bas. 17: 118, 1.

In aliena dioecesi praedicare audens episcopus ab episcopatu desistat, presbyteratus officia - τὰ τοῦ πρεσβυτέρου impleat VI 20: 152, 9; diaconus officialis se supra presbyterum extollens, ex proprio gradu deiectus, ultimus in suo ordine - τάξις sit VI 7: 133, 13; Diaconus, peccata occultata si confitetur, subdiaconi officium assumat Neoc. 10: 80, 4. Hegumenus monachus non praemissa trienniali probatione, admittens, ab hegumenatu decidat, ad monachum reducatur AB 5: 456, 20.

5. Exclusio simpliciter a clero (sine mentione reductionis ad commun. laicalem). N. B. Nescio utrum «excidere episcopatu», «clero», ut in sequentibus, non addita voce «proprio» - οὐκείος, ὕψιος, suspensionem ab officio (supra n. 2) significant, an exclusionem a clero; item, de καθαιρεῖσθαι.

Presbyter nubens post acceptam ordinationem expellatur - ἐξωθεῖσθαι Neoc. 1: 75, 15. De peccato mortali convictus a clero abstineat - πεποιήσεται I 2: 25, 10; usuras percipiens deiciatur a clero et alienus existat a regula (i. e. catalogo clericorum) - καθαιρεθῆσεται τοῦ κλήρου καὶ ἀλλότριος τοῦ κανόνος ἔσται I 17: 38, 19. Episcopus in aliena dioecesi iniussus clericos ordinans ipso facto damnatus declaratur Ant. 13: 115, 16.

Καθαίρεσθαι in cc. Apostolorum latine redditur per deponi usque ad c. 50 (versione dionysiana), exceptis cc. 11: 13, 7; 23: 18, 2; 42: 29, 11; 44: 30, 13; 45: 30, 19; 46: 31, 6, ubi redditur per «damnari»; post c. 50 (e cod. Veronensi, exeuntis VI s.) habetur «degradari»; in c. 81: 49, 8 ἀποτίθεσθαι redditur per «deponatur».

Ne ante condemnationem a synodo «episcopatus» - ἐπισκοπή episcopo adimatur Carth. 87: 332, 15; damnatus autem, ab episcopatu - ἐπισκοπή discedat *ibid.*: 88: 333, 6; excommunicatus, si in aliena dioecesi communicare tentet, iacturam clericatus - κλήρωσις excipiat *ibid.*: 105: 369, 15; se conversionem haereticorum procurasse mentitus, etiam episcopatum - ἐπισκοπήν amittat *ibid.*: 124: 396, 3.

Cum haereticis communicantes alimenta tantum recipiant, orthodoxis in eorum locum suffectis Theoph. 2: 264, 8; parochus post peccatum grave ab ignorante institutus nequit nequidem presbyter amplius esse Theoph. 3: 265, 18; presbyter ordinatus, ignorata eius indignitate, expellendus est Theoph.

6: 267, 16. Episcopus rite depositus ab officio etiam titulum amittit, nec amplius episcopus nominatur *Cyr* 1: 277, 15 et 26.

Nestorii sectatores episcopi sacerdotio - *ιερωσύνη* alieni declarantur *III* 2: 59, 4; clerici quoque depositi *ibid.* 3: 60, 9; depositi ob crimina et a Nestorio absoluti nihilominus depositi permanent *ibid.*: 5: 61, 1; episcopus haereticus episcopatu depositus - *ἐλλοτριούσθαι τῆς ἐπισκοπῆς* καὶ εἶναι *καθηρημένον* *III* 7: 62, 24; clericum e catalogo cleri expelli - *ἐλλότριος τοῦ κανόνος* *I* 17: 38, 18; - τοῦ κλήρου ἐκπίπτειν, e clero casurus *III* 7: 62, 24.

Episcopi amoti - *ἀποκηθέντες* *IV* 29: 93, 12; amoti ab actu episcopatus - *τῆς πράξεως τῆς ἐπισκοπῆς* *ibid.*: 94, 4. Deponi - *καθαίρεισθαι* in cc. VI conc.: v. *infra* n. 6. Clero amotos esse - *ἀποκεκληρωμένους* qui in oratoriis privatis missam celebrant *AB* 12: 470, 2; schisma faciens clericus deponatur et omni honore ecclesiastico privetur *ibid.*: 13: 471, 18; item, episcopus depositus declaratur *ibid.*: 14: 473, 5; item, metropolitanus omni sacerdotio - *ιερατεία* alienus *ibid.* 15: 474, 10. Patriarcha CP et suffraganei eius, non saevientes contra principes illudentes res divinas deponantur et a proprio sacerdotio et honore pellantur *VIII* 16: 322, 3; ad synodum a patriarcha vocati metropolitani spermentes et contumaces deponantur omnibus modis *ibid.* 17: 326, 20 item, episc. tradens locatorio pacto bona ecclesiae deponatur omnibus modis *ibid.*: 23: 335, 32; sectatores Photii depositi sint et nequaquam in sacerdotali catalogo recipiantur, paenitentes autem ad communionem tantum admittantur *ibid.*: 25: 338, 10.

6. Reductio ad communionem laicalem. Paulianistae clerici conversi, si digni, rebaptizandi ac ordinandi, secus abici - *καθαίρεισθαι*, i. e.

laici declarandi *I* 19: 40, 20. Ad alienam sedem se transferentes episcopi nec laicam habeant communionem - *κοινωνία τῶν λαϊκῶν* *Sard.* 1: 160, 16; *λαϊκῆ κοινωνία* *ibid.* 2: 161, 18. Diaconus fornicator in locum laicorum deictus - *τόπον τῶν λαϊκῶν ἀποσθεῖς*, communionem recipere poterit *Bas.* 3: 100, 13; omnis clericus graviter peccans contra sextum deponetur - *καθαίρεθήσεται* *ibid.* 32: 131, 10; 70: 150, 4 et 149, 23. Clerici ordinationi suae infideles ut laici recipiendi *Tim.* 26*: 256, 22; omnis clericus in aliena dioecesi contra voluntatem ordinarii degens depositus sit, communicet tamen ibi - *κοινωνεῖτω* *Ap.* 15: 15, 13; Christum denegans, reiciatur, paenitens vero, plebeius - *ὡς λαϊκὸς* recipiatur *Ap.* 62: 40, 7. Presbyter violator monialis ne ut laicus quidem missae participet - *οὐδὲ ὡς λαϊκὸς συνέχεσθαι* *Theoph.* 3: 265, 19.

Deponi - *καθαίρεισθαι* in VI 4: 130, 9; 5: 131, 5; 6: 132, 7; 9: 137, 5; 10: 137, 12; 11: 138, 6; 12: 139, 20; 13: 143, 6; 15: 144, 12; 17: 149, 6; perpetuam depositionem et reductionem ad communionem laicalem significat ut in c. sequenti: 21: 152, 18. Clerici censuris subiecti depositi et ad communionem laicam redacti - *λαϊκῶν τόποι*, si se paeniteant, clericalem tonsuram habeant, secus laicum habitum ferant *VI* 21: 153, 2.

Photii sectatores, si se paeniteant ad perceptionem sacramentorum admittantur *VIII* 25: 338, 10.

7. Exclusio ab ecclesia, superaddita depositioni. Episcopus ad imperatorem recurrens eiiciatur a communionem - *ἀποκηρύττεσθαι καὶ ἀπόβλητον* *Anl.* 11: 113, 9; vacans episc. vacantem ecclesiam invadens abiiciendus - *ἀπόβλητος* est *Anl.* 16: 117, 8. Christum denegans clericus reiciatur omnino - *παντελῶς ἀποβάλλεσθαι* *Ap.* 62: 40, 7; abstinens a matrimonio, carnibus et

vino propter abominationem eiiciatur ex ecclesia - *ἀποβάλλεσθαι* *Ap.* 51: 35, 17; Clerici merito facinorum suorum ecclesia pulsi *Carth.* 9: 222, 18; brachio saeculari tradendum clericum contumacem sola synodus primatialis statuit *ibid.*: 266, 2 et 19; Apiarius presbyter dolendus, de ecclesia Christi amotus - *ἀποκηυεῖσθαι* *ibid.* *Apiar.*: 436, 10.

Presbyterum monialis violatorem ecclesiae separare - *χωρίζειν* consuevit *Theoph.* 3: 265, 20; fornicator, lector ordinatus, eiiciatur - *ἐκβάλλεσθαι* *ibid.* 6: 267, 17; de fornicatione convictus de ecclesia eiiciatur - *τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεσθαι* *ibid.* 9: 269, 24. Clericus iam a clero amotus, si persistat, deponatur - *καθαίρεισθαι* *AB* 12: 470, 5. Metropolitanus suffraganeos exactioribus gravans deponatur et sequestratur ut sacrilegus *VIII* 19: 329, 8.

8. Anathema depositioni superadditum vel eam includens: v. *anathema*.

9. Notanda. Depositio utrum latae an ferendae sententiae sit: v. *latae sententiae*; an depositio unica censuta in clericos sit: v. *poenae* in clericos; a quo in quem fertur: v. *iudex* 2 et 3. Depositio realis, i. e. spoliatio rei a caractere sacro: v. *exsecratio*.

DESPONSATA virgo, *μνηστευθεῖσα*: raptata, etiamsi insuper violata fuerit, desponsato reddatur *Anc.* 11: 64, 20; hic autem eam retinere aut dimittere potest *Bas.* 22: 124, 15; desponsato adhuc vivente, desponsatam sibi matrimonio coniungens, adulter est *VI* 98: 235, 12: v. *lector* 3.

DEUS, ὁ θεός *Bas. prooem.*: 140, 21; de deo recta notio habenda *Nyss.* 1: 207, 5; dei clementia fundamentum reconciliationis paenitentium est *Laod.* 2: 131, 11; ipse essentialiter bonum

- τὸ ὄντως καλὸν est *VI* 41: 178, 19; omnia propter deum, finis vitae christianae est *VII* 22: 282, 8; deus creator: v. *creatio*.

DEUDEDIT, S. R. E. cardin. *AB intr.*: 446.

ΔΙΑΒΑΛΛΕΣΘΑΙ, culpabilem esse *Carth.* 8: 222, 8; 19: 236, 6.

ΔΙΑΚΟΝΙΚΟΝ, «secretarium», pars ecclesiae, ubi vasa sacra asservantur: subdiaconus in 8. locum non habeat, nec vasa sacra tangat *Laod.* 21: 139, 13: «sacrarium» in versione Isidor. *ibid.* *app.*

DIACONISSA, - *διακόνισσα*: diaconissae paulianistarum nullam impositionem manus - *χειροθεσίαν* habent, inter laicos deputari *I* 19: 41, 3; d. τῆς *διακόνου* corpus deo consecratum est *Bas.* 44: 136, 10; cum pagano fornicata septimo anno admittenda, in castitate vivens *ibid.*: 136, 3; *διάκονος* nubens anathematizanda cum consorte *IV* 15: 81, 20; ne ante quadragesimum aetatis annum ordinetur - *χειροτονεῖσθαι* *ibid.*: 81, 18; *VI* 14: 144, 2; probatio severa praecedat *IV* 15: 81, 20; uxor electi episcopi ab eo separata, si digna sit, ad diaconatus - *διακονία* dignitatem promoveatur *VI* 48: 186, 11; eandem esse diaconissam ac viduam *VI* 40: 176, 17: vidua *r.* *virgines*.

DIACONUS, *διάκονος*. 1. Minister episcopi sui est *I* 18: 39, 18; diaconi assistunt synodo *Carth. prooem.*: 250, 22; 288, 13; ibique ministrant *Carth.* 97: 361, 14; in curia episcopali officia tenent *VI* 7: 132, 16: v. *archidiaconus*; ab episcopo delegantur ad negotia in alia dioecesi tractanda *ibid.*: 133, 6; ad imperatorem ipsi mittendi, personam episcopi sui agentes *Sard.* 8: 170, 10; in Actibus Apost. dispensatores, non ministri cultus ostenduntur *VI* 16: 147, 14.

2. D. ab uno episcopo ordinatur *Ap. 2: 8, 14*; ne ante vigesimum quintum aetatis annum ordinetur *Carth. 16: 231, 4; VI 14: 144, 1*; in sacro ministerio functiones: «offerre» - ἀναφέρειν (praesentare) panem et vinum et praedicare *Anc. 2: 57, 13*; potestatem «offerendi» - προσφέρειν (s. sacrificium offerre) non habet *I 18: 39, 10*; inferior sacerdote est *ibid.: 39, 19*; ne ante sacerdotem sedeat *ibid.: 39, 24; VI 7: 132, 16*; huic s. communionem praebere non licet *I 18: 39, 7*; in Alexandr. autem ecclesia licet *Tim. 21*: 253, 13*; fidelibus s. communionem praebet *VI 23: 153, 5; Tim. 24*: 255, 18*; episcopo non celebrante, presbyterum ad dividendum s. panem in particulas pro s. communione fidelium adiuvat *Tim. 22*: 253, 25*; soli d. orationem portare licet *Laod. 21: 139, 19*.

3. Nupti ad diaconatum promoveri possunt: v. matrimonium clericorum; ante ordinationem protestatus se post ordinationem nubere velle, nubat; si siluerit, nubere nequit *Anc. 10: 64, 6*. Numerus diaconorum ad septem pro dioecesi statuitur *Neoc. 15: 82, 6*; sed necessitatibus cuiusque dioecesis determinandus est *VI 16: 144, 17*.

4. Fornicator d. deponendus *Bas. 3: 100, 11; 70: 150, 2*; peccata occultata confitens officium subdiaconi assumat *Neoc. 10: 80, 4*; v. depositio 7; appellans d. a tribus episcopis audiatur, ordinario suo praesidente *Carth. 12: 226, 3; 14: 227, 17*; appellatio d. contra sententiam ordinarii sui fit ad metropolitanum *VIII 26: 338, 24*.

ΔΙΑΚΡΙΝΟΜΑΙ, «discernere», i. e. dubitare *Gangr. 4: 91, 4*.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ, cognitio de causa *Carth. 104: 369, 7; AB 13: 471, 11; διαγνώσαι Carth. 20: 237, 9*; v. iudicia 1.

ΔΙΑΛΛΑΛΙΑ, «acclamatio», decretum a

concilio per acclamationem *III 7: 61, 15 lit.; intr.: 56 n. 14*.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ, «obtestatio» *Bas. 90: 176, 7*; testari eos - διαμαρτύρασθαι *Bas. 85: 158, 23; VII 1: 247, 1*; v. προσημαρτυρία.

DIANEUS, episc. Caesar. in Cappad. *Ant. intr.: 101 n. 12*.

ΔΙΑΤΥΠΩΣΙΣ βασιλική, «scitum principale», imperatorum decretum *Carth. 97: 361, 14*; «ordinatio», dispositio de rebus suis *Carth. 81: 322, 11*; «forma» ordo *IV 8: 76, 7*.

ΔΙΚΑΙΟΙ τυγχάνουσιν, ius habent: *IV 29: 94, 20*; τὰ δίκαια, iura, privilegia *III 8: 65, 6; IV 2: 80, 3; VI 39: 174, 4*.

ΔΙΚΑΙΟΓΕΘΑΙ, iustificatum esse (per I. C.) *Carth. III: 378, 10*.

ΔΙΚΑΣΤΑΙ, «iudices», episcopi delegati a coepiscopis ad synodum peragendam *Carth. 127: 398, 13*; v. iudex.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ, tribunal, δημόσιον, civile *Carth. 15: 228, 15*; v. iudicia publica.

ΔΙΚΗ, «ultio», poena *Ant. 13: 115, 16*.

DIDACHE ss. Apostolorum *Ath. intr.: 60*.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, 1. doctrina christiana scripta: v. κήρυγμα vel non-scripta: v. δόγμα, traditio *Bas. 91: 179, 10*; ambo eadem vim habent *ibid.: 179, 15*; evangelizare et docere primum propositum apostolorum fuit *Petr. 9: 46, 3*; catechismus pueris ac familiaribus a clerico faciendus *VII 10: 265, 9*; docere doctrinam divinae ac humanae sapientiae valde proficuum *VIII 7: 306, 20 et 16*; sapientia profana nova a Photio et sectatoribus edocta, a ss. patribus et doctoribus aliena *VIII 9: 309, 26*; chirographa ad docendum a Photio eis concessa irrita sint *ibid.: 310, 2 et 7*; docere potest quisque idoneus, praeter

haereticos *ibid.: 310, 9*; et indignos *VIII 7: 306, 22*.

2. Διδάσκαλοι doctores ecclesiae *VI 68: 206, 6*; luminaria et doctores, quorum doctrina in praedicatione sequenda *VI 19: 151, 7*; v. praedicatione. In ecclesia docendi munus - διδασκαλικὸν ἀξίωμα non laicis permissum *VI 64: 201, 4*, sed quibus illa gratia - χάρις data est *ibid.: 201, 9*; publica praedicatione - διδασκαλία avaritia curanda est *Nyss. 6: 222, 1*; publice docere in aliena dioecesi episcopo vetatur *VI 20: 152, 6*; v. episcopus 6.

DIDYMUS, Alexandriae magister *Cyr. intr.: 274*; damnatur a quinto concil. *VI 1: 116, 21*.

ΔΙΕΚΔΙΚΕΙΣΘΑΙ, «defensari», poenam sententiatum suspendere *Carth. 62: 299, 14*.

DIES datus - ημέρα, a iudice ad causam agendam *Carth. prooem.: 251, 13*; v. accusatio 5, tempus 1.

ΔΙΓΑΜΙΑ, secundae nuptiae, διγάμοι: v. matrimonium 9-10-11.

DIGNITAS ecclesiastica: v. depositio 3 (suspensio a dignitate).

DILATIO, ἀναβολή: ne ultra tres menses fiat ad ordinandum episcopum *IV 25: 89, 2*; ἀναβάλλεσθαι morari *Carth. 121: 392, 14*; v. tempus 2.

ΔΙΩΚΕΣΘΑΙ τῆς ἐκκλησίας, ecclesia peli *Carth. 9: 222, 18*; v. depositio 7.

DIOCLETIANA persecutio *Petr. intr.: 31*.

ΔΙΟΔΩΡΟΣ, Tarsens. episc., destinarius epistolae de matrimonio cum glorie aut cum leviro *Bas. 87 prooem.: 160, 14 et 22; 161, 2; Bas. intr.: 87*.

DIOECESIS: 1. Unius episcopi territorium: ἐκκλησία «suam ecclesiam» *IV 20: 86, 3*; v. ἐκκλησία 2;

«paroecia» *I 16: 37, 17*; v. παροικία 1; «civitas» *I 8: 31, 16*; v. πόλις.

2. «Dioeceses» - παροικίαι, paroeciae rurales *Carth. 54: 278, 8; 56: 284, 7 et 11 et 20*; v. παροικία 2.

3. Dioecesis amplectitur civitatem et agros *Ap. 35: 24, 21*; limites dioecesis ne mutantur, antequam synodus provincialis de hoc decernat *Carth. 120: 390, 17*; dioecesis ne dividatur sine consensu ordinarii loci *Carth. 53: 273, 5*; civitas populosa facta in dioecesim novam erigi potest *Sard. 6: 167, 17*; d. nova ne erigatur, nisi ex decreto synodi provinc. perfectae et de consensu ordinarii loci *Carth. 98: 362, 9*; civitas nova a potestate civili condita in dioecesim erigitur *IV 17: 83, 14; VI 38: 172, 15*; v. episcopi 3c (institutio), provincia.

4. Διοίκησις - primatia, pars imperii romani per Orientem, plures provincias ecclesiasticas amplectens; enumerantur: Aegyptus: v. Alexandria; Oriens: v. Antiochia; Asiana dioecesis: v. Ephesus; Pontica: v. Caesarea in Cappad.; Thracica: v. Heraclea in Thracia *II 2: 46, 17 et 19; 47, 2*; ὑπὲρ δ. ἐπίσκοποι, primatiales episcopi *II 2: 46, 9*; v. primatiae.

5. δ. δημοσία «administratio publica» *Ap. 81: 49, 6*; v. saecularia negotia 2.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, Alexandr. episc.: vita *Dion. intr.: 1; Ath. intr.: 59*; peritus in re canonica *Bas. 1: 94, 3*; «magnus» *ibid.: 96, 8*; eum feellit, Pepuzenos non valide baptizare *ibid.: 96, 7*; mediator in contentione de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.: 300*; opinio particularis de reconciliatione moribundorum *Dion. 5*: 15, 1; Nyss. intr.: 202*; v. rebaptizatio, moribundi.

— areopagita, de hierarch. eccl.

I 4 in VII 2: 249, 15; VIII 1: 293, 19.
— exiguus, collectionem canonum Antiochenam latine vertit *Intr. gener. I. CCO p. 8.*

DIONYSI execrandum nomen in tulari invocatur VI 62: 199, 11: v. pagani 2.

ΔΙΟΣΚΟΠΟΣ, Alexandr. episc. confusio- nis naturarum in Christo auctor VI 1: 116, 5; Romanum episc. suis scriptis calumniatus, ideoque damnatus VIII 21: 332, 7.

— episc. Hermoupolis CP 1: 439, 15.

ΔΙΦΘΕΡΑ, codex membranaceus *Laod. 15: 136, 17.*

DIPTYCHA, in — referri: v. ἀναφείρειν: inter episcopos post mortem non refertur, qui haereticos suos heredes constituit *Carth. 81: 322, 5.*

DISCIPLINA ecclesiastica, bonus ordo 1. Ἡ ἐπιστομή *Sard. 10: 174, 9; ἐπ. τῆς καθολ. ἐκκλησίας Sard. 16: 184, 9; ἐπ. εὐαγγελικῆ καὶ ἀποστολικῆ Carth. 102: 367, 20.*

2. Κατάστασις *Carth. 10: 223, 19; 47: 266, 14; Ant. 13: 155, 10: v. κατάστασις 1.*

3. Τάξις I 18: 39, 21: v. τάξις 1.

DISPENSATIO: v. οἰκονομία.

DISPOSITIONES paenitentis, 1. modus conversionis - τρόπος ἐπιστροφῆς et ante omnia vita anterior et subsequens scrutanda sunt ab episcopo pro paenitentia publica *Anc. 5: 60, 15; vita ante et post conversionem pensanda ibid. 9: 63, 21; vita anterior mulieris a barbaris corruptae Greg. 1: 20, 17; mortificatio - κάματος et humilitas considerandae sunt *Anu. 2: 57, 15; conversatio et fides paenitentium abbreviat tempus paenitentiae Neoc. 3: 76, 16; ad paenitentiam admittendi qui veraciter paenitentiam gerunt - μετα-**

μελῶνται γνησίως I 11: 33, 6; propositum - προαίρεσις, species paenitentis et re ipsa, non simulatione facta conversio, metu et lacrimis ac patientia et bonis operibus demonstratur I 12: 34, 6; paenitentia non tempore, sed dispositionibus metienda *Bas. 2: 100, 6; si lacrimae, si vita digna ibid. 7: 104, 15; si confessio sincera, nimia cordis paenitentia, maior cordis dolor, tunc indulgentia utendum ibid. 74: 151, 12; item, conscius esse magnitudinis peccati, dominum cum lacrimis quaerere, fructus paenitentiae demonstrare ibid. 75: 152, 4; insignis sit paenitentia cordis ibid. 82: 156, 14; fructus paenitentiae non tempus, qualitatem paenitentiae cordis manifestant ibid. 84: 157, 10; indulgentia nimia erga peccatores haereticis ansam praebet nos calumniandi *Bas. 6: 103, 19: v. indifferentia.**

2. Sec. rationem conversionis, et eius magnitudinem abbreviabitur tempus paenitentiae *Nyss. 5: 219, 5; 7: 225, 1; sponte sua confessus, initia curatioris vitii sui demonstrat, indulgentiorem paenitentiam habebit ibid. 4: 214, 20; pro ferventiore conversione et conversatione minuendum tempus in variis gradibus paenitentiae ibid.: 215, 16; voluntas paenitentis - προαίρεσις fide dignam esse conversionem monstrat ibid. 5: 220, 1; dispositio - διάθεσις ante omnia consideranda, nam voluntas - προαίρεσις curat a vitio, non tempus ibid. 8: 225, 25; 226, 3: v. θεραπεύειν, paenitentia 2.*

3. Episcopus de dispositionibus paenitentis indicat *Anc. 2: 57, 15; 5: 60, 15; Theoph. 13: 272, 16; 14: 273, 21: v. reconciliatio 2, φιλανθρωπία, οἰκονομία 2.*

DISPUTATIO publica, contradictoria, cum haereticis *Carth. 92: 344, 6; 93: 347, 5: v. donatistae 3.*

DIVITIAE - πλοῦτος cum iustitia et

beneficentia non reprobandae *Gangr. epil.: 98, 18.*

DIVORTIUM, matrimonii solutio: v. matrimonium 4.

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ, probatio clerici vel monachi et monialis ante admissionem facienda: v. probatio, clerici 30, monachi 2, moniales 2.

DOCTRINA christiana: v. διδασκαλία, κατήχησις, πίστις, praedicatio.

ΔΟΓΜΑ 1. Usus ecclesiae catholicae I 8: 30, 12; traditiones ecclesiasticae non-scriptae, silentio traditae *Bas. 91: 181, 22: v. ἔγγραφον ἔθος; oppon. κήρυγμα ibid.; Bas. intr.: 89: v. κήρυγμα; arcanae traditionis exempla numerosa Bas 91: 180, 1; 182, 2; 184, 8; solis initiatis sensus patet ibid.: 181, 12.*

2. «secta» haereticorum *Carth. 57: 293, 21.*

3. δ. εὐσεβείας, «dogmata», propositiones ad rectam fidem spectantes *Ap. 37: 26, 5; 8. θεῖα, decreta de fide VI 1: 121, 14.*

DOMINICA - κυριακή, dies honorandus propter resurrectionem D. N. I. C. *Theoph. 1: 262, 10; dies primus et octavus appellatur ibid.: 262, 15; «unus» dies, non prima in s. scriptura dicitur *Bas. 91: 182, 2; d. ieiunare non licet Ap. 64: 41, 7; genu flexio, communicatio 7 (quoties), missa 4 κυριακή.**

DOMINICUM aureum, templum Antiochiae a Constantino I imperat. constructum, a Constantio eius filio inauguratum *Ant. intr.: 100 n. 1: v. encaeniis.*

DOMINIUM: v. χεῖρ 1.

ΔΟΜΝΟΣ Antiochen. episc., nepos Joannis episc. Antioch., destinarius epistolae *Cyr. intr.: 275, 1: 276, 7.*

DOMUS sacrae - οἶκος εὐαγέλις, episcopia et monasteria *VII 13: 268, 16; d. in nomine dei aedificatae, honorandae sunt *Gangr. epil.: 99, 3 et 8: v. ἐκκλησία 1, oratoria.**

DONATIANUS senes, metropolitanus prov. Byzacena *Carth. 127: 398, 19.*

DONATIO, a clericis ne conferatur a catholicis, etiamsi «consanguinei» existant *Carth. 22: 238, 5.*

DONATISTAE, schismatici in primatia Carthaginensi, de quibus in syn. Romana et Arelatensi *Pape: 513.*

1. «Sectam» - δόγμα constituunt *Carth. 57: 293, 21; haeretici et schismatici appellantur *Carth. prooem.: 304, 17: v. schismatici 2; ex unitate corporis dominici praecis *Carth. 66: 305, 20; eorum «praepositi» - ἀρχηγοὶ (non episcopi) appellantur *Carth. 91: 341, 13; episcopus Severum et Macarium occiderunt, Theasium et Victorium caederunt *Carth. prooem.: 373, 5; decreto imperatorio ex Africa exclusi *Carth. 94: 356, 19; maximianistae, schismatici a donatistis separati *Carth. 69: 311, 2; 67: 307, 10: v. imperator 3, haeretici 6 (activitates prohibita).*******

2. Baptismus et ordinationes catholicorum non recognoscunt, communionem catholicam abominantur, quod erga Maximianistas non faciunt *Carth. 69: 311, 12 et 22; eorum baptismus et ordinatio non iteranda *Carth. 48: 265, 9; 57: 292, 15: v. Capuensis syn.; ab Anastasio episc. Roman. petenda licentia ut a d. baptizati post conversionem ad clerum promoveantur *Carth. 57: 291, 5; de hoc interrogati antea fuerunt, an liceret, Siricius episc. Roman. et Simplicianus Mediolan. (quorum responsio negativa fuisse videtur) *Carth. 47: 263, 9; item, ab Anastasio episc. Romano petendum ut clerici donatistae****

conversi in suis honoribus permaneant *Carth.* 68: 308, 10 et 18; 309, 4.

3. De unitate procuranda, violentiis donatistarum non obstantibus, exhortat Anastasius episc. Romanus *Carth. proem.*: 304, 11; legationem mittendam esse, qui eos ad unitatem et pacem invitet, censet synodus *Carth.* 69: 310, 9; ordinarius loci, collega adiuncto, conventionem - συνέλευσις cum donatistis per magistratum faciat *Carth.* 91: 341, 6; conventionis forma - τύπος *Carth.* 92: 242, 21; 343, 15; 345, 9; disputatio contradictoria publica a delectis ex ambobus partibus in constituto loco et tempore facienda, de iis quaestionibus quae nos separant *Carth.* 92: 344, 6; 93: 345, 7; violentiae donatistarum post conventum: *Carth.* 93: 348, 4.

Conversi populi quomodo et quibus episcopis attribuendi *Carth.* 117: 386, 8 sqq.; conversio eorum non negligenda *Carth.* 121: 392, 8: v. episcopus 5e.

DONATUS - Δωνάτος, episc. *Cypr.* 1: 304, 19.

— alius - Δωνάτος ἄλλος, episc. *Cypr.* 1: 304, 22.

— , auctor schismatis; Donati pars *Carth.* 117: 387, 1 et 8.

— , episc., delegatus Mauritan.

Sitifensis ad synod. *Carth.* 117: 399, 3; subscribit epist. ad Caelestinum Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 11.

— , legatus Hadriani II episc. Romani *VIII intr.*: 289.

DONUM - δῶρον. 1. Eucharistia I 5: 28, 8.

2. Dona festiva - εορταστικά *Laod.* 37: 146, 5: v. δόσια, communicatio 3, εὐλογία 3.

ΔΗΡΟΘΕΟΣ, diaconus Basilii Caesariens., Romam missus *Bas. intr.*: 85.

ΔΟΣΙΑ, munera ad obtinendum favorem *VII* 5: 254, 11 *tit.*; δόσις datio *ibid.*: 255, 10 et 13; 256, 3.

DOTALIA: v. προικῶνα.

ΔΘΕΟΛΟΓΙΑ, glorificatio, ss. Trinitatis adoratio verbis, speciatim cum Gloria P. et F. cum Sp. s., expressa: τρόπος δ. ex traditione non scripta *Bas.* 91: 184, 20; τὴν δόξαν ἀποδιδόναι *ibid.* 184, 19; forma σὺν ἁγ. πνεύματι *Ath.* 1: 71, 2; *Bas.* 92: 185, 14; *Ap.* 85: 53, 5.

DULCICIUS - Δουλίτιος, legatus Tripolitanae prov., cuius adventui tempestates moram attulerunt *Carth. proem.*: 340, 7.

ΔΥΤΙΚΟΙ, occidentales: τόμος τῶν Δ., tomus Damasi *II* 5: 48, 18 *app.*

E

EBRIETAS, μέθη, vitium clericis vitandum *Ap.* 42: 29, 20; 43: 30, 4: v. caupona.

EKBAAAEIN, ἐκβάλλεσθαι, eicere: τῆς ἐκκλησίας, externinare de ecclesia *Sard.* 14: 179, 20 et 23; τῶν προσευχῶν, ecclesia eiici *Bas.* 22: 125, 3; *Theoph.* 9: 269, 24; *Theoph.* 7: 267, 16 et 17: v. excommunicatio 2.

EKBIBASTAI, «executores» 1. iudices-arbitri, ad litem componendam in appellationibus *Carth. Apiar.*: 453, 22;

2. Commissarii imperiales ab imperatore postulandi quinque pro provinciis ecclesiae Africanae, qui in rebus ecclesiae apud potestatem civilem intercedant *Carth.* 96: 359, 13.

EKKAΛΕΣΑΣΘΑΙ, «provocare»: v. appellatio 1.

EKKHPYTTTEIN, excludere, excommunicare *Greg.* 2: 22, 12; τῶν εὐχῶν *ibid.*: 5: 26, 10; 7: 27, 16; ἐκκήρυκτος exclusus ex ecclesia dei *ibid.*: 2: 22, 4; *Abc.* 18: 69, 19; κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν ex omnibus eccl. *Bas.* 88: 172, 8: v. excommunicatio 2.

EKKΛΗΣΙΑ, ecclesia 1. Domus orationis: eccl. parochialis ruralis *Ant.* 10: 112, 9; *Sard.* 12: 177, 21; eccl. ubi eucharistia offertur, domus Christi est *Cyr.* 8*: 289, 1; ἐκκλ., oratorium publicum, dist. a κυριακόν (eccl. parochiali) *VI* 74: 212, 4; ἐπ' ἐκκλησίας in ecclesia, publice *VI* 81: 218, 9; dist. ab oratorio privato - εὐκτήριος οἶκος *VII* 10: 264, 16; in ecclesia habetur πύλη τοῦ εὐκτηρίου, νάρθηξ, πύλη τοῦ ναοῦ *Greg.* 11*: 29, 10-15; 30, 2; eccl. consecranda cum depositione reliquiarum *VII* 7: 261, 2;

dedicatur, inthronizatur, commotae mensae stabiliuntur *VIII* 4: 300, 13; intra saeptum, aream ecclesiae neque caupona, neque esculenta venumdana *VI* 76: 213, 10: v. oratorium, ναός, κυριακόν.

2. Parochia, i.e. populus christianus et aedes sacra: ad quam ordinatur episcopus, presbyter vel diaconus *I* 15: 37, 1; *Sard.* 12: 177, 21; *VII* 15: 272, 14; sedes episcopalis dioecesis *I* 16: 37, 10 et 14; *Ap.* 30: 21, 17; dioecesis, cui subordinantur parochiae rusticae *IV* 17: 82, 20; dioecesis *IV* 25: 89, 6; 26: 89, 13 et 16; ecclesia *CP ibid.*: 28: 91, 9.

3. Sancta mater Ecclesia: eccl. unica: unum est baptisma et unus spiritus s. et una ecclesia *Cypr.* 1: 311, 11; a Christo D. N. supra Petrum fundata *ibid.*: 311, 13; unitas ecclesiae a Romana sede tuetur *Pape:* 526; catholica ecclesia unica est quae valide baptizat *Cypr.* 1: 305, 14; extra ecclesiam nulla remissio peccatorum *Cypr.* 1: 308, 3; haeretici ecclesia non sunt *ibid.*: 308, 15; schismatici adhuc pars ecclesiae sunt *Bas.* 1: 95, 10; ecclesiae ab haerese non corruptae *Bas.* 91: 185, 1; ecclesiae prosperitas *Bas.* 18: 119, 7; *VI* 1: 111, 18; pax *Theoph.* 7: 268, 9; ecclesiae luminaria sunt patres *VI alloc.*: 105, 7; ecclesiam catholicam iconoclastae contaminaverunt *VII* 16: 273, 9.

«Ecclesiastici», praesules ecclesiarum *CP* 1: 444, 5; οἱ τῆς ἐκκλησίας «ecclesiastici», membra ecclesiae *Laod.* 10: 134, 19; enumerantur: ἱερατικοί, κληρικοί, ἀσκηταὶ καὶ χριστιανοὶ ἢ λαϊκοὶ *Laod.* 28: 143, 4; «ecclesiasticum» crimen, ad ecclesiasticam disciplinam spectans *II* 6: 50, 14; *Carth.* 19: 236, 9.

- EKKAHTOS** γένηται, «provocatum fuerit» *Carth.* 95: 358, 18: v. appellatio.
- EKKOINTEIN**, «recidere», eicere (de ecclesia) *Gangr. epil.*: 98, 2; absconditur omnimodo ab ecclesia *Ap.* 28: 21, 1; 29: 21, 10: v. excommunicatio 2.
- EKAIKHΣIE**, «defensio», ecclesiarum coram iudice civili *Carth.* 97: 360, 15: v. δικαιεισθα.
- EKAIKOS**, «defensor», syndicus, iuris peritus laicus - σχολαστικός, ab episcopis propositus et ab imperatoria potestate institutus in dioecesi, ut defendat in iudiciis res ecclesiae *Carth.* 97: 360, 10; defensor pauperum adversus potentiam divitum *ibid.*: 75: 316, 4; defensor eccles. *CP IV* 23: 87, 17 et 23.
- EKAOΣIE**, εκδιδόνα εις χείρα transferre bona in potestatem alterius, tradere (in commendam?) *VI* 49: 187, 13; *VII* 12: 267, 3-4-18; huiusmodi venditio - πράσις irrita est *VII* 12: 268, 3: v. bona 5; εκδούνα, excipere exemplaria - ίσα actorum *III* 8: 65, 9.
- EKAHHTOPEE**, conductores *Carth.* 16: 230, 9: v. saecularia negotia 1.
- EKPHTTEIN**, excidere (e gradu): v. depositio 3.
- EKPHTTEΘAI**, reici (de ecclesia) *VI* 1: 120, 6: v. excommunicatio 2.
- EKTOS** είναι, foris esse (ecclesia) *Gangr. syn.*: 88, 25: v. excommunicatio 2.
- EΓKAINIZEIN**, dedicare ecclesiam *VII* 7: 260, 7 (*tit.*); «dedicare» *VIII* 4: 300, 15: v. ecclesia 1.
- EΓKAAOTMAI**, «conveniri», moneri *Carth.* 121: 392, 11: v. monitio.
- EΓKATAΛEΓEEΘAI**, in numero (fra-

- trum monasterii) referri *VI* 42: 180, 15: v. catalogus.
- EΓKATHCTAΘAI**, inthronizari in sede (de episcopo) *VI* 37: 172, 1; institui ut monachus *VI* 42: 180, 14; instituere oeconomum *VII* 11: 266, 11.
- EΓKEXEIPICEMENOI**, commissorie ab ordinario suo missi *IV* 23: 87, 7; ministrantes bona ecclesiae *Gangr.* 7: 92, 10.
- EΓKAPATTEIN**, depingere iconam *VI* 82: 219, 2; 100: 237, 8.
- EΓKAEICTPA**, secessus, clausura eremitae sive in civitatibus sive in vicis erigitur *VI* 41: 177, 20; in ea clausis egredi non licet, nisi urgente necessitate cum iussione ordinarii *ibid.*: 179, 2: v. eremitae.
- EΓKATHMA**, crimen, caput accusationis *II* 6: 50, 15; *Pap.*: 495; ἐργληματικόν πρᾶγμα causa criminalis opp. πολιτικόν, civilis *Carth.* 15: 228, 12 et 19; *VIII* 10: 311, 13 et 8: v. actio.
- EΓKPATEYEIN**, continentiam servare *Gangr.* 9: 3, 4: v. continentia 5.
- EΓTPAΦOC**, in scriptis tradita: διδασκαλία doctrina christiana *Bas.* 91: 179, 12; ε. θεσμοθεσία legislatio *VII* 7: 261, 4; v. εγγραφοε.
- EΓΓΥTAI**, «fideiussores», sponso, satisfactio *IV* 30: 96: 11; 97, 2; «fideiussio», spondere pro aere alieno alicuius *Ap.* 20: 17, 8.
- EIKON**, icona: σπειρά, venerandae *VI* 82: 218, 20; 217, 20: v. icona, iconoclastae, pictura.
- EIDOLEION**, idolorum templum *Anc.* 4: 59, 19; *Bas.* 81: 155, 3 *app.*
- EIDOC**, «species», res: dist. a pecuniis *Carth.* 16: 231, 3; ab obolo *VI* 23: 154, 9; ab auro *VII* 4: 252, 14; iumentum sive aliam speciem *VII* 6: 260, 3.

- EIPHNH**, imperatrix cum filio Constantino VI; praerogativam concilii de ss. imaginibus exercet *VII intr.*: 242; *VII* 1: 245, 5 (*lemma*).
- EIPHNH**, osculum pacis: redditur - δοῦναι episcopo a presbyteris, dein mutuo datur a laicis antequam s. oblatio fiat *Laod.* 19: 138, 16.
- EIPHNKAI**, «pacifica»: v. litterae 5.
- EIPHNKOTATH**, «pacissima» synodus; ita se qualificat *Ant. syn.*: 102, 8; in spiritu pacis - ειρηνηκού *ibid.*: 103, 1; credentes τῷ τῆς ειρηνης ἄγιω πνεύματι *ibid.*: 103, 12.
- EICTOXH**, admissio clericorum ab episcopo vel sacerdote, monachi ab hegumeno *VII* 19: 277, 16; 278, 7: v. clerici 3.
- EICTENAI**, «introire» in ecclesiam *I* 12: 34, 16: v. reconciliatio.
- EICTOCOC**, introitus sacerdotis ad altare in officio vespertali *VI* 90: 226, 15: v. λυχνιακόβν.
- EICTA**, exilium *Sard.* 17: 184, 17.
- ELECTIO**: v. χειροτονία, episcopus 3.
- ELETXEIN**, arguere testes afferendo *I* 2: 25, 9; *Greg.* 8: 28, 7: v. iudicia.
- ELETΘEPIA** 1. Libertas in agendo *III* 8: 63, 10; quam I. C. liberator omnium nobis donavit: opp. τύφος, dominatio *ibid.*: 64, 23.
2. Libertas per manumissionem *VI* 85: 222, 1; manumissiones *Carth.* 64: 301, 4; 82: 322, 15; ελευθερούμενοι δοῦλοι *VI* 85: 222, 18: v. manumissio.
- ELETΘEPOTHE**, liberator hominum *J. C. III* 8: 65, 3.
- ELEPIDIUS**, episc., legatus Roman., Antiochiam ad Encaenia Dominici aurei missus *Ant. intr.*: 100.
- EΛΠICTOC**, Laodicens. episc. *CP* 1: 439, 13.
- ELVIRAE** in Hispania synodus *Anc. intr.*: 55 n. 8.
- EMMEAEIA**, mater Basilii Caesariens. *Bas. intr.*: 85.
- EMICTOEIA**, «vitium», cupiditas *VII* 4: 253, 5.
- EMPHYTEUSIS**, emphyteutica pacta *VIII* 15: 318, 18; emph. traditio bonorum *ibid.*: 319, 11; emph. pactio ad census annuum obligat *VIII* 20: 330, 2; rumpenda est non ab episcopo, sed sententia praetoris *ibid.*: 329, 18 et 330, 14.
- ENCAENIIS** in —, dedicationis Dominici aurei occasione Antiochiae habita synodus *Ant.* 1: 102, 6 (*lemma, lat.*); *ibid.*: *intr.*: 100.
- ENCRATITAE**, soboles Marcionitarum sunt *Bas.* 47: 138, 2; a nuptiis et vino abhorrent *ibid.*: 138, 4; lepide de comedendis carnibus quaeruntur *Bas.* 86: 159, 20; incipiunt accedentes ad eorum haeresim rebaptizare *Bas.* 1: 97, 20; Caesareae reconciliabantur per baptismum *Bas.* 47: 138, 7; quia eorum baptismus et ss. ordinationes invalidae erant *Bas.* 1: 96, 14; nunc vero per chrisma (et libellum) reconciliandi *ibid.*: 98, 20; ordinationes quoque validae iam recognitae sunt *ibid.*: 99, 7.
- ENCYCLIUS** codex *IV intr.*: 67 n. 14.
- ENAHMOTEA**, synodus episcoporum, ob negotium cum imperatoria aula vel cum patriarcha tractandum, *CP* (apud patriarcham) ad tempus degentium: *Genn.* 1: 296, 24; 292, 16: v. synodus primatialis 2.
- ENOCIE**, concessio alicuius facti aliunde a regula interdicti *IV* 30: 96, 2; ενδεδώκαμεν *VI* 30: 161, 17.
- ENATMA** μέλαν, amictus niger monialium post benedictionem professio-

- nis monasticae induendus *VI* 45: 183, 5; v. *monachus* 2.
- ΕΝΕΡΓΕΙΑ**, operatio 1. Functio, officium sacerdotale *VI* 3: 138, 4; ἐνεργῆσαι ὡς κληρικοί fungi officio clericorum *Ap.* 45: 30, 19; «ministare», ministerio fungi *IV* 6: 75, 4; officio presbyteri fungi *VI* 20: 152, 9; huius ἐνεργεῖται enumerantur: benedicere publice vel privatim, corpus Christi distribuere, caeteras functiones sacras exercere *VI* 26: 157, 2-4-11.
2. Operatio daemonis in possesso *VI* 60: 196, 14; v. *daemon*.
- ΕΝΙΑΡΥΘΗΝΑΙ**, inthronizari: ἐ. ἱερατικῆ καταστάσει, inthronizari per canonicam institutionem *VI* 37: 171, 12; v. ἐγκαθίστασθαι, καθίστασθαι.
- ΕΝΟΡΙΑ**, dioecesis episcopi *Theoph.* 7: 268, 13.
- ΕΝΕΤΑΤΙΚΩΣ**, cavillatorie: falsa interpretatio latini vocabuli «instantissime» *Carth.* 76: 317, 7.
- ΕΝΘΥΜΗΣΙΣ**, cogitatio (mala) *Neoc.* 4: 77, 6.
- ΕΝΤΟΛΙΚΟΝ**, litterae mandatoriae delegatis synodi ad magistratum datae *Carth.* 85, 325, 17; eius forma - τύπος *ibid.* 92: 342, 21; v. *commonitorium*, litterae 10.
- ΕΠΑΓΑΘΟΣ**, Marcianopolitan. episc. *CP* 1: 439, 17.
- ΕΠΑΓΕΙΝ**, intendere actionem in iudicio *II* 6: 50, 4; v. *accusatio*.
- ΕΠΑΘΙΔΟΙ**, incantatores *Laod.* 36: 145, 14; *VI* 61: 196, 17 (*tit.*): v. *pagani* 4.
- ΕΠΑΡΧΙΑ**: v. *provincia ecclesiastica*.
- ΕΠΑΡΧΕΩΤΑΙ**: v. *suffraganeus*.
- ΕΠΕΙΣΑΚΤΟΣ** *VI* 5: 130, 14 (*tit.*): v. *subintroducta*.
- ΕΠΗΡΕΙΑ**, iniuria (ex barbaris) *VI* 37:

- 171, 10; insidiae hominum *Ap.* 21: 17, 13; *Tim.* 14: 249, 17.
- ΕΦΕΣΟΣ**, 1. Sedes metropolitana et primatiae Asiae: praesentia *II* 2: 47, 2; cf. *I* 6: 29, 2; v. *Antoninus*.
2. Latrocinium Ephesinum *IV intr.* 66 n. 1.
3. Concilium oecumen.: historia *III intr.* 55; subscriptiones *ibid.*: 55 n. 8; acta coptica, armena etc. *ibid.*: 55 n. 10; fides ephesina *VI* 1: 114, 11.
- ΕΦΟΔΙΟΝ τέλειον**, viaticum moribundis dandum *I* 13: 35, 7.
- ΕΠΙΒΑΙΝΕΙΝ**, «insilire», alienam sedem pervadere *II* 2: 46, 15.
- ΕΠΙΒΟΥΛΟΣ**, insidiator *Ap.* 24: 18, 18; insidiae in latrocinio describuntur *Nyss.* 5: 217, 16.
- ΕΠΙΚΗΡΥΤΤΕΣΘΑΙ**, «pronuntiari»: ὁκῶς ad titulum beneficii specificando nominari *IV* 6: 74, 17 et 20; *Bas.* 10: 110, 21; v. *clerici* 5.
- ΕΠΙΧΩΡΙΩΣ**, «provinciale», ad provinciam pertinens *Carth.* 107: 374, 7; v. *χώρα* 2.
- ΕΠΙΟΛΗΣΙΣ**, ἐπίκλησις, invocatio spiritus s. in canone missae: ex traditione non scripta fit *Bas.* 91: 180, 7; ante et post verba ab evangelistis et apostolo tradita ponitur *ibid.*: 180, 15.
- ΕΠΙΚΛΥΣΙΣ ὕδατων**, purificatio oris, sumpta aqua post communionem *Tim.* 23*: 254, 30; v. *κλύσεσθαι*.
- ΕΠΙΚΟΠΟΝ**, ultramodo laboriosum *Carth. proem.*: 357, 20.
- ΕΠΙΚΡΗΣΙΣ**, 1. Sententia *Tim.* 23*: 254, 30.
2. Revisio causae a synodo provinciali pro clericis appellatibus *Ani.* 20: 120, 22; ἐξέτασις καὶ ἐπίκρισις *Ani.* 12: 114, 11; dist. a *παλινοδία* in qua causa ex integro examinatur; hic au-

- tem appellans reus censetur, qui se denuo iustificat *S. Soph.* 1: 483, 19; *Pape:* 533; ἐπικρίνοντες iudices-arbitri adiungendi, si synodus divisa est in ferenda sententia *Ani.* 14: 116, 2; v. *arbitrator*, ἐπιγνώμονες.
- ΕΠΙΓΑΜΙΑ**, «foedus» matrimoniale, cognatio *Laod.* 31: 143, 13 (*tit.*).
- ΕΠΙΓΑΥΡΙΑΣΙΣ**, «insultatio» *Carth.* 79: 320, 10.
- ΕΠΙΓΝΩΜΟΝΕΣ**, «iudices» - arbitri, non a vicina provincia arcessendi, sed a Romano episcopo dandi *Sard.* 3: 162, 21; 163, 10; ἐπιγνώναί, cognoscere de causa *Sard.* 4: 164, 8; ἐπίγνωσις cognitio de causa *Sard.* 5: 165, 19; v. *appellatio*, *arbitrator*.
- ΕΠΙΓΟΝΙΟΥΣ** - Ἐπίγονος, episc. *Carth.* 34: 255, 9; 53: 273, 5; 54: 277, 8; 279, 14; 55: 281, 15; 56: 284, 18. Ἐπίγονος, episc., legatus synodi ad imperatores de privilegio asyli confirmando *Carth. proem.*: 287, 13; v. *Julianus Vazaritan.*
- ΕΠΙΛΕΚΤΟΙ**, delecti: legati *Carth.* 97: 351, 5; ἐπιλέγεσθαι, arbitros-iudices eligere *Carth.* 121: 393, 15.
- ΕΠΙΛΟΓΗ**, «electio», episcopi nominationem antecedens, disquisitionem de admissionem candidati supponit *Carth.* 50: 269, 7.
- ΕΠΙΟΡΚΕΙΝ**, peiurare: tanquam p. n. o. lens Herodes Joannem Bapt. occidit *Bas.* 29: 129, 11.
- ΕΠΙΠΕΜΠΤΟΝ**, summa, superaddita eius quinta parte *Ap.* 72: 44, 17.
- ΕΠΙΠΗΔΑΝ**, «pervadere», alienam sedem *Ap.* 14: 14, 11; v. ἐπιβαίνειν.
- ΕΠΙΡΗΑΝΙΑ**, ieiunium: v. *Theophania*.
- ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ**, archidiaconus et syncellus Alexandr. episcopi: de Cyrillo Alexandr. *III intr.*: 56 n. 11.

- ΕΠΙΠΛΗΤΕΣΘΑΙ ἀδελφικῶς**, fraternae correptioni subiaceat *IV* 19: 84, 7.
- ΕΠΙΣΚΟΠΗ**, dignitas episcopalis: v. *episcopus* 1.
- ΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟΝ**, domus episcopalis *VII* 18: 276, 6; curia episcopalis: ubi, in archivo dioecesis haeretica scripta asservantur *VII* 9: 263, 13; v. *archivus*; sedes episcopalis, dioecesis, cuius salaria non sunt alienanda *VII* 12: 266, 19.
- ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ**, ἐπίσκοπος 1. «antistites» *J. C. VIII* 17: 325, 22; dignitas episcopalis - ἐπισκοπή *I* 2: 24, 20; *III* 7: 62, 10; *Carth.* 124: 396, 3; *λερωσὴν Laod.* 13: 136, 6; v. *λερατικοί*.
- Ordinarium loci proprie significat: episcopi ecclesias administrant II* 6: 49, 20; in locum apostolorum a Christo positi *Genn.* 1: 293, 18; praesunt ecclesiae - πρόεδροι *VI* 12: 138, 14; 35: 169, 12; «antistites» *VIII* 17: 325, 22; episcopus pater cleri sui est *AB* 13: 472, 2; patres appellantur *Carth.* 8: 221, 17; 222, 5; presbyteros adiutores in officio suo implendo habent *Ap.* 58: 38, 15; 59: 39, 4; 81: 49, 3. *Metropolitano*: primae sedis in provincia episcopus se exarchum nominet, sed episcopum primae sedis *Carth.* 39: 258, 19; v. *metropolitano*.
- Primatiales* - ὑπὲρ διοίκησιν ἐπίσκοποι *II* 2: 46, 9; 47, 7; v. *primatiae*.
- Episcoporum collegium VIII* 10: 312, 5; v. *σύνταξις*, *ἄθροισμα*, *συναθροίσεις*, synodus provincialis.
- Sine sede*: sive qui ex haeresi conversi, episcopi honorarii *I* 8: 31, 10; sive qui ex necessitate extra dioecesim, pro qua ordinati sunt, remanere coguntur (episcopi in partibus infidelium) *VI* 37: 171, 5; episcopi a populis suis exclusi *Ani.* 18: 118, 7. Vacans epi-

scopus non culpa sua *Ant. 16: 117, 5*; episcopus ad sedem sibi destinatum abire renitens *Ant. 17: 117, 17*.

2. Admissioni ad episcopatum praemittenda: non sit neophytus *I 2: 24, 40; Ap. 80: 48, 10*; purus ab omni sit crimine sub conspectu publico: *Carth. 50: 269, 18*; ex probata fide et vita *Laod. 12: 135, 11*; dignus, sec. regulam traditam *Ant. 23: 123, 1*; v. ἀνεπιληπτος; ab uxore post consecrationem se continere debet: v. continentia 3.

Non sit caecus aut surdus *Ap. 78: 47, 19*; oculum vel crura fractus episcopus fieri potest, si de caetero dignus sit *Ap. 77: 47, 12*; item, a daemone correptus, sed iam liberatus *Ap. 79: 48, 5*; psalterium iam ante electionem suam scire debet *VII 2: 249, 4*.

Gradus antecedentes lectoris, diaconi et presbyteri perfunctus et in singulis dignus inventus sit *Sard. 10: 173, 10*; v. interstitia.

Episcopus ipsemet sibi successurum instituere nequit *Ant. 23: 122, 14*; v. nepotismus. Per versutiam vel principum potestatem ordinatus deponatur *VIII 12: 314, 5*; v. simonia.

3. Sub nomine electionis episcopi tria momenta distinguenda:

a) electio proprie dicta b) nominatio canonica et consecratio c) inthronisatio seu institutio: v. χειροτονία 2.

a) Ad sedem vacantem electio intra tres menses, nisi necessitas urgeat, facienda *IV 25: 88, 16*; electio a duobus vel tribus episcopis facienda *Ap. 1: 8, 9*; episcopus eligitur a synodo *Ant. 23: 123*; invalida est electio, praeter consilium metropolitani facta *I 6: 29, 5*; a sola 'perfecta' synodo provinciali fit *Ant. 16: 117, 5*; a synodo provinciali cum metropolitano *Laod. 12: 135, 11*; ab omnibus pro-

vinciae episcopis, aut saltem tribus praesentibus, caeteris vero per scripta consentientibus *I 4: 26, 7*; ἀψήριστος est sine suffragiis episcoporum episcopus factus *AB intr.: 445*; decreto collegii episcoporum sec. priorum conciliorum decreta *VIII 22: 333, 10*. In electione maior pars valet contra suffragium - ψήφος duorum vel trium *I 6: 29, 8*; non minus quam a tribus episcopis episcopus ne eligatur *Carth. 49: 267, 15*; sed si electioni - ἐπιλογῇ episcopi contradictio oriatur, tres soli electores non sufficiunt, unus aut alter e provincia propria vel vicina adiciantur, coram populo dioecesis purgetur et tunc eligatur *Carth. 50: 269, 6*; solus relictus in provincia adiunctis e vicina provincia caeteris eligat pro reliquis sedibus; quod si non fecerit, metropolitano vicinae provinciae, monitione facta, ipse de electione provideat *Sard. 6: 166, 5*; vacans episcopus vacantem sedem absque perfecta synodo ne pervadat, etiamsi populus eum praeferat *Ant. 16: 117, 5*.

A populi acceptance electio episcopi non pendet *Ap. 36: 25, 15*; non permittenda populo *Laod. 13: 136, 4*; populis petere episcopum licet, designare autem episcopis competit *Ant. 16: 117, 5; Sard. 6: 166, 11; 167, 1*; coram populo fiat purgatio candidati electi, si contradictio oriatur *Carth. 50: 269, 6*; v. laicus 4.

b) Examen canonicum: probatus - δοκιμασμένος in fide et conversatione vitae *Laod. 12: 135, 13*; interrogatio - ἀνακρίνεσθαι fit a metropolitano, cui electus tria promittere in scriptis - δοσαλῶς debet: s. scripturae et canonibus studere, sec. legem dei vivere et populum docere *VII 2: 249, 7*. Professionem fidei a se subscriptam ante consecrationem legit et dat *Carth. 13: 227, 4*; novelli episcopi consecrati professionem fidei in synodo faciunt *Carth. 2: 216, 2*; consecrandi episcopi

propria manu scriptum et subscriptum libellum - χειρόγραφον de sincera fide sec. consuetudinem dant *VIII 8: 309, 2*.

Consecratio episcopi: a duobus vel tribus episcopis fit *Ap. 1: 8, 9*; a duobus episcopis ordinari nequit *Carth. 49: 267, 9; CP 1: 442, 7*; non minus quam a tribus episcopis, praesente metropolitano, sec. canonem Nicenum *CP 1: 441, 20; I 4: 26, 7*; a tribus saltem ordinari sicut statutum est *Carth. 49: 267, 15*; per multos, saltem per tres episcopos, ex praecepto primatis provinciae, fiat *Carth. 13: 226, 17; 49: 268, 16*; a duodecim episcopis ordinari sicut propositum est, impossibile *Carth. 49: 267, 13; 268, 1 et 13*. In primatia Alexandria ab uno archiepiscopo consecratio conferatur *CP intr.: 437 n. 5*. Consecratio metropolitanorum Ephesi, Caesareae, Heracleae et episcoporum in barbaricis regionibus reservatur episcopo *CP IV 28: 92, 5*.

c) Institutio seu inthronisatio episcopi in ecclesia: v. ἐντιθρονηναί, κατάστασις. Episcopus pro una certa dioecesi ordinatur *I 15: 37, 1; Anc. 18: 69, 7*; potestas eius ex iure consecrationis non ultra dioecesim suam extenditur *Ant. 9: 111, 12; Pape: 506*; vigil traditionis ecclesiae suae est *Pape: 535 n. 4; 536*; v. metropolitano, synodus, provincialis suffraganeus. Vacans episcopus (v. supra episcopus 1, vacans) vacantem sedem ne pervadat *Ant. 16: 117, 5*. Episcopus duos in una dioecesi esse prohibetur *I 8: 31, 16*; in vico vel modica civitate, ubi presbyter sufficit, episcopus ne instituatur *Sard. 6: 167, 7*; in civitate, quae populosa facta sit, vel quae antea actis temporibus episcopum habuerit, fiat *ibid.: 167, 14 et 17*; in locis, ubi adhuc episcopus non fuit, non ordinetur episcopus, nisi ex

decreto synodi provincialis perfectae, de consensu ordinarii loci *Carth. 98: 362, 9*; episcopus pro parte dioecesis de consensu ordinarii loci eius ordinatus, aliam partem ne invadat *Carth. 56: 284, 5*; praeter consensum ordinarii loci in aliqua parte dioecesis ne instituat episcopus *Carth. 53: 273, 5*.

Episcopus ad sedem ne eligatur, nisi mortuo ordinario eius sedis *Ant. 23: 123, 3*; vel si iste sedi rite renuntiaverit *AB 16: 476, 4*; deposito episcopo successor eligatur *Carth. 88: 333, 6; AB 16: 476, 15*; ne ecclesia longo tempore pastore destituta maneat *Carth. 78: 319, 15*. Episcopus, si monachus factus sit, seipsum gradu privat, nec amplius ad dignitatem reverti potest *S. Soph. 2: 484, 17*. Renuntians sedi pro qua ordinatus est, in presbyterii cathedra prius habita pacifice maneat *Anc. 18: 67, 15*; ad sedem destinatus, si non voluerit abire, excommunicatus erit, donec perfecta provincialis synodus de eo describeret *Ant. 17: 117, 17*; si propter oppositionem populi, non potuerit, honoris et pontificalium particeps erit, donec perfecta synodus provincialis de eo decreverit *Ant. 18: 118, 7*; si populus eum non receperit, clerus civitatis excommunicetur, episcopus autem permaneat in civitate *Ap. 36: 25, 15*; episcopus in partibus infidelium, a barbaris ad sedem abire impeditus, praesulis potestatem conservat ordinesque conferre aliis ac suis clericis potest *VI 37: 171, 5*; cf. applicationem in Ioanne archiepiscopo Cyprio *VI 39: 173, 5*. De translationis a sede ad sedem prohibitione: v. translatio 1.

4. a) Virtutes ab episcopo exhibendae: exemplo vitae suae alios anteire debet, canones observare, s. scripturae studere, *VII 2: 248, 18*; oratio pro populo *VIII 24: 336, 24*; pro salvatione eius orare *Bas. 85: 158, 1*; ministeria per se, non per alios episcop-

pos, alacriter agere VIII 24: 336, 17; ministeria episcopi sunt: cum iudicio regere dioecesim, providere de ea, ordinare presbyteros et diaconos Ant. 9: 111, 12; divina officia, litaniae, et alia sacra ministeria VIII 24: 336, 13 ordines sacros conferre VI 37: 171, 14; de caeteris nihil gerat praeter metropolitani consilium Ant. 9: 111, 20. Episcopi e monastico statu assumpti habitus formam et genus vitae monachorum servare debent, ne secus vota emissa transgrediantur VIII 27: 341, 5; episcopus negligens in officio suo excommunicandus est Carth. 29: 245, 5.

b) Ad residentiam stricte tenetur: v. residentia.

A saecularibus negotiis absteineat: v. saecularia.

Ne thesaurizet expetendo clericos vel monachos pecuniam aut alia et eos ob id puniendo VII 4: 251, 17; 253, 3: v. avaritia, simonia.

Ne habitet sub eodem tectu cum uxore prius ante consecrationem habita, sicut in Africa et alibi mos est VI 12: 138, 11; ne liberam aut ancillam in episcopio ad ministerii opus possideat VII 18: 276, 8: v. clausura.

c) A communione metropolitani sui ne se separet, priusquam hic a synodo condemnatus sit AB 14: 472, 17; VIII 10: 311, 17: v. schisma. Ad synodum convocatus ne spernat Laod. 40: 147, 7: IV 19: 85, 2: v. synodus provincialis.

5. Pastoralis cura episcopi: a) episcopalis status, status pastoris - ποιμαίνων est S. Soph. 2: 485, 7; ecclesiae dispensatores sunt - οὐκονομοῦντες II 6: 49, 9; 49, 20; populus et animae sunt ei commissae Ant. 24: 123, 17; solus de commissis sibi populo dei rationem redditurus Ap. 39: 27, 10; cura et frequens visitatio propriae cathedrae Carth. 71: 313, 15; ne clerum et populum suum neglegat Ap. 58: 38, 15: v. supra sub 4a.

b) Pater cleri sui est AB 13: 472, 2; clericis suis sincerum exhibere debet amorem Sard. 14: 181, 7-3; presbyteri et diaconi auxiliarii eius sunt Ap. 39: 27, 10; praeest omnibus clericis, etiam oratoriorum IV 8: 75, 19: v. oratoria. Sub eius auctoritate chorepiscopus administrat parochias rusticas Laod. 57: 153, 10: v. chorepiscopi. Presbytero approbationem ad celebrandum Gangr. 6: 92, 1; itineranti clerico litteras commendatitias dat IV 13: 80, 10: v. litterae.

c) Ordinationes extra dioecesim suam clericis ne conferat praeter conscientiam ordinarii eorum Sard. 15: 182, 4; Ap. 35: 24, 19; ne instituat presbyteros et diaconos in aliena dioecesi praeter voluntatem ordinarii loci Ant. 22: 121, 19; VIII 23: 335, 7; ordinationes vel institutiones parochorum in aliena dioecesi ne faciat sine iussione metropolitani et ordinarii loci Ant. 13: 114, 21; nulli episcopo licet alterius episcopi ministerium sollicitare et in suis parochiis ordinare Sard. 14: 181, 15 (lat.); IV 20: 85, 13; Carth. 54: 277, 8; 279, 18; exceptione facta in Africa pro primate Carthaginiensi Carth. 55: 280, 4. Depositum ab alio episcopo ne in communionem recipiat Ant. 3: 107, 15: v. depositio, itinerantes.

d) De virginibus curam principaliter episcopus habet, eo absente presbyter Carth. 44: 261, 17: v. moniales.

De monasteriis erigendis ipse decernit AB 1: 449, 4; providet de eis IV 4: 73, 23; clericis in eis ministrantibus praeest IV 8: 75, 19: v. monasteria, hegumenus. Monasteria construere de redditibus ecclesiae suae ne audeat VIII 15: 319, 24.

e) Conversio haereticorum et schismaticorum procuranda ad episcopum spectat Carth. 83: 348, 1; facta neglegentia admittitur, ut eos

facilius lucretur Carth. 121: 392, 18; vera autem neglegentia improbat ibid.: 392, 7; 123: 397, 17; conversionem schismaticorum mentitus etiam episcopatum amittit Carth. 124: 395, 17: v. haeretici 5.

f) Bona ecclesiastica curet melioranda et dilatanda VIII 15: 318, 24; cum presbyterorum et diaconorum conscientia gerat Ant. 25: 125, 20; clero egeno opitulari debet Ap. 59: 39, 4: v. bona, oeconomus, pauperes.

6. Doctoris officium - διδασκαλία ad episcopum spectat S. Soph. 2: 485, 6; gravissimum officium pastorum VI 19: 150, 15; doceat clerum et populum sibi commissum veram fidem - εὐαγγέλιον Ap. 58: 38, 15; VI 19: 150, 17; alios docendi potestas ei concedita est Bas. prooem.: 117, 7; monere populum diu noctuque, publice ac privatim Bas. 85: 158, 23; aedificationem populorum procurare Cyr. 4: 281, 18; 283, 6; qui praesunt ecclesiis - προεστῶτες omnibus quidem diebus, sed praecipue dominicis clerum et populum rectam fidem docere debent, ex scriptura sacra secundum mentem patrum VI 19: 150, 19; 151, 1.

Psalterium ut a clero suo discatur curet VII 2: 249, 4. In aliena dioecesi praedicare ne audeat VI 20: 152, 6: v. praedicatio.

7. Iudex est: ne ex pusillanimitate aut pertinacia alios puniat I 5: 27, 12; neminem condemnet ex solis suspitionibus aut maledicentiis aut calumniis, sed post exactam examinationem Theoph. 6: 267, 17; ne ob iracundiam in clericum sententiam ferat Sard. 14: 179, 16; clericus contra clericum agens, apud ordinarium suum iudicetur IV 9: 76, 17; si arbitri ab ambobus partibus electi sint, ab ipso sunt insuper approbandi IV 8: 76, 23; 77, 3; clericum ab episcopo iuste condemnatum nemini licet defensare Carth. 62: 299, 7;

de sententia episcopi appellare licet: v. appellatio, iudex, iudicia. De paenitentia publica decernit Carth. 43: 260, 17; ad iudicium suum tempus paenitentiae metitur Bas. 54: 143, 22: v. paenitentia 3; in reconciliandis paenitentibus humanitatem pro dispositionibus eorum exercet IV 16: 82, 12: v. φιλανθρωπία, dispositiones; ab alio episcopo censura affectos ne recipiat Sard. 13: 178, 14: v. reconciliatio; episcopus accusatum, negantem crimina ipsi confessa, excommunicans segregetur Carth. 133: 406, 4.

8. Jura personalia: Honor episcopo debitus est a clericis: v. clerici 6; a principibus et subditis VIII 14: 316, 8; episcopi ne obsequia gubernatoribus provinciarum exhibeant ibid.: 316, 16.

Uxorem episcopus consecratus a domo ne dimittat Ap. 5: 10, 13; de uxore et prole ante mortem provideat ex bonis personalibus Ap. 40: 28, 5: v. bona 1; uxor consecrandi episcopi communi consensu ab eo separata, monasterium ingrediatur procul situm, episcopo de eius victu providente VI 48: 186, 11. Bona ecclesiae pro sua necessitate et pro peregrinantibus fratribus dispensat Ap. 41: 29, 6 et 9: v. bona 4; de bonis personalibus monasterium condere potest VIII 15: 319, 24; de eis prout vult disponere potest, non autem haereticos heredes suos instituere: v. bona 1.

9. Accusatio contra episcopum: v. accusatio; testimonium contra episcopum: v. testis; clericus communionem ab episcopo non recipiens eum suspectum de fide reddit Ap. 8: 12, 5; ab episcopo publice haereticus (v. haeretici 2) se separans clericus meritorie agit AB 15: 475, 5.

10. Iudicatur episcopus a sola synodo provinciali Ap. 74: 46, 4;

Ant. 4 107, 22 *II* 8 52, 1. *AB* 13 470 11 *VIII* 10 311, 5. ammonetur et castigatur a coepiscopis *Sard* 15 182, 14 ab omnibus provinciae episcopis praesentibus in praesentem sententia ferenda *CP* 1 447 15, 443, 14. causa eius canonice examinata *AB* 16 476, 11 post diligentem examinationem *VIII* 10 311, 5. si syn. provinc. non unanimis in sententia ferenda est, arbitri v. vicina provincia a metropolitano ad iudicium convocentur *Ant.* 14 115, 22 si impossibile est ut synodus convocetur a duodecim episcopis auxiliatur et iudicatur *Carth.* 12 225, 13; a duobus in absentem lata sententia irrita est *CP* 1 440, 19, 447, 5, 442, 7

11. Censurae et poenae contra episcopum v. poena. Episcopum depositum a sede in presbyteri gradum redigere sacrilegum est *IV* 29 94, 1; remissionis sedis pro qua ordinatus est in cathedra presbyterii prius habita pacifice maneant *Ant.* 18 67, 15 item, episcopi haeretici conversi *I* 8 37, 10. Contra professionem fidei et subscriptionem suam agens ipse se deponit *Carth.* 13 227, 4

De appellatione episcopi sententia v. appellatio

ΕΠΙΣΤΗΜΗ v. disciplina ecclesiastica.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ, epistolae *IV* 11 78, 20 v. litterae 5

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ v. conversio.

ΕΠΙΣΥΝΑΓΗΤΗΝ, (psalmos) continuatim psallere *Laod.* 17 137, 9.

ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΑ, artes ad procuranda vitae necessaria *VII* 15 272, 7

ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ἐπί χειρὶς, manus impositiones, preces supra penitentes *Carth.* 103 268, 14 v. reconciliatio 1.

ΕΠΙΤΙΜΑΣΘΑΙ, poenae canonicae submittere *VI* 3 128, 5; 129, 2; v. increpare *VII* 18 276, 12

ΕΠΙΤΙΜΙΑ, ἡ ἐ. sec. aestimationem *Sard.* 20 286, 20; poenae ecclesiasticae impositio *Ant.* 3 107, 15, 22 122, 9; *VI* 2 125, 7

ΕΠΙΤΙΜΙΟΝ, poena, censura sensus *Pape* 495; increpationes ecclesiasticae *IV* 3 72, 8; correptiones canonum *ibid.* 76, 10; *ibid.* 9 77, 4; *VI* 25; 89, 4; essentiales *ibid.* 24 88, 12 «Poenae» *VI* 46 185, 11, 49; 187, 17, 64 230, 1; 96, 233, 19; *VII* 6 259, 6; 16 274, 2. *AB* 458, 15; 7; 459, 6.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ 1. Tutela pupillorum *IV* 3; 71, 21 v. orphani.

2. Permissio a praesule data *VI* 46 184, 17; κατ' ἐμπροσθὴν commissorie *VII* 14 271, 2.

ΕΠΙΟΠΤΕΥΕΙΝ, initiatis baptismo data contemplatio dogmatum *Bas.* 91, 181, 12 v. ἡέγμα.

ΕΠΙΟΡΚΙΖΕΙΝ, exorcizare *Laod.* 26 141, 8. ἐπορκιστής exorcista *Ant.* 10 112, 13 v. exorcista.

EQUITIUS, - Ἀβέρτος, episc. Hipponensis-Diaretorum, a synodo condemnatus ad imperatorem recurrit, a legatis repellendus *Carth.* 65; 302, 10; delegatio episcoporum Hipponem mittitur ad successorem ei eligendum *ibid.* 78 318, 15; brachio saeculari a synodo traditur *ibid.* 93; 354, 5.

ERECTIO novae dioecesis sequitur conditioni civitatis a potestate civili factae *IV* 17 83, 14 v. dioecesis; e. monasterii ab episcopo fit v. monasteria, episcopus 5d.

EREMITAE - οἱ κατὰ τὰς ἐρήμους μνηστῆρες eucharistiam apud se servant et seipso communicant *Bas.* 94° 192, 15; in clausura - ἐγκλειστρο νεοκδεντες *VI* 41, 177, 20; falsi ἐρημίται *VI* 42; 180, 5; v. ἀνεγκλειστέν, ascetis; vitam solitariam - μονήτροπος agentes *VII* 22; 284, 14

Vita eremitica in clausura non ob

vanam gloriam, sed propter ipsum bonum suscipienda *VI* 41, 178, 17, post triennem in monasterio probationem et annum ante clausuram mansionem *ibid.* 178, 4; ab episcopo examinati includuntur usque ad finem vitae *ibid.* 178, 11, eremitae gyrovagi aut in monasteriis includendi aut in eremos, unde sibi denominationem defixerunt, expellendi *VI* 43 180, 5 et 18 v. gyrovagi.

ΕΡΕΤΝΗΤΙΚΟΣ, accurate, non transitorie s. scripturae studere *VII* 2 249, 9.

ΕΡΤΟΑΜΒΑΝΕΙΝ, sub cura sua suscipere *IV* 3 71, 10.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ, rogatio: forma - τύπος sub qua proponuntur ce 29 et 30 *IV* lemma 69, 4.

ΕΣΘΗΣ, vestitus clerici *VII* 16 273, 3.

ΕΘΝΟΣ, gens, natio, ecclesiast. provinciam formans, cuius caput metropolitanus est *Ap.* 34 24, 4.

ΕΘΟΣ, mos. 1. Consuetudo de sensu *Pape* 495; 498 κα. 7, 8, 9, antiqua consuetudo *I* 6 28, 15, a sanctis viris tradita, vim legis habens *Bas.* 87; 162, 3; exemplum affertur *ibid.* 162, 7; vim habet ad regendam vitam christianam *ibid.* 162, 13; cons. non-scripta *ibid.* 91 179, 20; consuetudinaria lex *Theoph.* 1. 262, 10; mos vetus *III* 8 63, 17, diu vetus ac consuetudo *ibid.* 65, 8, sec. consuetudinem *IV* 28 93, 2, consuetus ordo *VI* 37 171, 14; iura consuetudinaria *VI* 39 174, 11; mos antiquus *VI* 62 199, 4; mores ex scripta et non-scripta legislatione oriundi *VII* 7; 261, 3.

2. Κατ' ἄθος τῶν γυναικῶν, quod mulieribus evenire solet *Tim.* 6; 243, 16; 7; 244, 7; v. menstruans.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, libri evangeliorum *Dion.* 1 5, 18; evangelistae *ibid.* 5, 18; 5, 22; inter se non discordant *ibid.* 6, 10.

EVANGELUS episc. Assuretanus *Carth. proem.* 251, 3; legatus synodi ad Hipponem-Diaretorum *Carth.* 78 319, 8.

ΕΥΑΓΓΙΟΣ episc. in Cypro *III* 8 63, 14.

— ponticus a V. concilio damnatus *VI* 1 117, 1.

— consul *III* lemma 45, 5.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ, 1. «eucharistia», officium liturgicum gratiarum actionis (olei baptizandorum sanctificatio) *Cypr.* 1 309, 2.

2. «Communions gratia» *I* 13 35, 17, 39, 21, α. communicatio *Ant.* 2 105, 21.

3. Corpus et sanguis D N I C «eucharistia» *Carth.* 18 232, 19; *VII* 83 220, 10 v. ἄγασθῶν, ἄριστος, ἄριστος, donum, ἄγια, ἄγιόσμητα, μυστήριον, μυστήριον, τῆς

4. Praesentia realis considera regem ante te iacentem *Bas.* 93° 188, 15, euch. solis viventibus danda *Carth.* 18 233, 1, *VI* 83 220, 10; consummatio post missam *Bas.* 93° 190, 8, fit a solis sacerdotibus, sed etiam a pueris innocentibus, qui usque ad quintam horam ieiunii maneant *ibid.* 190, 15. Custodia euch. accurata sit *ibid.* 190, 4; custoditur euch. etiam in domibus laicorum, ab eremitis et Alexandriae *Bas.* 94° 192, 15; custoditur in ecclesia ad communicandos tarde post missam venientes *Tim.* 24; 255, 10; v. communicatio. Ne mittatur pro dono festivo ad alias provincias tempore paschali *Laod.* 14, 136, 10.

Eucharisticum ieiunium aqua purificationis post communionem rumpitur *Tim.* 23° 254, 29; v. ieiunium 4. Simonia in danda euch. vitanda; v. simonia 3. Fructus eucharistiae: v. communicatio 2.

ΕΥΧΗ 1. Oratio sacerdotis *Tim.* 19°; 253, 1; officium precum nona et vespera

Laod. 18: 137, 16; solis precibus fit commendatio pro defunctis hora post-meridiana *Carth.* 41: 260, 3; oratio consueta post depositionem reliquiarum in dedicatione ecclesiae *VII* 7: 261, 10.

2. Missa orationum, dist. a missa communionis *I* 13: 35, 12; *Ant.* 4: 59, 21.

3. Missa cum communione: usque ad ultimam orationem *Ant.* 2: 105, 19; oratio i.e. oblatio s. missae *Neoc.* 13: 8a, 8-11; *Bas.* 75: 152, 23-25; *Tim.* 9: 245, 14 et 17; communio precum *Greg.* 1: 20, 23.

4. Votum: cum omnium voto eligatur episcopus *Carth.* 78: 319, 13.

5. Votum deo factum *Bas.* 28: 128, 17; v. ερκοσ.

EYXEPEIAN ἐχέτω, facultatem habet *Carth.* 19: 234, 21; 93: 351, 4.

EYXEPIOS, consul *III lemma*: 44, 4.

EYKTHPIOS οἶκος; v. oratorium.

EYAOEIOS, Arabisci in Armenia episc. *Ath. intr.*: 61; *Ath.* 3: 80, 6; eudoxiani, d. e. ariani *II* 1: 46, 2.

EYHΘHE, recta (conversatio vitae) *Laod.* 12: 135, 16.

EUGENIUS, episc. Ostiens. legatus Joannis VIII. episc. Roman. in Bulgaria *S. Soph. intr.*: 480.

EYTENIOS, episc. *Gangr. intr.*: 83; *Gangr. syn.*: 85, 12 et 23.

EYTAABEIA, «religio», pietas *Ap.* 5: 10, 15; «reverentia», pietas *VIII* 16: 273, 14; εὐλαβεῖς, qui dicuntur viri religiosi *VII* 19: 277, 13; «reverendi», pii *VII* 22: 285, 2.

EYTAABIOS, episc. *Gangr. syn.*: 85, 13.

EYTAOTIA, r. Benedictio: gratiae sanctificantis - ἀγιασμὸς communicatio est *Bas.* 27: 127, 21; *VI* 26: 157, 6; benedicere alios nequit, qui, pecca-

tor, sanctitatis inops est *ibid.*: 127, 22; 157, 7. Potum in mensa communi benedicere - ποτήριον *Laod.* 25: 141, 5; publice vel privatim benedicere *Bas.* 27: 127, 25; *VI* 26: 157, 10; specialis benedictio oblatorum *Carth.* 37: 257, 15 (deest lat.); benedictio monachi ab episcopo *VI* 40: 177, 8; benedictio ad vestitionem monialis *VI* 45: 182, 4.

2. Permissio - μετ' εὐλογίας, post acceptam benedictionem a superiore i. e. cum permissu *VI* 41: 179, 8; 46: 184, 17; 185, 7.

3. Donum *Tar.* 1: 322, 12; «eulogiae», dona festiva *Laod.* 32, 143, 19; 14: 136, 10.

4. Panis benedictus (dist. a communionem) *Tim.* 25*: 256, 2; *Laod.* 14: 136, 9 (tit.).

EYAOΓOΣ, «rationabilis» causa *IV* 29: 94, 15; «iustum» *IV* 30: 95, 20.

EYATTOEEN, «absolvit», liberavit *Carth. Apsiar.* 432, 5.

EUNOMIANI, i. e. anomoeani, haeretici *II* 1: 46, 1; 7: 54, 4.

EYNOYXOS, castratus r. Qui sua sponte se ipsum abscidit - ἐκτέμνειν ad clerum non admittitur, et si clericus deponatur *I* 1: 23, 15; - ἀκρωτηριάσας mutilans, quia sui-ipsius homicida est *Ap.* 22: 18, 4; 23: 18, 11; *AB* 8: 460, 14; si laicus, communionem tribus annis privetur *Ap.* 24: 18, 17.

2. Involuntarie eunuchizati - εὐνουχίσθησαν: a medico propter morbum, a barbaris, vel servi a dominis suis, maneant in clero, aut promoveantur ad clerum, si digni sint *I* 1: 23, 13; 24, 4; εὐνοῦχος propter insidias hominum vel in persecutione factus, vel sic natus episcopus fiat, si aliunde dignus sit *Ap.* 21: 17, 13.

3. Eunuchizans alium, sive propria manu, sive suo iussu, homicida est, salva ratione morbi gravi *AB* 8: 461, 7.

Attamen, eunuchos clericos esse supponitur, an de involuntariis agatur, non liquet: *VI* 5: 131, 6.

EVODIUS - Εὐόδιος, episc., legatus synodi ad Hippon.-Diaret. *Carth.* 78: 319, 4; legatus synodi ad imperatores contra Donatistas *Carth. prooem.*: 346, 10; 93: 346, 17; ab haereticis caesus *Carth. prooem.*: 373, 7.

EYΦHMIAΣ, prope Nazianzum, quo Amphilochio Iconiensi Basilius proponit conveniendum *Bas. prooem.*: 140, 23.

EYΦOPEYTHOΣ, «frater et consenes» *Greg.* 5: 26, 5.

EYTHPIA, beneficentia *Gangr. epil.*: 99, 18.

EYTHOAITHTOI, bonae conversationis *Petr.* 11: 51, 4.

EYTEBEIA, recta fides: «religio» *Ap.* 14: 14, 16; «pietas» *31*: 22, 8; 33: 23, 12; 37: 26, 4; 58: 38, 17; *VI* 1: 111, 17; 119, 18; 121, 13; 19: 150, 15; 81: 217, 19; 218, 5; *VII* 5: 254, 17; *AB* 4: 453, 18; 454, 2: v. pietas.

EYTEBIOΣ, Caesariensis in Cappad. episc. praecessor Basili *Bas. intr.*: 85.

—, episc. Nicomediensis *Gangr. intr.* 83; cf. 85, 11.

—, episc. Valentinopolitan. in Cilviano *Tar.* 1: 325, 20 app.

EYTHMON, rectus sensus verborum *Bas.* 15: 114, 7.

EYTAΘIA, lator epist. a Κυράδιον Theophilo missae *Theoph.* 14: 273, 13.

EYTAΘIOΣ, episc. Antiochen. *I intr.*: 21 et 22.

—, episc. Berytens., deposuit episcopos a Photio episc. Tyrensi ordinatos *IV* 29: 93, 12.

—, episc. Sebaste in Armenia *Gangr. intr.*: 83; *syn.*: 86, 2; eustathiani damnantur *ibid.*; *syn.*: 86, 7; 88, 24.

EYTAΣIA, bonus ordo (ecclesiasticus) *II* 6: 49, 7.

EYΘYNAI, «poenae», rationem reddere *Ant.* 25: 126, 3; «non obnoxii» - ἀνεύθουοι, insontes *IV* 29: 94, 20.

EYTYXHE, haereticus, sec. apparentiam - δοκῆσαι incarnatum fuisse Christum docuit *VI* 1: 115, 20; eutythiani per libellum reconciliandi *VI* 95: 232, 16.

EUTYCHIANUS, episc., deest in Gr. *Cypr.* 1: 305, 3.

EYTYXIANOΣ, episc., «episcopus non est» *Sard.* 18: 185, 13; 19: 186, 9.

—, consul *Carth. prooem.*: 287, 9.

EYZZIOΣ, episc. Antiochen. *Ath. intr.*: 61; 3: 80, 7.

EXAMEN canonicum: v. probatio.

EEAPXOΣ, praesul: r. Praesul provinciae, i. e. metropolitanus (verba desunt in latino, ubi de episc. viciniae provinciae agitur); *Sard.* 6: 166, 3 (tit.); 166, 16: «exarchum» non se nominet primus episcopus provinciae *Carth.* 39: 258, 19.

2. Ἐ. τῆς διοικήσεως, primas, instantiam appellationis adversus sententiam ordinari *IV* 9: 77, 8; *IV* 17: 83, 11; de sensu verbi usque ad Chalced. concil. *Pape*: 539: v. primatia e.

EXCOMMUNICATIO, r. Totalis, exclusio a communitate: v. ἀφορίζεσθαι sine specificatione; v. ἀδεικτος, ἀποβάλλειν, ἀποκηρῶνται, ἀποκινεῖν, ἀποσυνάγωγοι, ἀποκοινωνητέος, ἀπείργειν, ἀπορρίπτειν, χωρίζειν, καλλύειν, δίοκειν, ἐκβαλεῖν, ἐκκόπτειν, ἐκορῶνται, ἐκτός, ἐξωθεῖν, ἐκρίπτειν, sequestrare, segregare.

Effectus: eiecti ex ecclesia aequi-parantur pagani *Bas.* 93*: 190, 1; nec ad finem vitae laicam communionem accipere possunt *Sard.* 2: 161, 17; si se paenitent, inter plorantes recipiuntur *Bas.* 22: 125, 3.

2. Partialis, exclusio a com-

munionem eucharistica: v. ἀπέχεσθαι, ἀποκινεῖν, ἀναρτᾶσθαι, ἀφορίζεσθαι et alia verba in r. allata, si vocabulum «communio» eis adiungatur. Privati communione, laici, si nil addatur de tempore et loco paenitentiae, inter prostratos sistunt, usquedum ab episcopo reconcilientur cf. *Laod.*: 9: 134, 15; *Tim.*: 245, 12 et 18.

3. Localis a) exclusio a communione ecclesiastica cum caeteris episcopis *III* 1: 58, 8; non unus e nostra synodo esse aestimabitur *Carth.* 47: 266, 15 (*deest in lat.*); separatus a nobis contumaciae suae excipiet iudicium *ibid.*: 54: 279, 12; nullus (episc.) eidem communicet *ibid.* 87: 332, 12; 122: 394, 6; 133: 406, 5; ecclesiae suae communione contentus erit *ibid.*: 76: 317, 13; a caeterorum communione seiunctus, suae tantum plebis communione contentus erit *ibid.*: 80: 321, 11. Cessatio communions episcoporum cum reo episcopo *VIII* 20: 330, 20; segregatio ab omni ecclesiastica communione atque collegio - σύνταξις *VIII* 10: 312, 4 et 311, 21.

b) localis privatio communions eucharisticae: nec in propria ecclesia, nec in propria dioecesi communicet *Carth.* 19: 235, 6; a nemine in Africa clericus ad communionem recipiatur, qui ad transmarina iudicia appellaverit *Carth.* 28: 244, 14.

4. Fertur ab episcopo: v. episcopus 7 (iudex); in Aegypto etiam a presbyteris *Theoph.* 14: 273, 10. Fertur in laicos graviter peccantes, sed etiam in clericos: v. poenae.

5. Diurnitas a) indeterminata, a iudicio episcopi pendens: brevi tempore *Laod.* 9: 134, 15; usque ad cognitionem de causa *Carth.* 87: 332, 12; donec obtemperet *ibid.*: 122: 394, 6; aliquo indicto tempore *VIII* 23: 335, 23; per aliquod tempus *ibid.*:

20: 330, 20; insuper, si nil de tempore edicitur.

b) determinata, sine mentione graduum paenitentiae publicae: una septimana *VI* 27: 158, 10; 58: 194, 18; uno anno *VI* 68: 206, 16; duobus annis: *VIII* 14: 318, 1 et 317, 1; tribus annis *Ap.* 24: 18, 17; usque ad finem vitae: v. moribundi.

5. De recursu contra sententiam: v. appellatio. In contumaces clericos depositio, in clericos depositos et laicos communione privatos excommunicatio totalis, vel etiam anathema superaddi potest: v. depositio 7, anathema. Reconciliatio fit per redditionem s. communionis, poena peracta: v. paenitentia 5.

6. Receptio excommunicati ante reconciliationem stricte interdicitur: a nemine recipiatur *I* 5: 27, 5; nec in privata quidem domo *Ap.* 10: 12, 20; non in alia dioecesi *Ap.* 12: 13, 13; 13: 14, 4; *Anl.* 2: 106, 6; *Carth.* 9: 222, 16; 29: 245, 11; 76: 317, 13; 105: 269, 15.

EXCUSANTES causae, culpam minuentes aut adimenes in lapsis in persecutione: v. lapsi, εὐνοῦχος, veniale.

1. Necessitas, excusat a) a conveniendo ad synodum provinciale, si instans *I* 4: 26, 10; indispensabilis *IV* 19: 85, 5; gravior *Carth.* 76: 316, 15;

b) a tempore dato ad diem iudicii, si vera et probans *Carth.* 19: 234, 16;

c) a residentia, si gravior *VI* 80: 217, 1;

d) a pernocatione itinerantis in ecclesia *Carth.* 42: 260, 9; vel in caupona *Ap.* 54: 37, 7; *VII* 22: 285, 19;

e) a venditione bonorum ecclesiae, si extrema *Carth.* 26: 242, 11; f) ab esu carnis canis, si magna *Bas.* 86: 160, 11; g) reddit renuntiationem datam irritam *Cyr.* 3: 280, 19.

2. Periculum vitae - σωτηρία

excusat a profanatione aedis sacrae in itinere introducendo iumentum in ea *VI* 88: 224, 18; mors instans excusat velationem virginis ante aetatem praescriptam *Carth.* 126: 397, 8; reconciliationem paenitentis a presbytero factam *Carth.* 43: 261, 3; v. moribundi.

3. Corporis infirmitas: a) a conveniendo ad synodum excusat aetas - κείρα aut aegritudo *Carth.* 76: 316, 15; aegritudo corporis *Laod.* 40: 147, 10; *IV* 19: 85, 4; b) a castratione, morbus gravis *I* 1: 23, 13; *AB* 8: 461, 10; c) a ieiunio, infirmitas corporis *Ap.* 69: 43, 15; *Tim.* 8: 244, 14; 10: 246, 5.

4. Difficultas adimplendi opus: a) conveniendo ad synodum longitudo itineris *I* 4: 26, 10; iter iam ingressum *IV* 19: 85, 3; negotium difficile explendum, a residentia *VI* 80: 217, 2; impossibilitas subveniendi neonato, matrem excusat ab eius morte *Bas.* 52: 142, 18.

5. Metus et minae, reddunt renuntiationem datam irritam *Cyr.* 3: 280, 19; se a principibus detineri, a conveniendo ad synodum *VII* 17: 323, 19.

6. Ignorantia levat culpam in simonia *Bas.* 90: 177, 1; admittit in cohabitatione cum nupto *Bas.* 46: 137, 4; in homicidio: v. homicidium 4; secundas nuptias uxoris militis non redeuntis *VI* 93: 228, 18.

7. Boni maioris consideratio: v. οἰκονομία: bonum commune ecclesiae - εὐσέβεια permittit translationem a sede *Ap.* 14: 14m 13; excusat a maiori poena clerico peccatori imponenda *Carth.* 79: 320, 6; a venditione bonorum ecclesiae quae redditus non habent *Carth.* 26: 242, 5. Castitas virginis salvanda, excusat velationem ante aetatem praescriptam *Carth.* 126: 397, 7. Ab exacta observatione temporis paenitentiae excu-

sant dispositiones paenitentis: v. dispositiones; temporis pro admissione ad statum monasticum, pietas anteaetate vitae *AB* 5: 456, 11.

8. De residentia speciatim excusantes: v. residentia 2.

EXECUTORES: v. ἐκβίβασται.

EXEMPLARIA - τὰ ἴσα ἐδοῦναι, excipere ex actorum concilii *III* 8: 65, 10; verissima erunt, si textus e nobilibus ecclesiis allati inter se concordant *Carth. Apiar.*: 420, 19; fidelissima - πιστότατα *ibid.*: 423, 20; ex canonum *ibid.*: 427, 16; verissima - ἀπογραφαί *ibid.*: 435, 7.

EEETAZEΘAI 1. Annumerari: «constitutum esse» (in clero) *I* 1: 23, 17; inter vivos esse *I* 13: 35, 11; «adprobare» *I* 16: 37, 12; 19: 41, 4; in regula «versari» *I* 19: 41, 1; «deputari» (inter laicos) *ibid.*: 41, 6.

2. Ad disquisitionem venire: «requiratur» *I* 5: 27, 12; «discutiatur» *IV* 21: 86, 10; ἐξέτασις, disquisitio causae in iudicio *AB* 13: 471, 12; v. probatio 2. De examine canonico - δοκιμασία: v. probatio 1.

EXHONORANTIA sancti sacerdotii *VIII* 16: 321, 1.

EXITUS vitae: v. moribundi.

ΕΞΩ ὄντες, extra sacrarium stantes, laici *Bas.* 55: 144, 5.

ΕΞΟΚΟΙΤΕΙΝ, extra monasterium pernoscere *VI* 46: 185, 3.

ΕΞΟΔΕΥΟΝΤΕΣ: v. moribundi.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΕΙΣΘΑΙ, confiteri postquam se paenituerit *Laod.* 9: 134, 15.

ΕΞΩΜΟΣΙΑ, «per sacramentum», iusurandum praestandum *IV* 30: 97, 3.

EXORCIZARE - ἐπορκίζεσθαι: solis ab episcopo ad hoc ordinatis licet *Laod.* 26: 141, 8; exorcistae - ἐπορκισταί *ibid.* 24: 140, 15; 26: 141, 7 (*tit.*); a chore-

piscopo ordinari possunt *Ant. 10: 112, 13*; catechumeni exorcizantur - ἐξορκίζουεν insufflando ter *II 7: 54, 18*.

ΕΞΘΕΙΣΘΑΙ, «expellatur» de ecclesia depositus *Neoc. 1: 75, 16*; «abiciatur» (usque ad exitum vitae) *ibid. 2: 76, 4*; «abdicetur» *ibid. 5: 77, 15*; ἐξ. καὶ ἐκπιπέσθω, expellatur et eiiciatur *VI 1: 120, 6*.

ΕΞΘΕΝ ἐξουσία, manus saecularis *Ant. 5: 109, 9*. ἔξ. χεῖρ *AB 9: 464, 4* (*citatur Ant. 5*): v. brachium saeculare.

ΕΞΩΤΙΚΑ βιβλία, libri profani *Tim. 29*: 258, 2*; civitates et agri exteriores (in provincia) *VIII 10: 311, 8-10*.

F

FACULTAS a lege concessa - εὐχέρεια *Carth. 93: 351, 4; 19: 234, 21*.

FAMA bona: v. ὑπέληψις, σὺνεῖδος.

FAUSTINUS - Φαυστίνος (Παυστίνος *Carth. prooem.: 197, 15 app.*; *Carth. intr.: 191*), episc. ecclesiae Pontianiae - Ποτεινίνης legatus ecclesiae Romae *Carth. 133: 407, 16 (subscr.)*; ecclesiae Potentinae - Ποτεινίνης in caeteris locis: *Carth. prooem.: 197, 15; 199, 21; 201, 17; 205, 17; 209, 17; 212, 4; 217, 12; prooem.: 400, 10*; «coepiscopus» *Carth. Apiar.: 411, 17; 414, 7; 421, 19; 429, 13; 431, 1; 436, 6*.

ΦΑΥΣΤΙΝΟΣ, episc. Iconiens., praecessor Amphiloehii *Amph. intr.: 232*.

FAUSTUS s., ecclesia basilica Carthagine, *Carth. prooem.: 197, 12*; - Παῦστος

ΕΕΟΥΣΙΑ, potestas iurisdictionis *IV 8: 76, 1*; ὑπετέρα ἐξ., «gloria vestra» (titulus datus ἄρχοντι) *IV 30: 96, 9*.

EXPROPRIATIO aedis deo dicatae: ne monasteria fiant saecularia habitacula *IV 24: 88, 4; VI 49: 187, 4*; nec monasteria nec episcopia nec domus religiosas *VII 13: 268, 16*.

EXSECRATIO, spoliatio characteris sacri a re deo consecrata: monasterium aedificatum e bonis ecclesiae *AB 7: 460, 4*.

EXTRANEUS, - ὑπερόριος, extra limitem imperii sita (ecclesia) *II 2: 46, 15*; clerici extranei: v. itinerautes.

ibid. app. Φαῦστος Carth. 109: 375, 13.

FELICIANUS, - Φηλικιανός, episc., legatus prov. Byzacena *Carth. prooem.: 337, 1*.

FELIX - Φηλιξ episc. *Cypr. 1: 304, 17*.

— - Φηλιξ, episc. *Carth. 12: 225, 12*.

FENUS - τόκος, πλεονασμός: v. usura.

FIDEIUSSIO: v. ἔγγυα.

FIDELES - πιστοὶ *Bas. 3: 100, 24; Theoph. 8: 269, 4*; v. christiani - ἔθνοι *Greg. 7: 27, 19; Theoph. 7: 268, 10*; fidelis populus - λαός *Ap. 69: 43, 17; Theoph. 2: 265, 4; 7: 268, 5-7-19; 14: 273, 24*; v. laici. Pro fidelibus ante anaphoram orationes: prima secreto, secunda et tertia per acclamationes fiunt *Laod. 19: 138, 12*; v. missae 2 (ordo), christianus.

FIDES I. Veritates fidei, quibus credendum, symbolum: v. πιστις I.

2. Virtus qua creditur: v. πιστις 2.

3. Veritas fidei, orthodoxia: v. εὐσέβεια.

FINIS malus vitiat actum bonum *Bas. 29: 129, 7*; v. actus.

ΦΙΡΜΙΑΝΟΣ, Caesariens. in Cappad. episc., de rebaptizandis haereticis synodum congregavit *Cypr. intr.: 300; 301*; «F. noster», cur ita sensit *Bas. 1: 96, 17*.

ΦΙΡΜΟΣ, episc. *Cypr. 6*: 285, 28 app.*

ΦΑΑΒΙΑΝΟΣ, Antiochen. episc. *CP 1: 439, 6; 443, 21*.

FLACILLA, imperatrix *Nyss. intr.: 200*.

ΦΛΑΚΙΑΔΟΣ, episc. Antiochen., praesedit syn. *Ant. intr.: 100 n. 3*.

FLAVIUS - Φράβριος, Φράβριος consul *Carth. prooem.: 303, 18 app.*

FLORENTIUS - Φλωρέντιος, episc., electus iudex in causa Maurentii *Carth. 100: 366, 17*; legatus a synodi ad imperatores adversus paganos et donatistas *Carth. prooem.: 373, 2*; adversus donatistas *Carth. 108: 374, 19*.

FLUXUS seminis: v. pollutio; sanguinis: v. menstrua.

FORMA actus humani exterior minime considerata, si res ipsa bona est *Bas. 28: 128, 16; 29: 129, 7; 30: 130, 20*; non forma, sed voluntas aestimanda *Bas. 53: 143, 11*.

FORMATA - τετυπωμένη: v. litterae 8.

FORNICATIO - πορνεία, peccatum carnis a libero cum libera.

1. an ab adulterio distinguenda *Nyss. 4: 212, 9*; simplex peccatum est *ibid.: 213, 18*; mariti cum soluta peccatum fornicatio aestimatur, uxoris autem cum libero adulterium *Bas. 9:*

108, 5; v. adulterium. Fornicatio ne initium quidem matrimonii est, unio solvenda, sed si insistant coniungantur, ne deterius quid resultet *Bas. 26: 127, 3*; mulier vivens cum nupto, ignorans quod nuptus esset, a matrimonio non prohibetur *Bas. 46: 137, 4*; f. sibi proponens, si non expleverit, a gratia dei salvus est *Neoc. 4: 77, 4*.

2. Fornicationis poena septem annorum paenitentia *Bas. 59: 146, 7; Nyss. 2: 210, 23; 7: 224, 19; VI 43: 182, 4; 53: 190, 12*.

Clericus fornicator deponendus *Bas. 3: 100, 12*; deponendus et expellendus ex ecclesia *Neoc. 1: 75, 15*. Monialis matrimonium fornicatio est *Bas. 6: 103, 14*; non fornicatrix sed adultera est aestimanda *Bas. 18: 120, 10*; v. monialis 3; «vidua» voto infidelis fornicatrix aestimabitur *Bas. 18: 120, 8*; monachi matrimonium fornicatio est *Bas. 19: 122, 6*; adulterium est *Bas. 60: 146, 20*; fornicatio cum virgine consecrata *Bas. 44: 136, 9; VI 4: 130, 4*; v. sacrilegium 1; servae praeter domini sententiam cum viro coniunctio fornicatio est *Bas. 40: 134, 7*; serva, a domino violata, culpa caret *Bas. 49: 139, 11*.

FORTUNATIANUS - Φορτουνατιανός, episc. Neapolitan. in Proconsulari (Φορτουνατιανός hic tantum) *Carth. prooem.: 198, 7*; legatus ad imperatores *ibid.: 197: 360, 8*; missus adversus paganos et haereticos *ibid. prooem.: 372, 15 deest Gr.*; legatus prov. Proconsularis *ibid. prooem.: 400, 13*; Neapolitanus (subscr.) *ibid. 133: 408, 13*; epist. ad Caelestinum episc. Roman. subscribit *ibid. Apiar.: 428, 12*.

FORTUNATUS - Φορτουνατος, episc. *Cypr. 1: 304, 18*.

— - Φορτουνατος, episc. legatus synodi ad Hipponem-Diaretorum *Carth. 78: 319, 5*; subscribit epist. ad Caele-

stinum episc. Roman. *ibid.* *Apic.*: 428, 9.

FORTUNATUS - Φορτουνατός episc. *Carth.* 6: 219, 12; 220, 4.

FORUM consc. internum: non sumus cordium iudices; sicut audimus, ita iudicamus *Bas.* 10: 112, 1.

ΦΡΑΒΙΤΟΣ: v. Flavius.

FRACTIO panis - κλάσις, κλάσαι, ante communionem dist. a μελίσεν dividere in partes ad communionem fidelium *Tim.* 22°: 253, 20; 254, 4.

FUGA in persecutione, omnibus rebus relictis, culpa caret *Petr.* 13: 52, 25; *Anc.* 3: 58, 17; supra exemplum Christi fundata *ibid.* 9: 43, 16; et apostolorum, quia ad evangelizandum missi erant *ibid.*: 46, 3; sic Paulus, Petrus, Iesus infans, Magi, Joannes Baptista egerunt *ibid.* 13: 53, 1; 54, 9; 54, 25; 55, 19. Clerici, quorum fugam confessio subsecuta est, si cautelae gratia ab officio suspensi fuerint, statim admittendi *Anc.* 3: 58, 4.

FURTUM - κλοπή. 1. Alienam rem vi occulte aut manifeste in suam con-

vertere - σφετερίζεσθαι τὰ ἀλλότρια *Nyss.* 6: 223, 13; dividitur in latrocinium et effractionem - ληστεία, τοιχορυγία *ibid.*: 222, 22. F. est inventa retinere *Greg.* 4: 24, 14; aliena pro suis deperditis detinere *ibid.* 5: 25, 23. Depraedatio fugienda et abhorrenda *ibid.*: 2: 21, 22. F. sacrilegum: v. sacrilegium 5. Latrocinium propter media adhibita homicidium est *Nyss.* 6: 223, 2. De violatione sepulcrorum: v. sepulcra.

2. Reparatio pro furto simplici sponte confessio restitutione (pauperibus) curatur *Nyss.* 6: 223, 12; aliena retinere sponte confitentes, eaque redentes ad communionem admittantur *Greg.* 9: 28, 16; paenitentia furis sponte confitentis unius anni, convicti autem duorum annorum est *Bas.* 61: 147, 3. Praedator, si confiteatur et restituat, inter paenitentes sistat, secus eiciatur *Greg.* 8: 28, 5. Latrones poenam homicidii subeant *Nyss.* 6: 223, 2.

3. Iniusta retentio boni alieni *Nyss.* 6: 222, 12 sqq.: v. usura, vindicatio.

G

ΓΑΒΑΔΙΟΣ Bostrens. episc., a Palladio et Cyrillo depositus appellat ad Sircium Roman. episc. *CP intr.*: 437; *CP lemma*: 438, 3; 1: 440, 2-13-18; graphia alia Badagius, Bagadius *CP* 1: 438, 4 *app.*; *ibid.* *intr.*: 437 n. 2.

GALATIA provincia, haereson regio

II 7: 54, 12; *VI* 95: 231, 18; episcopi quidam simoniaci *Genn.* 1: 296, 17.

GALLIA - Γαλλία: synodus de reconciliatione haeticorum *Ath.* 3: 78, 6; v. Arelatae.

GALLONIUS - Γαλλώνιος, episc. Utinensis - Ούτενώνιος (subscr.) *Carth.* 133:

409, 3; Gallonianus - Γαλλώνιος Utinensis (Utensis *app.*) - Ούτενώνιος (Ούτενώνιος *app.*) *Carth. prooem.*: 400, 20.

ΓΑΜΟΣ, nuptiae *VI* 24: 155, 9; γ. κοιωνία *VI* 98: 235, 20; illicitae n. - ἄθεσμος *VI* 54: 191, 14; ἀπηγορευμένος prohibita *ibid.*: 191, 2; γάμω ἐαυτὴν ἐπιδοῦναι se n. tradere *IV* 15: 81, 1; γάμω προσομιλεῖν nuptialia iura contrahere *IV* 16: 82, 10; v. matrimonium.

ΓΑΓΓΡΑΙ, sedes provinciae Paphlagoniae; synodus *Gangr. intr.*: 83; *syn.*: 85, 6-20; 88, 20.

GARGILIUS - Γαργίλιος, episc. *Cypr.* 1: 305, 3.

— alter, episc. (deest Gr.) *Cypr.* 1: 305, 4.

— alius episc. (deest Gr.) *Cypr.* 1: 305, 5.

GAUDENTIUS - Γαυδέντιος episc. *Sard.* 4: 163, 21; 18: 185, 6; 20: 186, 18; 21: 188, 5.

ΓΕΑΑΣΙΟΣ, Caesariensis in Palestina episc. *CP* 1: 439, 8.

— , Cyzicens. episc. *I intr.*: 21 n. 8.

GELASIUS, Roman. episc.: decretum *Ap. intr.*: 2 nn. 14-15.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ, stemma genealogicum (praeteritum et futurum) praedicare *VI* 61: 197, 12; v. Athingani.

GENEDIUS: v. Genethlius.

ΓΕΝΕΘΑΙΟΝ, dies natalis: natalicium celebrare in quadragesima vetatur *Laod.* 52: 151, 12; γ. μαρτύρων natalicia martyrum commemorare - μνησταν missam celebrando in quadragesima sabbatis et dominicis permittitur *Laod.* 51: 151, 4.

GENETHLIUS, episc. Carthaginensis *Carth. intr.*: 194; Genedius *Carth.* 1: 214, 25 *app.*

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ, episc. Constantinopolis novae Romae (subscr.) *Genn.* 1: 299, 12; vita *Genn. intr.*: 290; episc. de simonia duplex recensio *ibid.*: 290; textus receptus *Genn.* 292; *VI* 2: 124, 6; citatio *Tar.* 1: 329, 14. Pseudo-Gen-nadii, Catechismus centum capitulorum *Genn. intr.*: 291.

—, presbyter et archimandrita CP, destinarius episc. *Cyr.* 7°: 286, 2; Proclo CP adversatur *ibid.*: 287, 1; *ibid.* *intr.*: 275.

GENU flectere diebus dominicis propter gaudium non licet *Petr.* 15: 58, 3; dominicis et tempore pentecostes ex usu antiquo non fit *I* 20: 41, 1; cur *Bas.* 91: 182, 8 et 183, 14; stantes oramus ab introitu vesperae sabbati ad introitum vesperae dominicae *VI* 90: 226, 3; genu flectere et assurgere lapsum et revocationem in caelum recordant *Bas.* 91: 184, 1.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ πατριάρχος, pater Tarasii *Tar. intr.*: 314.

ΓΕΩΡΓΟΙ, agricultores *VII* 12: 267, 19.

ΓΕΡΩΝ, senes 1. De episcopo metropolitano: Aurelius Carthaginensis. *Carth.* 127: 399, 7; Donatianus Byzaceniae *ibid.*: 398, 20; Mizonius Byzaceniae *Carth. prooem.*: 255, 3; Victor Puppiensis. *Carth. prooem.*: 251, 1; Xantippus Numidiae *Carth.* 100: 365, 7; *prooem.*: 339, 5.
2. Seniores civitatis (Novae-Germaniae) *Carth.* 100: 365, 2-13.

ΓΕΡΩΝΤΙΟΣ, Claudiopolitan. episc. *CP* 1: 439, 18.

GETA, - Γέτας episc., legatus Byzaceniae *Carth. prooem.*: 337, 1.

ΓΝΩΜΗ, κατὰ γ., παρὰ γ., consilium *IV* 8: 76, 23; 24: 88, 5; *Gangr.* 7: 92, 11; sententia *IV* 26: 89, 19; *Ap.* 36: 25, 16; voluntas *IV* 30: 95, 15; 36: 25, 16; iussio *Gangr.* 6: 92, 2; *Ap.* 82: 49, 14.

consentientia *Gangr.* 7: 92, 9; *Ap.* 15: 15, 9; *Ap.* 35: 25, 3; inconsulto *Carth.* 90: 363, 2

POHTEΣ, incantatores *Nyss.* 3: 211, 3; γοητεία incantationes *Bas.* 65: 148, 7; v. PAGANI 4

ΠΟΤΗΟΙ v. Boradi

GRADUS, βαθμός, 1. Dignitas ecclesiastica: v. depositio 3 (suspensio a dignitate).

2. Gradus paenitentiae publicae i.e. πρὸς πόνοις - ploratio, ἀκούσις - auditio, ὑπότασις - prostratio, succumbere et σίστασις: v. singula verba. De evolutione graduum paenitentiae publicae *Greg. intr.*: 17; *Bas. intr.*: 87; *Nyss. intr.*: 102. Unus tantum gradus, i.e. succumbentium, subaudiendus est, ubi de gradu nulla mentio fit in enuntiata poena, etiam si tempus ipsi superadditur: v. ὑπέπτωσις.

GRAECIA - Ἑλλάς: synodus de haereticis reconciliandis *Ath.* 3: 78, 4.

ΓΡΑΪΚΟΝ, graecum, γρ. ἰσζ, exemplaria *Carth. proem.*: 204, 5; γρ. βιβλίον, codex *Carth. Apiar.*: 419, 22; ἐν γρᾶν κώξ in Graecia *ibid.*: 420, 20; γρ. ἐκδόγησι *ibid.*: 420, 23.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ: v. litterae.

ΓΡΑΦΗ, pictura (iconarum) *VI* 82: 218, 20; 100: 237, 3.

GRATIA - χάρις 1. Gratia dei, lex gratiae *VI* 82: 219, 3-10; adiuvat in tentatione *Neoc.* 4: 77, 4; iustificat per I. C. *Carth.* 111: 378, 8; 112: 379, 7; 113: 380, 15; adiutorium *ibid.* 111: 378, 13; 112, 379, 6; revivificat *Nyss.* 1: 204, 15; custodia gratiae receptae *Tar.* 1: 324, 24.

2. S. communio *Cyr* 5: 284, 3.

GRATIANUS, imper. Romanus *II intr.*: 42.

—, jurisperitus: decretum *Laod. intr.*: 127 n. 2.

GRATUS, episc. Carthagin. *Sard.* 7: 168, 10; *ibid. intr.*: 157; *Carth. intr.*: 190, 194.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, Neocaesariens episc.: vita *Greg. intr.*: 17; *Pape:* 495; *Bas. intr.*: 85; epistola canonica *Greg. lemma:* 19, 1; *VI* 2: 123, 10.

—, episc. *Gangr. syn.*: 85, 12.

—, Nazianzenus episc., pater Gregorii Nazianz. *Naz. intr.*: 227.

—, Nazianzen. episc.: vita *Naz. intr.*: 227; e Nazianzo improviso decessit *Bas. proem.* 141, 4; profectus Seleuciam ad S. Theclam *Bas. intr.*: 86; CP episcopus factus *II intr.*: 42; affuit (?) *Gangr. Gangr. intr.*: 83; de canone s. scr. *Ath. intr.*: 60; *VI* 2: 123, 16.

Citatur *VI* 1: 111, 13; *VI* 64: 201, 17; *AB* 10: 464, 17.

—, Nyssen. episc.: vita *Nyss. intr.*: 289; affuit CP *CP* 1: 439, 9; de sensu vocab. canon *Pape:* 495; de moribundis *Dion. intr.*: 3; canonica epistola ad Letoium *Nyss. lemma:* 203, 1; *VI* 2: 123, 15.

—, Syracusens. episc., adversatur Ignatio CP *AB intr.*: 445.

—, presbyter (correctus Paregorios), destinatarius epistolae Basilii *Bas.* 88: 169, 11 (*app.*): v. ΠΑΡΗΓΡΟΙΟΣ.

ΓΥΜΝΑΖΕΙΝ ὑπόθεσιν, «ventilare actionem», causam examinare *IV* 8: 76, 22.

GYROVAGI - πλανώμενοι (virgines) *Carth.* 44: 262, 1; venerandam oboedientiam inhonorant gyrovagi huc et illuc transmeantes et confluentes *IV* 4: 72, 20; *VI* 42: 180, 7; *VII* 21: 285, 15 *AB* 4: 454, 11: v. monasticā vita 2.

H

HABITUDINARIUS, peccator non facile ad s. communionem admittendus *Greg.* 1: 20, 22; multoties lapsi *Anc.* 7: 62, 3: v. lapsi 7.

HABITUS, genus vitae vel vestimentum (monachorum): v. σχῆμα; h. moralis: v. ἔξισ.

HADRIANUS I. - Ἀδριανός, Roman. episc., approbat salvo iure concilium In-Trullo *VI intr.*: 100; epist. de VII. conc. VII *intr.*: 242 n. 9; subscribit eius decretis *ibid.*: 243; de iconis ad Carolum magnum *ibid.*: 243 n. 15; de Illyrico *ibid.*: 243 n. 16; a Tarasio, ut adiuvet ei ad simoniam extirpandam, supplicatur *Tar. intr.*: 314; 1: 315, 5-18.

— II., Romanus episc., ad VIII. conc. CP. legatos mittit *VIII intr.*: 289; versionem latinam actorum ab Anastasio bibliothecario faciendam iubet *ibid.*: 290; in synodo Romana Photium damnavit *VIII* 2: 296, 6.

HAERESSES - αἵρεσις 1. Decreta synodi *Sard.* 21: 188, 14.

2. haereses: v. haeretici.

HAERETICI 1. αἱρετικοὶ *IV* 14: 81, 3; ἑτερόδοξοι, aliter ac ecclesia catholica sentientes *ibid.*: 80, 18; *VI* 2: 121, 11; haeresis est totalis scissio ab ecclesia propter alienationem a fide *Bas.* 1: 94, 9; haeretici, ii qui ab ecclesia reiecti et anathematizati sunt *II* 6: 50, 21; sic, baptizantes in P. et F. et Montanum *Bas.* 1: 96, 2. Haereses a diabolo in ecclesia causatae *VI alloc.*: 103, 11 sqq.; *AB* 13: 470, 18; haeretici se convertendo fiunt christiani *Laod.* 31: 143, 15: v. ἑτερόδοξος.

2. Haeticus formalis fit episcopus, si nudo capite, publice in ec-

clesia haeresim a patribus damnatam docet *AB* 15: 475, 3; qui post condemnationem publicam ab ecclesia in sua haeresi perseverat *Gangr. syn.*: 89, 8. Distinguendum inter caput haeresis et sectatores eius *Ath.* 3: 78, 6; inter sua sponte ad haeresim accedentes et vi aut necessitate coactos *Theoph.* 2: 264, 21. Nemo audeat praesulem suum tanquam haereticum tractare ante condemnationem eius a synodo *AB* 13, 14, 15: 470, 17 sqq.; *VIII* 10: 311, 31; nec eum suspectum de haeresi reddere, ab eius manu communionem renuendo accipere *Ap.* 8: 11, 20 et 12, 5. Haereticorum nomine appellatur improprie etiam schismatici cf. *II* 7: 51, 2: v. donatistae, schismatici.

Haereticus materialis est qui cum haereticis in sacris communicat: v. communicatio in s. 3; vel qui eorum usus ab ecclesia damnatos sequitur, velut qui a carne et vino propter abominationem abstinet *Ap.* 53: 36, 16 vel carnem in sanguine suo aut a feris captum aut morticina comedit *Ap.* 63: 40, 16.

3. Haereses multae sunt, praesertim ex regione Galatorum oriundae *II* 7: 54, 11; Phrygae *Laod.* 8: 133, 19; cathari, pepuzeni encratitae *Bas.* 1: 93, 17. Enumerantur *II* 7: 53, 11; *VI* 95: 230, 11.

4. Sacramenta et opera. Fidei catholicae traditores sunt *Ath.* 4°: 81, 10; damnationis aeternae digni fiunt *Ath.* 4°: 81, 26; *Bas.* 1: 95, 26; *Carth.* 57: 239, 1; *Cyr.* 8: 289, 12; gratiam dei dare nequeunt quam non habent *Cypr.* 1: 307, 14; *Bas.* 1: 97, 9. Sacramenta: conficere nequeunt, quia haec ex opere operantis pendent

Cypr. 1: 307, 3-12-17: v. opus operantis; damnationis poenam conquirunt, loco luminis tenebras procurant *Carth.* 57: 293, 1; nulla sunt *Bas.* 1: 97, 7; falsi nummi sunt *Ath.* 4°: 81, 16; eorum missa nulla est *Ap.* 46: 31, 6 *deest Lat.*; verum altare et veras aedes sacras non habent, ideoque deum adorare nequeunt *Cypr.* 1: 309, 5; extra tabernacula Christi offerunt *Cypr.* 8°: 289, 10.

Opera clericorum eorum sacrilegia sunt *Cypr.* 1: 309, 22; 311, 1. Martyres eorum pseudomartyres sunt *Laod.* 34: 144, 13; episcopi, pseudoepiscopi ac pseudodoctores *AB* 15: 475, 12; dona benedicta potius maledicta sunt *Laod.* 32: 144, 1; vota religionis ab eis emissa nullam vim habent *Bas.* 20: 122, 11; opera pia eorum ante deum inania sunt, eique placere non possunt *Cypr.* 1: 310, 11; 311, 20: v. opus operantis. De validitate baptismi et ordinationis haeticorum: v. rebaptizatio, reordinatio; de matrimonio cum catholicis: v. matrimonium 5, communicatio in s. 1.

5. Reconciliatio haeticorum, pro specie haeresis, fit sive per libellum et chrisma, sive per baptismum *II* 7: 53, 7: v. reconciliatio; clericorum, si nati in haeresi: v. reordinatio; si lapsi in haeresim: v. clerici 12.

Conversio haeticorum procuranda ad episcopum spectat: v. episcopus 5e; disputatio contradictoria de pace facienda *Carth.* 92: 344, 6: v. donatistae; redeuntibus de haeresi praeterita dimittenda sunt *Cypr.* 6°: 285, 15; cum h. leniter et pacifice tractare utilitati ecclesiae convenit *Carth.* 66: 305, 14; *Carth. proem.*: 303, 14 *app.*; violentis eorum contra nos minime attendendum *ibid.*: 304, 20.

6. Activitates haeticis prohibita: ad accusationem in actione ecclesiastica contra episcopum non

sinuntur *II* 6: 50, 18; *Carth.* 129: 403, 17; in propria causa vero accusare possunt *ibid.*: v. accusatio; testes contra episcopum esse nequeunt *Ap.* 75: 46, 10.

Contra ordinatores et ordinatos et possessores domus, ubi ordinatio collata fuit, lex de auri libris decem lata *Carth.* 93: 350, 2; ex donationibus vel ex testamentis aliquid capiendi vel relinquendi facultas lege adempta *ibid.*: 351, 4; quae tamen aperiatur haeticis conversis ob amorem pacis et unitatis *ibid.*: 351, 13 et 352, 2.

Apocrypha haeticorum a lectione publica in ecclesia excludenda *Ap.* 60: 39, 19: v. apocrypha. Libri eorum episcopo CP tradendi *VII* 9: 263, 9; ubi asservantur in archivio *ibid.*: 263, 14; nec apud se servandi, sed destruendi *VIII* 11: 313, 14. Docere eis prohibetur *VIII* 9: 310, 11; *cf.* *III* 7: 61, 19 et *VI* 2: 124, 19; item, ss. iconas depingere *VIII* 7: 307, 3.

Haeretici, etiam diaconi, communionem sanctam et panem benedictum in ecclesiis catholicis furtim recipiunt *Tim.* 25°: 256, 1. Violenti actus adversus catholicos: v. donatistae.

AGIAZEIN, «sanctificare» *Cypr.* 1: 307, 3; ἡγιασμένον *ibid.*: 309, 4.

AGIASMA 1. Donum sanctificationum, s. eucharistia: abstinere ab ἅ. *Carth.* 37: 257, 16; participatio ἅ. *Bas.* 73: 151, 4; *Nyss.* 5: 219, 1; ἁγιασματα, dona sanctificata: participatio ἅ. *Greg.* 11°: 30, 6; *Bas.* 56: 145, 8; privati ἅ. *Bas.* 58: 145, 23; participare ἅ. *Nyss.* 4: 215, 15; «sanctificationum» participatio *VIII* 14: 318, 1 et 317, 3.

2. «Sacramenta» trinitatis (baptismus) *Carth.* 57: 292, 4-23.

AGIASMOS, sanctificationis gratia *Bas.* 27: 127, 21; *VI* 26: 157, 6.

AGIOS, sanctus 1. ὁ ἅ., Deus *Bas.*

proem.: 140, 21 τὸ ἅ. πνεῦμα, s. spiritus *Ant. syn.*: 103, 12: v. spiritus s.

2. Τὰ ἅγια, dona sancta, s. eucharistia *Laod.* 14: 136, 10; *Bas.* 57: 145, 19; *Carth.* 10: 223, 16; «in sacramentis» 37: 257, 5; ἅ. θυσιαστηρίου, sacramenta altaris *Carth.* 41: 259, 14.

3. Τὰ ἅ. τῶν ἅ., sacrarium *Dion.* 2: 12, 21.

4. Οἱ ἅ., fideles *Greg.* 7: 27, 19: v. fideles.

ΑΓΙΣΤΕΙΑ, munus sacrum pontificis *Tar.* 1: 318, 11; 319, 19.

ΑΓΝΕΙΑ: v. castitas.

AIMA, sanguis: ἐδάδιμον ἐξ αἵμ. lucanica e sanguine confecta *VI* 67: 205, 8; s. comedere *ibid.*: 205, 12: v. carnum usus, sanguis.

ΑΙΖΕΣΘΑΙ, alimenta suppeditare *Theoph.* 2: 264, 13; 265, 2; ἀλλίζεσθαι *ibid.* in *app.*

ΑΙΣΚΗΣΘΑΙ, deprehendi in peccato *VI* 68: 206, 16.

HEBRAEI: v. Iudaei.

EKATONTAPXOI, «centuriones», futurum praedictum *VI* 1: 197, 1: v. pagani 5.

EKATOSTAI, «centesimae partes» pro mutua pecunia perceptae (fenus maximum) *I* 17: 38, 10; duodecim nummorum initio pro 100, dein pro 72 nummis *Zon. Bals. in Rh.* *II* 152-153: v. usura, ἡμίολια.

HFOYMENOS, 1. Prior monasterii: «maior» *Carth.* 80: 321, 9; «praepositus» *ibid.* 321, 13; «abbas» *VII* 12: 266, 18; 14: 270, 14; de nominando heg. episcopus providet *AB* 1: 449, 14; ἡγουμενά, prioratus *VI* 46: 185, 7; presbyter aut non *VII* 14: 270, 15; 18: 278, 14; heg. fit per benedictionem - χειροθεσία episcopi *VII* 14: 269, 15; inaptus ob infirmitatem non promovendus est *Bas. proem.*: 141, 10; aedicator mo-

nasterii seipsum vel alium instituere hegumenum nequit, praeter voluntatem ordinarii *AB* 1: 449, 14.

2. Officia: cura pastoralis pecorum sibi concreditorum *AB* 3: 452, 20; suscipit admittendos monachos, praestit et providet de salute eorum *AB* 2: 450, 17; fugitivos requirere, inventos recipere ac curare *AB* 3: 452, 7; ideoque pius et idoneus ad munus esse debet *AB* 2: 461, 1. Heg. presbyter benedictionem lectori pro suo monasterio conferre potest *CII* 14: 269, 13: v. καθηγουόμενος. Bona monasterii administrat: v. monasterium 3.

EIMAPMENH, «fatum» praedicare *VI* 61: 197, 11: v. pagani 5.

EΛEHOΣ, Tarsens. episc. *Cypr. intr.*: 300.

EΛΛAΔIOΣ, Caesariens. in Cappadoc. episc. *CP* 1: 439, 7.

EΛΛHNEΣ, «pagani» *Laod.* 39: 146, 15; *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 1; *Carth.* 81: 321, 16 (*tit.*); 322, 3; «paganorum» convivia *ibid.* 61: 247, 2 (*tit.*); 297, 10; gentilia studia *VI* 61: 197, 19: v. pagani.

EΛAHNIZEIN, paganam religionem sectari *Laod.* 39: 146, 13 (*tit.*).

EΛAHNIMOS, «paganitas» *III* 7: 62, 5. HMEΠOTHE, mansuetudo: christiana *Carth.* 93: 347, 12: ecclesiastica *Carth.* 100: 366, 5: v. φιλανθρωπία.

HMIΘAIA, «escupla», fenus pro pecunia *I* 17: 38, 16; *Laod.* 4: 132, 4; 6 nummorum pro 72 nummis *Zon. Bals. ib Rh.* *II* 152-153: v. usura, έκαστοτά.

ENΩΣIE, «unitas»: cum donatistis facta *Carth.* 94: 356, 3: v. unitas.

EOPTH, ἡ ἁγία ἅ., paschalis festivitas *Nyss.* 1: 203, 15.

EOPTAΣTIKA, munera festiva *Laod.*

- conscientia *Gangr.* 7: 92, 9; *Ap.* 15: 15, 9; *Ap.* 35: 25, 3; inconsulto *Carth.* 99: 363, 2.
- ΓΟΗΤΕΣ, incantatores *Nyss.* 3: 211, 3; γοητεία incantationes *Bas.* 65: 148, 7: v. pagani 4.
- ΓΟΤΘΟΙ: v. Boradi.
- GRADUS, βαθμός, ἰ. Dignitas ecclesiastica: v. depositio 3 (suspensio a dignitate).
2. Gradus paenitentiae publicae i. e. πρόσκαιρος - ploratio, ἀκράσις - auditio, ὑπόπτωσις - prostratio, succumbere et ὀστώσις: v. singula verba. De evolutione graduum paenitentiae publicae *Greg.* intr.: 17; *Bas.* intr.: 87; *Nyss.* intr.: 102.
- Unus tantum gradus, i. e. succumbentium, subaudiendus est, ubi de gradu nulla mentio fit in enuntiata poena, etiam si tempus ipsi superadditur: v. ὑπόπτωσις.
- GRAECIA - Ἑλλάς: synodus de haereticis reconciliandis *Ath.* 3: 78, 4.
- ΓΡΑΪΚΟΝ, graecum; γρ. ἴσα, exemplaria *Carth. proem.* 204, 5; γρ. βιβλίον, codex *Carth. Apiar.* 419, 22; ἐν γρατῶσι in Graecia *ibid.* 420, 20; γρ. ἐκλογίαι *ibid.* 420, 23.
- ΓΡΑΜΜΑΤΑ: v. litterae.
- ΓΡΑΦΗ, pictura (iconarum) *VI* 82: 218, 20; 100: 237, 3.
- GRATIA - χάρις ἰ. Gratia dei, lex gratiae *VI* 82: 219, 3-10; adiuvat in tentatione *Neoc.* 4: 77, 4; iustificat per I. C. *Carth.* 111: 378, 8; 112: 379, 7; 113: 380, 15; adiutorium *ibid.* 111: 378, 13; 112, 379, 6; revivificat *Nyss.* 1: 204, 15; custodia gratiae receptae *Tar.* 1: 324, 24.
2. S. communio *Cyr* 5: 284, 3.
- GRATIANUS, imper. Romanus *II* intr.: 42.

- , iurisperitus: decretum *Laod.* intr.: 127 n. 2.
- GRATUS, episc. Carthagin. *Sard.* 7: 168, 10; *ibid.* intr.: 157; *Carth.* intr.: 190, 194.
- ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, Neocaesariens. episc.: vita *Greg.* intr.: 17; *Pape:* 495; *Bas.* intr.: 85; epistola canonica *Greg. lemma:* 19, 1; *VI* 2: 123, 10.
- , episc. *Gangr. syn.*: 85, 12.
- , Nazianzenus episc., pater Gregorii Nazianz. *Naz.* intr.: 227.
- , Nazianzen. episc.: vita *Naz.* intr.: 227; e Naziano improvise decessit *Bas. proem.* 141, 4; profectus Seleuciam ad S. Theclam *Bas.* intr.: 86; CP episcopus factus *II* intr.: 42; affuit (?) *Gangr. Gangr.* intr.: 83; de canone s. scr. *Ath.* intr.: 60; *VI* 2: 123, 16.
- Citatur *VI* 1: 111, 13; *VI* 64: 201, 17; *AB* 10: 464, 17.
- , Nyssen. episc.: vita *Nyss.* intr.: 200; affuit CP *CP* 1: 439, 9; de sensu vocab. canon *Pape:* 495; de moribundis *Dion.* intr.: 3; canonica epistola ad Letoium *Nyss.* lemma: 203, 1; *VI* 2: 123, 15.
- , Syracusens. episc., adversatur Ignatio CP *AB* intr.: 445.
- , presbyter (correctus Paregorios), destinatarius epistolae Basilii *Bas.* 88: 169, 11 (*app.*): v. Παρηγόριος.
- ΓΥΜΝΑΖΕΙΝ ὑπόθεσιν, «ventilare actionem», causam examinare *IV* 8: 76, 22.
- GYROVAGI - πλανώμεναι (virgines) *Carth.* 44: 262, 1; venerandam oboedientiam inhonorant gyrovagi huc et illuc transmeantes et confluentes *IV* 4: 72, 20; *VI* 42: 180, 7; *VII* 21: 285, 15; *AB* 4: 454, 11: v. monastica vita 2.

H

- HABITUDINARIUS, peccator non facile ad s. communionem admittendus *Greg.* 1: 20, 22; multoties lapsi *Anc.* 7: 62, 3: v. lapsi 7.
- HABITUS, genus vitae vel vestimentum (monachorum): v. σχῆμα; h. moralis: v. ἔξισ.
- HADRIANUS I. - Ἀδριανός, Roman. episc., approbat salvo iure concilium In-Trullo *VI* intr.: 100; epist. de VII. conc. *VII* intr.: 242 n. 9; subscribit eius decretis *ibid.*: 243; de iconis ad Carolum magnum *ibid.*: 243 n. 15; de Illyrico *ibid.*: 243 n. 16; a Tarasio, ut adiuvet ei ad simoniam extirpandam, supplicatur *Tar.* intr.: 314; 1: 315, 5-18.
- II., Romanus episc., ad VIII. conc. CP. legatos mittit *VIII* intr.: 289; versionem latinam actorum ab Anastasio bibliothecario faciendam iubet *ibid.*: 290; in synodo Romana Photium damnavit *VIII* 2: 296, 6.
- HAERESSES - αἵρέσεις ἰ. Decreta synodi *Sard.* 21: 188, 14.
2. haereses: v. haeretici.
- HAERETICI ἰ. ἀπερωτοί *IV* 14: 81, 3; ἑτερόδοξοι, aliter ac ecclesia catholica sentientes *ibid.*: 80, 18; *VI* 2: 121, 11; haeresis est totalis scissio ab ecclesia propter alienationem a fide *Bas.* 1: 94, 9; haeretici, ii qui ab ecclesia reiecti et anathematizati sunt *II* 6: 50, 21; sic, baptizantes in P. et F. et Montanum *Bas.* 1: 96, 2. Haereses a diabolo in ecclesia causatae *VI* alloc.: 103, 11 sqq.; *AB* 13: 470, 18; haeretici se convertendo fiunt christiani *Laod.* 31: 143, 15: v. ἑτερόδοξος.
2. Haereticus formalis fit episcopus, si nudo capite, publice in ec-

- clesia haeresim a patribus damnatam docet *AB* 15: 475, 3; qui post condemnationem publicam ab ecclesia in sua haeresi perseverat *Gangr. syn.*: 89, 8. Distinguendum inter caput haeresis et sectatores eius *Ath.* 3: 78, 6; inter sua sponte ad haeresim accedentes et vi aut necessitate coactos *Theoph.* 2: 264, 21. Nemo audeat praesulem suum tanquam haereticum tractare ante condemnationem eius a synodo *AB* 13, 14, 15: 470, 17 sqq.; *VIII* 10: 311, 31; nec eum suspectum de haeresi reddere, ab eius manu communionem renuendo accipere *Ap.* 8: 11, 20 et 12, 5. Haereticorum nomine appellantur improprie etiam schismatici cf. *II* 7: 51, 2: v. donatistae, schismatici.
- Haereticus materialis est qui cum haereticis in sacris communicat: v. communicatio in s. 3; vel qui eorum usus ab ecclesia damnatos sequitur, velut qui a carne et vino propter abominationem abstinere *Ap.* 53: 36, 16 vel carnem in sanguine suo aut a feris captum aut morticina comedit *Ap.* 63: 40, 16.
3. Haereses multae sunt, praesertim ex regione Galatorum oriundae *II* 7: 54, 11; Phrygae *Laod.* 8: 133, 19; cathari, pepuzeni encratitae *Bas.* 1: 93, 17. Enumerantur *II* 7: 53, 11; *VI* 95: 230, 11.
4. Sacramenta et opera. Fidei catholicae traditores sunt *Ath.* 4°: 81, 10; damnationis aeternae digni fiunt *Ath.* 4°: 81, 26; *Bas.* 1: 95, 26; *Carth.* 57: 239, 1; *Cyr.* 8: 289, 12; gratiam dei dare nequeunt quam non habent *Cypr.* 1: 307, 14; *Bas.* 1: 97, 9. Sacramenta: conficere nequeunt quia haec ex opere operantis pendent

Cypr. 1: 307, 3-12-17: v. opus operantis; damnationis poenam procurant, loco luminis tenebras procurant *Carth.* 57: 293, 1; nulla sunt *Bas.* 1: 97, 7; falsi nummi sunt *Ath.* 4*: 81, 16; eorum missa nulla est *Ap.* 46: 31, 6 *deest Lat.*; verum altare et veras aedes sacras non habent, ideoque deum adorare nequeunt *Cypr.* 1: 309, 5; extra tabernacula Christi offerunt *Cypr.* 8*: 289, 10.

Opera clericorum eorum sacrilegia sunt *Cypr.* 1: 309, 22; 311, 1. Martyres eorum pseudomartyres sunt *Laod.* 34: 144, 13; episcopi, pseudoe piscopi ac pseudodoctores *AB* 15: 475, 12; dona benedicta potius maledicta sunt *Laod.* 32: 144, 1; vota religionis ab eis emissa nullam vim habent *Bas.* 20: 122, 11; opera pia eorum ante deum inania sunt, eique placere non possunt *Cypr.* 1: 310, 11; 311, 20: v. opus operantis. De validitate baptismi et ordinationis haereticorum: v. rebaptizatio, reordinatio; de matrimonio cum catholicis: v. matrimonium 5, communicatio in s. r.

5. Reconciliatio haereticorum, pro specie haeresis, fit sive per libellum et chrisma, sive per baptismum *II* 7: 53, 7: v. reconciliatio; clericorum, si nati in haeresi: v. reordinatio; si lapsi in haeresim: v. clerici 12.

Conversio haereticorum procuranda ad episcopum spectat: v. episcopus 5e; disputatio contradictoria de pace facienda *Carth.* 92: 344, 6: v. donatistae; redeuntibus de haeresi praeterita dimittenda sunt *Cypr.* 6*: 285, 15; cum h. leniter et pacifice tractare utilitati ecclesiae convenit *Carth.* 66: 305, 14; *Carth. proem.*: 303, 14 *app.*; violentis eorum contra nos minime attendendum *ibid.*: 304, 20.

6. Activitates haereticis prohibita: ad accusationem in actione ecclesiastica contra episcopum non

sinuntur *II* 6: 50, 18; *Carth.* 129: 403, 17; in propria causa vero accusare possunt *ibid.*: v. accusatio; testes contra episcopum esse nequeunt *Ap.* 75: 46, 10.

Contra ordinatores et ordinatos et possessores domus, ubi ordinatio collata fuit, lex de auri libris decem lata *Carth.* 93: 350, 2; ex donationibus vel ex testamentis aliquid capiendi vel relinquendi facultas lege adempta *ibid.*: 351, 4; quae tamen aperitur haereticis conversis ob amorem pacis et unitatis *ibid.*: 351, 13 et 352, 2.

Apocrypha haereticorum a lectione publica in ecclesia excludenda *Ap.* 60: 39, 19: v. apocrypha. Libri eorum episcopo CP tradendi *VII* 9: 263, 9; ubi asservantur in archivio *ibid.*: 263, 14; nec apud se servandi, sed destruendi *VIII* 11: 313, 14. Docere eis prohibetur *VIII* 9: 310, 11; *cf.* *III* 7: 61, 19 et *VI* 2: 124, 19; item, ss. iconas depingere *VIII* 7: 307, 3.

Haeretici, etiam diaconi, communionem sanctam et panem benedictum in ecclesiis catholicis furtim recipiunt *Tim.* 25*: 256, 1. Violenti actus adversus catholicos: v. donatistae.

ΑΓΙΑΖΕΙΝ, «sanctificare» *Cypr.* 1: 307, 3; ἡγιασμένον *ibid.*: 309, 4.

ΑΓΙΑΣΜΑ 1. Donum sanctificationum, s. eucharistia: abstinere ab ἄ. *Carth.* 37: 257, 16; participatio ἄ. *Bas.* 73: 151, 4; *Nyss.* 5: 219, 1; ἁγιάσματα, dona sanctificata: participatio ἄ. *Greg.* 11*: 30, 6; *Bas.* 56: 145, 8; privati ἄ. *Bas.* 58: 145, 23; participare ἄ. *Nyss.* 4: 215, 15; «sanctificationum» participatio *VIII* 14: 318, 1 et 317, 3.

2. «Sacramenta» trinitatis (baptismus) *Carth.* 57: 292, 4-23.

ΑΓΙΑΣΜΟΣ, sanctificationis gratia *Bas.* 27: 127, 21; *VI* 26: 157, 6.

ΑΓΙΟΣ, sanctus 1. ὁ ἄ., Deus *Bas.*

proem.: 140, 21 τὸ ἄ. πνεῦμα, s. spiritus *Ant. syn.*: 103, 12: v. spiritus s.

2. Τὰ ἅγια, dona sancta, s. eucharistia *Laod.* 14: 136, 10; *Bas.* 57: 145, 19; *Carth.* 10: 223, 16; «in sacramentis» 37: 257, 5; ἄ. θυσιαστηρίου, sacramenta altaris *Carth.* 41: 259, 14.

3. Τὰ ἄ. τῶν ἄ., sacrarium *Dion.* 2: 12, 21.

4. Οἱ ἄ., fideles *Greg.* 7: 27, 19: v. fideles.

ΑΓΙΣΤΕΙΑ, munus sacrum pontificis *Tar.* 1: 318, 11; 319, 19.

ΑΓΝΕΙΑ: v. castitas.

ΑΙΜΑ, sanguis: ἐδώδιμον ἐξ αἵμ. lucaica e sanguine confecta *VI* 67: 205, 8; s. comedere *ibid.*: 205, 12: v. carniium usus, sanguis.

ΑΙΖΕΣΘΑΙ, alimenta suppeditare *Theoph.* 2: 264, 13; 265, 2; ἀλλίχεσθαι *ibid.* in *app.*

ΑΙΣΚΗΣΘΑΙ, deprehendi in peccato *VI* 68: 206, 16.

HEBRAEI: v. Iudaei.

EKATONTAPXOI, «centuriones», futurum praedicunt *VI* 1: 197, 1: v. pagani 5.

EKATOΣΤΑΙ, «centesimae partes» pro mutua pecunia perceptae (fenus maximum) *I* 17: 38, 10; duodecim nummorum initio pro 100, dein pro 72 nummis *Zon. Bals. in Rh.* *II* 152-153: v. usura, ἡ μισθία.

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ, 1. Prior monasterii: «maior» *Carth.* 80: 321, 9; «praepositus» *ibid.* 321, 13; «abbas» *VII* 12: 266, 18; *Laod.* 14: 270, 14; de nominando heg. episcopus providet *AB* 1: 449, 14; ἡγουμενία, prioratus *VI* 46: 185, 7; presbyter aut non *VII* 14: 270, 15; 18: 278, 14; heg. fit per benedictionem - χειροθεσία episcopi *VII* 14: 269, 15; inaptus ob infirmitatem non promovendus est *Bas. proem.*: 141, 10; aedificator mo-

nasterii seipsum vel alium instituire hegumenum nequit, praeter voluntatem ordinarii *AB* 1: 449, 14.

2. Officia: cura pastoralis pecorum sibi conceditorum *AB* 3: 452, 20; suscipit admittendos monachos, praest et providet de salute eorum *AB* 2: 450, 17; fugitivos requirere, inventos recipere ac curare *AB* 3: 452, 7; ideoque pius et idoneus ad munus esse debet *AB* 2: 461, 1. Heg. presbyter benedictionem lectori pro suo monasterio conferre potest *CII* 14: 269, 13; v. καθ' ἑαυτοῦ μόνος. Bona monasterii administrat: v. monasterium 3.

EIMAPMENH, «fatum» praedicare *VI* 61: 197, 11: v. pagani 5.

ΕΛΕΝΟΣ, Tarsens. episc. *Cypr. intr.*: 300.

ΕΛΛΑΔΙΟΣ, Caesariens. in Cappadoc. episc. *CP* 1: 439, 7.

ΕΛΛΗΝΕΣ, «pagani» *Laod.* 39: 146, 15; *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 1; *Carth.* 81: 321, 16 (*tit.*); 322, 3; «paganorum» convivia *ibid.* 61: 247, 2 (*tit.*); 297, 10; gentilia studia *VI* 61: 197, 19: v. pagani.

ΕΛΛΗΝΙΖΕΙΝ, paganam religionem sectari *Laod.* 39: 146, 13 (*tit.*).

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ, «paganitas» *III* 7: 62, 5.

ΗΜΕΡΟΤΗΣ, mansuetudo: christiana *Carth.* 93: 347, 12: ecclesiastica *Carth.* 100: 366, 5: v. φιλανθρωπία.

ΗΜΙΟΛΙΑ, «escupla», fenus pro pecunia *I* 17: 38, 16; *Laod.* 4: 132, 4; 6 nummorum pro 72 nummis *Zon. Bals. in Rh.* *II* 152-153: v. usura, ἑκατοστία.

ΕΝΩΣΙΣ, «unitas»: cum donatistis facta *Carth.* 94: 356, 3: v. unitas.

ΕΟΡΤΗ, ἡ ἄγια ἔ., paschalis festivitas *Nyss.* 1: 203, 15.

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΑ, munera festiva *Laod.*

37: 146, 5; τὰ τῆς ἐορτῆς ἕνεκα *Ap.* 70: 44, 2.

ΗΠΑΚΛΑΣ, Alexandr. episc. *Dion intr.*: 1.

ΗΠΑΚΛΕΙΑ, sedes metropolitana et primatialis Thraciae: praecinentia II 2: 47, 6; *Pape*: 542: v. primatiae.

HERCULANUS - Ἡρκουλάνης, episc. *Cypr.* 1: 304, 20.

HERMENEUTICA s. scripturae e patribus sumenda, potiusquam e propria mente *VI* 19: 151, 2.

HERODES magnus, rex, sacrilegus homicida - μακρόνοος ss. Innocentium *Petr.* 13: 54, 12.

— Antipas, rex, propter iusiurandum homicida factus *Bas.* 29: 129, 9.

— Agrippa, rex, φονώδης interfector *Petr.* 13: 53, 25; Iacobum capite truncavit *Petr.* 9: 45, 15; Petrum in carcerem misit *Petr.* 13: 53, 10.

ΗΕΥΧΙΑΝ ἀσκήσεις, quietem diligere *IV* 3: 73, 8: v. monastica vita; ἡσύχιος βίος, vita in recessu *VII* 22: 284, 14.

ΗΤΑΙΡΑ, meretrix *Ap.* 18: 16, 13: v. infames, matrimonium 3 (clericorum).

ΗΤΕΡΟΔΟΞΟΣ, «altarius sectae» *IV* 14: 80, 18; i. e. «haereticus» *ibid.*: 81, 3-8; oppon. ἑρῆδος *ibid.*: 81, 10-12; ἐτ. adulteraverunt Constitutiones Apostolorum *VI* 2: 121, 11.

ΗΤΕΡΟΘΕΙΑ, diversitas in deitate ab Ario professa *VI* 1: 112, 16; inegales gradus in deitate admittit *ibid.*: 113, 4.

ΗΕΙΣ, habitus moralis: ἔ. fornicationis *Greg.* 1: 20, 21.

ΗΚΕΣΙΑΙ, «preces» in genere *Carth.* 103: 368, 13; quorum species enumerantur *ibid.*: v. orationes.

ΗΕΡΑΤΕΙΟΝ, «altare», presbyterium *Laod.* 56: 152, 17 *tit.*: v. sacrum.

ΗΕΡΑΤΙΚΟΙ, 1. «ministri altaris» i. e. episc. presbyt. et diac. *Ap.* 8: 11, 18 *tit.*: «sacerdotes et ministri altaris» *Ap.* 6: 11, 2 *tit.*; 7: 11, 9 *tit.*; 25: 19, 2 *tit.*; «ecclesiae ministri»; «episc. presb. diac.» 27: 20, 2; «ministerio sacro dediti» *Laod.* 19: 138, 21; 24: 140, 17; dist. a clericis *Laod.* 30: 143, 4; 36: 145, 13; 54: 152, 4; 55: 152, 12; clerici maiores dist. a clericis *VI* 77: 214, 9.

2. Ἱερατικὸν τάγμα, «clerus» in genere *Ant.* 3: 106, 22; l. κατάλογος «sacerdotalis catalogus», *Ap.* 8: 11, 20; agitur de clericis in genere *cf. Ap.* 15: 15, 4; (forstan legendum sit hic quoque κληρικῶν).

3. Ἱ. τάξις clerici maiores presb. diac. et subd.: «sacerdotalis» *Laod.* 24: 140, 12; l. κατάλογος *VI* 5: 130, 16; l. κατάστασις *VI* 12: 139, 9; 15: 144, 10; l. γένος *VI* 33: 168, 13; l. ἀξία *VII* 1: 245, 15; l. τάξις *VII* 16: 273, 1; l. βίος *VII* 22: 284, 18; l. ἀνὴρ *VII* 22: 285, 9; l. κληρος sacerdotalis sors *VIII* 5: 301, 23 et 302, 6.

ΗΕΡΑΤΙΚΩΣ, ex episcopali auctoritate *VI* 3: 129, 11.

ΗΕΡΑΣ, accusator clerici dioecesis Apollonis *Theoph.* 9: 268, 14.

ΗΕΡΕΙΑ, civitas, ubi iconoclastarum conciliabulum initio locum habuit *VII intr.*: 242 n. 4; *Tar. intr.*: 314; *Pope* 505.

ΗΕΡΕΥΣ, 1. Episcopus *II* 6: 49, 12; *Carth.* 49: 267, 12; *Carth. proem.*: 289, 20; *proem.*: 303, 15 *tit.*; 81: 322, 7.

2. Presbyter (citat *Ap.* 27: 20, 4; ubi πρεσβύτερος habetur) *AB* 9: 462, 9: v. presbyter.

ΗΕΡΩΜΕΝΟΙ, clerici maiores *VI* 28: 159, 3; *VI* 90: 226, 10; v. βηματαίτοις.

ΗΕΡΩΝ, «sacrarium», *Ap.* 71: 44, 9; *VI* 69: 207, 9 *app.* (*ad fin.*).

ΗΕΡΟΥΣΙΑ, sacrilegium committere *AB* 10: 466, 8: v. sacrilegium.

ΗΕΡΩΤΗΝΗ, episcopatus *Laod.* 13: 136, 6; l. τῆς ἐπισκοπῆς «sacerdotium episcopale» *IV* 29: 94, 22; sacerdotium praestantior imperatoria potestate *VI* 69: 207, 9 *app.* (*ad fin.*): v. presbyter.

ΗΕΡΟΥΡΓΙΑ, «sacerdotium», exercitium potestatis episcopalis *III* 8: 64, 21: v. ἱερεύς.

ΗΙΛΑΡΙΑΝΟΣ - Ἱλαριανός, episc. Horreocellensis - Ὁρροκελλῆς, legatus Byzaccae (subscr.) *Carth.* 133: 409, 14; Horreocellorum - Ὁρροκελλῶν *Carth. proem.*: 401, 8.

ΗΙΛΑΡΙΟΣ, Pictaviens. episc. *I intr.*: 21 n. 9-10; *Ant. intr.*: 100 n. 7.

ΗΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑ, cursus equorum *VI* 66: 205, 1; τὸ ἱπποδρόμιον circus *Carth.* 61: 298, 16.

ΗΙΠΠΟΔΙΑΡΕΤΟΡΟΝ - Ἱππῶν Διαρετῶν *Carth.* 78: 318, 12-16 (*cf. app.*); 93: 354, 8 *app.*: v. Equitius.

ΗΙΠΠΟΡΕΓΙΟΣ - Ἱππῶν Ἱερωτῶν in Numidia: synodus habita *Carth. proem.*: 249, 8; 249, 14; in ecclesia Pacis *ibid.*: 249, 15; 34: 255, 11; 52, 271, 18; *proem.* 327, 9; 357, 11; *Carth. intr.*: 194, 195; Hipponensium brevium canonum: v. βρεβίον; Ἱππῶν *Carth. proem.*: 208, 21: v. Augustinus.

ΗΙΣΠΑΝΙΑ - Σπανία: synodus habita de reconciliatione haereticorum *Ath.* 3: 78, 6: v. Elvira.

ΗΙΣΤΟΡΙΑ, ecclesiastica historia, in qua inveniri possunt exemplaria cc. Nicaeni concilii *Carth. Apiar.*: 424, 1.

ΗΙΣΤΡΙΑ - μῦθος, cum infamia aspersa ars *Carth.* 129: 409, 15: v. infames. Conversus ad gratiam fidei, ne

cogatur ad artem reverti *Carth.* 63: 300, 9; ars et spectacula prohibentur *VI* 51: 188, 12: v. scenici.

ΟΛΟΚΑΡΠΩΣΙΣ, oblatio perfecta, in qua deus sacrificatur et distribuitur *VI alloc.*: 102, 21.

ΗΟΜΙΟΚΙΔΙΟΝ - φόνος. 1. Sacrilegium est - ἄγος *Nyss.* 5: 217 et 19; h. intentio - ἐπίνοια caedes est *Bas.* 2: 99, 17; propositus finis scrutandus est *Bas.* 8: 105, 15; in voluntarium et involuntarium dividitur - ἐκούσιος, ἀκούσιος *Bas.* 8: 104, 23; *Nyss.* 5: 217, 14; voluntarium est, quod manifeste intenditur *Bas.* 8: 106, 25 et 107, 6; praemeditatus mortifer ictus in rixa ex ira indomita *Ap.* 66: 42: 4; *Nyss.* 5: 217, 16; *cf. Bas.* 8: 105, 18; homicida est, qui mortiferum ictum tulit, sive prior percussit, sive se defendit *Bas.* 43: 135, 16; abortus homicidium duplex sibi propositum subaudit *Bas.* 2: 99, 16: v. eunuchi.

2. Voluntarium etiam est quod praeter intentionem, sed instrumento mortem indubitanter afferenti (securi vel ense) causatum est *Bas.* 8: 104, 23; vel per media manifeste prohibita (amuletis et potionibus) *ibid.*: 107, 9; 107, 24. In bello occisio hostium legitime fit et laudabiliter *Ath.* 1: 68, 5; caedes in bello homicidia non sunt, quia pro defensione pudicitiae ac pietatis fiunt *Bas.* 13: 113, 7; attamen, propter effusionem sanguinis, trienniali communionis privatione purificentur *ibid.*: 113, 11; qui latrones armis debellavit poenis canonicis submittitur *Bas.* 55: 144, 5.

3. Quasi-voluntarium - προσεγγίζον τῷ ἐκούσιῳ est quod in ira ex ictu illato, in partes praecipuas vel instrumento graviore, praeter intentionem accidit *Bas.* 8: 105, 18 et 106, 5; contrarium docet *Nyss.* 5: 217, 16.

4. Voluntarium adimi coactione et necessitate *Greg.* 1: 21, 4: v. actus,

- lapsi. Involuntarium homicidium est, si aliud intentum fuit *Bas.* 8: 105, 15 et 106, 12; *Nyss.* 5: 218, 6; *at-tamen, vide supra sub 2 et 3.*
5. Poena pro voluntario: succumbere tota vita *Anc.* 22: 71, 14; homicidium et adulterium eandem poenam (15 annorum) luunt *Bas.* 7: 103, 27; paenitentia viginti annorum *Bas.* 56: 144, 13; 67: 148, 21; abortus decem annorum paenitentiam habet *Bas.* 2: 100, 6: v. abortus; h. voluntarium viginti et septem annis medetur *Nyss.* 5: 218, 10. Involuntarium poenam fornicationis habet *Nyss.* 5: 219, 23; regula prior septem annis, posterior quinque annis paenitere imponit *Anc.* 23: 72, 3; decem annorum paenitentia *Bas.* 57: 145, 12; «homicidae» poena *VI*: 227, 11.
- OMIAEIN, «alloqui populum» *Anc.* 1: 57, 4: v. praedicatio, presbyteri officia.
- OMIAIA 1. Mutuum coniugum commercium *VI* 30: 161, 9.
2. Homilia episcopi *Laod.* 19: 138, 2.
- OMOLOGEIN, confiteri se christianos esse *Petr.* 8: 42, 7; profiteri virginitatem *Bas.* 20: 122, 12; «scriptis profiteri», promittere *I* 8: 30, 9; palam profiteri *VI* 41: 178, 10: v. ὁμολογία.
- OMOAOFHTAI, confessores fidei *Petr.* 5: 38, 25; locum speciale in ecclesia obtinent *Petr.* 14: 56, 15; libellos absolutionis ad reconciliandos lapsos concedunt *Petr.* 5: 38, 25.
- OMOLOGIA, 1. professio fidei christianae *Neoc.* 6: 78, 4; *Sard.* 17: 184, 10.
2. Professio monastica *Bas.* 18: 121, 10; 19: 121, 23; 122, 4; *VI* 40: 175, 13: v. monastica vita 2.
3. Professio fidei a consecrando episcopo in scriptis facta *Carth.* 13: 227, 4; v. episcopus 3b.
4. Professio fidei ab acatholico fa-

- cienda: v. πίστις, reconciliatio.
- OMONOIA, concordia *Ap.* 34: 24, 13.
- OMOOYSION, unius substantiae esse hypostases in Trinitate *VI* 1: 112, 18: v. Trinitas.
- HONOR - τιμή, mera praec eminentia: dist. a iurisdictione *I* 7: 29, 18: v. ἀξίωμα; honoris causa episcopus *I* 8: 31, 5; *Anc.* 18: 118, 7; metropolitanus *IV* 12: 80, 1: v. episcopus 1 (sine sede); τιμή τοῦ ὀνόματος, tituli (episcopi) honor *I* 8: 31, 12; suspensio ab honore: v. depositio 3.
- HONORATUS - Ὁνωρᾶτος episc. *Cypr.* 1: 304, 18.
— - Ὁνωρᾶτος episc. *Cypr.* 1: 305, 6.
— - Ὁνωρᾶτος, episc., legatus Mauritaniae Sitifensis *Carth. prooem.*: 252, 1; 47: 264, 1; 266, 21; 48: 267, 8; 51: 270, 8; 271, 7; 52: 271, 16; 53: 276, 18; 56: 284, 5; legatus synodi ad Hippon. Diaret. *Carth.* 78: 319, 7.
- HONORIUS - Ὁνωρᾶτος episc., legatus synodi ad Hipp. Diaret. *Carth.* 78: 319, 6.
— - Ὁνωρῆος, Roman. episc. *VI* 1: 118, 15; iudicium Maximi Conf. de illo *Pape*: 523.
— - Ὁνωρῆος imper. Roman. *Carth. prooem.*: 197, 8; 250, 6; 287, 8; 326, 6; 346, 4; 357, 4; 107: 373, 13; 108: 374, 12; 109: 375, 10; *prooem.*: 400, 4; *CP* 1: 438, 13.
- HORAE CANONICAE: nona et vespere *Laod.* 18: 137, 17: v. vespere.
- OPKOS 1. Promissio homini facta cum iuramento: v. iuramentum.
2. Votum deo factum de aliqua re *Bas.* 28: 128, 7: v. εὐχή 5.
3. Ὀρκοι, sacramenta, imprecationes:

- per deos paganos - ἑλληνηκοί *VI* 94: 229, 18.
- OPOS, ὀρίζειν, definitio, definire. 1. «regula» - ὁ δριγύμων definitum tempus paenitentiae pro digamis *Anc.* 19: 70, 6; pro abortu *Anc.* 21: 71, 7; 72, 3. Definire opp. describere (partum BMV) *VI* 79: 216, 9.
2. «Definitio», canon a concilio Nicaeno definitus *I* 15: 36, 19; 17: 38, 13; 18: 40, 5; canon ab Antioch. synodo *Anc.* 1: 104, 17; *Anc.* 6: 109, 21; *Anc.* 1: 104, 5; «terminus», canon *Gangr. syn.*: 88, 24; «statuere», canones edere *Carth. prooem.*: 209, 9-13; canones *Carth.* 1: 214, 12; «statuta», 210, 21; *Carth.* 1: 214, 12; 212, 13; canones *Carth. prooem.*: 211, 8; 212, 13; 18: 233, 9; 70: 312, 18; *Apiar.*: 427, 16; «status terminus» patrum *Carth.* 5: 218, 11; «definitio» nostra, canon *IV* 4: 73, 21; 10: 78, 9; 20: 85, 19; «termini patrum», canones *IV* 28: 90, 19; canon *VI* 46: 185, 10; «definitio», canon *VIII* 1: 293, 15; 2: 296, 6.
3. Definitio, decretum de fide *VI* 1: 120, 4; 19: 151, 1.
4. Fines territorii dioecesis *Ap.* 35: 24, 20; «fines alieni», iura *Carth.* 5: 218, 10.
5. Sententia iudicis *Sard.* 4: 164, 9.
- HORTENSIANUS (deest in Gr.), episc. *Cypr.* 1: 304, 23.
- HOSIUS - Ὁσσιος; forma emendatior est Ossius *Sard. intr.*: 156 n. 3; episc. Cordubens, consultor Constantini I. imperat. de re religiosa *Pape*: 511; praesedit Nicaeno concil. *I intr.*: 22; legatus Iulii I episc. Rom. *Sard. intr.*: 157; *Sard.* 1: 159, 10 et initio cc. 2, 3, 5 ad 14, 16 et 17; affuitne *Gangr. syn. Gangr. intr.*: 83; *syn.* 85, 13 app.
- HOSPITALITAS - ἔξνια: clericis maioribus (presb. et diac.), etiam incertae fidei necessaria ministranda *Ap.* 33: 23, 14; episcopi ab ordinario loci suscepti ne qua re careant *Anc.* 25: 125, 11; v. itinerantes, pauperes, ξενία.
- ΥΒΡΙΖΩ, «iniuriam iniuste facere» *Ap.* 55: 37, 12; 56: 38, 4: v. privilegia 5.
- ΥΔΡΟΠΑΡΑΣΤΑΤΑΙ, aqua sola, - non vino -, in s. missa utentes *Bas.* 1: 96, 14; adversus eos Jo Chrysost. citatur *VI* 32: 164, 1.
- ΥΓΙΩΣ, μή ὄ, «non recte», errans in fide *Ap.* 8: 12, 6.
- ΥΙΟΠΑΤΟΡΙΑ, «filium idem esse ac patrem», haeresis sabelliana *II* 7: 54, 8.
- ΥΟΣΚΥΑΜΟΣ, hyoscyamus, venenosa planta *Bas.* 86: 160, 10.
- ΥΠΑΚΟΗ, oboedientia: ὅπ. implere *VI* 41: 178, 7; ὅπ. τοῦ θεοῦ, erga deum *VII* 5: 255, 1: v. monastica vita, ὑποταγή.
- ΥΠΙΑΤΙΟΣ, episc. *Gangr. syn.*: 85, 14.
- ΥΠΕΚΚΑΥΜΑΤΑ, incendia (voluptatum) *VI* 100: 237, 6.
- ΥΠΕΡΑΝΑΒΑΙΝΕΙΝ, excedere, superare *VI* 30: 161, 5.
- ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΣ, mensis October *Ap.* 37: 26, 9; *Anc.* 20: 120, 18: v. october.
- ΥΠΗΡΕΤΗΣ: v. subdiaconus 1.
- ΥΠΗΡΕΣΙΑ: v. ministerium.
- ΥΠΕΡΟΠΙΟΣ, extra fines proprii territorii provincialis posita (dioecesis) *II* 2: 46, 15.
- ΥΠΕΡΘΕΣΙΣ 1. Prorogatio ieiunii usque ad alterum diem in totali abstinence a cibo *Dion.* 1: 11, 4; ὑπερῖθημι ἡμέραν diem transmittere *ibid.*: 10, 22; 11, 8; 11, 12.
2. Prorogatio temporis dati ad iudicium: v. tempus datum 1.
- ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ, responsabilis, reus *Theoph.*

6: 267, 11; VI 2: 125, 5; ἀπολογία ὑπ. respondebit de aliqua re *Sard.* 13: 178, 14: v. εὐθύνατι, κινδυνεύειν.

ΥΠΕΘΥΣΙΟΣ, qui sui iuris non est, sed sub potestate alterius (parentum, domini) *Bas.* 40: 134, 17: v. contractus, κρατεῖν.

ΥΠΟΔΙΑΚΟΝΟΣ: v. subdiaconus.

ΥΠΟΓΡΑΦΕΙΝ, describere, opp. ὀρίζειν VI 79: 216, 9.

ΥΠΟΓΡΑΦΗ, subscriptio qua confirmatur decretum *Carth.* 56: 286, 5.

ΥΠΟΛΗΨΙΣ, « bona existimatio », II 6: 49, 13: « existimationis opinio », honorabilitas (accusatoris) IV 21: 86, 11; οἱ ἐν ὑπ. « honoratories » IV 11: 79, 4; « in suspicionem adducti » *ibid.* *app.* (*Zon. Bals.*): v. accusator, litterae 6.

ΥΠΟΜΙΜΝΗΣΚΕΣΘΑΙ, «conveniri», moneri *Carth.* 123: 394, 19: v. monitio.

ΥΠΟΦΩΝΕΙΝ, recitare ex ambone textum sacrum VI 33: 167, 12.

ΥΠΟΥΨΙΑ, suspicio I 3: 26, 4: v. ἀνύποπτα.

ΥΠΟΠΤΩΣΙΣ, prostratio, paenitentiae publicae gradus tertius. I. Locus, intra fores ecclesiae, exeunt cum catechumenis *Greg.* 11*: 30, 1; cum catechumenis assistunt missae *Theoph.* 13: 272, 19; post exitum catechumenorum, facta supra eos oratione, accedunt ad manus impositionem, deinde exeunt *Laod.* 19: 138, 7; *Carth.* 27: 243, 9; manus impositio ante absidem ecclesiae fiat, si peccatum publicum est

Carth. 43: 261, 8; clericis maioribus peccatoribus manus ne imponatur *Carth.* 27: 243, 5: v. μετάνοια, paenitentia publica.

2. Varia nomina: ὑποστρέφοντες, conversi: ὑποπίπτειν μετὰ τῶν ὑπ. prosterni cum c. *Greg.* 8: 28, 9; ἐν τοῖς ὑποπίπτουσιν, prostrati *Greg.* 9: 28, 20; ὑποπίπτοντες ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, pr. post. conversionem *Nyss.* 4: 215, 13; 5: 218, 23; οἱ ἐν μετάνοια, paenitentes *Laod.* 19: 138, 7; μετάνοια, paenitentium gradus *Bas.* 22: 125, 9; οἱ μετανοοῦντες *Carth.* 27: 243, 5; 43: 261, 8; ἀφορισμός, ἀφορίζεσθαι sine ullo additamento, gradus specificante, inter « paenitentes » sistere significat: v. ἀφορισμός 2; item, excommunicationi non totali subiecti, vel etiam tempore superaddito: v. excommunicatio 2 ad 5; item, si peccatum secretum est: adultera confitens *Bas.* 34: 132, 4.

ΥΠΟΤΑΓΗ, oboedientia VII 19: 278, 13: v. monastica vita 2, ὑπακοή.

ΥΠΟΤΑΣΣΕΣΘΑΙ, oboedire (hegumeno) VI 41: 178, 5; subiecti (episcopo) 4: 73, 7; IV 8: 76, 8.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ, actio in iudicio IV 9: 76, 22: v. actio.

ΥΠΟΥΨΩΣΕΙΣ, « directiones », monita VII 1: 245, 17.

ΥΠΟΥΡΓΙΑ, ministerium (s. altaris) *Carth.* 47: 263, 16.

ΥΦΗ, « textus » *Carth. proem.*: 337, 11.

ΥΨΙΣΤΑΡΙΟΙ, secta iudaeo-christiana, cui accumeratus fuerat pater *Gregor. Naz. Naz. intr.*: 228.

I

ΙΑΚΩΒ, lector in dioecesi Lyco, Apollonis episc., fornicatione insimulatus *Theoph.* 6: 267, 13.

ΙΑΚΩΒΟΣ, frater Domini, primus episc. Hierosolymitanus: liturgia VI 32: 165, 2; capite ab Herode truncatus *Petr.* 9: 45, 13.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - deest Lat., episc. *Cypr.* 1: 304, 22.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - Οὐανούριος, episc. *Cypr.* 1: 305, 1; 304, 10 *tit.*

—— - deest Gr., episc. *Sard.* 14.

—— - Ἰανούριος, episc., legatus synodi ad Hipp. Diaret. *Carth.* 78: 319, 7; *Carth. Apiar.*: 428, 10.

ΙΑΤΡΕΙΑΙ, medicamenta: a Iudaeis non accipienda VI 11: 138, 2.

ΙΒΑΣ, episc. Edessenus; ei adscripta epistola iterum damnatur VI 1: 117, 11.

ΙCΟΝΑ - εἰκών, honoranda derivative, honor principalis archetypo tribuitur VIII 3: 298, 8; ic. D.N.I.C. aequae ac evangelium adoretur - προσκυνεῖσθαι, BMV et sanctorum honorari et adorari - προσκυνεῖσθαι *ibid.*: 297, 18; colores s. imaginis sunt sicut litterae evangelii, erudientes sapientes et idiotas *ibid.*: 297, 22; ic. venerandae sunt VI 82: 218, 20: v. pictura.

ΙCΟΝΟCΛΑCΤΑΕ: v. χριστιανοκατήγοροι VII 7: 260, 16; eorum conciliabulum VII *intr.*: 242 n. 4 et 5; v. Hierēia, Blachernae; iterum damnantur VIII 3: 298, 15; iconas ab ecclesiis abstulerunt et reliquias martyrum deponendas in dedicatione ecclesiarum omiserunt *ibid.*: 261, 1; libros erroneos - ψευδοσυγγράμματα adversus cultum iconarum scripserunt VII 9: 263, 11; monasteria et episcopia in saeculares usus verterunt

VII 13: 268, 14; omnem pietatem repulerunt VII 16: 273, 8; vera contaminatio facti sunt *ibid.*: eorum haeresis maligni auxiliatrix adversus monachos fuit AB 4: 453, 12.

ΙΔΙΑΖΕΙΝ, separatim morari VII 18: 277, 2.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑ, personalia bona, patrimonium VII 19: 278, 17.

ΙΔΟΛΑ - εἰδωλα: idolorum iniquitas adhuc in Africae viget locis maritimis et possessionibus *Carth.* 58: 295, 8; i. templa, quae nullo ornamento sunt, destriui iubeantur *ibid.*: 295, 15: v. εἰδωλεῖον.

ΙΔΟΛΟΛΑΤΡΙΑ, species idol. est avaritia *Nyss.* 6: 220, 26; reliquiae id. tollendae *Carth.* 84: 324, 12; id. adulterii poenam luet *Bas.* 7: 104, 1; id. occulta angelorum cultus (haereticus) est *Laod.* 35: 145, 5.

ΙΔΟΛΟΘΥΤΑ, manducare prohibetur *Gangr.* 2: 90, 2; idolothyta in persecutione manducare coacti culpa carent *Anc.* 3: 58, 11 et 17; qui indifferenter comederunt sex annorum paenitentiae submittantur *Anc.* 4: 59, 15; qui e metu cum lacrimis in templis fuerunt quattuor *Anc.* 5: 60, 6; qui finxerunt comedere duorum *Anc.* 7: 62, 10.

Boradi idolothyta non habent *Greg.* 1: 20, 2: v. Boradi; idolothyta apud barbaros qui manducaverunt in tormentis octo annis puniantur *Bas.* 81: 155, 2 et 10; qui sine tormentis undecim annis *ibid.*: 155, 14.

ΙΕΙΟΥΝΙΟΥΜ - νηστεία, I. Ascēsis et facinus magnum - ἀθλιος est *Dion.* 1: 11, 16; officium praesertim monachi est IV 4: 73, 9; dist. ab abstinentia a vino et oleo *Tim.* 8: 245, 1; 10: 246, 10-17; νηστεῖσαι dist. ab ἀπέχεσθαι,

ieiunio cessante abstinencia manet VI 55: 192, 11; ubique in ecclesia uno more servandum 56: 193, 8; finis: animam humiliare Dion. 1: 5, 15; corpus humiliare Tim. 8: 245, 4.

2. Excusat corporis infirmitas Ap. 69: 43, 15; Tim. 8: 245, 5; ad i. paschae infirmus non tenetur Tim. 10: 246, 14; nec parturiens Tim. 8: 245, 4. Dominicis diebus sub obtentu ascensis ieiunare non licet Gangr. 18: 96, 21; nec dominica, nec sabbato, excepto sabbato maioris hebdomadae Ap. 64: 41, 7; VI 55: 193, 1. Ieiunia tradita sub praetextu perfectionis despiciunt ascetae Gangr. 19: 97, 4; quadragesimale ieiunium non observans poenis submitendi sunt Ap. 69: 43, 11; Iudaeorum iei. non servanda Ap. 70: 43, 20.

3. Theophaniorum vigiliae ieiunium, si cum dominica concurrat Tim. 23*: 254, 25; Theoph. 1: 263, 1; Nativitatis D. n. I. C. vigiliae ieiunium Alexandriae non habetur Tim. 23*: 254, 21. In quadragesima sabbatis et dominicis Romani ieiunant VI 55: 192, 11; CP autem iis sabb. et dominicis tantum ab ovis et caseo abstinetur VI 56: 193, 15. Maiori hebdomada cibi siccitatem sumendi - ξηροφαγούντας νηστεύειν Laod. 50: 150, 20; sex diebus usque ad quartam vigiliam noctis sabbati ieiunatur Dion. 1: 10, 20; sive omni hebdomada sive per duos, vel tres vel quattuor dies ab omni cibo abstinetur *ibid.*: 11, 1; sive solis duobus ultimis hoc faciendo *ibid.*: 11, 10; quartae et quintae feriae ieiunium antiqua traditione traditum Petr. 15: 57, 15; maioris quintae feriae ieiunium solvitur Carthagine Carth. 41: 259, 16; solvi prohibetur Laod. 50: 150, 11; VI 29: 160, 10; Sabbato sancto quarta vigilia ieiunium terminare melius est Dion. 1: 10, 12; usque ad mediam noctem ieiunandum VI 89: 225, 14; v. ἀπονηστίζεσθαι.

4. Eucharisticum ieiunium:

sacramenta altaris non nisi a ieiunis celebrentur Carth. 41: 259, 14; 47: 264, 18; VI 29: 159, 19; non observatur sola die quinta maioris hebdomadae Carthagine Carth. 41: 259, 16; hoc autem reprobatur VI 29: 160, 10; rumpitur aqua purificationis post missam sumpta Tim. 23*: 254, 20; v. κλύζεσθαι; excepta vigilia Theophaniorum prout traditum est, *ibid.*: 254, 33; in tali casu aliqua poma palmarum sumere permittitur Theoph. 1: 263, 5; non rumpitur, si parum aquae os lavando absorptum fuerit Tim. 16*: 249, 8.

IGNATIO, CP episc., filius Michaelis Rhangabe, imperatoris Romani, non electus ab episcopis - ἀψήφιστος, sed a Theodora imperatrice impositus AB *intr.*: 445; abdicatio *ibid.* n. 1; appellat Roman. pontificem *ibid.*: n. 6; restauratur a Nicolao I. episc. Romano VIII *intr.*: 289; «sanctissimus patriarcha» VIII 2: 296, 9-13; ab eo consecrati clerici, Photii sectatores facti, deponuntur *ibid.* 337, 28.

IGNORANTIA - ἄγνοια in peccando non liberat totaliter a culpa VI 3: 126, 18; ideoque privat sanctificatione Bas. 27: 127, 14; VI 26: 157, 8; propter ignorantiam suam peccans orare debet, ut ei a deo dimittatur Bas. 27: 128, 4; VI 3: 128, 10; 26: 157, 15; poenam luet *ibid.*; Theoph. 13: 272, 8-9; tamen culpa levior est Bas. 90: 177, 1; 7: 104, 5; excusat a poena, si a peccato cessatur Bas. 46: 137, 4; VI 93: 229, 4; excusabilis est ignorantia personae in dispensata s. communione indigno, si magnus populi consensus fit Tim. 25*: 256, 10; nominatio ad officium facta ex ignorantia vitii nulla est Theoph. 3: 266, 2.

ILLUDERE sacra: v. sacrilegium 6.

ILLYRICUM a Leone Isaurico, imperat. Romano, confiscatum, ab Hadriano I Romano repetitur VII *intr.*: 243 n. 16.

IMMUNITATES bonorum ecclesiae: v. privilegia 7 (realia).

IMPEDIMENTA admissionis ad clerum: v. clericus 3; admissionis ad episcopatum: v. episcopus 2; matrimonii: v. matrimonium 2.

IMPAENITENTIA: v. induratio in peccato.

IMPERATOR - βασιλεύς, imperii Romani per Orientem caput; «imperatores», ambo - per Occidentem et per Orientem -, «imperator» caput per Occidentem significat.

1. «Felix et laetus Augustus» - εὐσεβέστατος β. Sard. 9: 171, 21; «religiosissimi» - θρησκευτικώτατοι Carth. 58: 295, 4; «gloriosissimi et religiosissimi» - ἐνδοξότατοι καὶ θρ. Carth. 93: 346, 19; «piissimi» - εὐσεβέστατοι *ibid.*: 347, 1; «religiosissimi» - εὐσεβέστ. *ibid.*: 349, 7; χριστιανολ β. (deest Lat.) Carth. 60: 297, 5; χριστιανικώτατου κράτους σκήπτρα VI 39: 173, 11; v. ἀύλη, στρατόπεδο v.

2. Imp. solus inter laicos altare ingreditur ad offertorium VI 69: 207, 7; «regi» iniuriam facere canonicis poenis puniatur Ap. 84: 50, 15; «imperiali potestate» civitates instaurantur aut restaurantur, quae dioeceses fiunt IV 17: 83, 14; imperatoria potestate praestantior sacerdotium - μελζων ιεροσύνη βασιλείας VI 69: 209, 9 *app.* (ad fin.); ab imperatoria potestate ad sacerdotium compulsi coercendi sunt VIII 5: 303, 1; nemini potentium mundi patriarcham inhonorare aut a sede movere licet VIII 21: 331, 13; unicitas imperii christiani Pape: 519 n. 39.

3. Adire imperatorem: imperatori ne molesti fiant episcopi, contra usum ecclesiae Ant. 11: 113, 12; episcoporum, maxime Africanorum itinera ad aulam gratiam et fiduciam imperatoris minuerunt, quia saeculares dignitates et causas sibi postulant Sard. 7: 168, 4; nullus episcopus eum adeat, nisi ab

ipso invitatus aut evocatus *ibid.*: 169, 11; episcopus vel clericus eum ne adeat praeter consilium et litteras synodi provincialis ac praecipue metropolitani Ant. 11: 113, 4; per Romam euntes Romano episcopo petitiones aperiant, qui ipsis protectionem det Sard. 9: 172, 7; litterae Innocentii I papae ad Africanos de episcopis ad transmarina pergentibus Carth. 94: 356, 14; 93: 354, 10; ab Africanis non adeundus nisi consensu et formata - ἀπολυτικῇ accepta a Romano episcopo Carth. 106: 370, 6; ad imperatorem episcopus petitiones suas per diaconum suum mittat Sard. 8: 170, 10; in palatio - ἀλή amicos si habet, eos per diaconum suum roget, ut intercedant Sard. 9: 171, 23; si non habet, metropolitanus eas per diaconum suum mittat Sard. 9: 171, 11; ad imperatorem euntes inspiciuntur ab episcopis in canali residentibus, si iter regulariter fit Sard. 21: 188, 10; ab iisdem ammo neatur, ut diaconum ad imperatorem mittat, ipseque in parocciam suam redeat Sard. 21*: 189, 7.

4. Rationes adeundi imperatorem: intercedere pro asylum petentibus in ecclesia Sard. 7: 170, 2; pro pauperibus, orphanis et viduis subveniendis *ibid.*: 168, 20; legati a synodo petant quidquid utile videbitur contra donatistas et paganos Carth. 106: 371, 15; ut idolorum reliquiae amputentur Carth. 58: 295, 4; 84: 324, 11; ut privilegium fori confirmetur Carth. 60: 297, 2; ut spectacula theatri dominicis et festis diebus cessent, speciatim, hippodromia in octava paschae Carth. 61: 298, 12; ut clericus sententiatus a nemine defensetur Carth. 62: 299, 7; ne histrio ad fidem conversus cogatur ad artem suam redire Carth. 63: 300, 8; ut manumissiones in ecclesia dicantur Carth. 64: 301, 4; 82: 322, 15; ut defensores ecclesiis det ad protegendos pauperes Carth. 75: 316, 4; ut haereticis

facultas capiendi vel relinquendi donationibus vel testamentis adimatur *Carth.* 93: 351, 4; ut legem in haereticos ordinatorum clericorum renovet *ibid.*: 350, 2; ut executores quinque provinciarum Africanis det *Carth.* 96: 359, 13.

Ab imperatore petere recursum ad publica iudicia clericis prohibetur, ad episcopale iudicium conceditur *Carth.* 104: 369, 6; v. brachium saeculare.

5. Erga concilium oecumenicum officia imperatoris: praerogativa, quia custos pacis christianae *Pape*: 511; de consulto Romani pontificis *Pape*: 514; praesens per legatum ad ordinem servandum *Pape*: 511; imperatorum quarti ad sextum saeculum habitus erga concilia *Pape*: 510; nunquam praesedit concilio *Pape*: 515; Constantinus I. imper. in Nicaeno *Pape*: 510. In synodis provincialibus nunquam nec per se, nec per legatum affuit *VIII* 17: 325, 19 et 16.

IMPIETATES iudaicae - ἀσέβεια *Laod.* 38: 146, 9.

IMPOSITIO manus 1. Ad s. ordinationem: v. χειροθεσία, χειροτομία 2. Peccatoribus: v. ὑπέπτωσις 1. 3. Ad reconciliandos haereticos: v. reconciliatio 1.

IMPURITAS - ἀκαθαρσία, peccatum contra sextum:

1. Ex ignorantia commissa *Bas.* 7: 104, 5; ex natura sua nihil est impurum *Ath.* 1: 65, 1; 67, 6; impuritas usque ad osculum vel gravior osculo *Bas.* 70: 150, 2; impura peccata a s. scriptura generalioribus nominibus comprehensa fuerunt *Bas.* 87: 166, 3.

2. Oritur in concupiscibili parte animae *Nyss.* 1: 207, 21; est concupiscentia floris in corporum coloribus apparentis *ibid.*: 208, 6; peccatum carnale - ἡμαρτηκὸς σῶματι *Neoc.* 9: 79, 8; inter peccata majora clericorum est

fornicatio *Ap.* 25: 19, 6; peccatum carnis est, si extra legitimum matrimonium clanculum et adulterio usus fiat *Ath.* 1: 67, 19; duplex peccatum concupiscentiae carnalis *Nyss.* 4: 212, 6; v. adulterium, fornicatio, incestus, sodomia, bestialitas, pollutio.

3. Peccata omnia, praeter carnalia, a s. ordinatione deleri dicuntur *Neoc.* 9: 79, 12; peccata carnalia occultata esse ne admittatur, sine probatione aut confessione rei *ibid.*: 79, 15; occultata confitens post ordinationem, si presbyter, suspendatur a missa tantum, si diaconus, subdiaconi officium assumat *ibid.*: 79, 8.

INCANTATIO - γοητεία: v. pagania.

INCARDINATIO - κατατάσσομαι fit per primam ordinationem *IV* 10: 77, 20; 78, 1; inscriptione in albo clericorum *Bas.* 89: 174, 17; v. clerici 4; duabus dioecesibus simul incardinatum esse non licet *IV* 10: 77, 18.

INCARNATIO - ἐνανθρώπησις filii dei a Charisio haeretice exposita *III* 7: 62, 10; - σαρκωθέντα quo sensu, adversus Nestorium *VI* 1: 114, 19.

INCESTUS, inter fratres ex iisdem parentibus poenam homicidii voluntarii habet *Bas.* 67: 148, 21; cum sorore uterina aut ex alia matre, tremendum peccatum *Bas.* 75: 151, 27; matrimonium cum nuru *Bas.* 76, 153, 1; cum glorie *Bas.* 78: 153, 22; cum glorie aut leviro *Bas.* 23: 125, 16; 87: 160, 14; cum noverca *Bas.* 79: 154, 1.

INDICTIO - ἐπιτίμησις *Bas.* 89: 174, 27; ἰδικτιῶν *Carth. Apiar.*: 424, 5; *VI* 3: 127, 5; 129, 10.

INDIFFERENTIA - ἀδιαφορία, in observanda disciplina ecclesiastica confusionem parit *Bas.* 89: 172, 20; qui indifferenter - ἀδιαφόρως poenitentiam explent, nullam indulgentiam merentur *I* 12: 34, 15; qui indifferenter idolothy-

ta comederunt strictiori poenitentiae submittantur *Anc.* 4: 59, 13.

INDULGENTIA 1. Erga peccatores: nimia, haereticis ansam praebet calumniandi nos *Bas.* 6: 103, 19; v. φιλανθρωπία, dispositiones poenitentis:

2. Indulgentiae, i. e. communicatio in meritis: v. libellatici.

INDUMENTA: sacra altaris - ὀθόνιον *Ap.* 73: 45, 4; ὀθόνη *AB* 10: 465, 2; ἐνδοση *ibid.*: 465, 10; sacerdotalia - ἄμφια *ibid.*: 465, 12; v. vasa, sacrilegium 6, ὄραριον

INDURATIO in peccato - ἐκδοτοὶ τοῖς πάθεσιν tollit omnem timorem consularum *AB* 10: 464, 9; lapsi impaenitentes - ἀμετανόητοι, pellem Aethiopsis immutabilem possidentes *Petr.* 4: 37, 8; lapsi qui non tantum apostatarunt, sed etiam alios ad apostasiam concitarent *Anc.* 9: 63, 12; omnium pessimum est, peccatum esse negare *VII* 5: 254, 17; v. actus, peccata.

INFAMES - ἡτιμωμένα πρόσωπα *Carth.* 129 403, 7 (*tit.*); lege prohibiti - κεκωλυμένοι παρὰ τοῦ νόμου *AB* 6: 457, 20; οὗς οἱ δημόσιοι νόμοι οὐ προσδέχονται *Carth.* 129: 403, 10; meretrices, ancillae, histriones *Ap.* 18: 16, 13; scenici ac histriones *Carth.* 45: 262, 13; 63: 300, 12; histriones ac turpitudinibus deditae personae *Carth.* 129: 403, 15; v. scenici, spectacula.

INFIDELES - ἐν ἀπιστίᾳ τυγχάνοντες *VI* 72: 210, 6; v. ἑλληγνες, pagani.

INFIRMUS - ἀσθενῶν: v. ieiunium 2, baptismus 4; synodus 3. «aegritudo» - ἀσθενεία *Carth.* 76: 316, 16; infirmi corpore: surdus, caecus, claudus, pedibus fractus *Ap.* 57: 38, 8; fractus oculos vel crura *Ap.* 77: 47, 12; surdus et caecus *Ap.* 78: 47, 19; v. daemon.

INFORMATIO oralis in iudiciis: v. ἀκοή.

INNOCENTIUS I. - Ἰνωκέντιος, episc. Roman., «papa» *Carth.* 94: 356, 14; Theophilum episc. Alexandr. excommunicat *Theoph. intr.*: 260; rogatur a synodo, ut Romana et Alexandrina ecclesiae pacem teneant *Carth.* 101: 367, 12; adversatur synodo Antiochenae *Ant. intr.*: 101 n. 11; litterae ad Africanos de episcopis ad transmarina pergentibus *Carth.* 94: 356, 14.

senes, primas Mauritaniae Caesariensis, de absentia Primosi Thiganensis a synodo iudicandi, nuntium accipit *Carth.* 97: 362, 1.

presbyter Carthaginensis, Alexandriam missus, transtulit e graeco in latinum exemplar canonum Nicaenorum Cyrilli Alexandrini; tulit Carthaginem, dein, cum Marcello diacono, Romam ad Bonifatium episc. missus. *Carth. Apiar.*: 422, 11 (*tit.*); 423, 6; 435, 14.

INNOVATIO contra tradita patribus: v. καινοτομεῖν, ἀκαινοτομήτα.

INQUIRERE in iudiciis: v. ἐξετάζεσθαι 2, ἀκοή; sine inquisitione iudiciali: v. ἀνεξετάστως.

INSCRIPTIO psalmodum «octava» - ὀγδοή *Bas.* 91: 182, 25.

INSONTES: v. ἀνεύθυνοι.

INSPIRATIO s. scripturae a Deo *Amph.* 1: 234, 4; v. scriptura 1.

INSTITUTIO clerici (episcopi) in gradu: v. κατάστασις, episcopus 30, clerici 4.

INTERCESSOR - μεσίτης, administrator datus (a synodo provinciali) sedi vacanti propter seditiones populi, electionem rite faciendam impediendam rite faciendam impediendam *Carth.* 74: 315, 15; sedem pro seipso retinere nequit *ibid.*: 315, 13; ut episcopus intra annum eligatur curet, sin alius intercessor detur *ibid.*: 315, 17.

INTERDICTUM 1. Adversus haereticos a lege civili « exclusio » *Carth.* 94: 356, 19; v. *imperator* 3 (de haereticis); int. professionis exercendae iconas depingere, divinam ac humanam sapientiam docere *VIII* 7: 307, 3; v. *haeretici* 6.

2. Cultus: ecclesiam claudere, ne in ipsa missae deo offerantur *VII* 4: 253, 7.

INTERSTITIA, 1. Tempus quo clericus officium in uno gradu exercet, antequam ad gradum superiorem promoveatur *Sard.* 10: 174, 1; νενομισμένος χρόνος ἐν ἐκάστῳ τάγματι *AB* 17: 478, 6; « terminis » (tempora) et « vacationes » (exercitium ordinis) servandam *VIII* 5: 302, 1; « definita tempora » *ibid.*: 303, 4.

2. Finis: ut fides, modestia, gravitas, verecundia constent *Sard.* 10: 174, 3; tempus probationis - ἐξετάζομενον *AB* 17: 478, 10; ut candidatorum vita a caeteris clericis scrutetur *Bas.* 89: 173, 7; si irreprehensibilis per definita tempora omnem gradum transegit *VIII* 5: 303, 4.

3. Graduum ad episcopatum: nulla mentio, « fiat episcopus » *Ap.* 21: 17, 16 et *sqq.* cc.; lector, diaconus, presbyter, « prolixum tempus » in unoquoque *Sard.* 10: 173, 10; clericus factus (tonsurā) maneat lector saltem unum annum, subdiaconus duos, sit diaconus tribus et presbyter quattuor annis. Abbreviari possunt pro viris, qui longo tempore religiose in ordine monachorum et clericorum morati sunt *VIII* 5: 303, 18.

Repente - ἀβρόως, non servatis interstitiis, ad episcopatum nemo promoveatur *AB* 17: 478, 10; ἀπὸ τοῦ λαϊκοῦ βίου - laicus *Sard.* 10: 174, 2 (*lit.*); dives aut scholasticus de foro *ibid.*: 174, 8; promotio ad episcopatum laicorum qui ecclesiam honoraverunt, propter necessitatem ecclesiae evenit,

sed raro, et nequaquam lex esse potest *AB* 17: 479, 14; v. *probatio* 1, *neophytus*.

INTHRONIZATIO, 1. Episcopi in sede - θρόνον ἐγκαθίστασθαι *VI* 37: 172, 1; v. *κατάστασις* 2, *episcopus* 3c; institutio clerici in officio; v. *clerici* 4.

2. Ecclesiae: dedicari et inthronizari *VIII* 4: 300, 17.

IN-TRULLO, concilium in « Trullo », conclavi palatii imperialis habitum *VI lemma*: 101, 4; historia *VI intr.*: 98; quinixtum - πενθέκτη appellatur *ibid.* 98; *Pape* 503 n. 1; coadunatum, ut canones disciplinares a synodis V et VI omissos suppleat et adversus reliquias paganismi et iudaismi decernat *VI alloc.*: 108, 1; 109, 16; « sexta oecumenica synodus » *AB* 12: 469, 4; 470, 1; collectionem canonici iuris byzantini consecravit *Intr. Gener. I*: CCG, p. 1; *Intr. gener. II*, CPG, p. xiv; *VI* 2: 120, 17; particularismum byzantium publice enuntiat *VI intr.*: 98 n. 5; propensio anti-Romana *Pape*: 548; pentarchiam non rectam praedicat *Pape*: 548; v. *pentarchia*, *Romana ecclesia*; approbatio canonum a Romano pontifice instanter petita ac sub conditione obtenta est *VI intr.*: 99; iudicium de Constitutionibus Apostolorum *Ap. intr.*: 2; de eius c. 36 *VI intr.*: 98 n. 6; *Pape*: 548. Citatur c. 22 *Tar.* 1: 330, 5.

INVALIDITAS, invalida: v. *irrita*.

INVIOLABILITAS canonum - ἀπαράτρωτον *VII* 11: 266, 1.

INVOLUNTARIUM - ἀπροαίρετος *Dion.* 4: 13, 14; v. *actus*, *homicidium* 3.

IOHANNES VII, episc. Roman., natione graecus, adversatur concil. In-Trullo *VI intr.*: 99 n. 14.

— VIII, episc. Roman., approbat canones Trullanos disciplinae ecclesiae

sticae non oppositos *VI intr.*: 100 nn. 16-17; epistolam Basilio I imperatori misit, qua concil. oecumen. VIII « cassavit » *S. Soph. intr.*: 480; appellatum ad Roman. pontif. nova forma *S. Soph. I*: 483, 4; *Pape*: 533.

IOANNΗΣ, Antiochen. episc., Nestorii sectatoris in sua civitate esse patitur *Cyr.* 6°: 284, 13.

— Chrysostomus, episc. CP, potens apud imperatorem *Tar.* 1: 327, 14; a synodo ad Quercum depositus *Theoph. intr.*: 260; synod. Antiochen. 341 arianam appellat *Ant. intr.*: 101 n. 10; ecclesiae suae CP textum missae tradidit *VI* 32: 164, 10; eius canones *Introd. gener. II*, p. xvii n. 41.

Citatur: In Act. apost. hom. 14, 3 *VI* 16: 146, 21; in Mt. 82, 2 falso ab Armeniis interpretatus *VI* 31: 163, 2;

— , episc. Constantiensis (in Cypro), ab imperatore Justiniano II ad Propontidem cum clero suo translatus *VI* 39: 173, 6; eius archiepiscopalia privilegia *ibid.*

— Damascenus, iudicium de Constitutionibus Apostolorum *Ap. intr.*: 2 n. 18.

— Ieiunator, episc. CP eius canones *Introd. gener. II*: CPG, p. xvii n. 41.

— Scholasticus, episc. CP: v. *synagoga* L titul.

IOCUNDUS: v. *Jucundus* Suf-fet.

IOSEPH, patriarcha Moscoviensis *Genn. intr.*: 291.

IOVIANUS - 'Ιουβιανός, episc. *Cypr. proem.*: 303, 16-18.

IRA - ὀργή, i. dei in populos peccantes *Bas.* 85: 158, 10; ira in rixa homicidii voluntarium non admittit *Nyss.* 5 217, 20 et 218, 4; hoc contra *Bas.* 8: 105, 18; v. *homicidium* 3.

IRREGULARITAS: v. *clerici* 3b, *episcopus* 2.

IRRITA acta, 1. Nulla et invalida inde ab initio: irrita - ἄκυρος sit ordinatio *I* 16: 38, 1; *cl.* *I* 6: 29, 7; in irritum deducatur *I* 15: 36, 21; « nullas vires habeat » *Ant.* 19: 119, 20; ordinationes a Maximo factae, qui nec fuit nec est episcopus *II* 4: 48, 10; ordinatio anticanonica *II* 8: 65, 14; *IV* 6: 74, 20; v. *reordinatio*; ἄκυρα τὰ πρατόμενα *Ant.* 13: 115, 12; « non rata » ordinatio - ἢ καὶ ἀθέτως *Sard.* 15: 182, 9; fornicatoriae nuptiae, ne initium quidem matrimonii sunt *Bas.* 26: 127, 3; *VI* 72: 209, 16; electio clerici a laicis *VII* 3: 250, 11; venditio bonorum ecclesiae principibus *VII* 12: 267, 3; v. *matrimonium* 4.

2. Abrogata esse: « revocari » ἀνακαλεῖσθαι venditionem *Anc.* 15: 66, 16; « cassata » iniusta emptio: bona percepta reddenda, charta venditionis aut emphyteuseos incidenda *VIII* 15: 319, 13; ordinatus nihil proficiat, sit alienus *IV* 2: 70, 17; ordinatio sit « irrita » et nullibi officium exercere possit *IV* 6: 75, 2 et 3; v. *depositio* 5; Joannes VIII. papa de concilio oecumenico VIII.: « damnatam et abrogatam esse synodum » *S. Soph. intr.*: 480 n. 4; « irritam facimus » *ibid.*: 480 n. 7; « cassamus » *ibid.*: 481 n. 8; v. ἄκυρος, βέβαιος.

ΙΕΑ πιστότατα, fidelissima exemplaria *Carth. Apiar.*: 423, 20; v. *exemplaria*.

ISAURIA provincia *Ant. syn.*: 102, 12.

ITALIA *Carth.* 64: 301, 6; Faustinus episc. Potentinus et provincia Piceni in Italia - 'Ιταλίας *Carth. proem.*: 198, 1; v. *Faustinus*.

ITINERANTES episcopi, clerici, peregrini - ξένοι; peregrinatio - ξενία: v. *residentia*, *litterae*.

1. Commissorie missi ab ordinario suo - ἐργαστηριζόμενοι *IV* 23: 87, 7; ad negotia tractanda *VI* 7: 133, 6; ad syno-

dum iter facientes: v. *synodus 2*. Clerici extranei diutius CP commorantes, nullo negotio tractando suscepto, commovent ecclesiam, ideoque a defensore expellendi *IV 23: 87, 11*; peregrinus non recipiendus est sine pacificis litteris ordinarii sui *Ant. 7: 110, 5*; sine commendatis litteris *Ap. 12: 13, 15; 33: 23, 8*; clericis omnibus iter sine canonicis litteris suscipere non licet *Laod. 41: 147, 15*; praeter iussionem ordinarii sui *Laod. 42: 148, 4*; praeter commendatitias litteras sui ordinarii non admittatur ad celebrationem *IV 13: 80, 8*; ne quis in sacris in aliena dioecesi sacrum ultro operetur *VIII 23: 335, 12*; clerici alieni, commendatitias secum ferentes, de recta fide examinandi, antequam recipiantur *Ap. 33: 23, 8*. Episcopus in villa sua extra dioecesim suam tres dominicas manens in parochia rurali vicina (non in civitate) celebret *Sard. 12: 177, 5*: litterae 4 sqq.

3. Episcopi ad transmarina pergentes formatam a metropolitano scriptam secum ferant *Carth. 23: 238, 13: prooem. 286, 16; 94: 356, 14*: v. *imperator 3*.

3. Constitui in aliena dioecesi clerico non licet praeter conscientiam ordinarii sui *Ap. 15: 15, 4*; lector in aliena ecclesia non retineatur *Carth. 90: 334, 8*: v. *Julianus Vazarian*; alio convolare, praesertim CP, ibique in oratoriis privatis, absque ordinario suo et CP episcopo, non licet *VII 10: 264, 5*.

4. Hospitalitas: clericis maioribus, incertae fidei, necessaria ministranda, etsi ad communionem nullatenus admittentur *Ap. 33: 23, 14*; curet episcopus ne qua re fratres peregrinantes careant *Ap. 41: 29, 9; Ant. 25: 125, 11*; omni solatio fruantur *Theoph. 11: 270, 16*; peregrini e redditibus ecclesiae sustentandi *Ant. 25: 125, 4*: v. *bona 4*.

5. In caupona comedere itineranti clerico, si necesse sit, licet *Ap. 54: 37, 7*; si necesse sit, etiam in xenodochio - *παροδοχείον* vel in privata domo divertere *VII 22: 285, 11*: v. *caupona*.

IOYBIAHOΣ (Jubaianus), episc., cuius epistola occasio fuit epistolae Cypriani *Cypr. prooem.: 303, 13-15*.

IUCUNDUS - *Ἰουκούνδος*; episc. Suffulensis - *Σουφρευτουλένης*, legatus provinciae Byzacenaе (subscript.) *Carth. 133: 400, 7*; - *Ὀφρευτουλένης*; *ibid.: 409, 7 app. (cf. 209, 11 app.)*; Iucundus *Carth. 127: 398, 21*; Iucundus *Σουφρευτουλένης* *Carth. prooem.: 401, 6*; Iucundus *Σουφρευτουλένης* *Carth. prooem.: 209, 11; 209, 22*.

IUDA traditore, qui seipsum suspendit peiores sunt, si qui cum dedecore vivere praeferunt *Bas. 95*: 196, 17*.

IUDAEI - *Ἰουδαῖοι, Ἑβραῖοι*; *Ἰουδαϊσμός*, iudaica religio *III 7: 62, 5*; impietates Iudaeorum *Laod. 38: 146, 9*; hebraicae religionis sectatores simulant christianizare *VII 8: 262, 1*; servos (christianos) acquirere vetantur *ibid.: 282, 11*; ad accusationem non sinantur, nisi in propria causa *Carth. 129: 403, 18*: v. *accusatio 2*; christianos ad negationem Christi adducunt *Ap. 62: 40, 8*; simoniaci sunt vendendo sacerdotium *Tar. 1: 328, 1*.

2. Communicare impietatibus eorum prohibetur *Laod. 38: 146, 9*; iudaizare - *ἰουδαῖζειν* in observando otio sabbati non licet *Laod. 28: 142, 11*; - *ἰουδαῖστα* anathematizandi *ibid.: 142, 16*; cum eis pascha celebrare non licet *Ap. 7: 11, 15*: v. *pascha*; item, synagogam eorum intrare *Ap. 65: 41, 15*; item, oleum offerre, lucernas accendere in synagogis *Ap. 71: 44, 8*; item, azyma eorum accipere *Laod. 38: 146, 9*: v. *azyma*; item, dona festiva accipere *Laod. 37: 146, 4*; eorum ieiunia

observare, dies festos celebrare, munera celebrationis - *ἑτίμα* accipere *Ap. 70: 43, 20*; ipsis medicis uti, medicinas accipere *VI 11: 137, 19*; cum ipsis familiaritatem habere, in balneis lavari *ibid.*; iudaicos mores sequi *VI 33: 166, 14*; ipsis salutationem communem tribuere et cum eis cenare licet *Bas. 96*: 198, 15*.

3. Conversis e iudaismo fides Nicaena proponenda *III 7: 62, 5*; cautela maxima adhibenda est in receptione eorum: conversionem sinceram probantur, si eorum mores et res publicant *VII 8: 262, 14*; proles non baptizanda, nisi parentes conversi sint *ibid.: 262, 10 et 263, 1*.

Non conversi maneant manifeste hebraei, sec. praescripta religionis suae viventes *VII 8: 262, 8*.

IUDEX, 1. Iudices - *ἄρχοντες*, imperatorii legati commissarii ad concilium *IV 29: 93, 8*: v. *ἄρχοντες 1*. Arbitri, membra synodi a synodo delecta ad negotia terminanda - *δικασταὶ* *Carth. 127: 398, 13*; - *κριταὶ* *Carth. prooem.: 401, 18*. Conscientia sua cuique sit idoneus iudex - *αὐτάκριτος κριτής* *Dion. 3: 13, 4*. J. de modo et temporibus poenitentiae publicae est episcopus: v. *dispositiones 2*. J. ab ambobus partibus electus: v. *arbitrator 2*. J. pro causis mixtis inter ecclesiam et administrationem civilem: v. *ἐκβιβασταὶ*, *legatio 1*.

2. Iudex proprius clericorum maiorum ordinarius proprius est *Ant. 4: 107, 23*; clericorum minorum causas solus ordinarius - *ἐντόμος* cognoscit et terminat *Carth. 20: 237, 7*; condemnatus a proprio episcopo presbyter non insurgat contra sententiam *Carth. 10: 223, 12*; de sententia appellari potest: v. *appellatio 1*, *episcopus 7*.

3. Iudex proprius episcopi: ad metropolitanum deferatur ac-

cusatio adversus episcopum *Carth. 19: 234, 5*; hic sententiam in synodo fert *AB 13: 471, 22*; si synodus divisa, arbitros ipse convocat e vicina provincia *Ant. 14: 115, 21*; si episcopus contra episcopum rem habet, iudices arbitri ne ex alia provincia advocentur, ad Roman. episcopum provocatio fiat *Sard. 3: 162, 16*; episcopus accusatus ab episcopis iudicetur *Ap. 74: 45, 13*; synodus provincialis sola tribunal adversus episcopum est *II 6: 52, 1*: v. *episcopus 10*. Ante cognitionem causae suae et synodo descendens excommunicatur donec causa terminetur *Carth. 87: 332, 4*; ante synodum comparare detrectantes per brachium saeculare reiiciendi e sede *Carth. 53: 275, 15; 276, 12*; episcopus qui sententiam latam spreverit metropolitanus excommunicabit donec obtemperet *Carth. 122: 394, 4*; accusationes adversus episcopum designatum coram populo discutientur *Carth. 50: 269, 6*; de persona accusatoris antea inquirendum: v. *accusatio 2*.

4. Iudex ad se iustificandum non pulseatur, si de sententia sua appellatum sit *Carth. 59: 296, 11*. Nemo reus esse censeatur ante sententiam finalem - *κατάκριτος τελευτα* *AB 13: 471, 12*; recusatio iudicum ab accusato sententiam infirmat - *παράλυσ* *Cypr. 1: 279, 7*; sententiae revisio vel cassatio: v. *appellatio 2*.

IUDICIA ECCLESIASTICA 1. *Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον*: dist. a *δημόσιον* 8. tribunal civile *Carth. 15: 228, 14*. Locus iudicii eligatur ab impetu temerariae multitudinis uni partium faventis protectus, testibus tamen accessu facilis *Carth. 30: 245, 16*. Accusatus - *ὀπίσθιος*, «reus» *VI 2: 125, 5*: v. *εὐθύνα*, *κινδυνεύω*; mortui non accusantur, quia in absentes sententia lata fuisset *CP 1: 442, 12; 441, 16*. Tempus iudicii: v. *accusatio 5*, *tempus datum*.

Actio introducitur: v. actio.
 Instructio causae locum habeat: ne quis clericus sine iudiciali inquisitione - ἀπόρον ab episcopo damnetur *Sard.* 14: 179, 22; causam a iudice instrui, accusato audit, ἀκούεσθαι *Carth.* 11: 224, 17; 12: 226, 1; accusato detur defensionis tempus et canonica auditio *Cyr.* 1: 278, 4. Ordo iudicii: inquisitio - διάγνωση, examinatio (facti et testium facti) - εξέταση, ultime sententia condemnatoria - κατήκρισις *AB* 13: 471, 11: v. διάγνωση, accusatio; de informatione orali: v. ἀκοή, testis, probatio 2.

2. Sententia: de foro interno non iudicatur, sed de iis quae externe constant *Bas.* 10: 112, 1; recte ac secundum leges - ἐνώμας, observando canones - κανονική εὐταξία, sententia nemini favens - ψήφος ἀπροσδιωγής ferenda est *Cyr.* 1: 276, 12; omnis pusillanimitas ac pertinacia vitandae sunt *I* 5: 27, 12; nullo inimico animo - ἐχθρα, nulla « cupiditate » - προσπάθεια, nullis donis depravata *Carth.* 15: 229, 5; non ab iracundo iudice lata *Sard.* 14: 179, 16; inimicitia aut corruptio, donis acceptis, sententiam suspectam reddunt *VIII* 26: 338, 30.
 Sententia iuste lata: firma manet usque ad appellationis exitum *Theoph.* 4: 266, 12; tunc, iudices non sunt inquietandi *Carth.* 15: 229, 5; nec ad se iustificandum nec ad testandum compellendi, si de sententia lata - τομή appellatur *Carth.* 59: 296, 10: v. episcopus 7. Executio sententiae, si necesse est, a potestate civili fiat: v. brachium saeculare.

IUDICIA PUBLICA: clerici adversus clericum recursus ad saecularia iudicia - κοσμικά δικαστήρια prohibetur *IV* 9: 76, 18; appellatio ad tribunal civile - δημόσιον δικαστήριον de sententia episcopi clericis prohibetur *Carth.* 15: 228, 13; item, ne ab imperatore petatur ut causa clerici apud tribunal civile

agatur *Carth.* 104: 369, 6; contractus publici cum laicis a « praetore » solvendi *VIII* 20: 330, 12: v. emphyteusis; causae mixtae ecclesiae et administrationis civilis: v. ἐκβεβασταί; recursus ad potestatem civilem, ut sententiam latam exsequatur: v. brachium saeculare.

IULIANUS, episc., lectorem in paroecia Mappaliensi ab Epigonio ordinatum, diaconum ipse ordinavit, quod e Vazaritano loco suae dioecesis oriundus esset; clericum reddere debet *Carth.* 54: 277, 15; 278, 21; 279, 4-6.

— imperator Roman., apostata *Naz. intr.*: 227.

— consul *I lemnia*: 23, 5.

IOYAIANOS, episc. insulae Cos, legatus Leonis I Roman. *IV intr.*: 66 n. 6.

IULIUS, episc. Roman., *Sard.* 3: 163, 7; 9: 172, 9; de syn. Antioch. 341 *Ant. intr.*: 100 n. 8; Sardic. syn. suggerit *Sard. intr.*: 156 n. 1; Hosium Cordub. legatum illuc mittit *ibid.*: 157.

IUNIUS - 'Ιουλιανός episc. *Cypr.* 1: 304, 16.

IURA, iurisdiction: v. δικαία, ἀξιωμα, πρεσβεΐα, primatiae.

IURAMENTUM - ἔρκος, iusiurandum levi de re non faciendum *Bas.* 29: 129, 1; de non accipiendis ordinibus sacris iur. consuetudo ecclesiae non vigere censet *Bas.* 10: 110, 3; de malefaciendo nullam vim obtinet, correptione indiget *Bas.* 29: 128, 22; iuramento ab haeretico episcopo adstricti clerici suspensi sunt ab officio publico in sua ipsorum dioecesi, privatim autem exercere possunt *Bas.* 17: 117, 9; species, verba, singulae clausulae iuramenti ac mens iurantem scrutanda ad excusationem inveniendam *Bas.* 10: 110, 9; peiurare: v. ἐπιορκεΐν.

IUS civile - πολιτικὸν νόμος *VI* 71: 208, 16.

IUSSIO, 1. Licentia ad agendum: κέλευσις *Laod.* 42: 148, 4; γνώμη *Gangr.* 6: 92, 2: v. γνώμη.

2. Litterae imperiales iussa ipsius continent: v. litterae imperiales.

IUSTIFICATIO coram deo - δικαιοσύνη non ex habitu exteriori obtinetur *Gangr.* 12: 94, 7; gratia i. - χάρις δ. *Carth.* 113: 380, 15; i. ex operibus: v. opera, dispositiones 1.

IUSTINIANOPOLIS NOVA: per translationem sedis (v. Joannes Constantiensis) obtinet privilegia - προνόμια ab Ephesina synodo concessa (v. Cyprus) archiepiscopo Constantiae; ipsi pro territorio provincia Hellesponti Cyzicena datur *VI* 39: 174, 3.

IUSTINIANUS I. imperator Romanus, auctor V concilii oecumenici *VI* 1: 116, 15.

Codex Iustin. citatur: *I* III 10 (a. 398) *Carth.* 93: 348, 16 *app.*: 350, 18; *I* III 14 (a. 400) *Carth.* 48: 266, 7; *I* v 2 (a. 372), *cf.* *I* v 3 (a. 396) et *I* III 15 (a. 404) *Carth.* 93: 350, 6;

I v 4 (a. 407) *Carth.* 93: 351, 3; *Carth.* 117: 386, 12; *I* IX 11 *Carth.* 108: 375, 2; *I* IX 14 (a. 412) *Carth.* 108: 375, 2; *I* XI 3 (a. 399) *Carth.* 58: 295, 4; *I* XI 4 (a. 399) *Carth.* 60: 298, 6; *I* XI 5 (a. 415) *Carth.* 84: 324, 15; *I* XI 6 (a. 423) *Carth.* 108: 375, 2; *V* XII 8, 4 *Carth.* 102: 368, 7.

— II., imperator Romanus *VI alloc.*: 101, 5; 101, 18; concil. In-Trullo convocat *VI intr.*: 98; approbationem concilii a Romano pontifice obtinet *ibid.*: 99; *Pape*: 515; Cyprium archiepiscopum cum clero Hellespontum ad Justinianopolim novam transfert *VI* 39: 173, 14; iudicium de eo in Libro Pontificali *VI intr.*: 99 n. 15.

IUSTUM: v. εὐλογον; δικαία αἰτία causa i. *IV* 29: 94, 3.

IOYBENAAIOS, episc. Aeliae, se caput totius Palaestinae proclamat et a Proclo CP recognoscitur *Cyr.* 7*: 287, 4; *Pape* 542: v. Aelia.

IZQIE et Σατορνίος, episc. schismatici reconciliati et in pristino gradu recepti *Bas.* 1: 99, 4.

L

LAC - γάλα, a fidelibus oblatum, ne offeratur super altare *Ap.* 3: 9, 8; *Carth.* 37: 257, 10 (deest Lat.); *VI* 57: 194, 7: v. oblata, primitiae.

LAESIO corporis, si exercitio officii ecclesiastici non obstat (monoculus aut claudus) impedimentum ad clerum non est *Ap.* 77: 47, 12; secus, est (surdus,

caecus) *Ap.* 78: 47, 19; de eunuchizatis tamen: v. εὐνοῦχοι.

LAETUS - Λάτρος, notarius ecclesiae Carthaginens. *Carth.* 91: 342, 17: v. Daniel.

ΛΑΪΚΟΣ, 1. Christi fidelis et monachus, opp. κληρικός: λ. χριστιανός *Laod.* 30: 143, 6 et *app.*: « plebeius » in cc.

Apost. salvo: «de populo» *Ap.* 69: 43, 17; «ὁ ἐν τῷ λαῷ τῷ γαμῶ» *Bas.* 3: 100, 23; τόπος τῶν λαῶν *VI* 21: 153, 1; λαοὶ *VI* 50: 188, 1 (*tit.*); 188, 4: v. christianus, fidelis, ἑξω ὄντες.

2. Clericus minor inter laicos annumeratur in cc., in quibus enumeratis clericis maioribus contradist. laicus, ex gr. *VI* 4: 130, 11; *VI* 53: 194, 13.

3. Solus laicus, dist. a monacho, inde a *VII* conc., e. gr. *VII* 5: 258, 4; 9: 263, 18.

4. Laicus ne sacrarium ingrediatur, excepto imperatore ad offertorium *VI* 69: 207, 7; ne publica auctoritate de dogmatibus loquatur *VI* 64: 201, 4; ad synodi deliberationes non sinatur *VIII* 17: 325, 29; nequit episcopum eligere *Ant.* 16: 117, 9; *VIII* 22: 333, 15; invitatus tamen a synodo ad electionem cooperare potest *VIII* 22: 333, 28; episcopus 3a, clerici 4. Convivia mixta laicis permittuntur, sed ne voluptatibus inserviant *VII* 22: 283, 12. Laici senatorii ordinis ecclesiasticam hierarchiam impie illusserunt *VIII* 16: 320, 8. L. sibi s. communionem administrans: v. communio 3.

5. Ad laicam communionem reducitur clericus maior: v. depositio 6.

LAODICEA, civitas, caput provinciae Phrygiae *Laod. lemma*: 130, 3; synodi historia *Laod. intr.*: 127.

LAPSI in peccatum apostasiae a Christo.

1. Lapsus a fide rationalis partis animae peccatum *Nyss.* 2: 209, 6; sacrilegium est *Bas.* 44: 136, 7; lapsi non paenitentes damnationi aeternae se tradunt *Petr.* 4: 37, 8; paenitentes, ad vitae finem reconciliandi *Dion.* 5^a: 15, 1; inter plorantes, in exitu vitae communionem accipiunt *Bas.* 73: 150, 23; *Nyss.* 2: 209, 28: v. paenitentia publica 3; post tempus pae-

nitentiae admittuntur *I* 8: 30, 14; *Carth.* 45: 262, 15; ad exitum vitae reconciliati, si in vita maneat: v. moribundi 3. De recursu ad vates: v. pagani 5; de idolothytis v. idolothyta.

2. Culpa levantis: coactio, ablatio facultatum, periculum vitae *I* 11: 32, 19; coactio et necessitas *Bas.* 81: 155, 7; 82: 156, 4. Paenitentiae tempus pro dispositionibus minuendum *Anc.* 2: 57, 15: v. dispositiones, libellatici.

3. Reversi ad proelium presbyteri et diaconi a functione tantum suspenduntur *Anc.* 1: 56, 15; 2: 57, 9; laici ad communionem recipiendi *Petr.* 8: 42, 1; clerici qui se ipsos ad martyrium obtulerunt, lapsi et reversi ab officio suspenduntur *Petr.* 10: 47, 18; 48, 7; monachi lapsi a fide severiorem paenitentiam habent *I* 12: 33, 15; catechumani triennio inter auditores maneat, dein iterum inter catechumenos *I* 14: 36, 3; catechumeni lapsi ad s. ordinationem post baptismum admittuntur *Anc.* 12: 65, 6.

4. Ficta apostasia quoad idolothyta *Anc.* 7: 62, 10; simulantes lapsus *Petr.* 5: 38, 14; dominae, quae servas pro seipsis substituerunt *Petr.* 7: 41, 1. Qui dederunt pecunias, ut effugiant culpa carent *Petr.* 12: 51, 17; item, qui fuga salutem petierunt *Petr.* 13: 52, 25.

5. Coacti tormentis ad lapsus *Petr.* 1: 33, 12; serva coacta ut dominae se substituat *Petr.* 7: 41, 1; tormentis afflicti ac corpore tantum succumbentes *Petr.* 11: 49, 1; 50, 9; item, clerici *Petr.* 14: 56, 3; non animo, sed infirmitate lapsus fornicationis poenam subeat *Nyss.* 2: 210, 16; idolothytorum esus et iuramenta per deos in tormentis, octo annis punienda *Bas.* 81: 154, 22; coactio totalis in adorandis deis culpam omnem admittit *Anc.* 3: 58, 17.

6. Metus: lapsi propter afflictiones solius carceris *Petr.* 2: 35, 1; propter metum tormentorum, nulla molestia habita *Petr.* 3: 36, 5; ex timore poenarum et confiscationis bonorum *Anc.* 6: 62, 1; ob metum Iudaeorum, paganorum et haeticorum negans se clericum esse *Ap.* 62: 40, 10.

7. Sine necessitate: repetite lapsi *Petr.* 4: 37, 8; non tantum ipsi apostatarunt, sed et alios ad hoc coegerunt *Anc.* 9: 63, 12; sub Licinio *I* 11: 33, 5.

LARAONNA, S. R. E. Card. Arcadius-M., S. Rituum Congregationis praefectus: litterae-praefatio *CPG* p. 1x.

LATAE SENTENTIAE esse censendae sunt solae poenae, de quibus hoc expressis verbis affirmatur; secus ferendae sententiae a iudice sunt.

1. Latae s.: ἐντεῦθεν ἡδὴ alienum ab ecclesia *Ant.* 1: 104, 22; *Ant.* 13: 115, 16; μήτε γενέσθαι, μήτε εἶναι *II* 4: 48, 10; si auderis, anathema eris (ipso facto) *Bas.* 88: 172, 5; ipse se deponit *Carth.* 13: 227, 6; ipse in se damnationis sententiam protulisse *Carth.* 29: 245, 11; iam extorris factus *III* 1: 58, 10; alienos esse *III* 2: 59, 4; iubemus subiectos esse *III* 3: 60, 1; depositos esse *III* 4: 60, 9; depositos permanere sancivimus *III* 5: 61, 1; ut excidant, ut communionem sint privati *III* 6: 61, 11; erit depositus: cf. anathematizetur *III* 7: 62, 24; 63, 3; irritum esse *III* 8: 65, 14; decernimus... subicere *VI* 3: 127, 2 et 9; sec. legem datam... abstinere *VI* 26: 156, 19 et 157, 2; clero amotos esse statuit *AB* 12: 470, 2; depositum esse statuit *AB* 14: 473, 5; statuit... alienum esse *AB* 15: 474, 10; ipse seipsum gradu privaverit *S. Soph.* 2: 485, 17; anathema sit *VIII* 17: 326, 24; sive convincatur, sive non *Genn.* 1: 298, 8.

2. Ferendae sententiae sine dubio sunt poenae, quibus praemittitur: periclite-

tur ex. gr. *IV* 20: 86, 20; aut desinat aut puniatur e. gr. *Ap.* 42: 29, 21; convictus ex. gr. *VI* 43: 182, 4; nonnisi canonice causa eius examinata *AB* 16: 476, 11.

ΛΑΘΡΟΓΑΜΙΑ «occulte copulae perpetratio» *Laod.* 1: 130, 15.

ΛΑΤΡΕΙΑ λογική, rationabilis adoratio (deo soli reddita) *VI alloc.* 102, 20.

LATROCINIUM - ληστεία: v. furtum 1.

LAURENTIUS - Λαυρέντιος, episc. Icositanus, legatus provinc. Caesariensis (subscr.) *Carth.* 133: 410, 1; *proem.* 401, 14.

LECTIONES - ἀναγνώσεις *Laod.* 16: 137, 2 (*tit.*); 1. evangeliorum in sabbatis una cum caeteris e scriptura fiant *ibid.*: 137, 3; psalmi ne continuatim psallantur, sed alternando psalmum cum lectione *Laod.* 17: 137, 9; textus carminum ecclesiae conveniens sit *VI* 75: 212, 16;

2. ex actis martyrum die natali eorum fiant *Carth.* 46: 263, 3; apocrypha martyrologia publice ex ambone in ecclesia non sunt legenda, sed igni tradenda *VI* 63: 200, 11; item, haeticorum pseudepigrapha *Ap.* 60: 39, 12: v. apocrypha.

LECTOR, - ἀναγνώστης, gradus clericalis minor: v. clerici. 1. Tonsurarius esse debet et a proprio ordinario ordinationem recipere *VI* 33: 166, 16; *VII* 14: 269, 18: v. χειροθεσία ordinationem ei confert etiam chorepiscopus pro territorio suo *Ant.* 10: 112, 8; *VII* 14: 271, 1; et monacho hegumenus presbyter in proprio monasterio *VII* 14: 270, 13. Aetas ordinationis: etiam ante pubertatem *Carth.* 16: 230, 18; cf. *VII* 14: 270, 4.

2. Legit in synaxi ex ambone *VII* 14: 269, 8; sine orario *Laod.* 23: 140, 6; post lectionem factam populum ne

salutet *Carth.* 16: 231, 6. Peregrinus lector ne ministret, sine commendatitiis litteris ordinarii sui *IV* 13: 80, 8: v. itinerantes; ne in aliena dioecesi promoveatur *Carth.* 90: 334, 6; 54: 278, 8.

3. Lector puber vovet castitatem aut nubat *Carth.* 16: 230, 18; nubere potest etiam post ordinationem *Ap.* 26: 19, 14; sed non haereticae; cui si iam nupserit, filios catholice baptizet et cum catholica parte matrimonio iungat *IV* 14: 80, 15; ad continentiam a coniuge non tenetur, nisi protracta aetate *Carth.* 25: 241, 2 (*lat.*) et 14; Copula cum sibi desponsata punitur suspensione per annum et impedimento promotionis ad majora; cum non desponsata, depositione *Bas.* 69: 149, 10; *Theoph.* 6: 267, 13; deponatur, si cum moniali peccaverit *VI* 4: 130, 6.

LEGATI I. - τοποτηρηταί: Romani pontificis *IV* 29: 93, 19; 30: 96, 7; *Carth. prooem.*: 198, 1: v. Faustinus; I. a latere - προεφύτεροι ἀπὸ τοῦ βίου πλευροῦ *Sard.* 5: 165, 10; ἐκ τοῦ πλευροῦ τῆς σῆς ἀγρωσύνης *Carth. Apiar.*: 434, 22; ad synodum *AB intr.*: 445; ad concilia oecumenica *Pape:* 516 n. 19; error Africanorum de iure Romano legatos mittendi in appellationibus *Carth. Apiar.*: 434, 22; *Pape:* 532. Legati provinciarum ad synodum, duo ex unaquaque, e Tripoli unus *Carth.* 14: 227, 13; 18: 233, 13; 76, 317, 1; *prooem.*: 198, 3; 250, 10. Legati ad imperatorem *Carth.* 108: 374, 17: v. Florentius. Legati ad haereticos reconciliandos *Carth.* 69: 310, 10: v. legatio libera, iudex I.

2. Litteras legationis testificandae - γράμματα τῆς τοποτηρησίας praesentant *Carth. prooem.*: 337, 3 et 8: v. κομμονιτάριον, ἐντολικόν; ita agere «ac si nostra ibi, immo quia nostra ibi in vobis praesentia est» *Carth. prooem.*: 202,

1; tenorem mandati ne egrediantur *Carth.* 85: 325, 17: v. mandata.

3. Legati imperatoris ad concilium oecumenicum: v. ἀρχοντες I; eorum officia *Pape:* 510 n. 8; 515 n. 15.

LEGATIO LIBERA, nullis certis mandatis adstricta, plenipotentiarum: - ἀνεξούσιος τοποτηρησία legatis ad comitatum imperialem datur *Carth.* 97: 361, 3; ἐλευθέρη τοπ.: a provinciis ad synodum mittenda *Carth.* 94: 355, 17; ad imperatorem, adversus paganos et haereticos, «ut quidquid utile perviderint, impetrent» *Carth.* 106: 371, 13; «quidquid ecclesiae prodesse intellexerint, agendi et impetrandi liberam legationem decernimus *Carth.* 93: 352, 16.

ΛΕΙΨΑΝΑ, reliquiae: I. martyrum *VII* 7: 261, 7-9-12, deponendae in consecratione ecclesiae: v. consecratio 3.

2. I. idololatriae in simulacris, in locis, lucis vel arboribus *Carth.* 84: 324, 11: v. pagani I.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, λειτουργεῖν: I. «ministrare», ministerio fungii *Ap.* 15: 15, 10; *IV* 10: 78, 3; 13: 80, 11; «officium» *Ap.* 36: 25, 10; s. ministerium *Cyr.* 4: 283, 21; λερατικαλ λ. officia sacerdotalia *Anc.* 1: 57, 5; 2: 57, 12; «ministerii» particeps (pontificalia exercere) *Ant.* 18: 118, 13; «missa», officium liturgicum *Carth.* 6: 220, 10; «ministeria» quae in ecclesia fiunt *Gang.* 6: 91, 15 *lit.*; «officium precum» *Laod.* 18: 137, 16; λ. ἡτοι ἐνέργεια, ministerium seu operatio sacerdotalis *VI* 3: 128, 3; λερα λ. sacrum ministerium *ibid.*: 129, 1; ecclesiasticum mysterium (ministerium), functio liturgica *VIII* 27: 341, 3 et 340, 20.

2. Missam celebrare: «ministrante presbitero» *Gangr.* 4: 91, 5; «ministeria»,

missae martyrum *Gangr.* 20: 97, 17; celebratio missae *Tim.* 28*: 257, 25; θεία λ. *VI* 32: 165, 11; 52: 189, 13; divinus cultus *VI* 70: 208, 5; *VII* 4: 253, 7; *VII* 10: 264, 12; *AB* 12: 469, 6; 470, 4-10; λειτουργός τοῦ θεοῦ *Theoph.* 11: 270, 19: v. minister.

ΑΗΝΟΙ, torcular, occasio ad mores paganos est *VI* 62: 199, 12: v. pagani 2.

LENOCINIUM in ornando capite nexibus capillorum *VI* 96: 233, 11.

LEO I., episc. Roman., concil. convocationem Chalced. haesitans admittit *IV intr.*: 66; eius c. 28 reiecit, morans concilium confirmat *ibid.*: 67; *Pape:* 514: 516; 517: 545; 546; epist. dogmatica *IV* 30: 95, 4; 95, 12; *IV intr.*: 67 n. 15.

— - Λέων, episc. Moctensis - ἀπὸ Μόκτης, legatus provinc. Caesariensis (subscr.) *Carth.* 133: 410, 8.

— alius, legatus provinc. Sitifensis (subscr.) *Carth.* 133: 410, 11; Ὀπτενσιανός (in Lat. «Moctensis» erronee habetur) *Carl. prooem.*: 401, 11.

ΛΕΟΝΤΙΟΣ, strategus, rebellat adversus Justinianum II imper. Roman. *VI intr.*: 99 n. 13.

ΛΕΙΠΟΙ, «lepra criminis bestialitatis infecti», alios contaminaverunt - λεπρωσαντες (videtur de morbo venereo laborantibus agi) *Anc.* 17: 67, 14; in titulo vertitur: in masculos putrefacti, hactenus corrumpuntur *ibid.*: 67, 12.

ΛΗΠΟΙ, nugarum erroris pagani deliramenta sunt: divinatio per ursas, praedictio futuri et praeteriti revelatio *VI* 61: 197, 14.

ΛΗΤΟΙΟΣ, episc. Melitenes in Armenia minore, successit Otreio, destinarius episc. *Nyss. intr.*: 200; filius spiritualis Gregor. *Nyss.* 8: 226, 11; epistolae summa *Nyss. intr.*: 201.

LEVITA, diaconus *Carth.* 3: 217, 1 et 216, 18.

LEX - νόμος: lex orandi, lex credendi *Bas. intr.*: 88; ex legis consequentia, analogia legis: v. ἀκλόουθον; non de omni re lex fertur, sed de quibus necessitas urget *Bas.* 87: 164, 20; 165, 11: v. νόμος.

LIBANIUS, rhetor, magister Amphilo- chii *Amph. intr.*: 232.

LIBELLATICI, lapsi in persecutione, «quibus confessores fidei - ὁμολογηταί veniam concesserunt» *Petr.* 5: 38, 24; 14: 56, 15; «scimus etenim, quod fides fratrum remissionem peccatorum et sanitatem corporis et animae a deo obtinet» (communio meritorum) *Petr.* 11: 50, 16; 51, 6.

LIBELLUS - λιβέλλος, scripta professio fidei catholicae. I. Pro haereticis reconciliandis: v. reconciliatio I per libellum.

2. Pro consecrando episcopo: v. χετρογράφον.

3. Petitio ad imperatorem directa: v. δέησις.

4. L. renuntiationis: v. renuntiatio.

LIBER Pontificalis *VI intr.*: 99 nn. 14-15; *VII intr.*: 242 nn. 5-6; *Pape:* 513 n. 2.

LIBRI profani, i. e. pagani - ἐξωτικά: legi possunt pro qualitate librorum et legentium *Tim.* 29*: 258, 6: v. apocrypha.

LIBERALIS - Λιβεράλιος, episc. *Cypr.* 1: 304, 15.

LIBERIUS, Roman. episc. epistola *Ath. intr.*: 61.

LIBERTAS: v. ἐλευθερία.

LIBERTI: v. manumissio.

LIBERUM arbitrium: v. αὐτεξούσιον.

LYBIAE ac Pentapolis episcopi, sub primato Alexandrino I 6: 28, 16 *Cyr.*

intr.: 275; a temporibus tantum Dioclet. imperat. *Dion. intr.*: 2 n. 14; destinatarii epistolae *Cyr.* 4: 281, 12.

LIS de re, possessa in bona fide *IV* 17: 83, 7: v. ἀμφισβήτησις, possessio tranquilla.

LITTERAE ecclesiasticae - γράμματα.

1. Ante consecrationem ab episcopo subscribenda professio fidei: v. χεῖρ ὀρθροφον.

2. Ab haeretico reconciliando: v. reconciliatio per libellum.

3. Ordinationis actae - χειροτονίας ab ordinatore subscriptae, consulem et diem continentes *Carth.* 89: 333, 14.

4. « Canonicae » - κανονικά (i. e. celebret) ab ordinario itinerantibus clericis dandae *Laod.* 41: 147, 15; ἐπιστολαὶ κανονικαὶ a presbyteris vicorum datae ad solos vicinos episcopos destinandae sunt *Ant.* 8: 110, 9.

5. « Pacificae » - εἰρηνικά ἐκκλησιαστικά ἐπιστόλια pauperibus et indigentibus auxilio post inquisitionem factam ab ordinario dantur (i. e. commendatitiae) *IV* 11: 78, 20; idque etiam a chorepiscopis fit *Ant.* 8: 110, 12; nullus peregrinorum sine illis recipiatur *Ant.* 7: 110, 4.

6. « Commendatitiae » - συστατικά ab omnibus itinerantibus clericis secum ferendae *Ap.* 12: 13, 15; et ab episcopis *Ap.* 33: 23, 8; personis « honoratioribus » tantum conceduntur *IV* 11: 79, 1: v. ὑπέκλησις; ab ordinario clericis dantur *Ap.* 12: 13, 15; *IV* 13: 80, 9: v. παράθεσις 2; ab omnibus clericis secum in itinere ferendae *Ap.* 33: 23, 9: v. itinerantes 1.

7. Dimissorialis - ἀπολυτική, ab ordinario danda, ut clericus in alia dioecesi incardinari possit *VI* 17: 148, 20.

8. « Formata » - ἀπολυτική τετυπωμένη: diem paschae eius anni indicare debet; quae si nondum patet praecedentis

anni *Carth.* 106: 371, 3; sub adstipulatione litterarum suarum *Carth. prooem.*: 211, 23; est commendatio - παράθεσις *Carth.* 23: 239, 2; ab itineranti clerico secum ferenda, terminum itineris indicans *Carth.* 106: 370, 8; a metropolitano ad transmarina pergentibus episcopis datur *Carth.* 23: 238, 17; *prooem.* 287, 1; clericis vero a metropolitano vel a quolibet episcopo *Carth.* 106: 371, 3; imperatoria aula non adeunda, nisi cum formata Romani episcopi *Carth.* 106: 370, 6: v. παράθεσις 2; formati litteris paschae dies nuntiatur provinciis a Carthagine *Carth.* 73: 314, 18; qualiter formata fit cf. *Grumel* 39.

9. « Legationis » testificandae litterae - τῆς τοποτηρησίας, quibus nominatio legatorum confirmatur *Carth. prooem.*: 337, 3-8.

10. Commonitorium et ἐντολικὸν mandata scripta continent: v. singulas voces.

11. « Tractoria » - συνοδική, invitatio ad synodum a primate ad metropolitano missa *Carth. prooem.*: 338, 7.

12. « Jussio » - κέλευσις, litterae a primate ad capita civilis provinciae *Carth.* 92: 343, 5.

LITTERAE imperiales: « Praecepta divina » - θεῖα παραγγέλματα *Carth.* 60: 297, 6. « Sanctiones » - θεσπισματα *Carth.* 93: 349, 6. « Scita » principalia - διατυπώσεις βασιλικαὶ *Carth.* 97: 361, 14. Πραγματικά, in pragmatica forma *IV* 12: 79, 11. Γράμματα βασιλικά, « litterae imperiales » *IV* 12: 79, 19. Petitio ad imperatorem directa: v. δέησις.

LITURGICA: uniformitas in re liturgica, ut omnia in omnibus dioecesibus similiter fiant *I* 20: 41, 13; in Trullanis cc., quibus usus latini et armenii improbantur, manifesta fit *VI intr.*: 100 n. 19: v. Armenia. Varia de liturgica re: v. cantus, imposi-

tio manus, indumenta sacra, lectiones, missa, officia liturgica, orationes, vasa sacra.

ΛΟΓΓΙΝΟΣ, episc. Vasadon, in cuius dioecesi Severus episc. Cyriacum parochum Mindanis contra canones ordinavit *Bas.* 10: 110, 16 *app.*; v. Σευήρος.

ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΣ, eruditissimus (Basilides) *Dion. prooem.*: 4, 15.

ΛΟΓΟΙ, (om. lat.), reditus ecclesiae *Ant.* 25, 126, 2: v. bona 2c.

ΛΟΙΔΟΠΙΑ, « derogatio maledictionis », diffamatio *IV* 26: 90, 2.

ΛΟΥΤΡΟΝ πνευματικόν, lavacrum spiritale *I* 2: 24, 18: v. baptismus r.

LUCENTIUS - Λουκῆσιος, episc. legatus Leonis I. *IV* 29: 93, 17; *IV intr.*: 66 n. 6.

ΛΥΧΝΙΑ, luminare *Ap.* 3: 9, 15.

ΛΥΧΝΙΚΟΝ, lucernarium, pars officii liturgici vesperae, qua lucernae accen-

duntur ad introitum sacerdotum in sacrarium *VI* 90: 226, 15.

ΛΥΧΝΟΙ, lucernae: accendere in templis acatholicis prohibetur *Ap.* 71: 44, 10.

LUCIANUS - Λουκιανός, episc. *Cypr.* 1: 304, 18.

— - Λουκιανός, episc., legatus Mauritaniae Sitifensis *Carth. prooem.*: 337, 5: 338, 3.

ΛΟΥΚΙΟΣ, episc. Hierapolis - Ἱεραπόλεως *CP* 1: 439, 13.

LUCIUS - Λούκιος, episc. *Cypr.* 1: 304, 19.

ΛΥΚΩ, Lyconpolis caput provinciae ecclesiasticae Thebaidis *Theoph. intr.*: 260; *Theoph.* 2: 264, 2.

LUDI VETITI: hippodromii certamina, scenici ludi, ludicra in caena nuptiali *VI* 24: 155, 6: v. spectacula r.

LUDOVICUS II., imperator Occidentis, *VIII intr.*: 290 n. 10.

LUXURIA - ἡδονή, e corporis sensibus in animam facile effunditur *VI* 100: 236, 16 (*tit.*); 236, 19.

M

ΜΑΚΑΡΙΟΣ, Antiochen. episc., monothelita, magister Stephani *VI* 1: 118, 19.

MACARIUS, episc., ab haereticis occisus *Carth. prooem.*: 373, 6.

ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΣ ὑμπετέρα, beatitudo, tit. a Faustino legato Aurelio Carthagin. datus *Carth. prooem.*: 201, 2; μακάριος ὄρονος, « beatissimae sedis episc. (Romanus) » *Carth. prooem.*: 210, 15.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ, episc. CP, haereticus, Spiritum S. creaturam ac servum Dei proclamavit *VI* 1: 113, 20; *Tar.* 1: 318, 20; macedoniani haeretici per libellum reconciliantur *II* 7: 53, 11: v. reconciliatio 1 « macedoniani » pro ἡμαρτιῶν scribit *Dion. exig.* *II* 1: 46, 3.

— , episc. in provinc. Iconiensi (?) *Bas. prooem.*: 141, 28.

- MAKPINA, avia Basil. Caesariensis, discipula Greg. Neocaes. *Bas. intr.*: 85.
- MAGICAE artes: v. pagani 3-4; idola magica - εἰδωλα μαγικά *Bas. 87*: 155, 3; εἰδωλεῖα, idolorum templa *ibid. app.*; μάγοι *Laod. 36*: 145, 14.
- MAHALLE, civitas in Delta Nili, patria Cyr. Alexandrini *Cyr. intr.*: 274.
- MAIESTATIS actio: qui regi insultaverit aut regio magistratui deponatur vel excommunicetur *Ap. 34*: 50, 15.
- MAIOR DOMUS, officium laicum: v. μεῖζοτέρων.
- MALUM: v. actus 2.
- MANCIPATIO, per m. exire a potestate - διὰ ἐμγαπιατικῶς ἀπέβαιναι *Carth. 35*: 256, 7.
- MANDATA verbo - διὰ λόγου ἐντέλλεται *Carth. 52*: 271, 17; mandati tenorem - ἐπιτολικῶς δὴναμν *Carth. 85*: 325, 17; v. ἐντολικόν; iniuncta nobis sunt aliqua per scripturam, aliqua etiam in mandatis - ἐγγράφως, ἀγράφως *Carth. proem.*: 200, 2; v. κομμονιτικόν.
- MANICHAEI haeretici velut pagani reconciliandi *VI 95*: 232, 11; v. reconciliatio 2; adversus eos Justin. Cod. I v 4 *Carth. 93*: 351, 3; manichaeismum amplectens *Nyss. 2*: 209, 26.
- MANTEIS, vates: v. pagani 5.
- MANUMISSIO - ἐλευθερία sicut in Italia, sic etiam in Africanis ecclesiis faciendi *Carth. 64*: 301, 4; 82: 322, 15; coram tribus testibus fiat *VI 85*: 221, 15; soli manumissi et dimissi a domo domini clerici esse possunt *Ap. 82*: 50, 2; liberti - ἀπελευθεροῦν adversus proprios dominos accusare nequeunt *Carth. 129*: 403, 10.
- MANUS saecularis: v. brachium saeculare.

- MAPPALITANA parochia in dioecesi Epigonii *Carth. 54*: 278, 8.
- MARCELLIANI haeretici *II 1*: 46, 5; v. reconciliatio 1 (per libellum).
- ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ, episc. Ancyrensis *Anc. intr.*: 54 n. 1.
- MARCELLUS - Μάρκελλος, subdiac. Carthaginens., CP missus, exemplar canonum Nicaenorum et epistolam Attici inde Carthaginem tulit, dein Romam cum Innocentio presbytero mittitur *Carth. Apiar.*: 422, 14 (*tit.*); 424, 19; 425, 13.
- MARCIANUS, imperator Roman., consul *IV lemma*: 69, 5; auctor *IV concilii VI 1*: 115, 10; istius confirmationem tandem a Leone I obtinuit *IV intr.*: 67.
- ΜΑΡΚΙΩΝ, deum malorum creatorem esse asseruit *Bas. 47*: 138, 11; marcianitae haeretici rebaptizandi velut pagani *VI 95*: 232, 12; v. reconciliatio 2.
- MARCUS - Μάρκος, episc. *Cypr. 1*: 304, 21.
- MAREOTIS, nomus Aegypti prope Alexandriam situs *Dion. intr.*: 1.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ, particula sacra eucharistiae *Bas. 93**: 190, 11.
- MARIANUS - Μαυριανός, episc. Uziparenensis - Οὐζιπαρενσιώτης, legatus provinc. Proconsularis *Carth. proem.*: 400, 14.
- MARINUS - Μαρῖνος, episc., subscribit epist. ad Bonifatium I Romanum episc. *Carth. Apiar.*: 422, 5.
- , episc., legatus Hadriani II Romani episc. *VIII intr.*: 289.
- MARITUS - ἀνήρ: si cum soluta peccat, fornicator est, non adulter *Bas. 21*: 123, 10; fornicator non excluditur a cohabitatione cum uxore *ibid.*: 123, 22; uxorem derelinquens, si aliam uxorem

- ducit in adulterium incidit *Bas. 9*: 109, 19; *Ap. 48*: 32, 4; ab uxore praeter rationem sufficientem derelictus, ad communionem admittitur *Bas. 35*: 132, 15; *VI 86*: 223, 5; in hoc casu, novum matrimonium, probabiliter sine culpa, contrahere potest *Bas. 9*: 108, 25; 109, 15; dimissae ab alio nubere prohibetur *Ap. 48*: 32, 5.
- Nec dimissus, neque dimissa alteri coniungantur; sic maneant aut reconcilientur *Carth. 102*: 367, 19; v. uxor.
- MARRUCIUS - Μαρούκιος, episc. *Cypr. 1*: 304, 17.
- MARTINUS I - Μαρτῖνος, episc. Rom., pietatis athleta, synodice haereticos pepulit *VIII 6*: 306, 5; Sophronius episc. Hierosolymitanus Stephanum episc. Dorensem ad eum mittit, ut de recta fide adversus haeresim provideat *Pape*: 522.
- , episc. subscribit epist. ad Caelestinum I episc. Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 9.
- MARTII mensis primo die festum veris novi *VI 62*: 198, 12; v. pagani 2.
- ΜΑΡΤΥΡΙΟΣ, Antiochen. episc., destinarius epist. Gennadii de reconciliatione haeticorum (*II 7*: 53, 7) *Genn. intr.*: 291; *II intr.*: 44 n. 22.
- ΜΑΡΤΥΣ, martyr: 1. Tormenta describuntur *Petr. 11*: 49, 22; 50, 1; 14: 56, 1; clericis se martyrio offerre non licet *Petr. 10*: 47, 8; v. fuga; martyrum et confessorum progenies digne parentibus conversent *Bas. 95**: 195, 26; v. lapsi, persecutiones.
2. Martyrum natalitia - γενέσια celebrantur *Carth. 60*: 297, 14; γενέθλιον *Laod. 51*: 151, 4; v. quadragesima; die anniversario mortis *Carth. 46*: 263, 3; in coemiteriis - κοιμητήρια sive μαρτύρια *Laod. 9*: 134, 9; ubi reliquiae martyrum habentur *Carth. 83*, 323, 17; v. λε(ψ)ανα 1; «ad martyrum confessiones» fiunt mis-

- sae et officia et memoriae eorum *Laod. 51*: 151, 4; *Gangr. 20*: 97, 14; ad martyrum haeticorum intercessionem non recurratur *Laod. 34*: 144, 11. Gesta martyrum in scriptis aut etiam memoria non scripta tradita sunt *Bas. 95**: 194, 11; acta martyrum diebus anniversariis eorum leguntur *Carth. 46*: 263, 3; v. apocrypha; «basilicae martyrum - μαρτύρια addictos clericos habent *IV 8*: 76, 1; titulus ordinationis pro clerico sunt *IV 6*: 74, 19; 10: 78, 7.
3. Testis in iudiciis: v. testis.
- ΜΑΡΤΥΡΟΛΟΓΙΑ, martyrum acta *VI 63*: 200, 8; v. apocrypha.
- MATERNUS, episc., legatus synodi ad Hipp.-Diaretorum *Carth. 78*: 319, 3.
- ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ, astronomi (cf. Rh III 206: mathematica prohibetur) dist. ab ἀστρολόγοι *Laod. 36*: 145, 14.
- ΜΑΤΡΙΚΙΟΝ, matricula *Carth. 86*: 331, 18; v. archivus; «matrices cathedrae» i.e. civitas ipsa episcopalis - ματρικίος ἦγον καθέδρας *Carth. 123*: 394, 17; v. μάτρικς.
- MATRIMONIUM - γάμος. 1. Legitimum - νόμιμος *Gangr. 1*: 89, 17 (*tit.*); sec. legem ecclesiae - νόμιμ *Bas. 87*: 168, 21; *Theoph. 13*: 270, 8; liberum - πεπαρησιασμένος *Bas. 40*: 134, 14; non occultum - λαθρογάμια *Laod. 1*: 130, 15; contractus matrimonialis - συνοικτίσιον γαμικόν *VI 53*: 190, 5-11; societas nuptialis - κοινωνία γάμου *VI 98*: 235, 20; m. contrahere - γάμω προσομείν *IV 16*: 82, 10; se in m. dare - ἐπιδοῦναι *IV 15*: 82, 1; v. contractus.
2. Finis est procreatio *Ath. intr.*: 60 n. 8-9; insuper, auxilium mutuum - βοηθός *Nyss. 4*: 212, 17; status inferior virginitati est *Ath. 1*: 69, 3. Usum m. abominari nefas *Gangr. 1*: 89, 17; cum pudicitia utendum *Gangr. 1*: 98, 17; non abominandum, nec abstinentum ab usu sub obtentu asce-

sis *Ap.* 51: 35, 12. Nuptialium festorum excessus vitandi *Laod.* 53: 151, 16; ad iocum comparatis ludicris clerici ne assistant *Laod.* 54: 152, 4. *VI* 24: 155, 9. Celebratio m. fit in missa *Tim.* 11: 245, 6; in quadragesima nuptiae prohibentur *Laod.* 52: *Laod.* 52: 151, 12. De continentia in coniugio: v. *continentia* 3.

3. Clerici ante admissionem examinandi an, cui et quando nupserint *Cyr.* 4: 283, 9; neo-nupti ne statim presbyteri ordinentur *ibid.*: 282, 8; digami (v. infra 9) ad clerum non admittendi *Bas.* 12: 113, 1; *Ap.* 17: 16, 4; *VI* 3: 129, 14; item, qui concupinam habuerit *ibid.*; item, qui viduam, a marito dimissam, meretricem, scenicam, vel servam acceperit *Ap.* 18: 16, 12; *VI* 3: 129, 20; item, qui matrimonium prohibitum (ut in sequenti) contraxerit.

4. Prohibitum est et ipso facto irritum matrimonium propter propinquitatem - ἀπειρημένη συγγένεια *Bas.* 68: 149, 3; 87: 167, 10; 168, 8; 169, 8. duorum fratrum cum duabus sororibus *Ap.* 19: 17, 3; *Bas.* 23: 125, 6; *VI* 54: 192, 3; cum glorie aut leviro *Bas.* 87: 160, 14; cum glorie *Bas.* 87: 162, 7; 166, 28; *Tim.* 11: 247, 3; cum leviro *Anc.* 2: 76, 4; *Bas.* 23: 125, 16; cum filia fratris vel sororis - θεωράματα *Tim.* 11: 247, 2; *Ap.* 19: 17, 3; *Theoph.* 5: 266, 23; cum consobrina *VI* 54: 191, 18; patris et filii cum matre et filia *ibid.*: 191, 20; patris et filii cum duabus sororibus *ibid.*: 192, 1; duorum fratrum cum matre et filia *ibid.*: 192, 3; patrini cum viduata matre infantis *VI* 53: 190, 5. Tale matrimonium prohibitum - ἀπὸ γορευμένων, illegitimum - θεοσμον est *VI* 54: 191, 2; 191, 14; 72: 209, 17; scelus - ἔργος *Bas.* 87: 169, 8; confusionem nominum affert *ibid.*: 168, 8. Solvendum est *VI* 54: 192, 5; separatio e toro tantum, maxima cautela adhibita, conceditur *Theoph.* 13: 272, 14.

Clericis tali matrimonio assistere non licet *Tim.* 11: 247, 10.

5. Mixta matrimonia: - ἐπιγαμία cum haereticis prohibetur *Laod.* 31: 143, 12; matrimonium est irritum *VI* 72: 209, 11. Prolem matrimonio haereticis dare prohibetur *Laod.* 31: 143, 13; speciatim prolem clericorum *Laod.* 10: 134, 19; *Carth.* 21: 237, 14; *IV* 14: 80, 18. Proles ex matrimonio in haeresi contracto iam suscepta catholice baptizanda; si iam baptizata, ad communionem catholicam adducenda *IV* 14: 81, 2.

6. Cum paganis et Iudaeis m. prohibetur *IV* 14: 81, 9; *Carth.* 21: 237, 14; in infidelitate contractum conversione unius partis non solvitur, ex privilegio Paulino *VI* 72: 210, 6.

7. Sub alterius potestate, patris vel domini, viventium m. fornicatio est *Bas.* 42: 135, 8; serva, consentiente domino legitime nubit *Bas.* 40: 134, 14; item, puella de consensu parentum *Bas.* 38: 133, 20; secus fornicatio habetur, non matrimonium, et unio solvenda est; si tamen deterius quid resultaverit, coniungantur *Bas.* 26: 127, 3; mulier nupta viro iam nupto, ignorans quod nuptus esset, a novo matrimonio non prohibetur *Bas.* 46: 137, 4. Mulieris prius in haeresi voto virginittatis adstrictae m. validum est *Bas.* 20: 122, 11. Monachorum et monialium matrimonia nulla sunt: v. *monachus* 3, *raptus*.

8. Solutio matrimonii: solvendum est propter adulterium uxoris, non autem mariti *Neoc.* 8: 79, 1; *Bas.* 9: 108, 5; derelictus ab uxore: v. *maritus*; derelicta a viro: v. *uxor*. Matrimonium novum ab uxore militis ignorante quod in captivitate viveret, contractum, stat, excepto si rediens maritus eam denuo recipere velit *VI* 93: 229, 9. Solutio ex communi consensu - κοινή συμφωνία ambarum par-

tum fit in electione mariti ad episcopatum *VI* 48: 186, 12. In amentiam illapsa uxore, dubium est an m. solvatur *Tim.* 15: 248, 9. Separatio a toro tantum: pro matrimonio illegitimo *Theoph.* 13: 272, 14; pro clericis: v. *continentia* 2-3.

9. Digamia - διγαμία, i.e. secundae nuptiae vidui aut viduae, non prohibetur *I* 8: 30, 13; *Bas.* 24: 126, 7; 41: 134, 21; libere ac legitime contrahant, non occulte *Laod.* 1: 130, 13; paenitentia digamiae manet eos *Anc.* 19: 70, 6; *Neoc.* 7: 78, 10; brevis temporis *Laod.* 1: 130, 16; unius anni in Caesarea, alibi duo annorum *Bas.* 4: 113, 22; cenae nuptiali digami presbyter non assistat *Neoc.* 7: 78, 9; viduae post sexagesimum annum nuptiae impuritas sunt ac solvendae *Bas.* 24: 126, 10.

10. Solutio matrimonii secundae nuptiae permittuntur viro ab uxore praeter rationem derelicto *Bas.* 9: 109, 15; prohibentur viro, si uxorem ipse dereliquit *Ap.* 48: 32, 4; *Bas.* 9: 109, 19; uxori derelinquenti prohibentur, 15; sed etiam derelictae *Bas.* 48: 138, 24; *Ap.* 48: 32, 5; dimissam nubere impedimentum est admissioni ad clerum *Ap.* 18: 16, 12; Carthagine dimissus et dimissa nequeunt se alteri coniungere: sic maneant aut sibi reconcilientur *Carth.* 102: 367, 19.

11. Ex peregrinatione non redeuntis uxori denuo nubere prohibitum *Bas.* 31: 131, 4; *VI* 93: 228, 9; item militis non redeuntis *Bas.* 36: 133, 3; *VI* 93: 228, 12; huic tamen ultimae peccatum veniam habet quod maior sit mortis suspicio *ibid.*; si miles redierit potest, si velit, uxorem iterum recipere, secus novum matrimonium stat *VI* 93: 229, 7.

12. Nuptiae multoties contractae: - τρήγαμοι ac πολύγαμοι non matrimonium, sed mitigata fornicatio appella-

tae sunt *Bas.* 4: 102, 1; plus quam fornicatio sunt *Bas.* 80: 154, 10; tempus praefinitum paenitentiae agant *Neoc.* 3: 76, 14; paenitentia pro trigamia quinque annorum, ex analogia ad digamiam *Bas.* 4: 102, 10; pro polygamia septem annorum *Bas.* 80: 154, 10.

MATRIX - μήτριξ, metatoriae tabulae locorum cum possessionibus ad dioecesium pertinentium *Carth.* 119: 380, 1; codex in archivo depositus, in quo inscribuntur bona tituli episcopalis *Carth.* 33: 248, 19.

MAURENTIUS - Μαυρέντιος, episc. Thurbursicensis e provinc. Numidia, *Carth.* 100: 366, 11; accusatur a senioribus Novae Germaniae apud metropolitanum suum Xantippum, qui schedam per legatum ad synodum misit *Carth.* 100: 364, 14; seniores non apparuerunt *ibid.*: 365, 1; iudices arbitros petit Maurentius a synodo et obtinet *ibid.*: 366, 14.

MAURITANIA, in finibus Africae sita, barbarico vicina *Carth.* 52: 272, 5-8; Mauri - Μαῦροι eius incolae *Carth.* 72: 314, 12; 97: 361, 19; duas provincias amplectitur:

1. Caesariensis - Μαυριτανία ἢ Καισαρειανή *Carth. prooem.*: 198, 5; legati eius morantur, quia tardius synodica ad eos pervenit *Carth. prooem.*: 337, 22; 338, 5; Mauri caesarienses - Μαυριτανὸν Καισαρειανὸν *Carth.* 97: 361 11; Ninellus, Laurentius, Numerianus eius legati *Carth. prooem.* 401, 14; (*subscr.*) 409, 20.

2. Sitifensis - Μ. Σιτιφένσης *Carth. prooem.*: 198, 6 *app.*; eius legatus Novatus - Νωβάτος *ibid.*: 207, 3; in provinciam erigitur, petitione ad primum Numidia facta et ab omnibus metropolitanis Africae propter locorum longinquitatem concessa *Carth.* 17: 231, 11; eius legati de dilatione synodi protestantur *Carth. prooem.*: 252, 18; legati: Honoratus et Urbanus *Carth.*

- 47: 264, 1; metropolitanus Nicetius - Νικήσιος *Carth. prooem.*: 328, 6; legati: Lucianus et Silvanus - Σιλβανός *Carth. prooem.*: 337, 6; 338, 1; delegati ad synodum perficiendam: Severianus, Asiaticus et Donatus *Carth. 127*: 399, 1; legati: Novatus et Leo *Carth. prooem. 401, 11*; (*subscr.*) 409, 18 (*lege* Στυφένου ἐπαρχίας); 410, 8.
- MAXIMIANISTAE, schismatici a donatistis separati *Carth. 69*: 311, 2; basilicas catholicorum invaserunt *Carth. 67*: 307, 10.
- MAEIMANOS (deest in Lat.), episc. *Cypr. 1*: 305, 2.
- (deest in Lat.), legatus provinc. Byzacena (subscr.) *Carth. 133*: 409, 11; M. ἐκ τοῦ αὐτοῦ, eiusdem provinciae (Byzacena), deest in Lat. *Carth. prooem.*: 401, 7.
- Aquensis - Ἀκουήσιος episc. (*subscr.*) *Carth. 133*: 409, 5; Ἀκουεγεωσιώσιος legatus provinc. Byzacena *Carth. prooem.*: 401, 6.
- Bagaiensis - Βαγαϊένσιος episc. *Carth. 88*: 333, 3.
- MAXIMUS - Μαξιμίμος, episc. *Cypr. 1*: 305, 1.
- MAEIMOS, laicus, illegitimo matrimonio implicatus, in dioecesi Agathonis *Theoph. 13*: 272, 9.
- , Antiochenus diac., destinatarius epistolae *Cyr. 6*: 284, 13; *Cyr. intr.*: 275.
- Confessor, de Honorio I Romano episc. *Pape*: 523.
- Cynicus, episc. CP, depositus *II 4*: 48, 7; *II intr.*: 42.
- Hierosolymitanus episc., ab Antioch. synodo-341 absens, affuit Tyrensi *Ant. intr.*: 100 n. 5.
- MAXIMUS Treviritanus episc. *Sard. intr.*: 157.
- MEDICUS: corporalis medicinae finis

- sanatio infirmantis est, sic, et in morbis spiritualibus *Nyss. 1*: 205, 1; v. θεραπεΐα; medicinalis in spiritu scientia *VI 102*: 204, 4. Iudaeos m. in morbis consulere non licet *VI 11*: 138, 2.
- ΜΕΓΑΛΗ σύνοδος se nominat Nicaen. concil. *I 8*: 30, 7; ἀγία καὶ μ. *I 15*: 36, 18; *17*: 38, 12; *18*: 39, 5; v. οἰκουμένη ἰ. M. Ἐκκλησία, ecclesia CP *VIII 13*: 315, 1 sqq.
- ΜΕΓΑΛΥΝΕΣΘΑΙ, «magnificam esse», de CP sede: iurisdictionem maiorem obtinere, ad exemplum Romanae ecclesiae *IV 28*: 92, 3 sqq.
- ΜΕΓΙΣΤΟΙ - «maximi», appellatio data a Phrygis haereticis suis clericis *Laod. 8*: 133, 22.
- ΜΕΙΖΟΤΕΡΟΝ τὴν φρονίδα ἔχων, maior domus *VII 10*: 265, 6; v. saecularia ἰ.
- MEL et lac ne offeratur super altare s. sacrificii *Ap. 3*: 9, 8.
- ΜΕΛΑΤΙΟΣ, Antiochen. episc. *II intr.*: 42; elogium funebre a Nysseno *Nyss. intr.*: 200.
- MELITIUS, Lyconpolis episc. (non Meletius), schisma fecit *Petr. intr.*: 31; melitiani *Ath. intr.*: 59.
- MEMPHIS, patria Theophili *Theoph. intr.*: 259.
- MEMYIN ἐπάγειν, querelam intendere *II 6*: 50, 3; v. actio.
- MHNAS, episc., destinatarius epist. *Theoph. 14*: 273, 4; *intr.*: 261.
- MENSA - τράπεζα: v. altare.
- MENSTRUANS, in mensili fluxu sanguinis mulier: catechumena ne baptizetur *Tim. 6*: 244, 4; ad communionem non accedat *Dion. 2*: 12, 10; *Tim. 7*: 244, 11; immo, nec domum dei eam ingredi decet *Dion. 2*: 12, 5.
- MERETRIX - ἑταίρα *Ap. 18*: 16, 12:

- v. infames; meretricium - πόρναις ἐπιουάγειν prohibetur *VI 86*: 222, 7.
- ΜΕΣΗ, «media septimana» *Laod. 45*: 149, 2 tit.; post duas hebdomadas quadragesimae *ibid.* 149, 5.
- ΜΕΣΙΤΗΣ, «intercessor», administrator sedis vacantis *Carth. 74*: 315, 13; v. intercessor.
- MESOPOTAMIA, provincia *Ant. syn.*: 102, 12.
- MESSALIANI, haeretici *Amph. intr.*: 232.
- METAXEIPISIS, ἐκ μ. «per ad inventionem aliquam» *I 17*: 38, 14; de usura percepta pro usu rei agitur cf. *Zon. in Rh. II 151*.
- ΜΕΤΑΑΗΨΙΣ, «communio» sancta sumenda ab omni fideli missae assistenti *Ap. 9*: 12, 15; «perceptio s. eucharistiae», dist. a communicare - κοινωνεῖν ultimae orationi cum populo *Ant. 2*: 105, 21.
- ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΣΘΑΙ, se paenitere cul-pae suae *I 11*: 33, 6; *IV 7*: 75, 13.
- METANOIA ἰ. Paenitentia cordis *I 12*: 34, 6; v. dispositiones.
2. Paenitentiae publicae classis, ὅ ἐν μετανοίᾳ: v. ὑπόπτωσις, paenitentia publica ἰ.
- ΜΕΘΗ: v. ebrietas.
- ΜΕΘΟΔΙΟΣ, CP episc., clerici ab eo consecrati Photii sectatores *VIII 25*: 337, 27.
- METOXOS, particeps regni Christi per chrisma *Laod. 48*: 150, 5; v. chrisma.
- ΜΕΤΟΥΣΙΑ τοῦ ἀγαθοῦ, participatio s. eucharistiae *Nyss. 4*: 216, 18; *5*: 219, 1; 220, 7; v. communio ἰ.
- METROPOLIS: mater in fide dioeceseon - πόλεις suffraganeorum *Pape*: 536-537; auctoritas eius, non quia ab apo-

- stolis fundata, sed saepissime, quia caput provinciae civilis est vel fuit *Pape*: 536; eius iura a cc. 4, 5, 6, 7 Nicaeno confirmata, c. 9 Antioch., et c. 12 Chalco. renovantur *Pape*: 537; 542; civitatibus novis in caput provinciae erectis honores, non iura m. conceduntur *Pape* 537; soli metropolitani ad Ephes. 431, Ephes. 449, Chalc. 451 convocati *Pape* 537; metropolitanorum auctoritas V. saeculo *Pape* 501.
- METROPOLITANUS episcopus: v. supra metropolis ἰ. Μητροπολίτης ἐπίσκοπος *I 4*: 26, 18; exarchus provinciae *Sard. 6*: 166, 2-17 (deest *Lat.*): v. exarchus; primus et caput nationis - ἔθνος *Ap. 34*: 24, 6; amplissima sedes - μεγίστη καθέδρα *Carth. 92*: 342, 22; «primates» provinciarum - πρωτεύοντες *Carth. 17*: 231, 12-14-16; *73*: 315, 5; qui primas sedes provinciarum habent - πρώτας καθέδρας *Carth. prooem.*: 197, 14; *10*: 224, 1; *Carth. 18*: 233, 13; *13*: 226, 15; non appelletur princeps sacerdotum - ἑταρχος τῶν ἱερέων, aut summus sacerdos - ἑταρχος ἱερέων *Carth. 39*: 258, 19; maioris civitatis episcopus - μετρίων πόλις *Sard. 9*: 171, 11.
- Usurpatur pro episcopo distinguendo a chorepiscopo - ὅ ἐν τῇ μητροπόλει *Laod. 57*: 153, 10. M. honoris causa, honores, non iura obtinet *IV 12*: 79, 19; *VI 38*: 172, 5; ita Aeliae episcopus *I 7*: 29, 16.
2. Electio fit sec. consuetam formam - κατ' ἔθος ψηφισμάτων, *IV 28*: 93, 1; v. episcopus 3a; ordinatio Ephesini, Caesariensis et Heracleensis in Ponto reservatur CP primati *IV 28*: 92, 5; institutio - κατέστασις metropolitani in provincia, in qua unus episcopus remanet, praesentibus episcopis vicinae provinciae fiat *Sard. 6*: 167, 2 (deest *Lat.*); confirmatur electio metropolitani a primate suo sive consecratione ab eo, sive datione pallii *VIII 17*: 323, 7. Ne se a primate suo

quis separet antequam de isto sententia synodice feratur *AB* 15: 473, 16; *VIII* 10: 311, 7; in s. missa eum commemoret *AB* 15: 474, 5; ab eo ad synodum primatiale convocatus obtemperet *VIII* 17: 326, 5; primas metropolitani poenas canonicas imponere potest *VIII* 19: 328, 10; 329, 3.

3. Jura a) praeeminentia - *ἐξίωμα* salva manet, etsi honores - *τιμή* sedi suffraganeae tribuantur *I* 7: 29, 19; *II* 3: 48, 1; *Pape*: 542; iura - *δικαία* reservanda, si provincia dividatur *IV* 12: 79, 9; attamen, iura Cyzicensis transferuntur *VI* 39: 174, 5-12; v. metropolis;

b) Provinciae totius curam gerit *Ant.* 9: 110, 18; *IV* 25: 88, 16; suffraganei nihil praeter respicientia ad ipsorum dioecesim sine eo agant *Ant.* 9: 111, 7; *Ap.* 34: 24, 7; *IV* 30: 95, 13; honore praecellit *Ant.* 9: 111, 5; concordia suffraganeorum cum m. glorificat P. F. et Sp. s. *Ap.* 34: 24, 13; idemque m. nihil de tota provincia decernat sine suffraganeorum consilio *Ant.* 9: 111, 22; *Ap.* 34: 24, 7-11; m. suffraganeos visitet *VIII* 19: 328, 12.

c) Synodum provincialem bis in anno convocet, eiusque locum indicet *IV* 19: 84, 22; praesentia m. synodum perfectam - *τελεία* reddit *Ant.* 16: 117, 10; v. synodus provincialis r.

d) Electionem suffraganei sui confirmat *I* 4: 26, 16; creatio episcopi praeter consilium eius nulla est *I* 6: 29, 5; electio episcopi in synodo ne fiat absente metropolitano *Ant.* 19: 119, 4; aut sine praecepto eius *Carth.* 13: 227, 2; curet ut electio ad suffraganeam sedem intra tres menses fiat *IV* 25: 88, 16.

e) De adeundo imperatore iudicat et litteras commendatitias episcopis et clericis dat *Ant.* 11: 113, 4; formatam ad transmarina navigantibus

episcopis dat *Carth. prooem.*: 287, 1; v. imperator 3-4, litterae 8.

f) Iudex suffraganeorum: curat de applicatione canonum *III* 1: 57, 15; de simonia *Genn.* 1: 292, 5; 298, 21; m. ad concilia convocatur *Pape*: 537; accusationem adversus episcopum recipit *Carth.* 19: 234, 5; et sententiam fert *AB* 13: 471, 22; v. iudex 3; appellationem de sententia episcopi recipit: v. appellatio 3-4-5-oeconomum in dioecesi suffraganei instituit, si iste hoc neglexerit *VIII* 11 266, 8.

4. Ne sine necessitate longo tempore in dioecesi suffraganei sub obtentu visitationis moretur *VIII* 19: 328, 15; res defuncti suffraganei ne sibi arroget, sed clero deficiente, ipse custodiat successoribus tradenda *VI* 35: 169, 5; ne quid exigit rerum, quae suffraganeus ad synodum veniens secum fert *VII* 6: 259, 19; ne in suffraganeorum dioecesibus commorans redditus ecclesiae eorum consumat *VIII* 19: 328, 15; alienos suffraganeos ne iudicet *VIII* 26: 339, 22; ministeria sacra in sua dioecesi per se, non per suffraganeos adimpleat *VIII* 24: 336, 7; 337, 5; primatiae r.

METUS humanus - *φόβος ἀνθρώπινος* *Ap.* 62: 40, 7; culpam minuit: v. peccata, lapsi 7.

ΜΙΑΙΦΟΝΟΣ, sacrilegus homicida (Hercules) *Petr.* 13: 54, 13.

ΜΙΑΡΟΦΑΓΕΙΝ, impura comedere *Greg.* 1: 19, 16.

MICHAEL III, imperator Romanus, adversatur Ignatio CP, a Nicolao I Romano episc. synodum convocandam petit *AB intr.*: 445 n. 4.

ΜΙΚΡΟΥΥΧΙΑ, pusillanimitas *I* 5: 27, 12; «dissensio» *ibid.*: 28, 7 cf. *app.*

MILEVITANA synodus *Carth. intr.*: 195; in secretario ecclesiae habita *Carth. prooem.*: 326, 8.

MILITES: tumultus tironum *Carth. prooem.*: 338, 21; v. *τιρώνων* τόν; inter barbaros annumerati - *ἐγκαταλεχθέντες* *Greg.* 7: 27, 9; «militiam parere» - *ἀναστρατεύεσθαι*, depositis antea militiae cingulis - *τὰς ζώνας ἀποθέμενοι* *I* 12: 34, 1; 33, 17; v. saecularia; 2; conscriptio militaris pro omnibus laicis *Bas.* 89: 174, 12; de caedibus in bello: v. bellum, στρατεία, privilegia 4.

MIMOS: v. histrio.

ΜΙΝΔΑΝΑ, localitas *Bas.* 10: 111, 10; v. *Σευήρος*.

MINISTER - *λειτουργός* dei, clericus *Theoph.* 11: 270, 19; ministerio fungit: v. *λειτουργεῖν*

MINISTERIUM sacerdotale - *διακονία* caeleste et angelicum est *Bas.* 93*: 187, 12; - *ὀρηρεσία* *Neoc.* 8: 78, 18; 79, 4; *Bas.* 12: 113, 4; «obsequia», ministeria *Sard.* 14: 181, 11; v. *ὀπουργία*; exercere ministerium - *ἐνεργεῖν* *IV* 6: 75, 4; «ministeria sacra», i. e. eucharistia: v. *μυστήριον* 2-3.

MINORENNIS: v. aetas rationis, *ὀπεξοούσιος*, tutela.

MISERICORDIAE opera despiciunt eustathiani *Gangr.* 11: 93, 16; v. pauperes.

MISSA, r. v. *ἀναφορά*, *εὐχή*, *ἀγία*, *ἀγιάσματα*, *λειτουργία*, *μυστήρια*, *ὄλοκάρπωσις*, *προσευχή*, *προσφορά*, *σύναξις*, *θυσία*, sacrificium; de sacrificio missae ubique terrarum oblato *VI alloc.*: 102, 20.

2. Ordo missae *Laod.* 19: 138, 5; offeratur tantum panis et vinum aqua mixtum *Carth.* 37: 257, 5; v. *hydroparastatae*; aqua vino miscenda *VI* 32: 162, 15; v. Armenii; praesul celebrantis commemoretur in diptycis: v. commemoratio r; a solis ieiuniis offeratur *Carth.* 41: 259,

14: 47: 264, 18; v. ieiunium 4; dispositiones cordis in celebranda missa *Bas.* 93*: 187, 16; canonibus se conformandum *Bas.* 93*: 188, 17. M. praesantificatorum: v. προηγιασμένα.

3. A solo sacerdotio praedito celebratur: v. presbyter, *ἐρεός*; presbyter ab ordinario suo approbatus ad celebrationem esse debet *Gangr.* 6: 92, 1; itinerans autem eius commendatitiis litteris indiget *IV* 13: 80, 9; v. litterae 6. Ab haereticis missa oblata nulla est *Ap.* 46: 31, 6 (*om. Lat.*): v. haeretici 4, communicatio 3.

4. In solis catholicis ecclesiis, non in haereticis, celebranda *Cyr.* 8*: 288, 15; in oratoriis privatis licet de consensu ordinari *VI* 31: 162, 5; v. oratoria.

5. Sabbatis et dominicis celebratur etiam quadragesimae tempore *Laod.* 49: 150, 10; 51: 151, 4; *Tim.* 3: 242, 4; 13: 249, 2; caeteris diebus hebdomadae prohibetur in quadragesima *Laod.* 49: 150, 10; extra quadrag. *VI* 52: 189, 12; v. communio 7.

6. Assistentia: laicus in civitate degens, ne per tres dominicas, id est per tres septimanas - *τρεις κυριακάς ἐν τρισὶν ἑβδομαῖσι* missam omittat *Sard.* 11: 176, 8; *VI* 80: 217, 4; usque ad ultimam orationem, communionem facta, assistere debet *Ant.* 2: 105, 16; *Ap.* 9: 12, 15; etiam post meridiem pro defuncto offerri potest, si celebrans ieiunus sit *Carth.* 41: 260, 1.

7. Pro defunctis celebratur *Carth.* 41: 260, 1; corpore praesente *Tim.* 14: 250, 2; dummodo suicida non sit *ibid.*; itemque in matrimonio *Tim.* 11: 247, 6.

MISSIONES inter barbaros sec. consuetudinem patrum reguntur *II* 2: 47, 15; v. barbari.

ΜΙΣΘΕΙΑ, localitas *Bas.* 10: 110, 21: v. *Σευήροϋ*.

ΜΙΣΘΩΤΑΙ, conductores possessionum *IV* 3: 71, 9-18: v. *saecularia I*.

MIXONIUS *Carth.* 94: 355, 19; Mizonius - *Μαζώνιος*, metropolitanus Byzaceniae provinciae *Carth. prooem.*: 253, 10; senes, epistolam mittit ad episc. Africanos *ibid.*: 253, 23; manu senis Mizonii *ibid.*: 255, 3.

MNEIA, commemoratio martyrum in missa *Laod.* 51: 151, 6.

MNHMAI, «memoria» martyrum celebrata ad eorum confessiones *Gangr.* 20: 97, 17; *μνήμη ἁγίου*, festum sancti *Bas.* 94: 192, 6.

MODIANUS - *Μολιανός*, episc. *Cypr.* 1: 305, 3.

MONACHUS, 1. Ἀσκητῶν τάγμα. «numerus continentium et monachorum» *Laod.* 24: 140, 16: v. ἀσκηταί; *παρνεύοντες*, virginitatem custodientes *Gangr.* 9: 93, 4; ἀποταξάμενοι, vocati per gratiam *I* 12: 33, 13-15; ἔγκρατεύμενοι, «continentes» *Carth.* 38: 258, 4; *μονάζοντες*, «monachi» *IV* 8: 76, 11; *Bas.* 60: 146, 21; *μοναχός* *VI* 42: 180, 12.

2. Habitus exterior: v. tonsura, σχῆμα 2; vestimentum nigri coloris induunt *VI* 45: 183, 5; - *μελανειμωνῶντες* *VI* 42: 180, 6.

3. Vitanda: Virginitatis votum transgrediens, monachus aut monialis, adulter fit *Bas.* 60: 146, 16: v. sacrilegium 3; attamen variatur: monialis matrimonium fornicatio est *Bas.* 6: 103, 4; patres nostri virgines post professam virginitatem votum transgressas, ut digamos punierunt *Bas.* 18: 118, 19; *Anc.* 19: 70, 4; non fornicatrix, sed adultera est *ibid.*: 120, 10; non prius recipitur quam a peccato cesset *Bas.* 6: 103, 15; *Bas.* 18: 120, 12; monachus autem

fornicator *Bas.* 19: 122, 6. Monachus aut monialis nubens excommunicetur *IV* 16: 82, 8; fornicator monachus aut nubens fornicatoris poenam subeat *VI* 44: 182, 4; monachus s. ordinatione auctus si nupserit in duplex peccatum incidit: quia monachus est et post ordinationem nupsit *Tim.* 28*: 255, 25. Ludi vetiti monachis: v. spectacula. A conviviis mixtis abstineant *VII* 22: 284, 14: v. monialis 3.

5. Itineranti in diversorio vel privata domo divertere, urgente necessitate licet *VII* 22: 285, 7. Saecularibus negotiis ne se immisceat: v. saecularia. Ordines recipiens, monachus remanet *Tim.* 28*: 255, 19; episcopus creatus, habitum monachi servet *VIII* 27: 341, 5; episcopus monachus factus ab episcopali dignitate decidit *S. Soph.* 2: 484, 17.

MONASTERIUM - *μοναστήριον*. 1. Nemi m. aedificare licet, praeter conscientiam ordinarii loci *IV* 4: 73, 2; *AB* 1: 449, 1; ab episcopo deo consecrantur *IV* 24: 88, 4; sub ipsius auctoritate monachi sunt *IV* 8; 73, 5; ordinarius loci decernit de erigendo monasterio, orationes de erectione traditas recitat, de bonis monasterii in brevio inscribendis curat, quod in archivo episcopali deponendum est, de nominando hegumeno providet *AB* 1: 449, 4: v. hegumenus; episcopus m. construere - *νεουργεῖν* de propriis bonis potest, non vero de bonis dioecesis *AB* 7: 459, 10; *VIII* 15: 319, 24; m. restauratio - ἀνωκοδομη res veneranda et honorabilis est *AB* 1: 447, 12; de redditibus dioecesis ab episcopo aedificatum, m. non est, sed constructio dioecesis bonis adscribenda *AB* 7: 260, 3; tale monasterium dioecesi adscribatur *VIII* 15: 319, 24; privatim constructum aedificantis est *VIII* 15: 319, 26; aedificator m. bonorum deo dicatorum amplius dominus ipse esse nequit *AB* 1:

449, 16. Monasterium muro saeptum et porta clausum esse debet *VII* 20: 281, 2: v. clausura.

2. Semel consecrata monasteria cum bonis suis ne ultro saecularia habitacula fiant *IV* 24: 88, 8; neque saecularibus venire possunt *VI* 49: 187, 12; confiscata in persecutione restitucunda *VII* 13: 268, 14; etiam pristinam aedificata et consecrata ne saecularia diversoria fiant *VIII* 15: 319, 34.

3. Bona monasterii alienari nequeunt *IV* 24: 88, 6; alienatio irrita est *VII* 12: 266, 18; 267, 20; hegumenus tale quid agens puniendus *ibid.*: 268, 6. Catalogus bonorum cura episcopi in brevio inscriptus in archivo episcopali servandus *AB* 1: 449, 9; cura de subsistentia monasterii - πρόνοια ad episcopum spectat *IV* 4: 73, 23; deo semel dicata bona sibi retinere aedificator nequit *AB* 1: 447, 17; hoc etiam de bonis dotalibus monachi valet *VII* 19: 279, 1.

Oeconomus sub auctoritate hegumeni bona administret *VII* 11: 266, 12.

4. Clerici pro titulo ordinationis sacrum ministerium in monasterio habere possunt *IV* 6: 74, 19; sub auctoritate ordinarii loci permanent *IV* 8: 75, 19; ne fugitivi monachi ordinentur presbyteri, qui ministerium sacrum in monasterio praesertim suo impleant *Cypr.* 4: 281, 23; monachus ordines pro ministerio sacro in monasterio adimplendo recipere potest *Tim.* 28*: 255, 25; hegumenus presbyter esse potest *VII* 14: 270, 15.

5. Monasterium duplex - διπλοῦν, unum pro monachis, alterum pro monialibus in eodem saepto aedificata, deinceps non erigatur *VII* 20: 279, 11; 280, 4; pro adhuc existentibus regulae mutuae rationis a S. Basilio datae resumuntur *VII* 20: 280, 4; coniuges

simul mundo abrenuntiantes ne in eodem duplici monasterio habitent, vir virorum - ἀνδρείων petat, uxor mulierum *VII* 20: 279, 14.

MONASTICA VITA: 1. Conversatio sec. deum est - κατὰ θεὸν πολιτεία *VI* 45: 183, 11; amplectenda, non propter vanam gloriam, sed propter deum *AB* 2: 450, 4; vita in asceti et paenitentia *VI* 43: 181, 6-14; ascetim laboriosam exigit *AB* 5: 456, 1; paenitentiae, oboedientiae et docilitatis status *S. Soph.* 2: 485, 1-4; genus vitae - μονήρης βίος honorandum *IV* 4: 72, 14; - σχῆμα venerandum *AB* 4: 453, 9. Vita in monasterio appellatur: μονήρης βίος *VI* 40: 175, 10; 176, 16; *AB* 2: 450, 4; *VII* 19: 278, 1; *VII* 20: 279, 16; μονήρης ζωῆς *VII* 22: 284, 14; μοναχικός ζωῆς *VI* 40: 175, 18.

2. Ad officia monachorum implenda obligat *AB* 2: 450, 6; monachus debet: episcopo subiectus esse, quietem diligere, ieiunio et orationi incumbere, stabilitatem in loco ubi mundo renuntiaverat servare, nec ecclesiasticis neque saecularibus negotiis se immiscere, numquam suum monasterium praeter praeceptum episcopi deserere *IV* 4: 73, 5; turbidam tempestatem rerum mundanarum vere deponere *VI* 43: 181, 6; vitam solitariam - μονότροπος, in recessu - ἡσυχίως agere *VII* 22: 284, 14; silentium observare *VII* 22: 284, 17. Se annumerando monachis tacite vovit - ὁμολογία monachus se virginitatem servaturum *Bas.* 19: 121, 22: v. monachus 3 quod autem explicitae fiat melius est *ibid.*: 122, 4; sicut et pro virginibus fit *Bas.* 18: 121, 10; professio - ὁμολογία vitae monasticae *VI* 40: 175, 13; includit oboedientiam - ὑπακοή erga hegumenum *VI* 41: 178, 7; i. e. submissionem - ὑποταγή *VII* 19: 278, 13; *S. Soph.* 2: 485, 1. Paupertas: proficitur omnia bona sua deo dicata esse *VII* 19: 279, 1; post admis-

sionem suam nihil habet proprium, sed omnia bona sua monasterio adscribenda *AB* 6: 457, 9; item, bona patrimonialia in dominium monasterii cedunt: bona dissimulata, vindicata venundantur et pauperibus distribuuntur *ibid.*: 458, 2; haec etiam de monialibus valent *ibid.*: 458, 19.

3. **S t a b i l i t a s** perseverando - προσκατεπέιν in loco ubi mundo abrenuntiavit servanda *IV* 4: 73, 10; nemo suum monasterium relinquat ut in alio annumeretur, praeter conscientiam hegumeni sui *VII* 21: 281, 14; monachi commissorie ab episcopo - ἐγκειρισμέως CP missi ne ibi longo tempore mancant *IV* 23: 87, 7-11; ne foris e monasterio exeant sine benedictione hegumeni *VI* 46: 185, 4; deserentes monasteria ut oratoria aedificent improbandi *VIII* 17: 275, 4; deserentes monasteria propter persecutionem haereticorum beandi *AB* 4: 453, 12; monachi gyrovagi monasteria inhonorant, sibi confusionem afferunt, obediendae bonum evellunt *AB* 4: 454, 5; monasterium relinquens sive ut aliud petat, sive ut inter laicos vivat damnandum *AB* 4: 454, 16; fugitivus hegumenus quaerere, revocare ac curare debet *AB* 3: 452, 4; v. **h e g u m e n u s** 2. Episcopus monachum monasterii alienae dioecesis ne ad clerum promoveat, neve monasterio suo praeficiat *Carth.* 80: 321, 5; monachum non ordinet presbyterum omnia inquisitione de persona eius *Cyr.* 4: 282, 15; translatio monachi in aliud ne fiat sine licentia hegumeni sui *VII* 21: 282, 2; monasterium iubente episcopo relinquere licet, si de restauratione in bono alius monasterii, de salute domus laici, vel de alio bono agatur *AB* 4: 455, 2; de visitationibus monachi et et aliis peccatis: v. **monachus** 3, **eremita**e, ἐγκλείστρα, γυροβαγι, ἀναχωρεῖν.

4. **A d m i s s i o** ad vitam monasticam: virginum post diligentem et se-

veram probationem fiat *Bas.* 18: 121, 6; virorum ne ultro fiat, priusquam interrogati professionem explicite faciant *Bas.* 19: 122, 1; nemo admittatur ad monast. vitam sine probatione *VI* 40: 175, 9; examen fit ab ordinario loci *VI* 41: 178, 12; admissio ad tonsuram monasticam ne fiat praeter praesentiam hegumeni sui *AB* 2: 450, 15; probatio triennis est *VI* 40: 178; - δοκιμασία triennis candidatos probatos - δοκίμους esse monstrabit *AB*

5: 456, 7; tempus probationis contrahi potest: si gravis morbus instat statim admittatur; si aliunde vir religiosus sit, semestre sufficit *AB* 5: 456, 11; de admissione monialium speciales regulas: v. **moniales** 2 et 4.

Omnis homo, etiam peccator in quocumque peccato illapsus sit, monachus fieri potest *VI* 43: 181, 5; servus, praeter conscientiam domini sui, admitti nequit *IV* 3: 73, 17.

A e t a s admissionis: v. **monialis** 3.

MONIALIS, 1. Παρθέναν ἐπαγγελάμεναι *Anc.* 19: 70, 4; παρθενοῦσα, virginitatem custodiens *Gangr.* 10: 93, 10; ἀποταξαμένη *Theoph.* 3: 265, 15; κανονικαί, regulares *Bas.* 6: 103, 4; τάγμα τῶν παρθένων *Bas.* 18: 119, 8; «puella» - κόρη *Carth.* 6: 219, 16; «virgo» - παρθένος *Carth.* 16: 230, 7; «virgo sacra» - ἐρὰ παρθένος *Carth.* 44: 261, 17; παρθένος *IV* 16: 82, 8; deo consecrata, sponsa Christi *VI* 4: 130, 8; μονάστρια *VI* 40: 175, 1 (*tit.*); *VII* 20: 280, 10; κανονικαί *VII* 20: 281, 1; v. **diaconissa**.

2. **A d m i s s i o** virginis post eius sedecimum vel septemdecimum annum, praemissa probatione in monasterio, ab episcopo fiat *Bas.* 18: 120, 23; a parentibus oblatae, ipsis non aperte virginitati consentientibus non sunt admittendae *ibid.*: 121, 12; virginitas

propter deum vovenda *Gangr.* 10: 93, 10; v. virgio Aetas admittendae in monasterio non inferior decem annis sit *VI* 40: 175, 18; dispositiones internae candidatae scrutandae sunt *VI* 45: 183, 9. Vestitionis ordo describitur *VI* 45: 182, 13

3. **V e t i t u m** est: extra monasterium pernoctare *VI* 46: 185, 3; foris exire, salva necessitate urgente cum benedictione hegumena, non tamen sola, sed cum senioribus sororibus - πρωτεύουσαι *VI* 46: 184, 12; visitationes non recipiat, nisi praesente hegumena, hegumena ne visitetur, nisi praesente vetula monacha *VII* 20: 280, 4; v. **clausura**. De transgressione voti virginitatis: v. **monachus** 3.

4. **C a r t h a g i n e**: «puellarum» consecratio - καθιέρωσις a presbyteris non est facienda *Carth.* 6: 219, 16; 220, 7; virginis consecratio ab episcopo facienda, non ante vigesimum quintum annum *Carth.* 16: 230, 4 *tit.*; 231, 4 *app.*; attamen, si virginitas periclitatur vel morbus mortifer imminet, velare - καλύπτειν ipsam ante illam aetatem licet *Carth.* 126: 397, 8; tutelam virginum episcopus vel presbyteri ab eo delegati habent *Carth.* 38: 258, 7; 44: 261, 17; ab episcopo, vel, eo absente, a presbytero delegato committuntur «virgines sacrae» curae graviorum feminarum «vel monasterio virginum» (deest in Gr.), ut simul habitantes invicem se custodiant *Carth.* 44: 261, 15; a nemine visitentur sine praesentia clericorum vel graviorum christianorum, de licentia eius qui tutelam eorum agit *Carth.* 38: 258, 4; virginibus sacris gyrovagis esse - πλαζόμεναι non licet *Carth.* 44: 262, 1.

MONITIO ante poenam ferendam: in presbyterum seditiosum triplex obsecratio - παράκλησις facienda est *Ap.* 31: 22, 10; presbyter vel diaconus seditiosus semel et iterum commoneatur

- προσκαλεῖσθαι et convocetur *Anc.* 5: 108, 24; 109, 3; episcopus accusatus, missis duobus episcopis usque ad tres vices ad tribunal sistere iubeatur *Ap.* 74: 45, 11; episcopus solus in provincia remanens conveniatur - ὑπομνησθεσθαι a metropolitano vicinae provinciae ut de electione ad sedes provideat *Sard.* 6: 166, 5; ammoneatur - ὑπομνησθεσθαι episcopus qui clericum alienum ordinavit *Sard.* 15: 182, 14; episcopi negligentes conversionem haereticorum conveniantur - ἐργληθῶσιν a vicinis episcopis *Carth.* 121: 392, 11; conveniatur - ὑπομνησθεσθαι *Carth.* 123: 394, 19; commoneantur - ὑπομνησθεσθαι clerici et monachi extranei CP diutius commorantes *IV* 23: 87, 16; ignorant sit admonitio - προφυλακτῆριον epistola mea *Bas.* 90: 176, 5.

MONOTHELITISMI auctores enumerantur *VI* 1: 118, 14.

MONOTONIA, «contumacia» *Carth.* 54: 279, 12; 122: 394, 7; «pertinacia» *Carth.* 78: 319, 11.

MONOTΡΟΠΟΣ βίος, solitaria vita *VII* 22: 284, 14.

MONTANISTAE, «qui hic dicuntur phryges» *II* 7: 54, 6; v. **reconciliatione** 2 per baptismum, περὺ ζενι phryges.

MORIBUNDI, 1. ἐξοδεύοντες; lex antiqua regularisque servabitur ut, si quis egreditur e corpore, ultimo et necessario viatico - ἐφόδιον minime privetur *I* 13: 35, 4; *Cyr.* 5: 284, 5; iam defunctis viaticum - εὐχαριστία non detur *Carth.* 18: 232, 18. Episcopus, qui relicta sede alienam pervaserit, nec ad finem vitae laicam communione accipiat *Sard.* 2: 161, 17.

2. **L a s o r u m** in peccato reconciliatio in exitu vita firma manet, si convalescant *Dion.* 5^a: 15, 1; *Dion. intr.*: 3; iterum eos poenis submittere inconsequens et praeter rationem esset *Dion.*

5^a 28, 24. Paenitentes in periculo mortis sub conditione - *ἐν ὄψω* recipiuntur *Anc* 6 82, 4, ut si convalescant senescentium explicans *ibid* 62, 7 (*ibid* 106) abobvatur mulier, si promiserit quod facta incolonia, dissolvit matrimonium cum leviro *Neoc* 2 76, 6, haeretici in exitu vitae recipiendi, si vere se paeniteant et operibus zelum salutis aeternae probent *Bas* 5 103, 4, lapsus a fide reconciliatus, si convalescit, iterum extra ecclesiam sistat *Nys* 2 220, 9, paenitens moribundus reconciliatus, si revixerit, ad gradum paenitentiae rediit, in quo stabat *Nys* 5 220, 11. Catechumenus moriens, etiam a daemone correptus, baptizandus est *Tim*, 2 239, 14, *Cyr* 5 284, 1 v. baptismus 4.

MORTIFICATIONES - κάματος *Anc* 2: 57, 16 v. paenitentia 4.

MORTUI non indicantur in tribunali *Pape*: 518 *CP* 1: 440, 12.

MULIER - γυνή vestitu virili ne utatur sub nomine ascendi *Gangr* 13 94, 17; comam non tondat ut obediendum ita solvat *Gangr* 17 96, 13; mulieri tempore divini officii loqui non licet *VI* 70 208, 4, in episcopis et virorum monasteriis commorari vetatur *VII* 18 276, 4, in itinere infantem partum si neglexerit homicida fit *Bas* 33 131, 17 v. menstruans, υxor, continentia 5.

ΜΥΡΑ, unguenta clericis prohibentur *VII* 16 273, 7.

ΜΥΡΕΥΟΙ, unguentarii ne illis codices s. scripturae et patrum venundentur *VI* 68 206, 11.

ΜΥΡΟΝ, s. chrisma, quo haeretici ad reconciliandum unguendi sunt *II* 7, 53, 23 v. χρίσμα.

MUSCAE, μύα: cavendum ne eucharistiam tangant *Bas* 93^a 191, 1.

ΜΟΤΣΑΙΟΣ, episc., s. ordinationes contulit *Sard* 18 185, 12, non est episcopus, ut laicus recipi potest *Sard* 19: 186, 10.

ΜΥΣΟΣ, «scelus» *Carth* 8: 222, 5; horror *AB* 1: 448, 15.

ΜΥΣΤΑΓΙΩΓΙΑ θεία, «divinum sacrificium» *VIII* 27: 340, 19: 341, 2.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ 1. Ἐν μ., in arcano *Bas* 91 179, 14; τὰ μ., arcae traditiones *Bas* 91 181, 11; μυστικὴ παράδοσις arcana traditio *Bas* 91: 180, 22; τὰ μυστικά, arcana *Bas* 92: 185, 18.

2. Ἄγνα μ. «sacra ministeria» *Carth* 25 241, 7, «mysterium ecclesiasticum» - λειτουργία dist. a μυσταγωγία *VIII* 27 341, 4: 340, 20.

3. «Misteria sacrosancta», ss. sacramentum *Laod* 7: 133, 15; *Bas* 90: 177, 21; *Bas* 91: 180, 17; *Theoph* 8: 269, 6; *Tim* 3: 242, 2; *VI* 32: 166, 5; *VI* 66: 204, 16.

N

NAMPULUS Νάμπουλος, episc. *Cypr* 1: 305, 6.

ΝΑΟΣ, aedes sacra - ναὸς v. *VI* 88 224, 7; templa venerabilia - ναοὶ v. *VII* 7: 261, 6; *VII* 4 253, 7.

ΝΑΡΘΗΞ, vestibulum ecclesiae *Greg* 11^a: 29, 15.

NATALITIUM - γενέθλιον, dies natalis hominis, non celebrandum in quadragesima *Laod* 52 151, 12; γ. μικρίων missam connotat quae non fit in quadragesima *Laod* 51: 151, 4; v. μάρτυς.

NATIVITAS D. N. J. C.: partus - τόκος absque secundis, sine semine, innarrabilis *VI* 79: 215, 11: 216, 9; festum nativitatis a Theophanis distinctum *Tim* 23 254, 21; vigilia ieiunatur CPI, non autem Alexandriae *ibid*: 254, 7-21.

NECESSITAS: v. ἀνάγκη.

NEΚΤΑΡΙΟΣ, episc. CP: electio *II intr*: 42; praesidet synodo *CP intr*: 437; *CP* 1: 439, 4: 440, 3: 441, 13: 443, 4: 444, 3.

NEHEMAN Syrus *Bas* 16: 115, 21; *Tar* 1: 322, 6 sqq.

NEMESIANUS - Νεμεσιανός, episc. *Cypr* 1: 305, 5.

NENOMIEMENON, traditio statutum *Tim* 23^a: 252, 33: 253, 4; v. νόμος.

NEOCAESAREA in Ponto, sedes Gregor. Thaumaturgi *Greg. intr*: 17; synodus ibi habita *Neoc. intr*: 74; *I intr*: 22.

ΝΕΟΦΙΤΙΣΤΟΣ, recenter initiatus baptismate *Bas. prooem*: 141, 28.

ΝΕΟΦΙΤΟΣ ὁ ἐρημίτης, reclusus *Genn. intr*: 290.

NEOPHYTUS recenter baptizatus - νεοφύτης non promoveatur ad ordines maiores *Laod* 3 131, 17; episcopus doctor aliorum est exemplo anteire debet, recenter ex gentilitate aut mala vita conversus non admittatur ad episcopatum, nisi ex vocatione divina *Ap* 80 40, 11; cf. *Neoc* 12 80, 17; simul ac baptizati ad presbyteratum vel episcopatum non promoveantur *I* 2 24, 20; neophytus, non promovendus ad diaconatum, presbyteratum vel episcopatum, aestimabitur is, qui non dedit specimina bonae vitae in unoquoque procedenti gradu clericatus per longum tempus *Sard* 10: 174, 14; nemo clericus vel monachus subito - ἀπρόσως episcopus creetur, sed interstitiis peractis *AB* 17: 478, 6; v. interstitia, neophytus sec. fidem - μέτρον, vel sec. sacerdotalem sortem - ἰσθμὸς non promoveatur *VIII* 5: 301, 23: 302, 6; neophytus est nuper tonsus clericus aut monachus *ibid*: 302, 14; cf. *Cyr* 4: 282, 8; Photius neophytus: v. interstitia 3, Φύσις CP.

NEOPTΕΙΝ, novo opere monasterium condere *AB* 7: 459, 19; νεοφυγία *ibid*: 459, 10.

NEPOTISMUS: episcopus successorem in sede sua fratrem aut filium aut cognatum invalide ordinat *Ap* 76: 46, 18; successorem sedis suae ipse instituere nequit *Ant* 23: 122, 14; clericorum admissio non fiat sine probatione ex cognatione vel benevolentia *Bas* 89: 174, 1; improbandus est mos, quo ad clerum proles sacerdotum admittitur, sine probatione vitae *VI* 33: 166, 11; v. Armenia.

ΝΕΦΟΔΙΩΚΤΑΙ, nubes expellentes, l. e.

serenum promittentes VI 61: 197, 15: v. pagani 4.

NHΣTEIA, NHETEYEIN r. v. ieiunium.

2. «Abstinentia», sese abstinerunt ab occurrendo Carth. 100: 365, 18 et app.

NICAEA, civitas, metropolis Bithyniae I lemma: 23, 4; II 1: 45, 18; Carth. Apiar.: 423, 10-21.

2. Concilium Nicaenum I, historia I intr.: 21; tanquam synodus Orientis a Constantino imperatore congregatum Pape: 509 n. 1; 510; subscriptiones I intr.: 22 n. 15. Nicaena fides, symbolum II: 45, 18; 318 patrum VI 1: 112, 10; confessio fidei Carth. prooem. 199, 18.

Nicaeni canones servandi sec. litteram et sec. consuetudinem exinde ortam Carth. prooem.: 200, 7; statuta N. confirmanda ibid.: 199, 5; acta authentica CP inveniuntur ibid.: 204, 11; statuta sec. exemplar Carthaginem allatum servanda Carth. 1: 214, 10; canones et symbolum a Cyrillo Alexandrino et ab Attico CP ad synodum mittuntur Carth. Apiar.: 422, 19; 424, 14; de errore commisso, canones Sardicensis pro Nicaenis sumendo Pape: 532.

Citantur Nicaeni canones: c. 3 Bas. 88: 170, 8; c. 4 VII 3: 251, 2; c. 5 Carth. Apiar.: 432, 18; VII 6: 258, 8; c. 6 II 2: 46, 21; VIII 17: 322, 26; c. 8 Bas. 47: 137, 18; Theoph. 12: 271, 11; c. 9 Theoph. 3: 266, 2; c. 13 Nyss. intr.: 202; c. 15 II intr.: 42; Naz. intr.: 228; c. 17 Bas. 47: 137, 17.

2. Nicaenum II concilium, historia VII intr.: 242.

NICETAS Paphlago, auctor actorum graecorum concil. VIII (?) VIII intr.: 290 n. 12.

NIKIΟΥ Ioannes, chronographus Theoph. intr.: 259.

NICOLAUS I, papa Romanus, «organum spiritus sancti» VIII 2: 296, 4; a falso nominis concilio photiano anathematizatur VIII 6: 305, 2; Photium sententia synodali damnavit VIII 6: 304; clericos Photii sectatores deposuit VIII 25: 338, 6.

NICOMEDES - Νικόμεδος, episc. Cypri. 1: 304, 17.

NIKOΠΟΑΙΤΑΙ, destinatarii eplst. Bas. intr.: 90; 95: 193, 10; Theodosium presbyterum cum litteris ad Basilium mittunt Bas. 95*: 193, 18; adversus arianos insurgunt ibid.: 197, 3.

NIAAMMΩN, episc., ab uno Theophilo ordinatus CP intr.: 437 n. 5.

NINELLUS Rusurrianensis - Νινέλλος 'Πουσορηγιώτης, legatus Caesariensis provinciae (subscr.) Carth. 133: 409, 20; Rusurrensis - 'Πουσορπρευσιανός, legatus Caesariensis Carth. prooem.: 401, 14.

NICETIUS - Νικήτιος, metropolitanus Mauritaniae Sitiphensis Carth. prooem.: 328, 6.

NOMINATIO ad ecclesias: v. clerici 4, episcopus 3c.

NOMOS, lex consuetudinaria: κανονικός και παλαιός, antiqua et regularis I 13: 35, 4; maiorem vim habet quam εθος Bas. 87: 162, 4; de sensu Pape: 495; ex traditione patrum oritur Bas. 50: 139, 17; τὸ νενομισμένον lege traditionis consecratum Tim. 23*: 252, 33; 253, 4; νομοθετηθέντα, «promulgata» in synodis Carth. prooem.: 214, 4.

NONA, ἐνάται, officium liturgicum Laod. 18: 137, 16.

NONNA, mater Greg. Naz. Naz. intr.: 227.

NOTARIUS eccles. Carthaginensis: v. Daniel, Laetus.

NOYMHNIA, novilunium: rogos accendere et salire damnatur VI 65: 203, 4: v. pagani usus 2.

NOVATIANI - ναυατιανός, haeretici: qui se catharos appellant I 8: 30, 3: v. cathari.

NOVATUS - Ναυᾶτος, episc., legatus Mauritaniae Sitiphensis Carth. prooem.: 207, 2; N. Sitiphensis - Νοβᾶτος Σιτιφενσιώτης legatus Maur. Sitiphensis Carth. prooem.: 401, 11; N. Sitiphensis, eiusdem provinciae (subscr.) - Νοβᾶτος Σιτ., τοποτηρητής τῆς Βυζαντινῆς ἐπαρχίας (errat Gr. repetendo clausulam praecedentis episcopi) Carth. 133: 409, 17: v. Leo alius.

NOVERCAE inimicitiae adversus pro-vignos Bas. 87: 168, 14.

NOVITIATUS, tempus experimenti: v. monastica vita 3, monialis 2.

NUMERIANUS, Rusguniensis - Νομμεριανός 'Πουσογιώτης, episc., legatus Caesariensis Carth. prooem.: 401, 15; Νομμ. 'Πουργοριώτης leg. prov. Caes.

(deest Lat.) Carth. 133: 410, 4.

NUMIDIA - Νομυδία secunda primatia Africana (Numidia et duo Mauritaniae) Carth. 17: 231, 11; provincia duarum Numidiarum: legati Carth. prooem.: 198, 4; una metropolitana sedes Carth. prooem.: 252, 8; prooem.: 327, 22; Constantina est metropolis civilis a prima sede distincta Carth. 86: 331, 16; legati non potuerunt mitti ad synodum propter tumultum tironum prooem.: 337, 20; 338, 20; delegati Numidarum episc. ad synodum peragenda Carth. 127: 398, 16; legati prov. Numidiae prooem.: 401, 2; (subscr.) 133: 407, 21: v. Alypius, Augustinus, Aurelius Numid., Crescentianus, Maurentius, Placentius, Possidius, Xantippus, Germania Nova.

NUMIDIUS - Νομυίδιος, Maxulitanus episc. Carth. 8: 221, 15; 54: 279, 1; 55: 281, 9; prooem.: 337, 14.

NYMΦH sponsa Christi, monialis VI 4: 130, 10.

NUPTIAE: v. matrimonium.

O

OBLATA r. dona fidelium - καρποφορία, pro ecclesiae necessitatibus valde laudabilia Gangr. epil.: 99, 12; non praeter conscientiam episcopi percipienda et distribuenda Gangr. 7: 92, 7; oblationes in pauperes, κ. εὐπορίας eodem modo habendae Gangr. 8: 92, 16; oleum luminarium et incensum ad altare semper portantur Ap. 3: 9, 13; novae spicae et uva tempore suo

ibid.: 9, 10; mel, lac, sicera, volatilia et legumina super altare ad benedictionem non ponenda ibid.: 9, 4; VI 57: 194, 7.

Ex oblatibus ad missam, pane et vino, quidquid remanet a solis clericis et fidelibus consumendum Theoph. 8: 269, 4. O. fidelium ad bona ecclesiae pertinent Cyr. 2: 280, 4; oblationes pro missa - δωροφορία Cyr. 8*: 289, 16;

coctae carnes benedicendae ne in sacrario ponantur *VI* 99: 235, 20; deo dicata bona - ἀνατίθεσθαι (pro monasteriis) *AB* 1: 448, 17; v. monasterium 3.

2. Primitiae oblatæ - ἀπαρχή; uva extra missam benedicenda et distribuenda *VI* 28: 159, 8; primitiae pomarum ad domum episcopi portantur clero distribuenda *Ap.* 4: 10, 4. Carthagine primitiae: mel et lac, uva et frumentum ad altare offeruntur, extra missam benedicuntur, mel et lac die quo sacramentum infantium administratur *Carth.* 37: 257, 9 (deest in Lat.); in missa nihil offeratur praeter panem et vinum aqua mixtum *Carth.* 37: 257, 5.

OBOEDIENTIA - ὑπακοή, ὑποταγή; v. monastica vita 2.

OBOLOS, nummus: pro communione exigere simoniacum est *VI* 23: 153, 8.

OCCIDENTALES ecclesiae - δυτικαὶ *Carth. Apiar.* 420, 17; tomus occidentalis *II* 5: 48, 18 et *app.*; *II intr.*: 44 n. 21.

OCTOBER mensis: dies 9., i. e. φασῶφι Aegyptiorum 10., hyperberetaei 9. *Ap.* 37: 26, 9.

OFFERRE panem et vinum in missa - προσφέρειν: presbytero lapsa vetatur *Anc.* 1: 57, 4; o. sacrificium missae *I* 18: 39, 10; v. προσφέρειν; ad offertorium imperator ingreditur ad altare dona oblaturus, ex antiqua traditione *VI* 69: 207, 9.

OFFICIA 1. Liturgica: v. λυχνία, ὄν, ὄν, vespera, σὺναξίς; off. liturgica - συναξίς in ecclesiis celebrata sancta et utilia sunt *Gangr. epil.*: 99, 4; non contemnenda *Gangr.* 5: 91, 11; extra ecclesiam ea celebrare nefas *Gangr.* 6: 91, 17; sine presbytero ab episcopo approbato non sunt celebranda *ibid.*: 91, 19; in officio

nonae et vesperae semper eadem orationes dicantur *Laod.* 18: 137, 16; officium missae: v. missa 2.

2. Ministerium sacrum - λειτουργία, διακονία: v. depositio 2, presbyteri 2.

3. Ὀφφίκιον ἐκκλησιαστικόν, in curia episcopali *VI* 7: 132, 17; 133, 2: v. ἐγκειρισμένοι, curia.

ΟΓΔΩΗ, octava dies, aeternitatis numerus mysticus est *Bas.* 91: 182, 16-23 sqq.

OIKEIOS, 1. Oik. ἐπίσκοπος, proprius *IV* 8: 76, 20; v. ordinarius loci.

2. Ad familiam pertinens: affinitas - οἰκείτης *Bas.* 87: 166, 23; 167, 1; affinitas spiritualis *VI* 53: 189, 19.

OIKETAI, servi familiares in domibus potentum a presbytero instruendi in s. religione *VII* 10: 265, 10.

OIKOΔΕΣΠΟΙΝΑ, matrona *Carth.* 60: 298, 2.

OIKOΔΟΜΗ, aedificatio spiritualis ecclesiae procuranda *VI* 30: 160, 18; aed. populorum *Cyr.* 4: 281, 19; 283, 6.

OIKONOMOS 1. Administrator bonorum ecclesiae proprie ordinarius loci est: oik. Θεοῦ *Ap.* 38: 26, 16; v. episcopus 5f, bona 4; commissorie administrat ea clericus - ἐγκειρισμένος *Gangr.* 7: 92, 10; qui oeconomus pauperum nominatus est *Gangr.* 8: 92, 18; episcopus administrat bona cum conscientia presbyterorum et diaconorum *Ant.* 24: 123, 10; 25: 125, 20; oeconomus dioecesis a clero propositus ab episcopo nominatur ad administranda bona ecclesiae *Theoph.* 10: 270, 7; bonorum dispositionis dominus tamen episcopus semper manet *Cyr.* 2: 280, 2; parti bonorum ecclesiae clericum episcopus praeficere potest *IV* 3: 71, 22; ad totalitatem bonorum dioecesis oeconomum nominare oportet *IV* 26: 89, 13.

Ex clero dioecesis sit, sec. sententiam ordinarii administret, expensas testificet, bonis invigilet *ibid.*: 89, 18; administratio testificata, non ἀμάρτυρος esse debet *ibid.*: 89, 20; sede vacante oec. redditus ecclesiae administret *IV* 25: 89, 7; in unaquaque dioecesi oeconomus esse debet, item in monasterio *VII* 11: 265, 16; si omititur, patriarcha in metropolitana sede, metropolitanus in suffraganea nominet *ibid.*: 266, 2.

2. Dispensator paenitentiae: v. paenitentia 3.

OIKONOMIA, dispensatio 1. Regimen ecclesiae: pastoralis cura in episcopo est: v. episcopus 5; administratio bonorum ecclesiae: v. οἰκονόμος.

2. Dispensatio paenitentiae: v. paenitentia 3, episcopus 7.

3. Indulgentia iudicis in applicanda lege ex consideratione boni communis (dist. a consideratione personae iudicandae, de qua: v. φιλανθρωπία, dispositiones) *Bas.* 1: 97, 17; 98, 7-9; *Cyr.* 7*: 286, 14; prudentia eam praescribit *ibid.*: 287, 15; 6*: 285, 25-27; ne per severitatem salus aeterna impediatur *Bas.* 1: 98, 13; *Tim.* 19*: 252, 16; sic patres egerunt erga virgines lapsas *Bas.* 18: 119, 24; ne quid deterius accidat *Bas.* 26: 127, 9; sic in Asia baptismus schismaticorum receptus fuit *Bas.* 1: 97, 17; sic Iconii et Romae non omnes haeretici rebaptizantur *Bas.* 47: 137, 20; propter bonum commune ecclesiae et pacem *Carth.* 68: 308, 8-17; ad procurandam unitatem catholicam *ibid.*: 310, 2. Ubi exacta observantia legis - ἀκρίβεια impossibilis est oeconomia utendum *VI* 37: 172, 10; utraque scire oportet, exactam observantiam legis et consuetudinem indulgentem - τὰ τῆς συνήθειας, ut haec applicetur, ubi illa in damnum foret *Bas.* 3: 103, 14; *VI* 102: 241, 12.

OIKOS, aedes: v. oratorium; οἶκος Θεοῦ domus dei, ecclesia *Gangr.* 5: 91, 11.

OIKOYMENIKH σύνοδος, 1. oecumenica, totam ecclesiam catholicam respiciens (graphia oik. σ. est scholion in *I* 13: 35, 12 *app.*); Nicaenum convocatum est, tanquam synodus Orientis *Pape:* 510; prima nuncupatio et sensus *II intr.*: 43; *Pape:* 504. Sensu proprio oecumenica *III* 1: 58, 2; 3: 59, 15; 7: 62, 22; 8: 65, 4; 65, 15; *IV* 10: 78, 10; se ita appellat Trullana *VI alloc.*: 101, 18; 109, 11.

2. Oecumenicitas materialis, i. e. participatio capitum omnium ecclesiarum, nunquam data est *Pape:* 505; neque acceptatio subsequens ab omnibus *Pape:* 506; participatio Romani pontificis semper requisita est in forma approbationis antecedentis, vel concomitantis, vel subsequentis *Pape:* 507; 516.

Elementum formale oecumenicitatis: infallibilitas in rebus fidei, suprema auctoritas in re disciplinari, adhaesione Romani pontificis datur *Pape:* 525; hoc ex historia octo conciliorum patet *ibid.*: cf. *introd. ad unumquoque concilium*; quia Romanus Pontifex supremus iudex in ecclesia est *Pape:* 520: v. concilium.

OIKOYMENIKOS πατριάρχης, titulus CP episcopi: v. primatia CP.

OLEUM - ἔλαιον: v. oblata, ieiunium 1, communicatio 1.

OAYMPIOΣ, episc. *Sard.* 17: 184, 6. —, episc. *Gangr. syn.* 85, 12.

ΩΜΟΦΟΡΕΙΝ, pallio - ὁμόφορον insignitum esse, privilegium concessum certis episcopis pro certis tantum temporibus *VIII* 27: 340, 12; 341, 13; conceditur metropolitanis a patriarcha *VIII* 17: 323, 10.

ΟΗΣΙΜΟΣ, de quo Paulus in Philem. *II Ap.* 82: 49, 19.

ONOMA, ὄνομα τοῦ δ., propter nomen christianum *Petr.* 2: 35, 13; τιμὴ τοῦ δ. tituli (episcopalis) honor *I* 8: 31, 12: v. honor.

OPERA necessaria ad probandam dispositionem internam paenitentis *Bas.* 5: 103, 8: v. dispositiones *I*; e mortuis o. - ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἔργων εἰς τὴν ζωὴν δέδωκεν *Nyss.* 1: 204, 15; fructus paenitentiae sunt *Petr.* 3: 37, 2; fructus mandatorum *Carth.* 113: 381, 4.

OPATUS - Ὀπίπτος episc. subscribit epist. ad Caelestinum Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 10.

OPYE, non «vespere», sed «tardius» significat *Dion.* 1: 7, 14.

OPUS operantis: ex o. op. sacramentorum confectionem pendere: benedictio sanctificationis transmissio est; qui istam non habet ob peccatum commissum quomodo eam transmittere poterit *Bas.* 27: 127, 21; *VI* 26: 157, 6; *Tar.* 1: 319, 15; itaque haeretici et etiam schismatici valide sacramenta conficere nequeunt *Bas.* 1: 95, 8; 97, 1; *Cypr.* 1: 307, 3-12-18; 309, 21; 310, 6; 311, 9-18; 312, 15; 313, 5; in ecclesia catholica sacramenta - ἁγιάσματα (baptismus) salubriter et aeternae et vitaliter accipiuntur, haereticis autem damnationis poenam conquirunt *Carth.* 57: 292, 22: v. reconciliatio 1-2.

ORANDI lex, lex credendi: sicut baptizamus, ita et credere debemus *Bas.* 91: 184, 14.

OPAPION, insigne diaconi: subdiaconis, lectoribus et cantoribus non permittitur *Laod.* 21: 139, 19; 22: 140, 6.

ORATIO obtinet remissionem peccatorum in fratribus: v. libellatici; oratio officium speciale monachi est: v. monastica vita 2; orationum ordo - εὐχὰι in missa, post homiliam: una pro catechumenis, una pro paenitentibus, tres pro fidelibus, quorum pri-

ma secreto - διὰ σιωπῆς, reliquae cum exclamazione - διὰ προφωνήσεως, ac post pacem fit ἀναφορά *Laod.* 19: 138, 5; in officio nonae et vesperae semper eadem preces recitentur *Laod.* 18: 137, 16; orationes - βραδία solae recitentur, quae a synodo probatae, vel etiam a prudentioribus - συνετώτεροι collectae sunt *Carth.* 103: 368, 12-18; tales sunt praefationes - προόμιαι, commendationes - παραθέσεις, manus impositiones - ἐπιθέσεις τῆς χειρὸς *ibid.*: 368, 14; commendatio animae defuncti - παράθεσις *Carth.* 41: 260, 2; ad orientem verti inter orandum ex traditione non scripta est *Bas.* 91: 180, 6.

ORATORIUM, aedes sacra *I.* Οἶκος Ἀρ. 10: 12, 20 (?); *Ant.* 2: 106, 7; *Laod.* 53: 153, 19; εὐκτήριον, ναὸς, templum *Greg.* 11*: 29, 11; 30, 3.

2. O. publicum - εὐκτήριος οἶκος ne aedificetur praeter voluntatem ordinarii loci *IV* 4: 73, 3; *VII* 17: 275, 4; oratoria hospitiorum, monasteriorum et martyriorum clericos sub auctoritate episcopi habent *IV* 8: 75, 19: o. privatum - εὐκτ. οἶκος ἔδωκεν οὐκίας: missae celebratio praeter consensum ordinarii interdicitur *VI* 31: 162, 5; item baptismi *VI* 59: 195, 7; missae et baptismi *AB* 12: 469, 4; o. privata in domibus potentum *VII* 10: 264, 12-16. O. publicum distinctum a κυριακῶν videtur esse ecclesia - ἐκκλησία, in qua agapas celebrare non licet *VI* 74: 212, 4.

ΟΡΧΕΙΣΘΑΙ choream dare: ἐπὶ σκηνῆς, saltationes in scena *VI* 51: 188, 16; «saltare» - βαλλίξεν in cena nuptiali christianis prohibetur *Laod.* 53: 151, 17; ὀρχήσεις μισσαί, sceleratissimae saltationes paganorum per vicos et plateas, in natalitiis martyrum *Carth.* 60: 297, 18; δ. sub nomine deorum *VI* 62: 199, 1 δ. δημόσια γυναιῶν in Brumaliis damnantur *ibid.*: 198, 17: v. pagani 1.

ORDINARIUS loci: δ. κατὰ τόπον ἐπισκοπος *IV* 16: 82, 14; *VI* 31: 162, 8; *VI* 41: 178, 11; *VII* 17: 275, 11; δ. τῆς πόλεως *IV* 4: 73, 5; episcopus proprius: ἴδιος ἐπ. *I* 16: 37, 22; *Ap.* 15: 15, 9; *IV* 7: 76, 9; *IV* 9: 77, 6; *VII* 10: 264, 14; οἰκείος *IV* 8: 76, 20; *VI* 33: 167, 14.

ORDINATIO sacra: v. χειροτονία, χειροθεσία, προχειρίζεσθαι. De o. episcopi: v. episcopus 3 b.

1. Conferitur clericis maioribus et minoribus: v. clericus 1.

2. Minister o. est episcopus, potestate apostolis et eorum successoribus a Christo data *Genn.* 1: 293, 7-17; 294, 5; ordinans s. spiritus minister est *Tar.* 1: 316, 11; successio non interrupta potestatis ordinandi requiritur *Bas.* 1: 97, 1; chorepiscopus de consensu ordinarii loci in scriptis dato potest presbyteros et diaconos ordinare *Anc.* 13: 65, 14; caeteros clericos autem ex ordinaria sua potestate: v. chorepiscopus; hegumenus presbyter lectorem pro monasterio per se ordinare potest: v. hegumenus; episcopus «in partibus» valide clericos etiam ad se non pertinentes ordinat *VI* 37: 172, 3.

3. Conferenda est o. publice in ecclesia praesentibus fidelibus *Theoph.* 7: 268, 8; post exitum «audientium» fit *Laod.* 5: 132, 10. Ordo sequendus est: cleri consensio de nomine et designatio candidati; examen canonicum - δοκιμασία ab episcopo; ordinatio publice confertur, clero explicitis verbis consentiente et populo ab episcopo iusso ut opinetur de candidato *Theoph.* 7: 267, 27 et 268, 7.

4. Ordines maiores conferri videntur minoribus non praecedentibus *Laod.* 3: 131, 18; presbyter ordinatur, qui non fuit diaconus *Neoc.* 12: 80, 17; attamen: v. interstitia. Ae-

tas ordinationis: v. presbyter, diac., subdiac., lector, tonsura.

5. Effectus ordinationis remissio peccatorum, carnalibus exceptis, esse dicitur *Neoc.* 9: 79, 12; litterae o. ab ordinante dandae sunt: v. litterae 3. S. ordinationem qui negaverit vel ut laicus vixerit, paenitens, in laicorum communionem recipitur *Tim.* 26*: 254, 14; qui ob metum hoc fecerit: v. lapsi 6.

6. Irrita est o. collata ab haereticis rebaptizandis: v. reconciliatio 2 per baptismum; ab omnibus haereticis et schismaticis, propter defectum successionis in potestate ordinandi *Bas.* 1: 97, 1: v. reordinatio; tamen in his οἰκονομία est utendum: v. οἰκονομία 3. Irrita est o. simoniaca: v. simonia; sine titulo collata *IV* 6: 74, 20; clerici alieni: v. clerici 4, episcopus 3c, irrita.

7. Iteratio validae ordinationis prohibetur *Ap.* 68: 42, 19; depositus presbyter ne baptizetur ut iterum ordinari possit *Carth.* 27: 243, 11: v. reordinatio.

ORDO, 1. Bonus o. in ecclesia: v. τάξις, εὐταξία;

2. Categoria in qua annumeratur membrum ecclesiae: v. τάγμα.

ORIENS 1. ἀνατολή: ad orientem verti inter orandum ex traditione non scripta est *Bas.* 91: 180, 6; quia Eden in Oriente sita est, quam recuperare optamus *ibid.*: 182, 2.

2. Dioecesis civilis Orientis *II* 2: 46, 19: v. primatiae.

ORIENTALES ecclesiae: Alexandria, Antiochia, CP *Carth. Apiar.*: 420, 1.

ΩΡΙΓΕΝΗΣ, Origenes *Dion. intr.*: 1; *Greg. intr.*: 17; a Trullano damnatur *VI* 1: 116, 21; graecas fabulas re-

finxit, apocatastasim ac metempsychosim VI 1: 117, 1.

ORIGINALE peccatum: παλιόν παράπτωμα VI 73: 211, 8; perversitatis diaboli vestigia VI 96: 234, 12; reliquiae e « vulnere serpentis » VI 102: 240, 20; ab inimico plantata in nobis cupiditas Genn. 1: 299, 2; peccata prolis ante aetatem patrata parentibus adscribenda Carth. 35: 256, 10; negantes pecc. orig. damnantur Carth. 110: 376, 16; item, negantes id a baptismo deleri ibid.: 377, 4: v. προγονική.

ORPHANI - ὄρφανῶν ἀπρονοήτων, indigentium cura ad episcopum spectat IV 3: 72, 1; pro pupillis apud imperatorem intercedendum Sard. 7: 169, 6: v. ἐπιτροπή 1.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ, qui recte de fide sentit IV 14: 81, 10-12; opp. ἑτεροδόξος ibid.: 80, 18; opp. αἰρετικός ibid.: 81, 3-8; « christiani catholici » ὁ χριστιανός Carth. 22: 238, 5; Carth. 36:

256, 16; ὁρθόδοξος opp. αἰρετικός VI 92: 292, 11.

OSCULUM: pacis in missa - εὐχὴν ante anaphoram Laod. 19: 138, 16; - ἀσπασμός Tim. 9: 245, 17. Oscula prohibita, a diacono vel presbytero confessa, suspensione ab officio punienda Bas. 70: 149, 20.

OSSIUS, Cordubiensis episc.: v. Hosius.

ΟΣΠΡΙΑ, legumina Ap. 3: 9, 10: v. oblata.

OSTIARIUS - θυρωρός Laod. 24: 140, 16: v. clericus; ianuae a subdiaconis custodiuntur Laod. 43: 148, 10.

ΟΘΟΝΙΟΝ, lineum sacrum altaris Ap. 73: 45, 4: v. indumenta.

OTIARI - σχολάζειν, otium dominicale observandum, non sabbato Laod. 28: 142, 14: v. sabbatum 2.

OZIAΣ, rex Israel VI 69: 207, 9 app.

P

PACIS - Πάσης ecclesia in Hippone-Regio, in cuius secretario synodus habita est Carth. prooem.: 249, 15; intr. 194.

PACTA - συνθήκαι Bas. 40: 134, 17: v. contractus, votum 1.

PAENITENTIA, 1. Cordis paenitentia - μεταμελείσθαι « paenitentiam gerunt » I 11: 33, 6; paenitentiam agentes IV 7: 75, 13; ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐπιστροφῇ paenitentes et conversi ad deum Bas. 1, 39; lapsi paenitentes nondum reconciliati tanquam vincti ac condemnati

ante tribunal dei sistent Dion. 5*: 15, 18: v. dispositiones. 1.

2. Finis impositae (satisfactionis) purificatio peccatoris est - κάθαρσις Nyss. intr.: 201; paenitentia medicatur omnem morbum animae Nyss. 1: 203, 18; curatio paenitentis procuranda Nyss. 8: 226, 2; VI 102: 239, 11: v. θεραπεία.

Sola poena mere punitiva depositio totalis esse videtur, quia perpetua est, nullam restitutionem in pristinum statum admittit Bas. 3: 100, 22;

post rite expletas poenas datur reconciliatio propter bonitatem dei Laod. 2: 131, 12. In articulo mortis cessat omnis poena; an reviviscat, si vixerit: v. moribundi.

3. Dispensator poenarum - ὁ κονομῶν τὰ τῆς μετανοίας Nyss. 4: 215, 19; cui concreditum est solvere et ligare Bas. 74: 151, 13; paenitentia ligare Bas. 74: 151, 13; ab episcopo moderatur I 12: 34, 13; pro qualitate delicti tempus impertitur Laod. 2: 131, 9; prolongatio eius ad iudicium episcopi fit Bas. 54: 143, 22; 21: 123, 13; pro differentia peccatorum de paenitentia decernit Carth. 43: 260, 17.

Sed etiam a presbyteris imponitur Theoph. 14: 273, 10; Theoph. intr.: 261; officium paenitentiarum sub Nectario cessasse videtur Nyss. intr.: 202.

4. Paenitentiae: mortificationes in corpore - κακοῦν Dion. 5*: 16, 24; - κάματος Anc. 2: 57, 16; vacent orationi et ieiunio Laod. 1: 130, 6; quae proprie ad officia monachi pertinent IV 4: 73, 9; poena talionis II 6: 52, 11; percutere fideles peccatores, ut timore a peccando avertantur, prohibetur Ap. 27: 20, 5; sive per se fiat, sive per alium AB 9: 462, 15; si tamen moriatur percussus, homicidium involuntarium censetur propter intentionem peccatorem in melius convertere voluisse Bas. 8: 105, 12. Afflictiones corporeae imponendae sunt: eremitae fugitivo VI 41: 179, 15; daemonis possessionem simulantibus VI 60: 196, 12; severioris observantiae monasterio tradatur irregulariter admissus AB 2: 451, 13; divina illudere ausus quosdam labores et poenas in duram observantiam accipiat VIII 16: 321, 24; de paenitentia publica: v. infra.

Poenae atque honoris poena contra defensare audentem clericum condemnatum Carth. 62: 300, 1; solvat quadruplum metropolitani suffraganeum spolians VII 6: 259, 4; summam

reddat quinta parte addita - ἐπίκεμπτον, qui ceram vel oleum ab ecclesia subtraxerit Ap. 72: 44, 17; furto acquisita - τὰ προσόντα pauperibus reddat, si non amplius habeat, labore suo id procuret Nyss. 6: 223, 17; ab iniustitia cesset, ut recipiatur Theoph. 14: 273, 14-18; restitutio rei alienae praeter retributionem fiat Greg. 10: 29, 3.

5. Reconciliatio paenitentis post peractam poenam - καταλλαγὴ Carth. 45: 262, 17; ἀποδοῦναι τὴν κοινωνίαν Nyss. 4: 215, 25; III 5: 60, 20; εἰσεῖναι εἰς τὸν ἐκκλησίαν I 12: 34, 16; προσέσθαι I 5: 27, 11; ἀποκατάστασις Ani. 4: 108, 7.

Statuitur: a conventu fidelium Greg. 7: 27, 18; ab episcopo tantum, qui sententiam tulit, vel a synodo, si appellatum sit Ant. 6: 109, 14; si episcopus qui excommunicavit mortuus est, ab alio episcopo (eius successore) Ap. 32: 22, 18; a presbytero in publico officio fieri prohibetur Carth. 6: 219, 15; 15; 220, 9; presbyter, absente episcopo, necessitate compulsus paenitentes publicos reconciliare potest Carth. 43: 261, 3: v. supra n. 3.

PAENITENTIA PUBLICA: v. κανόνων 4, μετάνοια. 1. Pro laicis gradus quattuor includit, quorum unum vel alterum vel omnes paenitens temporibus pro unoquoque definitis a patribus aut a praesule definiendis percurrere debet ut s. comunione dignus iudicetur: gradus sunt: πρόσκλησις, ἀκρόασις, ὑπόπρωσις, et σύστασις: v. singula verba. Imponitur ab episcopo: v. paenitentia 3.

Pro clericis isti gradus non valent, datur tamen tempus paenitentiae et reconciliatio pro non totali excommunicatione et non totali depositione: v. poenae.

2. Tempus - τοῦ καθαρῶτος ὁ χρόνος Nyss. 5: 219, 24; indetermina-

tum: brevi tempore *Laod.* 1: 130, 16; usque aliquantulum *Laod.* 9: 134, 14; ab episcopo determinandus *Laod.* 2: 131, 4; usque ad cognitionem *Carth.* 87: 332, 12; donec obtemperet *Carth.* 122: 394, 6; per aliquod tempus *VIII* 20: 330, 20; aliquo indicto tempore *VIII* 23: 335, 23. Ubi de privatione communionis agitur, modus paenitentiae prostratio - ὑπόπρωσις est, nisi aliter notetur. Tempus paenitentiae in cc. Petri non clarescit, ideoque notatum non fuit in sequentibus.

3. Tempus determinatum pro privatione s. communionis sine designatione graduum. Locus, inter prostratos est, nisi aliter notetur. Una septimana: clerico qui vestem alienam statui induit *VI* 27: 158, 10; laico seipsum communicanti *VI* 58: 194, 18.

Unius anni assistentia - ὀσπταίσις pro fure sponte confitenti *Bas.* 61: 147, 3; unus annus in codices sacros destruentem *VI* 68: 206, 16; unius anni suspensio ab officio in lectorem et subdiaconum clepsigamos *Bas.* 69: 149, 10; digami in Caesarea Cappad. unum annum communionem privantur *Bas.* 4: 101, 22; episcopus indebitam reverentiam strategis ostendens *VIII* 14: 318, 1 et 316, 24.

Duobus annis a communione abinent: digami alibi ac in Caesarea *Bas.* 4: 101, 22; stratega ab episcopo indebitam reverentiam exigens *VIII* 14: 318, 2 et 317, 2.

Tribus annis: excommunicetur laicus qui se ipsum eunuchizavit *Ap.* 24: 18, 17; a communione abstineant milites qui in bello caedes intulerunt *Bas.* 13: 113, 11; puellae, quae amorem secutae sunt, si postea matrimonio parentem consenserunt *Bas.* 38: 133, 20; raptos et cooperatores eorum *Bas.* 30: 130, 10; cf. tamen *Bas.* 22: 125, 3 (4 annorum) trigami *Bas.* 4: 101, 24.

4. Certo tempore cum explicito

notatis gradibus, paenitentia - κενώσις:

2 annorum: 1. prostratio, 1 assistentia: pro fure convicto ab aliis *Bas.* 61: 147, 7.

3 annorum: 2 prostratio, 1 assistentia: pro eis, qui ex metu idolothyta comederunt *Anc.* 5: 60, 6; pro eis qui proprios cibos in templis idolorum comederunt (annus assistentiae ad iudicium episcopi adiungitur) *Anc.* 7: 62, 10. 1. ploratio, 1. prostratio, 1 assistentia pro ministris illudendorum sacrorum *VIII* 16: 322, 10.

4 annorum: 1 ploratio, 1 auditio, 1 prostratio, 1 assistentia: raptos et cooperatores eorum *Bas.* 22: 125, 3; cf. tamen *Bas.* 30: 130, 10. (v. supra 3. ad fin.)

5 annorum excommunicatio: in trigamos, 3 auditio, 2 assistentia *Bas.* 4: 102, 14; in recurrentes ad vates 3 prostratio, 2 assistentia *Anc.* 24, 72, 14.

6 annorum: 1 auditio, 3 prostratio, 2 assistentia pro apostatis ex solo timore *Anc.* 6: 61, 13; pro eis qui idolothyta indifferenter comederunt *Anc.* 4: 59, 15; qui coacti bis et tres sacrificaverunt, 4 prostratio, 2 assistentia *Anc.* 8: 63, 5; ad vates recurrentes et paganos usus *VI* 61: 197, 6; peiurantes vi et necessitate *Bas.* 82: 156, 3.

7 annorum seu fornicationis poena - πορνείας κενώσις: 2 ploratio, 2 auditio, 2 prostratio, 1 assistentia *Bas.* 59: 147, 7; maritus cuius uxor adultera, vel ipse adulter fuerit *Anc.* 20: 70, 12. 1 ploratio, 2 auditio, 3 prostratio, 1 assistentia: incestus ex matrimonio cum glorie *Bas.* 78: 153, 22; vel cum noverca 79: 154, 1; maritus, qui relicta propria uxore denuo nupsit 77: 153, 8. 1 ploratio, 3 auditio, 3 prostratio: polygami *Bas.* 80: 154, 10; quolibet illegitimo matrimonio coniuncti *VI* 54: 192, 4; v. matri-

monium 4. fornicatio. Apostatae ex infirmitate carnis, non voluntate animi *Nyss.* 2: 210, 16.

8 annorum: 3 ploratio, 2 auditio, 3 prostratio: lapsi jurando per deos, idolothyta vescendo propter tormenta gravia *Bas.* 81: 155, 14.

9 annorum: 3 ploratio, 3 auditio, 3 prostratio pro fornicatione *Nyss.* 4: 215, 8; pro homicidio involuntario *Nyss.* 5: 219, 23.

10 annorum: 3 auditio, 6 prostratio, 1 assistentia: pro eis qui pro repetitive sacrificaverunt et alias induxerunt *Anc.* 9: 63, 12; recens paenitentia pro abortum procurantibus *Anc.* 21: 71, 9; *Bas.* 2: 100, 6. 2 prostratio, 3 auditio, 4 prostratio, 1 assistentia: pro homicidio involuntario *Bas.* 57: 145, 12; pro peiurante *Bas.* 64: 147, 24; item, pro tumuli violatore *Bas.* 66: 148, 14.

11 annorum: 3 ploratio, 2 auditio, 3 prostratio, 3 assistentia: pro lapsis idolothyta vescendo et per deos iurando *Bas.* 81: 155, 14. 2 ploratio, 2 auditio, 5 prostratio, 2 assistentia: pro peiurantibus sine vi ac necessitate *Bas.* 82: 156, 7. 3 ploratio, 3 auditio, 3 prostratio, 2 assistentia: pro incestu cum sorore ex alio patre aut matre *Bas.* 75: 151, 27.

12 annorum: 3 auditio, 7 prostratio, 2 assistentia: pro lapsis sine necessitate in persecutione Licinii I 11: 33, 3.

13 annorum: 3 auditio, 10 prostratio: pro monachis lapsis sub Licinio I 12: 34, 15.

15 annorum seu adulterii poena: 4 ploratio, 5 auditio, 4 prostratio, 2 assistentia *Bas.* 58: 145, 23; pro sodomia *Bas.* 62: 147, 12; pro bestialitate *Bas.* 63: 147, 19; pro virgine sacra lapsa *Bas.* 18: 120, 10; 10; 60: 146, 16; pro monacho lapso *Bas.* 60: 146, 20; pro matrimoniis ex prohibita

cognitione *Bas.* 68: 149, 3; v. adulter 3, matrimonium 4.

18 annorum: 6 ploratio, 6 auditio, 6 prostratio pro adultero *Nyss.* 4: 216 7; v. adulter 3.

20 annorum seu homicidii voluntarii paenitentia: 4 ploratio, 5 auditio, 7 prostratio, 4 assistentia *Bas.* 56: 144, 13; pro incestu inter fratres *Bas.* 67: 148, 21; pro recurrentibus ad vates *Bas.* 72: 150, 18; vel ad magicas artes *Bas.* 65: 148, 7. 15 prostratio, 5 assistentia: pro lapsis in bestialitatem ante vigesimum actatis annum *Anc.* 16: 67, 5.

27 annorum: 9 ploratio, 9 auditio, 9 prostratio: pro homicida voluntario *Nyss.* 5: 218, 10.

30 annorum: 25 prostratio, 5 assistentia: nupti lapsi in bestialitatem post vigesimum aetatis annum *Anc.* 16: 68, 1.

Totius vitae paenitentia: prostratio tota vita pro homicidio voluntario *Anc.* 22: 71, 14; pro bestialitate a nupto post quinquagesimum annum patrata *Anc.* 16: 68, 6; pro nupta leviro, si non solvat coniunctionem *Neoc.* 2: 76, 6; pro negatione christiani nominis *Bas.* 73: 151, 2; pro abortum procurantibus (disciplina anterior) *Anc.* 21: 71, 7.

De reconciliatione, poena peracta: v. paenitentia 5.

5. Evolutio graduum paenitentiae: *Greg. intr.*: 17; *Bas. intr.*: 87; *Nyss. intr.*: 202; v. gradus 2; severior in Caesarea Cappadociae *Bas.* 18: 118, 23; relaxatio notanda est *Nyss. intr.*: 202.

PAENITENTIARIUS: v. paenitentia publica 3.

PAGANI USUS inter christianos: ἄλλοι καὶ ἐπιτηδεύματα *VI* 61: 197, 19; v. paenitentia publica 3 (6 et 20 ann.)

1. In templis p. - ἱερῶν ἔδων

alsum offerre, lucernas accendere *Ap.* 21: 44, 8; idolorum templa - εἰδωλῶν παύσα penetrare *Bas.* 81: 155, 3 *app.*; festa eorum celebrare - ἑορτάζειν *Laod.* 19: 146, 15; idololatriæ reliquiae in simulacris, locis et lucis vel arboribus *Carth.* 84: 324, 11; convivia p. celebrare *Carth.* 60: 297, 7.

2. Caerimoniae: in noviluniis - νεομηνία rogi accenduntur et saluntur *VI* 65: 203, 4; prima Martii festum veris celebrare *VI* 62: 198, 12; calendae, vota, brumalia celebrare *ibid.*: 198, 10; in torculari Dionysum invocare *ibid.*: 199, 12; in dolis vinum effundendo facetis risum movere *ibid.*; personas - ἑρπυλλῶν comicas, satyricas vel tragicas portare *ibid.*: 199, 8; studiosi lurs ne usus paganos exhibeant *VI* 71: 208, 18; sacramenta per deos vetantur *VI* 94: 229, 18; secundinas B. M. V. simulam coquendo et distribuendo celebrare prohibetur *VI* 79: 215, 11. Saltationes: v. ἄρχαῖοι θῶν.

3. Veneficia - φαρμακία: «malencia exquirere» *Anc.* 24: 72, 13; *Bas.* 65: 148, 7; *Bas.* 8: 107, 5; - φαρμακία *Bas.* 7: 103, 27; *Laod.* 36: 145, 14.

4. Incantationes - ἐπισημῶν *Laod.* 36: 145, 14; *Bas.* 8: 107, 9; - ὑψηλοῦ, fascinoles solvere *Anc.* 24: 72, 12; ἑρπυλλῶν *Nyss.* 3: 211, 4; *Carth.* *Bas.* 65: 147, 7; *Nyss.* 3: 211, 3; φάρμακα *Laod.* 36: 145, 13; *Carth.* *Bas.* 8: 107, 14; *Carth.* *Bas.* 7: 103, 27; φάρμακα *VI* 61: 197, 15.

5. Vates vel divinationes consultantes - κληρονομία *Anc.* 24: 72, 10; ὑψηλοῦ ἢ ἑρπυλλῶν *Laod.* 36: 145, 14; *Bas.* 72: 150, 18; *Nyss.* 3: 211, 1 μ. ἢ κληρονομία *VI* 61: 197, 19; v. Athinganl, 287, 6.

6. Per somnia et revelationes vanas altaria erigere *Carth.* 83: 324, 2; v. θεοειδαίμωνία

PAGANUS - ἑορτή: salutationem communem eis tribuere et cum eis cenare licet *Bas.* 96*: 198, 15; proles clericorum ne cum eis matrimonio coniungatur *Carth.* 21: 237, 14; matrimonium laicorum cum eis: v. privilegia 2 (Paulinum); ad accusationem non sinantur, nisi in propria causa *Carth.* 129: 403, 18; v. actio; eorum receptionis modus: impositio signi crucis, inter catechumenos admissio, exorcisatio, auditio catechumenorum per annum, baptismus *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 1.

PALATINUS - Παλατινός, *episc.* subscribit *epist.* ad Caeselinum Romanum *Carth.* *Apic.*: 428, 7.

PALESTINA provincia (nondum divisa) *Ant. syn.*: 102, 11; v. Παλαιστίνη.

ΠΑΛΙΤΤΕΝΕΣΙΑ, regeneratio: ἰορτὴ π., lavacrum r. *Carth.* 110: 377, 4, 378, 2; *Nyss.* 1: 204, 11.

ΠΑΛΙΝΔΙΚΙΑ, renovatio iudicii *Sard.* 3: 163, 13; v. appellatio 2.

ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ, *episc.*, deponit Gabadium *Boetrensem CP intr.*: 437.

—, *episc.* Amasiensis, canonica *Bas. intr.*: 86.

—, *episc.* Hellenopolitan. (Bithynia), vita S. Joannis Chrysost. *Tar.* 1: 325, 17.

ΠΑΛΛΑΚΗ, concubina: c. habere impedit admissionem ad clerum *Ap.* 17: 16, 5; v. clerici 3.

PALLIUM - ἑορτή: v. ἑορτή.

ΠΑΝΔΟΞΕΙΟΝ, «xenodochium», diversorium *VII* 22: 285, 11; v. itinerrantes 5.

ΠΑΝΤΥΧΙΣ: vigilia nocturna cum missa *Tim.* 23*: 254, 17.

ΠΑΝΟΥΦ, diaconus in diocesi Lyco *Theoph.* 5: 266, 21.

ΠΑΠΑ: λέπῃ, pater sancte *Greg.* 1: 19, 19; Aurelius Carthagin., papa *Carth. prooem.*: 197, 13; Bonifatius I Romanus *episc.*, «papa noster» *Carth. prooem.*: 206, 2; Innocentius I Romanus, papa *Carth.* 94: 356, 14; Anastasius Romanus, πάπᾱ *Carth. prooem.*: 303, 14 *app.*; Caeselinus I Romanus, πάπᾱ *Carth. Apic.*: 428, 4 *tit.*; πάπᾱς Ρώμης *VI* 102: 241, 17 *app.*; πάπᾱς Nicolaus I, πάπᾱς Hadrianus I *VIII* 2: 295, 23; 296, 2.

ΠΑΠΠΟΣ, *episc.* *Gangr. syn.*: 85, 13.

ΠΑΡΑΒΑΝΤΕΣ «qui praevaricati sunt», lapsi *I* 11: 32, 19.

ΠΑΡΑΧΑΡΑΤΤΕΙΝ, adulterare (canones) *VI* 2: 124, 18.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ, traditio: sec. traditionem feris *IV* et *VI* ieiunamus *Petr.* 15: 57, 18; ἀρχαῖα π. de honore *episcopi* Aeliae *I* 7: 29, 16. De vita et disciplina ecclesiae quod traditum est - παραδόθεν ab apostolis servandum *Gangr. epil.*: 99, 17; beneficentiae sec. traditionem *ibid.*: 99, 14. Liturgici usus silentio tecti et arcana traditione *Bas.* 91: 180, 22; e tr. non scripta *Bas.* 91: 181, 17; nec in s. scriptura nec apud ss. patres scripta invenitur *Bas.* 92: 185, 21; tr. de baptismo *Bas.* 91: 184, 13. Castitas cleri ab antiquitate christiana servata - παραδοθέν *Carth.* 3: 217, 5. Tr. patrum est, clericos oratoriorum ordinario loci submitti *IV* 8: 76, 4. Tr. patrum in interpretanda s. scriptura securior via praedicationis est *VI* 19: 151, 1; solos ieiunos celebrare posse traditio apostolica et patristica est *VI* 29: 160, 11; sec. tr. antiquissimam imperator penetrat sacrarium ad offertorium *VI* 69: 207, 13. Reliquias martyrum in consecradis ecclesiis deponere ex traditione ecclesiastica fit *VII* 7: 261, 14. Tenendae sunt traditiones sive per sermonem sive per epistolam traditae *VIII* 1: 295, 9; 294, 7; v. traditio.

ΠΑΡΑΚΑΗΣΙΣ, «obsecratio», monitio antequam poena feratur *Ap.* 31: 22, 14.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ, paracletus, s. spiritus: tres p. in collatione baptismi admittere *Ap.* 49: 32, 14; Pepuzeni Montanum et Priscillam paraclatum nominant *Bas.* 1: 95, 20.

ΠΑΡΑΛΗΠΤΕΟΝ, «accipiendum», interpretandum *Carth.* 114: 381, 19.

ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ, illegitimus: γάμος *VI* 3: 129, 4; *VI* 54: 191, 12; συνοικεῖον *VI* 54: 192, 6; v. matrimonium 4.

ΠΑΡΑΠΕΠΤΟΚΟΤΕΣ, lapsi in persecutione *I* 10: 32, 10.

ΠΑΡΑΣΥΝΑΓΩΓΗ, conventiculum: v. schisma 1, circumcelliones

ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ νηστεῖαν, ieiunium observare *Petr.* 15: 57, 15.

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ, commendatio r. Preces *Carth.* 103: 368, 14; 41: 260, 2; v. oratio.

2. Commendatitiae litterae *Carth.* 23: 239, 2; παραθεσῆαι comm. litt. dare *Carth.* 93: 354, 12; v. litterae 6 et 8.

ΠΑΡΑΛΑΕΩΣ ποικιλία, pantherae variationes pellis *Petr.* 4: 37, 11; v. Αἰθίοπος.

ΠΑΡΗΓΟΡΙΟΣ, presbyter (edita: Γρηγόριος), destinatarius epistolae *Bas.* 88: 169, 11; *Bas. intr.*: 88.

ΠΑΡΕΙΝΑΙ, adesse in domo orationis prohibetur excommunicato *Bas.* 75: 151, 29.

PARENTES, officia parentum, officia erga parentes: v. proles.

ΠΑΡΟΧΙΑ: v. παροικία 2.

ΠΑΡΟΙΚΙΑ, r. Sedes *episcopi*: «παροεκία» *I* 16: 37, 17; 20: 41, 14; *Ant.* 18: 118, 8; *Sard.* 21*: 189, 11

oleum offerre, lucernas accendere *Ap.* 71: 44, 8; idolorum templa - εἰδωλεῖα μαγικὰ penetrare *Bas.* 81: 155, 3 *app.*; festa eorum celebrare - ἐλλήνισεν *Laod.* 39: 146, 15; idololatriae reliquiae in simulacris, locis et lucis vel arboribus *Carth.* 84: 324, 11; convivia p. celebrare *Carth.* 60: 297, 7.

2. Caerimoniae: in noviluniis - νοσηνία rogi accenduntur et saliantur *VI* 65: 203, 4; prima Martii festum veris celebrare *VI* 62: 198, 12; calendas, vota, brumalia celebrare *ibid.*: 198, 10; in torculari Dionysum invocare *ibid.*: 199, 12; in dolis vinum effundendo facetiis risum movere *ibid.*; personas - προσωπεῖα comicas, satyricas vel tragicas portare *ibid.*: 199, 8; studiosi iuris ne usus paganos exhibeant *VI* 71: 208, 18; sacramenta per deos vetantur *VI* 94: 229, 18; secundinas B. M. V. simulam coquendo et distribuendo celebrare prohibetur *VI* 79: 215, 11. Saltationes: v. ὄρχεῖσθαι.

3. Veneficia - φαρμακεία: «maleficia exquirere» *Anc.* 24: 72, 13; *Bas.* 65: 148, 7; *Bas.* 8: 107, 5; - φαρμακός *Bas.* 7: 103, 27; μάγοι *Laod.* 36: 145, 14.

4. Incantationes - ἐπωοῖδοι *Laod.* 36: 145, 14; *Bas.* 8: 107, 9; - καθάρσεις, fascinationes solvere *Anc.* 24: 72, 12; ἀποτροπιασμοί *Nyss.* 3: 211, 4; γοητεία *Bas.* 65: 147, 7; *Nyss.* 3: 211, 3; φυλακτήρια *Laod.* 36: 145, 13; κατάδεσμα *Bas.* 8: 107, 14; νεροδιώκται, γοητευταί, φυλακτήριοι *VI* 61: 197, 15.

5. Vates vel divinationes consulentes - καταμαντεύομενοι *Anc.* 24: 72, 10; μαθηματικοί ἢ ἀστρολόγοι *Laod.* 36: 145, 14; μάντις *Bas.* 72: 150, 18; *Nyss.* 3: 211, 1 μ. ἢ ἐκατόνταρχοι *VI* 61: 196, 19; v. Athingani, λήροι.

6. Per somnia et revelationes vanas altaria erigere *Carth.* 83: 324, 2; v. δεῖσιδαίμονια

PAGANUS - ἔλλην: salutationem communem eis tribuere et cum eis cenare licet *Bas.* 96*: 198, 15; proles clericorum ne cum eis matrimonio coniungatur *Carth.* 21: 237, 14; matrimonium laicorum cum eis: v. privilegia 2 (Paulinum); ad accusationem non sinantur, nisi in propria causa *Carth.* 129: 403, 18; v. actio; eorum receptionis modus: impositio signi crucis, inter catechumenos admissio, exorcisatio, auditio catechumenorum per annum, baptismus *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 1.

PALATINUS - Παλατῖνος, episc. subscribit epist. ad Caelestinum Romanum *Carth. Apiar.*: 428, 7.

PALESTINA provincia (nondum divisa) *Ant. syn.*: 102, 11; v. Ἰουβενάλιος.

ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ, regeneratio: λουτρὸν π., lavacrum r. *Carth.* 110: 377, 4; 378, 2; *Nyss.* 1: 204, 11.

ΠΑΙΝΑΙΝΙΚΙΑ, renovatio iudicii *Sard.* 3: 163, 13; v. appellatio 2.

ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ, episc., deposuit Gabadium Bostrensem *CP intr.*: 437.

—, episc. Amasiens., canonicon *Bas. intr.*: 86.

—, episc. Hellenopolitan. (Bithynia), vita S. Joannis Chrysost. *Tar.* 1: 325, 17.

ΠΑΛΛΑΚΗ, concubina: c. habere impedit admissionem ad clerum *Ap.* 17: 16, 5; v. clerici 3.

PALLIUM - ὠμόφορον: v. ὠμόφορεῖν.

ΠΑΝΟΧΕΙΟΝ, «xenodochium», diversorium *VII* 22: 285, 11; v. itinerrantes 5.

ΠΑΝΤΥΧΙΣ, vigilia nocturna cum missa *Tim.* 23*: 254, 17.

ΠΑΝΟΥΦ, diaconus in dioecesi Lyco *Theoph.* 5: 266, 21.

ΠΑΠΑ: Ispé, pater sancte *Greg.* 1: 19, 19; Aurelius Carthagin., papa *Carth. prooem.*: 197, 13; Bonifatius I Romanus episc., «papa noster» *Carth. prooem.*: 206, 2; Innocentius I Romanus, papa *Carth.* 94: 356, 14; Anastasius Romanus, πάπας *Carth. prooem.*: 303, 14 *app.*; Caelestinus I Romanus, πάπας *Carth. Apiar.*: 428, 4 *tit.*; πάπας Ρώμης *VI* 102: 241, 17 *app.*; πάπας Nicolaus I, πάπας Hadrianus I *VIII* 2: 295, 23: 296, 2.

ΠΑΠΠΟΣ, episc. *Gangr. syn.*: 85, 13.

ΠΑΡΑΒΑΝΤΕΣ «qui praevaricati sunt», lapsi *I* 11: 32, 19.

ΠΑΡΑΧΑΡΑΤΤΕΙΝ, adulterare (canones) *VI* 2: 124, 18.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ, traditio: sec. traditionem feriis *IV* et *VI* ieiunamus *Petr.* 15: 57, 18; ἀρχαία π. de honore episcopi Aeliae *I* 7: 29, 16. De vita et disciplina ecclesiae quod traditum est - παραδοθέντα ab apostolis servandum *Gangr. epil.*: 99, 17; beneficentiae sec. traditionem *ibid.*: 99, 14. Liturgici usus silentio tecti et arcana traditione *Bas.* 91: 180, 22; e tr. non scripta *Bas.* 91: 181, 17; nec in s. scriptura nec apud ss. patres scripta invenitur *Bas.* 92: 185, 21; tr. de baptismo *Bas.* 91: 184, 13. Castitas cleri ab antiquitate christiana servata - παραδοθέν *Carth.* 3: 217, 5. Tr. patrum est, clericos oratoriorum ordinario loci submitti *IV* 8: 76, 4. Tr. patrum in interpretanda s. scriptura securior via praedicationis est *VI* 19: 151, 1; solos ieiunos celebrare posse traditio apostolica et patristica est *VI* 29: 160, 11; sec. tr. antiquissimam imperator penetrat sacrarium ad offertorium *VI* 69: 207, 13. Reliquias martyrum in consecrandis ecclesiis deponere ex traditione ecclesiastica fit *VII* 7: 261, 14. Tenendae sunt traditiones sive per sermonem sive per epistolam traditae *VIII* 1: 295, 9; 294, 7; v. traditio.

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ, commendatio r. Preces *Carth.* 103: 368, 14; 41: 260, 2; v. oratio. 2. Commendatitiae litterae *Carth.* 23: 239, 2; παραθεσθαι comm. litt. dare *Carth.* 93: 354, 12; v. litterae 6 et 8.

ΠΑΡΑΛΛΕΛΩΣ ποικιλια, pantherae variationes pellicis *Petr.* 4: 37, 11; v. Αἰθίοπος.

ΠΑΡΗΓΟΡΙΟΣ, presbyter (edita: Γρηγόριος), destinarius epistolae *Bas.* 88: 169, 11; *Bas. intr.*: 88.

ΠΑΡΕΙΝΑΙ, adesse in domo orationis prohibetur excommunicato *Bas.* 75: 151, 29.

PARENTES, officia parentum, officia erga parentes: v. proles.

ΠΑΡΟΧΙΑ: v. παροικία 2.

ΠΑΡΟΙΚΙΑ, r. Sedes episcopi: «paroecia» *I* 16: 37, 17; 20: 41, 14; *Ant.* 18: 118, 8; *Sard.* 21*: 189, 11

ΠΑΡΑΚΑΗΣΙΣ, «obsecratio», monitio antequam poena feratur *Ap.* 31: 22, 14.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ, paracletus, s. spiritus: tres p. in collatione baptismi admittere *Ap.* 49: 32, 14; Pepuzeni Montanum et Priscillam paracletum nominant *Bas.* 1: 95, 20.

ΠΑΡΑΛΗΠΤΕΟΝ, «accipiendum», interpretandum *Carth.* 114: 381, 19.

ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ, illegitimus: γάμος *VI* 3: 129, 4; *VI* 54: 191, 12; συνοικέσιον *VI* 54: 192, 6; v. matrimonium 4.

ΠΑΡΑΠΕΙΤΩΚΟΤΕΣ, lapsi in persecutione *I* 10: 32, 10.

ΠΑΡΑΣΥΝΑΓΩΓΗ, conventiculum: v. schisma 1, circumcelliones

ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ νηστεῖαν, ieiunium observare *Petr.* 15: 57, 15.

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ, commendatio r. Preces *Carth.* 103: 368, 14; 41: 260, 2; v. oratio.

2. Commendatitiae litterae *Carth.* 23: 239, 2; παραθεσθαι comm. litt. dare *Carth.* 93: 354, 12; v. litterae 6 et 8.

ΠΑΡΑΛΛΕΛΩΣ ποικιλια, pantherae variationes pellicis *Petr.* 4: 37, 11; v. Αἰθίοπος.

ΠΑΡΗΓΟΡΙΟΣ, presbyter (edita: Γρηγόριος), destinarius epistolae *Bas.* 88: 169, 11; *Bas. intr.*: 88.

ΠΑΡΕΙΝΑΙ, adesse in domo orationis prohibetur excommunicato *Bas.* 75: 151, 29.

PARENTES, officia parentum, officia erga parentes: v. proles.

ΠΑΡΟΧΙΑ: v. παροικία 2.

ΠΑΡΟΙΚΙΑ, r. Sedes episcopi: «paroecia» *I* 16: 37, 17; 20: 41, 14; *Ant.* 18: 118, 8; *Sard.* 21*: 189, 11

(deest Gr.): *Ap.* 14: 14, 11; 15: 15, 7; *IV* 17: 83, 18; *VII* 10: 264, 7; π. καὶ αὐτὴν αὐτὴν χώρα *Ap.* 34: 24, 10; *Ant.* 9: 111, 11: v. dioecesis, πάλις, ἐνορία.

2. Parochia: alterius episcopi clericum in suis paroeciis ordinare *Sard.* 14*: 181, 15 (deest Gr.); rusticae paroeciae pertinent ad episcopum *IV* 17: 82, 20; «dioecesis» - παροικία Mappalensis, ubi lector instituitur, parochiam significat in dioecesi Epigonii *Carth.* 54: 278, 8; «dioecesis» - παροικία (rusticae) *Carth.* 56: 284, 7; - διοικήσεις sub potestate episcopi *ibid.*: 284, 11; «massa dioecesium» - συγκρησία τῶν παροικιῶν *ibid.* 284, 20; παροικία ἀγροικιαί, rusticae parochiae *VI* 25: 155, 19 *tit.*: v. χώρα, chorepiscopus, ἐκκλησία 2, κώμη, ἀγρός.

ΠΑΡΟΑΚΗ, mora *Carth. proem.*: 340, 14.

ΠΑΡΘΕΝΙΑ: v. virginitas, castitas; παρθένος, virgo: v. monialis.

PARTURIENS tempore ante pascha ad iciunium non tenetur *Tim.* 8: 245, 4.

PARUM pro nihilo habendum: ieiunium non rumpit *Theoph.* 1: 263, 6-10; *Tim.* 16*: 251, 8.

PASCHA 1. P. hebraeorum, sacrificium agni, in typum Christi fiebat *Cyr.* 8*: 288, 22; maior hebdomada in ieiunio et oratione et compunctione cordis - κατόνως peragenda *VI* 89: 225, 11; etiam feria V. ieiunandum: v. ieiunium 3.

2. P., μεγάλη ημέρα *Ans.* 6: 60, 14; ἅγια κυριακή *Dion.* 1: 4, 12; ἅγια ἑορτή *Nyss.* 1: 203, 14; καθολικὴ τῆς κτίσεως ἑορτή *ibid.*: 204, 1; ἀναστάσιμος ημέρα *VI* 66: 204, 7. Paschalia gaudia post horam resurrectionis incipiunt *Dion.* 1: 5, 10; diluculo dominicae *ibid.*: 5, 1. Die paschatis baptizati deo praesentan-

tur *Nyss.* 1: 204, 10; dona festiva - εὐλογία mittuntur *Laod.* 14: 136, 11.

3. Celebratio ne ante vernale aequinoctium cum Iudaeis celebretur *Ap.* 7: 11, 12; 70: 43, 21; sec. definitionem Nicaenam cum Iudaeis non est celebrandum *Ant.* 1: 104, 4. Dies paschatis ab Alexandria annuntiat: cyclus paschalis centenarius Cyrilli *Cyr. intr.*: 274 n. 5; a Cyrillo Carthaginensi synodo annuntiat *Carth. Apiar.*: 424, 2. Carthagine in synodo annua exponitur *Carth.* 34: 255, 13; per legatos provinciarum ad synodum scripto provinciis communicatur *Carth.* 51: 270, 8; formatis litteris nuntiandus *Carth.* 73: 314, 18.

4. «Octavarum die», octava paschae hippodromia cessant *Carth.* 61: 298, 17; a die resurrectionis usque ad dominicam novam - καινή in ecclesiis vacandum, psallendo et sacramentis communicando *VI* 66: 204, 7; ab hippodromis et spectaculis abstinendum *ibid.* Tempus paschale idem ac pentecostes est *Ant.* 20: 120, 10; «quadagesima paschae», i. e. dies 40. post pascha quo synodi provinciales habentur *I* 5: 28, 6: v. synodus prov. 3.

PASCHASINUS - Πασχασίνος, episc. Lilybaei, legatus Leonis I Romani *IV intr.*: 66 n. 6; *IV* 29: 93, 17; 30: 96, 6; 96, 18.

PASTOR Hermae *Athan. intr.*: 60.

PASTORALIS cura - ποιμαντορικὴ ἡγεμονία episcopi *VI* 32: 164, 11; 102: 240, 17: v. episcopus 5.

PATRES, epistolae canonicae receptae enumerantur *VI* 2: 123, 7.

PATRIARCHA - ἐπίσκοποι διοικήσεως, civilium dioecesium: v. primatiales episcopi, synodus primatialis 1-2.

PATRIMONIUM - ιδιόκτητα monachi post admissionem monasterio manent,

etiamsi non perseveraverit, nisi culpa hegumeni sit *VII* 19: 278, 16; p. clericorum: v. bona 1.

PATRINUS - ἀναδεχόμενοι: propter cognationem spiritualem cum viduata matre filii spiritualis matrimonium contrahere nequit *VI* 53: 189, 18.

PATRIPASSIANI damnantur *Ap.* 50*: 33, 11.

PATROCINIUM - προστασία *VIII* 4: 300, 11-7; πατρωνία *Carth. Apiar.*: 430, 2.

ΠΑΥΣΘΑΙ, officio cessare *I* 18: 40, 5; πεπαύσθαι *I* 1: 23, 17; πεπαύσεται τοῦ κλήρου «a clero abstinere» i. e. ab officio *I* 2: 25, 10.

PAULINUS - Παυλίνος, consul *I lemma*: 23, 5.

ΠΑΥΛΙΑΝΙΕΤΑΙ, Pauli Samosatensis sectatores, rebaptizandi *I* 19: 40, 10; clerici reordinandi *ibid.*: 40, 16: v. reconciliatio 2.

PAULUS apostolus: ephesina persecutio *Petr.* 13: 53, 2; Thessalonicae *Petr.* 12: 25, 10: e Damasco evasit, Romae capite multatus est *Petr.* 9: 45, 20.

— Anconensis episc., legatus Iohannis VIII papae in Bulgaria *S. Soph. intr.*: 480.

ΠΑΥΛΟΣ I CP episc., e Sardicensi absens *Sard. intr.*: 156.

— II CP episc., monothelita *VI* 118, 17.

— IV CP episc., iconoclasta paenitens, de VII concilio *VII intr.*: 242 n. 1; *Tar. intr.*: 314.

— Heracleens. (Thraciae) episc. *CP* 1: 439, 10.

— Samosatensis *Greg. intr.*: 17.

— Xeos (Xoeos) episc. *CP* 1: 439, 14 *app.*

— monachus Antiochenus a Maximo diacono ad Cyrillum Alexandr. missus *Cyr.* 6*: 284, 20.

PAUPERES - πένητες 1. Cum summa reverentia et timore dei ab episcopo providendi *Ant.* 25: 125, 5; speciatim chorepiscopis commissi *Neoc.* 14: 81, 17; presbyteri et diaconi indigentibus - δεομένοις dispensant cum timore dei et omni reverentia, sub potestate episcopi *Ap.* 41: 29, 3; eleemosinarius - οἰκονόμος εὐποιός ab episcopo nominatur *Gangr.* 8: 12, 18; beneficentia in pauperes - εὐποιία ab ecclesia sec. traditionem fit *Gangr. epil.*: 99, 12; fratres nostri sunt *Gangr.* 11: 94, 1; omni adiumento fruuntur *Theoph.* 11: 270, 15; nutriendi per redditus ecclesiasticos *VIII* 15: 318, 22; de clericis egenis: v. bona 4.

2. Pauperes et auxilio indigentes litteris commendatis muniantur ab episcopo *IV* 11: 78, 18; apud imperatorem pro pupillis et viduis indigentibus intercedendum *Sard.* 7: 169, 6; cura de eis ad episcopum spectat *IV* 3: 73, 2; defensionem pauperum adversus tyrannidem divitum ecclesia suscipit *Carth.* 75: 316, 4: v. ἐκδιχοσ; agapae pro pauperibus nutriendis fiunt *Gangr.* 11: 93, 16: v. ἀγάπη; hospitia pauperum - πτωχεῖα *IV* 8: 75, 19; 10: 78, 7.

PAUPERTATIS votum: v. monastica vita 2.

PAX christiana: εἰρήνη τῆς ἐκκλησίας *Theoph.* 7: 268, 9; *Bas.* 18: 119, 6; *VI alloc.*: 102, 1 *sqq.*; 40: 177, 1; imperator custos pacis christiana est: v. imperator 5.

ΠΑΥΣΤΙΝΟΣ, Παῦστος, graphia codicum *Carth. intr.*: 191; *proem.*: 197, 12-15: v. Faustinus, Faustus.

PECCATUM - ἀμάρτημα 1. Ἄ. ψυχικόν, delictum (occultum) animae *I* 2: 25, 8; gratia privat *VI* 21: 153, 4; ἐργάματα φανερά, «certa» crimina *Ap.* 28: 20, 18; p. ex usu malo trium partium animae oriuntur *Nyss.*

1: 206, 29 sqq.: v. actus; ex rationali parte orta graviora caeteris sunt *ibid.*: 2: 209, 18; motus cogitationis - λογισμός, mediorum adhibitio - ἐγγελευσις ad peccatum committendum ducunt VII 22: 283, 3; qui p. cogitavit, sed non explevit a gratia salvatus est *Neoc.* 4: 77, 4: v. gratia, veniale.

2. P. ex ignorantia gratia privat *Bas.* 27: 127, 14-21; 128, 2: v. ignorantia; culpa materialis excusat a poena *Bas.* 46: 137, 4; VI 93: 229, 4: v. fornicatio I; mortale - πρὸς θάνατον *Bas.* 32: 131, 10; p. ad mortem est peccatum non emendare et hoc peius, peccatum esse negare VII 5: 254, 17; peccatorum gravitas: v. lapsi; catechumenorum peccata baptismō delentur *Bas.* 20: 122, 22; s. ordinatione omnia peccata, exceptis carnalibus, deleri dicuntur *Neoc.* 9: 79, 12: v. catechumeni 4.

3. Recidenda sunt initia peccati VII 22: 282, 14; cogitationes mundare - καθαίρειν *ibid.*: 283, 8; peccatum peccatum consequitur VII 7: 260, 13; peccatum praetextu boni peius ac duplici poena dignum *Bas.* 90: 176, 11; unius peccatum iram dei contra populum inflamat *Greg.* 2: 22, 13; peccata gravia iram dei provocant *Greg.* 6: 27, 2; *Bas.* 85: 158, 12; induratio in peccato timorem poenarum tollit *AB:* 464, 9: v. induratio, sacriligium.

4. Peccatum non habere qui dicit, anathema sit *Carth.* 114: 381, 14; etiam sancti pro peccatis suis dimittendis orant *Carth.* 115: 383, 5; humiliter et veraciter de hoc implorant deum *Carth.* 116: 385, 11. E peccati lapsu erectio pascha hominis est *Nyss.* 1: 204, 8; prostratio et erectio in orando lapsum et resurrectionem nostram significant *Bas.* 91: 184, 1; peccatorum absolutio in terris levamen poenae post mortem affert

Dion 5*: 15, 20. Pro peccatorum differentia publica paenitentia ab episcopo decernitur *Carth.* 43: 260, 17: v. paenitentia 3.

5. P. originale: v. προγονική δ.

PELAGIUS, Roman. episc.; adhuc diaconus Vigillii papae, de tribus capitulis scripsit *Pape:* 518 n. 22; *CP intr.*: 437.

— haereticus: errores damnantur *Carth.* 109: 375, 7 tit.

ΠΕΝΗΤΕΣ: v. pauperes.

PENTADIUS Carpentanus, episc. - Πεντάδιος Καρπεντανός (subscr.) *Carth.* 133, 408, 15; Carpitanus - Καρπιτανός legatus Proconsularis provinc. *Carth. prooem.*: 400, 16.

ΠΕΝΤΑΠΟΛΙΣ, ad episcopos Libyae et P. epistola *Cyr.* 4: 281, 12; pars dioecesis civilis Cretensis, a Diocletiano imperat. Aegyptiacae provinciae et dioecesi Orientis coadunata *Dion. intr.*: 2, 14: v. Basilides.

PENTARCHIA, sive quinque primatiae totius ecclesiae Christi: Roma, CP., Alex., Antioch., Hierosolyma; erronea, si egalitas omnium intenditur *Pape:* 547; sensus Iustinianus *Pape:* 546; qui a Photio affirmatur *S. Soph.* 1: 483, 19; *Pape:* 533.

PENTECOSTES - Πεντηκοστή: tempore p. genu ad orandum non flectitur I 20: 41, 12; *Bas.* 91: 183, 6-27; aeternitatis imaginem praestat et monumentum *Bas.* 91: 183, 14; tempore p. prima annua synodus provincialis habenda: v. synodus 3.

ΠΕΝΘΕΚΤΗ - Quinisexta: v. In-Trullo.

ΠΕΠΛΑΓΜΕΝΑ, «gesta», acta: τοῖς π. ἐμβάλλειν actis inserere *Carth. prooem.*: 200, 21; τοῖς δημοσίοις π. ἐντέθειναι civilibus actis inscribere *Carth.* 67: 307, 12; acta ecclesiastica synodi

Carth. prooem.: 336, 8; *Carth.* 92: 343, 5-10-14.

PEPUZENI, aliud nomen montanistarum *Bas.* 1: 95, 19; 96, 3; in Montanum et Priscillam baptizant (substituentes eos Spiritui s. in forma baptismi) *Bas.* 1: 95, 18: v. reconciliatio 2.

ΠΕΡΑΜΑΤΙΚΑ, «transmarina», i.e. Italiae regiones *Carth.* 105: 369, 16; σύνοδος π., Capuensis *Carth.* 68: 308, 3-17-22.

ΠΕΡΕΓΡΗΝΙ: v. itinerantes, ξένοιο.

ΠΕΡΙΒΟΑΙΟΝ, pallium philosophorum *Gangr.* 12: 94, 7: v. βήροσ.

ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ λέρος, saeptum, area ecclesiae VI 76: 213, 10.

ΠΕΡΙΗΧΕΙΣΘΑΙ, «comperire», certior fieri IV 25: 88, 17; 26: 89, 13: v. ἀκοή.

ΠΕΡΙΟΔΕΥΤΑΙ, «visitatores» presbyteri pro vicis et agris, loco chorepiscoporum instituendi *Laod.* 57: 153, 8.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ, columba et unica mater est ecclesia catholica *Carth.* 57: 292, 20.

PERIURARE paenitentiam decem annorum meretur *Bas.* 64: 147, 24: v. iuramentum.

ΠΕΡΠΕΡΕΙΑ, elatio VII 16: 274, 7.

PERPETUA s., basilica Carthaginens; restituta *Carth.* 1: 214, 17 app.; *Carth. intr.*: 192 n. 8: v. restituta.

PERSECUTIONES: persecutores diaboli satellites sunt *Petr.* 9: 44, 25; tormenta *Petr.* 1 sqq.: 33 sqq.; *Anc.* 1 ad 9 et 12: 56 sqq.; Licinii persecutio I 11-12: 32-33; arianorum adversus orthodoxos *Bas.* 95: 194, 6; v. lapsi. Stratagemata christianorum, ut effugiant p. : conventionem facere ut videantur subire tormenta, quae illis vere non applicarentur *Anc.* 1: 56, 17; fluxerunt idolothyta comedere *Anc.*

7: 62, 10; dominae sibi servas substituerunt *Petr.* 6: 40, 15; pecunias obtulerunt *Petr.* 12: 51, 15; omnibus relictis fugerunt: v. fuga. Persecutionem patientibus propter disciplinam et fidem catholicam larga benevolentia et humanitas est exhibenda *Sard.* 17: 184, 8-20.

PERSONA, 1. Τὸ πρόσωπον: de p. accusatoris non inquirendum in actione privata II 6: 50, 14: v. accusatio; πρ. ἐπέχων, vicem gerere VI 7: 133, 6; πρ. κακωλυμένα, infames a lege declarati *AB* 6: 457, 20: v. infames.

2. Προσωπεῖον, persona scenicoorum: comicas, satyricas, tragicas p. induere VI 62: 199, 9: v. pagani usus 1.

PERTINACIA - φιλονεικία, «pertinacia» vitiat actum I 5: 27, 13; ὀξύγολος «iracundus» episc. in clericum saeviens *Sard.* 14: 179, 16; ἀσθάρεια, «contumacia» clerici abnuntians auctoritatem episcopi IV 8: 76, 5: v. contumacia.

PETITIO ad imperatorem directa: v. δέησις.

PETRUS apostolus: primus apostolorum *Petr.* 9: 45, 16; incarcerationi ab Herode et fuga *Petr.* 13: 53, 19; Romae crucifixus *Petr.* 9: 45, 16; a Christo ecclesiae fundamentum constitutus *Cypr.* 1: 311, 13; Petri cathedram Romanus episcopus sortitur *Tar.* 1: 317, 31; Petri memoria in Romano episcopo honoranda *Sard.* 3: 163, 4.

ΠΕΤΡΟΣ, Alexandrin. episc., martyr: vita *Petr. intr.*: 31; canones ex sermone de paenitentia *Petr. lemma:* 33, 1; *intr.*: 31; VI 2: 123, 9.

— episc. in primatia Antiochena, a Domino Antioch. depositus *Cyr.* 1: 277, 12.

PETRUS, archipresbyter Romanus, legatus Hadriani I papae VIII *intr.*: 242.

—, hegumenus S. Sabbae in Urbe, legatus Hadriani I papae VII intr.: 242.

—, cardinalis, lator epistolae Johannis VIII papae ad imperatorem S. Soph. intr.: 480.

ΦΑΙΔΡΑΙ ἡμέραι, «dies celeberrimi», festivi Carth. 61: 298, 14.

ΦΑΛΕΡΙΟΣ Tarsensis episc. CP I: 439, 12.

ΦΑΩΦΙ aegyptiorum mensis, cuius dies decimus octobris nonis aequivalet Ap. 37: 26, 11: v. october

ΦΑΡΜΑΚΑ, veneficia: v. pagani 3.

ΦΙΑΝΘΡΩΠΙΑ, indulgentia erga peccatorem propter debilitatem suam humanam: «humanitas» IV 30: 96, 11; misericordia humanitasque IV 16: 82, 14; φιάνθρωπον, humanum IV 30: 95, 21; φιάνθρωπότερον poenas diminuerit est Anc. 21: 71, 8; 23: 72, 3; «misericordia» Anc. 16: 67, 14: v. dispositiones.

ΦΙΑΡΧΙΑ, amor principatus: v. ambitio.

ΦΙΑΗΤΟΣ, episc. Gangr. intr.: 83 n. 5; syn.: 85, 13-22.

PHILIPPUS, imperator Romanus Dion. intr.: 1.

—, presbyter, legatus ecclesiae Romanae, his gestis a nobis recollectis subscripsi (subscr.) Carth. 133: 410, 16; Carth. prooem.: 198, 11; 201, 17; 212, 5; compresbyter Carth. Apiar.: 411, 19; 414, 8; 421, 20.

—, presbyter Romanus, legatus Caestini I Rom. episc. ad Ephesinum III intr.: 55.

—, consul Carth. prooem.: 372, 10; prooem.: 373, 1 (deest Gr.).

PHILOLOGIUS - Φιλόλογος, episc. legatus Byzaceniae Carth. prooem.: 336, 20.

ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ: v. pertinacia.

PHILOXENUS, legatus Romanus ad Encaenia Ant. intr.: 100.

ΦΙΑΤΡΩ τῆς ἀληθείας, amore veritatis Carth. 57: 293, 13.

PHOENICIA, provincia ecclesiastica Ant. syn. 102, 11.

ΦΟΝΕΥΣ, homicida Ap. 23: 18, 13; φονευτής AB 8: 461, 2.

ΦΟΝΩΔΗΣ, homicidiorum amator Petr. 13: 53, 25.

PHOTINIANI, haeretici II 1: 46, 6; errant circa ss. Trinitatem, sicut paulianistae Laod. intr.: 127; reconciliantur per libellum et chrisma Laod. 7: 133, 5.

ΦΩΤΙΟΣ, Tyri episc.: ab eo ordinati episcopi ab Eustathio depositi IV 29: 93, 11.

— CP episc.: nolens eligitur AB intr.: 445; a sibi subditis chirographa ad suam tutelam exigit VIII 8: 308, 17-8; facinus illusarum divinarum rerum puniendum neglexit VIII 16: 322, 1; diplomatibus discipulos munivit, ut soli sapientiam profanam doceant VIII 9: 309, 19; iustissima sententia synodali a Nicolao I papa damnatus VIII 6: 304, 17; quia neophytus et invasor VIII 2: 296, 15; vicarios trium patriarcharum orientalium nominavit, cumque eis synodum congregavit ac per libellos Nicolaum papam anathematizavit VIII 6: 305, 2; nunquam fuit episcopus, nec est: consecrationes vel promotiones vel ecclesiarum dedicationes ab eo factae nullae sunt VIII 4: 299, 19; clerici a Methodio et Ignatio consecrati, sed Photio consentientes, depositi sint VIII 25: 337, 24; VIII intr.: 289. Photii rehabilitatio a Johanne VIII papa S. Soph. intr.: 480; ab ipso censuris affecti, si Romam appellaverint, ut rei sententiati habendi sunt, qui se denuo iustificare debent S. Soph. 1: 483, 19; Pape: 533: v. ἐπιχειρισίς.

ΦΩΤΙΣΜΑ, illuminatio: v. baptismus.

ΦΡΟΝΤΙΣΜΑ, functio curiae episcopalis IV 2: 70, 18; φροντίζειν, curam habere (bonorum ecclesiae) IV 3: 72, 1; φροντίς, cura: v. saecularia I negotia.

PHRYGES, haeretici: montanistae, qui hic dicuntur phryges II 7: 54, 6; clerici eorum μέγιστοι «maximi» nominantur Laod. 8: 133, 19; rebaptizandi ibid.: 134, 3: v. cataphryges.

ΦΘΟΡΙΑ, abortiva, ad abortum procurandum Anc. 21: 71, 6: v. abortus.

ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΑ incantationes scriptae: quae carcer animarum sunt Laod. 36: 145, 16: v. pagani 4.

PICENUM - Πικένον, provincia in Italia: v. Faustinus Potentinus.

PICTURA, «colorum imaginaria operatio» - εἰκονογραφία χρωμάτων; VIII 3: 298, 1; χρωματογραφία, colorum temperationes VI 82: 219, 13; προχαράγματα, prima delineamenta ibid.: 218, 8; χαρακτήρ ἀνθρώπινος, lineamenta hominis ibid.: 219, 17. P. ne ad luxuriam moveat VI 100: 236, 17. Crucis figura in pavimento non formanda, ne conculetur VI 73: 211, 4; ne pro imagine Christi agnus depingatur, digito a Praecursore monstratus VI 82: 218, 20. Iconas depingere in ecclesiis et in quolibet loco prohibitum est anathematizatis VIII 7: 307, 3: v. icona, πίναξ.

PIETAS - εὐσέβεια non in solo dei domo, sed in omni loco exercetur Gangr. epil.: 99, 6: v. θεοσεβεία, εὐλάβεια.

PILATO Christus traditus est Petr. 9: 44, 4.

ΠΙΝΑΞ, tabula picturalis VI 100: 237, 3.

ΠΙΣΤΙΣ, fides. 1. Veritates fidei quibus creditur: fides Nicaena non immutanda

II 1: 45, 18; III 7: 61, 18; 62, 2; symbolum Nic-CP II intr.: 42 n. 8; a semiarianis conversi profetenda Ath. 3: 80, 11; fidei symbola - σύμβολα a novatianis didicenda Laod. 7: 133, 13; «fides» a catechumenis die V majoris hebdomadae recitanda (symboli redditio) Laod. 46: 149, 10; VI 78, 215, 4; infirmi quoque baptizandi illam recitent Laod. 47: 149, 17; «fidei adstipulatio» - ἔθεσις πίστειος, i. e. symbolum Nicaenum (Epist. Attici CP) Carth. Apiar. 425, 7; « Professio f. Nicaeni concilii π., symb. Nicaen. (epist. Cyrilli Alex.) Carth. Apiar.: 423, 14; 426, 14; 426, 8 tit.; « Professio f. Nicaeni concilii Carth. prooem.: 211, 12; 15 tit.; « fides » Nicaena fidei inconsumpta tenenda Ath. 1: 70, 23: v. εὐσέβεια, κήρυγμα, δόγμα, symbolum.

2. Virtus qua creditur: πιστοί: v. fideles, christiani; fides martyrum vicit tormenta persecutorum Bas. 95^a: 194, 19.

3. Recta fides: v. εὐσέβεια, ὑγιῶς.

ΠΙΣΤΟΝ, τὸ π., fidem facere VI 85: 222, 2; πιστότατα fidelissima (exemplaria) Carth. Apiar. 420, 19.

ΠΙΘΟΙ, dolia: in doliis vinum effundendo risum movere VI 62: 199, 13: v. pagani 2.

PLACENTINUS - Πλακέντιος, legatus Numidiarum personam gerens Carth. 100: 364, 16; Πλακέντιος ibid. 364, 16 app. - 19.

PLACIANUS - Πλακιανός, episc. legatus synodi ad Hippon. Diaretorum Carth. 78: 319, 4.

PLAUTIUS, episc. legatus prov. Tripolitanae ad synodum Carth. 127: 399, 4.

PLEBEIUS - λαϊκός, pro «laicus» in cc. Apost. post. c. 52, ex cod. Veron.: - χριστιανός Ap. 71: 44, 8.

ΠΛΕΙΟΝΩΝ ᾠήτος, «plurimorum senten-

- tia»: maioritas in suffragiis ferendis *I* 6: 29, 12; «maior pars» *Anl.* 19: 119, 25.
- PLENIPOTENTIARI: v. legatio libera.
- ΠΑΕΟΝΑΣΜΟΣ *Nyss.* 6: 222, 12: v. usura.
- PLORANTES, paenitentium gradus: v. προσκλαίειν.
- ΠΙΝΕΥΜΑΤΙΑΝ, a daemone possessum esse *Tim.* 15: 250, 9: v. daemon.
- PNEUMATOMACHI: - ἡμιπρείων, «machedonianorum vel spiritui sancto resistentium» *II* 1: 46, 3.
- ΠΙΝΙΚΤΑ, suffocata comedere prohibetur *VI* 67: 205, 6; latinos indifferenter ea comedere notat *Bals. Rh.* *II* 463: v. sanguis.
- POENAE in clericos: varia disciplina.
1. Depositio sola: clericis lapsis paenitentibus excommunicatio (privatio communionis) non est imponenda, sed suspensio ab officio *Petr.* 10: 47, 71; 48, 12; deponatur et non excommunicetur, quia «non vindicabis bis de eodem delicto» *Ap.* 25: 19, 5; deponendi clerici, non excommunicandi sunt, ex antiquo canone *Bas.* 3: 100, 15; clerici a gradu excidunt, a laica communione non arcentur *Bas.* 32: 131, 10; clericos peccatores, indistincte utrum maiores an minores, canones depositione damnant *Bas.* 51: 142, 9; depositio unica poena in clericum fertur *Theoph.* 3: 265, 18; *VI* 21: 152, 16; de anathemate: v. anathema.
2. «Expellatur» *Neoc.* 1: 75, 16; «excommunicati sive in clero sint, sive laici» *I* 5: 27, 5; depositio post excommunicationem *Ap.* 5: 10, 16; 59: 39, 16; excommunicatus *Ap.* 12: 13, 13; 32: 22, 19; 36: 25, 18; excluditur non tantum a communione, sed etiam

- a dignitate *Anl.* 11: 113, 10; excommunicati in Africa *Carth.* 105: 369, 15; episcopus... excommunicatur *VI* 18: 150, 5; episcopus excommunicans *VII* 4: 253, 6; excommunicatio minor depositione *AB* 10: 465, 17.
3. De variis gradibus depositionis et excommunicationis: v. depositio, excommunicatio; progressio poenarum haec videtur esse: privatio communionis ad certum tempus, suspensio ab officio, suspensio etiam a dignitate, excommunicatio totalis, ultimo anathema.
- De catechumenorum poenis: v. catechumeni.
- POENITENTIA: (forma vocabuli ecclesiastica) v. paenitentia.
- ΠΟΛΙΣ, civitas sedes episcopalis: ne in una «civitate» duo episcopi sint *I* 8: 31, 16; dist. a locis - τόποι *I* 18: 39, 6; dioecesim significat *Ap.* 12: 13, 15; episcopus π. et χώραν regit *Anl.* 9: 111, 14; *Anl.* 22: 122, 1; episcopus civitatis i. e. dioecesis *Sard.* 11: 175, 14-8; *IV* 3: 71, 22; episcopo monachi civitatis et «regionis» - χώρας submissi sint *IV* 4: 73, 6; ecclesiae in civitate vel in «possessione» - κώμη *IV* 6: 74, 18; dioecesis *IV* 10: 77, 18; *VI* 20: 152, 7; sedes episcopalis dist. a vicis - χωρά *VI* 41: 177, 20; Pape 536, v. ματρίκιον, dioecesis.
- ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ, civilis: opp. ecclesiastica causa *Carth.* 15: 228, 12; civilium legum studiosi *VI* 71: 208, 16.
- POLLUTIO nocturna - νυκτερική βύσις: involuntaria, de cuius culpa quisque in se iudex est *Dion.* 4: 13, 14; culpa in monacho pio caret *Ath.* 1: 63, 10; 64, 19; item, in somniante - ἐνωπνιάζεσθαι laico pio *Tim.* 20*: 253, 9; si post habitum desiderium impurum accidit, pollutio - ἐνεργάζεσθαι peccaminosa, secus tentatio satanae est *Tim.* 12: 247, 18.

- POLYCARPUS - Πολύκαρπος, episc. *Cypr.* 1: 304, 16.
- ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ, monothelita *VI* 1: 118, 22.
- POLYGAMIA, si quis plus quam ter matrimonium successive contraxit *Bas.* 80: 154, 10: v. matrimonium 12.
- ΠΟΛΥΘΕΙΑ, polytheismus Arii *VI* 1: 112, 17.
- POMA - δπόρα *Ap.* 4: 10, 3: v. oblata 2.
- POMPONIUS - Πομπώνιος episc. *Cypr.* 1: 304, 20.
- ΠΟΝΗΡΟΣ, δ π., malignus, diabolus *AB* 4: 453, 9.
- PONTUS, primatia ecclesiastica *Gangr.* intr.: 83; praeminentia *II* 2: 47, 4: v. primatia; ποντικοί, habitatores provinciae Ponti, quam Greg. Neoc. rexit *Greg.* 7: 27, 12; *Greg. intr.*: 17; v. Caesarea Capp.
- POSSESSIO tranquilla: longo tempore habita, in iudiciis probationis locum tenet *Bas.* 92: 186, 21; bonae fidei per triginta annos (p. locorum) praescriptionem condit *IV* 17: 83, 2; *VIII* 18: 327, 5; lis de re possessa intra tricennium facienda (de possessionibus rusticis apud synodum tractandum) *IV* 17: 83, 7; de parochiis haereticis ab episcopo catholico conversis sufficit triennium possessionis *Carth.* 119: 389, 15: πρόκριμα.
- POSSESSIONES, i. e. rusticae parochiae: v. χωρά, chorepiscopus, παροικία 2.
- POSSIDIUS - Ποσειδιος, episcopus Calamensis - Καλαμένης, legatus provinciae Numidiae (subscr.) *Carth.* 133: 408, 7; Καλαμενινός legatus *Carth. prooem.*: 401, 4; sine legatione *Carth. prooem.*: 338, 19; electus iudex a

- synodo in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 18; legatus synodi ad imperatorem adversus donatistas *Carth.* 108: 374, 19; epist. ad Bonifatium I Roman. episc. subscribit *Carth. Apiar.*: 422, 4.
- POSTUMIANUS - Ποστουμανός episc. *Carth.* 55: 282, 13; 283, 7.
- POTENTINA dioecesis - Ποτεντίνη: v. Faustinus.
- ΠΟΤΗΡΙΟΝ 1. calix missae: π. offerre in missa diacono vetatur *Anc.* 2: 57, 13; τίμιον π. σκευάζειν, praeparare ad communicandos fideles etiam diacono licet *Tim.* 24*: 255, 15; ne pretiosus sanguis in sancto calice post missam relinquatur *Bas.* 93*: 190, 13; ne muscae in eo cadant *ibid.*: 190, 23. 2. Calix ad bibendum in mensa: ne a subdiacono benedicatur *Laod.* 25: 141, 4.
- PRAECEDENTIAE ordo 1. Servandus est ab omnibus ordinibus clericorum *VI* 7: 134, 18; presbyter ne ante episcopum altare ingrediatur et sedeat *Laod.* 56: 152, 18; diaconus ne coram presbytero sine eius iussione sedeat *Laod.* 20: 139, 4; etiamsi officialis curiae sit *VI* 7: 133, 2; idemque honor diacono a subdiacono et clericis exhibetur *Laod.* 20: 139, 7; diaconus ab episcopo suo delegatus in alia dioecesi honorem deleganti debitum ipse habeat *VI* 7: 133, 6; unusquisque episcopus ordinem sibi a deo decretum cognoscat, maiores ne spernantur a iunioribus *Carth.* 86: 330, 5; praecedentia e die ordinationis dimittenda est, ne altercatio de posterioribus et anterioribus oriatu *Carth.* 89: 333, 14: v. litterae 3; de sede honoris presbyteri: v. cathedra 2.
2. Praecedentia sedium in Africa cf. subscriptiones *Carth.* 133: 407, 7. Legati Romani: episcopus post primates *ibid.*: 407, 16; presbyteri post episcopos *ibid.*: 410, 16. Romani episcopi:

locus subscriptionis primus post imperatorem VI 102: 241, 17 *app.*

PRÆDATIO: v. furtum I.

PRAEDICATIO: v. catechesis, κήρυγμα, διδασκαλία; evangelizare et docere primum propositum apostolorum fuit *Petr.* 9: 46, 3; verae fidei doctrinam - λόγους εὐσεβείας docere gravissimum officium pastorum est VI 19: 150, 15; v. episcopus 6; ὁμολεῖν diaconi officium est: v. diaconus 2; sed etiam ad presbyterum pertinet *Anc.* I: 57, 4; praesertim in domibus potentum familiares et pueros docere VII 10: 265, 9; sermonem dei frequenter audiendo, si opera non facimus, saltem omissionis culpa consoci erimus *Tim.* 17*: 251, 17.

PRAEEMINENTIA sedis: v. πρεσβεία, primatiae.

PRAEFATO debita salutationis officio - ἐν προφάτω *Carth. Arian.*: 432, 10.

PRAESCRIPTIO: v. possessio tranquilla, πρόκριμα.

PRAEIUDICIUM: v. πρόκριμα.

PRAESENTIFICATORUM missa: v. προσητισμένα.

PRAESIDIUS - Πραισιδῖος, episc., legatus a synodo ad imperatorem adversus donatistas *Carth.* 108: 375, 1.

PRAETEXTUS - Πραιτεξτός Siciliensis - Συκληβέντης (subscr.) *Carth.* 133: 408, 19; Συκληβενσιώτης legatus provinc. Proconsularis *Carth. prooem.*: 400, 17.

PRAETORUM iudicio rumpenda est pactio emphyteuticam, non propria auctoritate episcopi VIII 20: 330, 12.

PRAEFORMATIKAI: v. litterae imperiales.

PIPEBEBIA, auctoritas patris familiae, senioris sedis *Pape.* 491 I. «Privilegia», praeminentia: servantur ecclesiis I 6:

29, 2; II 2: 46, 22; *pr.* Romae antiquae IV 28: 91, 14; pro sede CP *pr.* τιμῆς «honorem primatum» II 3: 48, 1; ἰσα *pr.*, «primatus» IV 28: 91, 21 et 16; unde eam μεγαλύνεσθαι «magnificam esse», iurisdictionem superiorem obtinere IV 28: 92, 3-5 *sqq.*; VI 36: 170, 10; v. privilegia I.

2. Privilegio regenerationis in baptismo omnia peccata catechumeni abluuntur *Bas.* 20: 123, 3.

3. Ἡ πρεσβεία, legatio *Carth.* 65: 302, 14.

PRESBYTER - πρεσβύτερος. 1. Maiores nati in fide Christi ac proinde custodes traditionis *Pape.* 535; sacerdotium Christi a Christo institutum ac nobis collatum *Cypr.*: I 313, 1; v. ἱερεὺς 2, ἱερωσύνη.

2. Consecratio *pr.* ab uno episcopo fit *Ap.* 2: 8, 14; ne ordinetur ante trigessimam aetatis annum *Neoc.* II: 14: 143, 12; non sit neophytus I 2: 24, 20; nec usurarius, nisi cesset ac reddat *Bas.* 14: 113, 16; nec baptizatus in aegritudine, nisi zelus et fides subsecuta sint ac raritas ordinandorum hoc exigit *Neoc.* 12: 80, 17; post ordinationem nubere prohibitus est *Neoc.* I: 75, 9; v. clerici II. *Pr.* civitatis dist. a *pr.* ruris *Neoc.* 13: 81, 7.

3. Adiutor episcopi est: «filius» ab episcopo appellatur *Carth. prooem.*: 201, 16; curam de clericis minoribus ac de populo habet *Ap.* 58: 38, 15; *Petr.*: 10: 46, 19; officia *pr.*: offerre, praedicare, functiones sacras peragere *Anc.* I: 57, 3; fideles corrigere doctrinis, monitionibus, epitiimiis *AB* 9: 463, 10; in domibus potentum servos ac pueros doceat VII 10: 265, 10; ad erudiendos fideles sacerdotium ei datum est *ibid.*: 265, 12; ne peccatores manu percutiat *Ap.* 27: 20, 4; nec ipse, nec per alium *AB* 9: 463, 14-1; excommunicare peccatorem nequit *Ap.* 52: 36, 6; sed in aegyptiaca dioecesi po-

test *Theoph.* 14: 273, 10; *Theoph. intr.*: 261; epitiimia imponere potest *AB*: 463, 12. Clero egeno opitulari debet *Ap.* 59: 39, 4; de virginibus curat iussu episcopi *Carth.* 44: 261, 17; v. monialis 4. Offerre - προσφέρειν s. sacrificium presbyteri, non diaconi ad hoc indiget *Gangr.* 6: 92, 1; de celebranda missa monitio ad sacerdotem *Bas.* 93*: 187, 5; *Bas. intr.*: 89; codex sacerdotalis alexandrinus *Athan. intr.*: 62.

4. Honor cathedrae *Anc.* I: 57, 3; v. cathedra 2; a diacono communionem calicis ne accipiat I 18: 39, 7; v. diaconus 2; solis ecclesiasticis negotiis vacet *Ap.* 81: 49, 3; v. saecularia.

5. Vicorum et agrorum presbyteri canonicas litteras ad solos vicinos episcopos dent *Ant.* 8: 110, 9; ne quid faciant praeter conscientiam chorepiscopi sui *Laod.* 57: 153, 13; ne in civitate celebrent, neve communionem impertiantur, nisi absente episcopo et presbytero civitatis *Neoc.* 13: 81, 7.

6. Reus *pr.* appellans a sex episcopis, praesente ordinario suo, audiatur *Carth.* 12: 226, 2; v. appellatio 3. Depositus, si ecclesiam conturbat per brachium saeculare opprimatur *Ant.* 5: 109, 7; v. schisma.

PRESBYTERAE - πρεσβύτεριδες dictae vel προκαθήμεναι, praesidentes, in ecclesiis ne constituentur *Laod.* II: 135, 6.

PIPEBYTEPEION, dignitas presbyteralis I 2: 24, 21; πρεσβύτεριον VI 20: 152, 10.

PRESBYTERIUM, sancta sanctorum in ecclesia: v. sacrarium.

PRIMA-SECUNDA synodus - πρωτοδευτέρα *AB lemma.* 447, 3 valor canonicus *AB intr.*: 446; canones in secunda sessione decreti *ibid.*

PRIMATIAE - διοίκησις: v. dioecesis 4; privilegia servantur ecclesiis I 6: 29, 2; v. πρεσβεία

1. Ordo et ambitus primatum Orientis (de primato Romano: v. Romanaecclesia) Alex., (Aegyptus, Libya, Pentapolis), Ant., caeterae «provinciae» - επαρχίαι I 6: 28, 15; *Pape.* 539; *Dion. intr.*: 2 n. 14. Aegyptus sub Alex., Orientis dioecesis Antiochena, Asiana dioecesis, Pontica et Thracica II 2: 46, 17. CP episcopus honoris primatum - πρεσβεία τῆς τιμῆς post Romanum episcopum habeat II 3: 47, 21; v. honor; iuribus cuiusque provinciae salvus manentibus II 2: 47, 10. Ordo honoris sedium: Roma, CP, Alex., Ant., Ephesus, Caesarea, Heraclea II 2: 46, 17; II 3: 47, 21. Episcopi primatiales extra propriam primatiam nec ordinationem sacram faciant, nec in administratione interveniant II 2: 47, 7; alexandrina interventio in ordinatione Maximi Cynici II *intr.*: 43 n. 20; *Pape.* 542. Primatiales episcopi - διοικήσεων ne invadant provinciam, quae non ab initio sua fuisset III 8: 64, 10; Antiochenus primas non amplius in insula Cypro episcopos ordinabit, sed ipsi episcopi insulae inter se ordinationes facient II 8: 63, 18. «Primas dioecesis» - ἕξαρχος appellationem adversus sententiam metropolitani recipit IV 9: 77, 8; item, adversus synodi provincialis IV 17: 83, 11; *Pape.* 539, 502. Episcopus CP primatum iurisdictionis obtinet post Romanum in tres primatias Ponti, Asiae et Thraciae (ius ordinationis primatum), et in barbaricas regiones IV 28: 91, 21; *Pape.* 543; de Hierosolymitana sede *Cyr.* 7*: 287, 5; *Pape.* 542. Justiniana legistatio pentarchiam consecravit *Pape.* 547; v. pentarchia. In-Trullo ea repetitur VI 36: 170, 3; item, CP VIII 21: 331, 19;

- de primatu CP: v. Constanti-
nopolitana ecclesia.
2. Africana ecclesia primatem
Carthaginensem, curam totius Africae
habentem, agnoscit: v. Aurelius
Carthag.; alter primas Numidiae, cui
Numidia et Mauritania (Caesariensis
et Sitifensis) subiacent *Carth.* 17:
231, 11: v. Africana.
3. Origo: privilegia antiquitas tradita
I 6: 28, 15; non tantum quia sedes
apostolicae *Pape:* 536; sed quia etiam
praerogativa civilis sedium affuit
Pape: 539; de Romana sede: v. Ro-
mana ecclesia.
- PRIMITIAE - ἀπαρχή: v. oblata 2.
- PRIMOSUS Thiganensis - Πρίμοςος Θι-
βανγισίας, episc., ante synodum gene-
ralem per imperiales litteras iussus
apparere, non apparuit *Carth.* 97: 361,
12.
- PRINCIPES, provinciarum civilium re-
tores VIII 17: 323, 22: v. ἄρχον-
τες 2.
- PRIMUS - Πρίμος episc. *Cypr.* 1: 304, 16.
- PRIOR monasterii: v. ἡγούμενος.
- PRIVILEGIA 1. - Πριβιλέγια Romanae
ecclesiae *Carth. Apiar.* 430, 8; τὰ
πριβιλέγια VI 39: 174, 2; τὸ δικαίον
ibid. 174, 4; τὰ πριβιλέγια III 8:
65, 6: v. πρεσβεΐα.
2. Paulinum VI 72: 210, 6.
3. Fori: ut nullus clericus ad tri-
bunal civile testis vocetur *Carth.* 59:
296, 16; clericus adversus clericum
ne ad saecularia percurrat iudicia
IV 9: 76, 20; ut nullus clericus apud
tribunal civile a causa sibi in ecclesia
commota purgari tentet *Carth.* 15:
228, 9; 104: 369, 6; iure apostolico
omnis fidelis apud iudicem ecclesias-
ticum causam agere potest *Carth.*
59: 296, 6.
4. A servitio militari - στρα-
τολογία liberat inscriptio in catalogo

- clericorum *Bas.* 89: 174, 12; item,
a muneribus et publicis civilibus of-
ficiis - δημοσία βουλή *Tar.* 1: 327, 7.
5. Realem iniuriam faciens
episcopo *Ap.* 55: 37, 12; eum verbe-
rando, in carcerem tradendo, anathema
sit *S. Soph.* 3: 486, 4; insultans pres-
bytero vel diacono excommunicetur
Ap. 56: 38, 4.
6. Asyli pro quolibet homine *Sard.*
7: 169, 17; *Carth. prooem.*: 287, 13.
7. Immunitates, i.e. privilegia
realia ab imperatoribus vel aliis con-
cessa VIII 18: 327, 5.
- PROAΓEIN, promovere in clero: v.
clerici 4.
- PROAIPESIOS, episc. *Gangr. syn.*: 85, 14.
- PROAIPESIS, «propositum», libera vo-
luntas *Neoc.* 6: 78, 3; 12: 81, 1;
«voluntas» *Carth.* 45: 262, 9; - obiecta
propria voluntas VI 45: 183, 9.
- PROASTEION, villa VII 18: 276, 14;
AB 11: 468, 11.
- PROBAAΛEΞΘAI, promovere ad officium
curiae episcopalis IV 2: 70, 9; προβολή,
promotio clerici *Genn.* 1: 297, 12.
- PROBATIO - δοκιμασία: v. episco-
pus 3b.
1. Canonica clerici: ante admissionem
ad clerum quam plurima - πλείων I 2:
25, 2; cum omni diligentia - ἀφιβεια
Bas. 89: 173, 5; per vota expressa
- ψηφοφορία *ibid.*: 174, 9; ab episcopo
examinandus est *Theoph.* 7: 268, 2;
clericis orthodoxis approbantibus, an
candidatus orthodoxus sit *ibid.*: 268,
18; ex probatione et electione vitae
sunt ordinandi VI 22: 153, 17; si
iuxta canones digni sint - ἔξιοι VI 33:
167, 3: v. interstitia.
2. Disquisitio pro iudiciis: «exa-
minari» - δοκιμάζεσθαι personam accu-
satoris II 6: 50, 16: v. accusa-
tio 2; litterae pacificae post proba-
tionem de persona danda IV 11: 78,

- 19: scripta probatio - ἔγγραφος ἀπόδει-
ξίς in iudiciis maiore vi quam testes
pollet *Bas.* 92: 186, 14: v. ἐξετά-
ζεσθαι 2; μετὰ δοκιμασίας, «proba-
biliter», re examinata I 13: 35, 18.
- ΠΡΟΒΑΤΙΟΣ, Beronicensis episc. *CP* 1:
439, 15.
- ΠΡΟΚΑΘΗΜΕΝΑΙ, «praesidentes» *Laod.*
11: 135, 7: v. presbyterae.
- ΠΡΟΧΑΡΑΓΜΑ, prima delineamenta
picturae VI 82: 218, 8.
- ΠΡΟΧΕΙΡΙΖΕΣΘΑΙ, s. ordinationem con-
ferre, accipere I 10: 32, 10-12; προ-
χειρίζομενος, ordinandus *Genn.* 1: 297,
14; proventi clerici VIII 4: 300, 8
et 5; πρ. lectorem VII 14: 269, 13;
oeconomum VII 11: 266, 7.
- ΠΡΟΚΛΟΣ, CP episcopus: Iuvenalem
Hierosolymitanum primatem Palesti-
nensem recognoscit *Cypr.* 7*: 287, 4-13;
Cypr. intr.: 275; a Domino Antiocheno
epistolam accipit *Cypr.* 1: 277, 10.
- PROCONSULARIS - Ἀνδοπατιανή, pro-
vincia Africana metropolitana: v.
Carthago; ex ea 217 episcopi syno-
do generali affuerunt *Carth. prooem.*:
198, 9; ἀνδοπατιανοί, episcopi procon-
sularis provinc. delegantur ad synod.
Adrumeti *Carth. prooem.*: 250, 10;
novem delegati ad periciendam syno-
dum ex ea eliguntur nomina et sub-
scriptiones *Carth. prooem.*: 400, 13;
133: 408, 11.
- ΠΡΟΚΟΥΡΑΤΟΡΕΣ, administratores bo-
norum laicalium *Carth.* 16: 230, 10:
v. saecularia 1 (negotia).
- ΠΡΟΚΟΠΗ, promotio in ordine *Carth.*
54: 279, 14.
- ΠΡΟΚΡΙΜΑ ποιεί, praedicit, i.e. fac-
tum creat adversus aliquem: ecclesiae
Romanae *Carth. prooem.*: 205, 19;
episcopo *Theoph.* 3: 265, 22; 5: 267, 6;
προκρίνει τῷ κανόνι I 10: 32, 10;
προκριματίζεσθαι ἐν τῇ μάτρικι *Carth.*
119: 389, 20; 390, 7: v. matrix;
τὸ ἀπρόκριτον, sine praedictio legalis
VI 37: 172, 1: v. possessio.
- PROCULUS - Πρόκουλος, episc. *Cypr.* 1:
305, 2.
- ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ, precursor Johannes Bap-
tista VI 82: 219, 1.
- ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΑ, praesancificata do-
na: sola missa - λειτουργία προηγιασμέ-
νων in quadragesima celebranda,
exceptis Sabbatis et Dominicis et festo
Annuntiationis VI 52: 189, 12.
- ΠΡΟΕΔΡΙΑ, «praesidentia», ante caete-
ros sedere honor sedis *Bas.* 27: 127,
16; VI 3: 128, 8: v. cathedra;
praesulis auctoritas VI 37: 172, 5.
- ΠΡΟΕΔΡΟΣ, praesul, episcopus VI 12:
138, 14; 35: 169, 12; 37: 171, 10.
- ΠΡΟΕΣΤΩΤΕΣ, qui praesunt ecclesiae
Ant. 1: 104, 15; VI 19: 150, 15.
- PROFANARE - βεβηλώσαι, ad profanum
usum re sacra uti, dist. a furto sacri-
lego AB 10: 467, 6-9; usus s. vasis vel
linei *Ap.* 73: 45, 4; vasorum vel vesti-
mentorum AB 10: 466, 21; usus loci
sacri ad convivia celebranda *Carth.* 42:
260, 9: v. convivia; in aede sacra
iumentum introducere VI 83: 224, 7;
carnes coctas in sacrario offerre VI 99:
236, 4; profanare - κοινοποιεῖν est, in
ecclesia, vel etiam in catechumenis,
cum uxore dormire VI 97: 234, 19;
monasterium vel episcopium in saecu-
lare habitaculum vertere VII 13:
268, 14; codices s. scripturae vel ss.
patrum unguentariis destruendos ven-
dere VI 68: 206, 5.
- PROFANUS, non christianus, paganus:
librorum profanorum lectio in liceat,
ex qualitate libri pendet *Tim.* 29*:
258, 2; profana sapientia VIII 9:
309, 19: v. διδασκαλία 1.
- PROFESSIO: v. δόμολογία.
- ΠΡΟΓΟΝΙΚΗ ἁμαρτία, peccatum originis

ex Adam trahitur, baptismo expiatur, in omnes transit *Carth.* 110: 377, 2; haec fidei regula est *ibid.*: 377, 18; etiam in parvulis regeneratione baptismi mundatur quod generatione trahitur *ibid.*: 378, 1: v. originale peccatum.

PROHAERESIVS, rhetor, magister Greg. Naz. Naz. *intr.*: 227.

ΠΡΟΙΚΚΑ, dotalia, dona more dotis a parentibus pro prole admissa monasterio oblata: monasterio acquisita manent, sive perseveraverit, sive exierit, nisi culpa hegumeni hoc acciderit *VII* 19: 278, 16: v. patrimonium.

ΠΡΟΑΗΨΙΣ, praenotio, convictio ex conscientia formata, maior ratiocinio est *Bas.* 87: 162, 20.

PROLES - τέκνα: prolis procreatio unicus finis matrimonii est *Ath. intr.*: 60 nn. 8-9; *Ath.* 1: 67, 19: v. matrimonium 2; parentum officium: pr. nutrire, in religione educare *Gangr.* 15: 95, 14; nec relinquere, neque negligere sub obtentu ascesis *ibid.*: 95, 17; proles reverentiam erga parentes sub obtentu religionis non neglegat *Gangr.* 16: 96, 4. Presbyteri pr. saecularia spectacula non exhibeat, nec spectet *Carth.* 15: 229, 15; pr. episcoporum et clericorum emancipationem ne accipiat nisi aetate et moribus secunda *Carth.* 35: 256, 5; pr. peccata ante aetatem securam in parentes recidunt *ibid.*: 256, 10; e bonis personalibus episcopi iam mortui de prole eius providendum est *Ap.* 40: 28, 5. De prole et matrimonii mixtis: v. matrimonium 5.

ΠΡΟΝΟΙΑ, de victu providentia *VI* 48: 186, 17; πρ. ποιῆσαι monasterii *IV* 4: 73, 23.

ΠΡΟΝΟΜΗ, praeda in proelio facta *Greg.* 3: 24, 7.

ΠΡΟΟΙΜΙΑ, «praefationes» *Carth.* 103: 368, 13: v. orationes.

ΠΡΟΠΕΤΕΙΑ, «contumacia», vehementia *Ap.* 66: 42, 6.

ΠΡΟΦΑΣΙΣ, simulata ratio agendi *VI* 29: 160, 5; «sub obtentu» *Ap.* 40: 28, 11; προφάσει τούτων «eorum occasione» *Ap.* 38: 27, 2.

PROPRIUS: v. οἰκετός; ἴδιος ἐπίσκοπος *I* 16: 37, 22: v. ordinarius.

PROROGATIO temporis dati - ὑπέροδος, «dilatio» *Carth.* 20: 237, 4.

ΠΡΟΣΑΓΓΕΙΝ, praesentare (ad clerum) *I* 1: 23, 19.

ΠΡΟΣΧΗΜΑ, «habitus» *IV* 4: 72, 18: v. σχῆμα.

ΠΡΟΣΚΛΑΥΣΙΣ, ploratio, paenitentiae publicae gradus primus: extra portas ecclesiae stat paenitens, fideles intrantes obsecrans ut pro eo orent *Greg.* 11*: 29, 10; *Bas.* 75: 152, 5; iniquitatem suam publice confitetur *Bas.* 56: 144, 18; προσκλαίειν *Bas.* 22: 125, 3; οἱ προσκλαίοντες: v. paenitentia publica 4, excommunicatio.

ΠΡΟΣΚΥΝΕΙΝ 1. «Adorare», dist. a λατρεία soli deo debita; τιμῶμεν καὶ πρ. librum Evangeliorum, iconas *VIII* 3: 297, 20; 298, 12-15; 299, 5; crux «adoranda» *VI* 73: 211, 9.
2. Salutare *Carth.* 16: 231, 6.

ΠΡΟΣΕΔΡΕΥΕΙΝ, se locare apud principes *VII* 10: 264, 11; locari in una ecclesia *VII* 15: 272, 2.

ΠΡΟΣΕΝΕΞΙΣ, oblatio *Ap.* 8: 11, 22: v. προσφέρειν.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ 1. Anaphora, missa fidelium *Ap.* 9: 12, 14; cf. εὐχή *Ant.* 2: 105, 19; κοινωνία τῆς πρ., assistentia sola (σύστασις) pro paenitentibus publicis *Bas.* 82: 156, 13.

2. Oratio supra paenitentes *Bas.* 75: 151, 14.

ΠΡΟΣΕΙΣΘΑΙ, «admittere» accusatores *II* 6: 49, 17; ad clerum *I* 1: 24, 7.

ΠΡΟΣΜΑΡΤΥΡΙΑ, «protestatio» *Carth.* 97: 361, 7 *tit.*; προσμαρτυρεῖσθαι, testari aliquam *ijd.*: 361, 9: v. δὲ μαρτυρία.

ΠΡΟΣΟΔΟΝ ποιεῖσθαι, appellare *III* 8: 64, 1.

ΠΡΟΣΩΠΕΙΟΝ, *VI* 62: 199, 9: v. persona 2.

ΠΡΟΣΩΠΟΝ: v. persona 1.

ΠΡΟΣΠΑΡΑΠΟΙΕΙΣΘΑΙ, «dissimulare», non attendere *Carth. proem.*: 304, 22; (cf. ἡπίως etc. 303, 14 *app.*).

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ, «cupiditas», propensio *Carth.* 15: 229, 8.

PROSPECTUS, episc., legatus Romanus *III intr.*: 55.

ΠΡΟΣΦΕΡΕΙΝ, offerre missam *Anc.* 1: 57, 4; *Anc.* 2: 57, 14; «oblata non consecrat» *Neoc.* 9: 79, 10; «offerre», missam celebrare *Neoc.* 13: 81, 8; corpus Christi offerre *I* 18: 39, 10.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ 1. Oblatio missae: καρὸς πρ. «tempore que celebratur s. oblatio» *Ap.* 3: 9, 16; obl. videlicet εὐχὴν conficere *Tim.* 9: 245, 14-17; *II*: 247, 6; *I* 4: 249, 10; 23*: 254, 14-17; δῶρον i. e. oblatio mystice celebrata *Cyr.* 8*: 288, 15: v. προσένεξις.

2. S. communio: χωρὶς πρ. sine oblatione precibus participant *Anc.* 5: 60, 13; «praeter oblationem» *I* 11: 33, 10: v. σύστασις; πρ. μετέχειν *I* 13: 35, 10; petentis. eucharistiam episcopus ex oblatione det *ibid.*: 35, 18; obl. particeps fieri *Gangr.* 4: 91; admittatur ad s. oblationem *Bas.* 44: 136, 5; distribuere obl. *VI* 28: 159, 6.

ΠΡΟΣΦΟΡΟΝ ἐπιτίμιον, conveniens paenitentia imponatur *VI* 46: 185, 11.

PROSTRATIO, prostrati: v. ὑπέπτωσις.

PROTASIVS, Mediolanens. episc. *Sard. intr.*: 157.

ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΙ, officiales in monialium monasterio *VI* 46: 184, 20.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ, propositum, intentio *Bas.* 11: 112, 19: v. dispositiones; οὐκεία πρ. suo iudicio *Carth.* 47: 263, 14.

ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ, tempus datum usque ad diem iudicii *Carth.* 19: 234, 14: v. tempus datum.

ΠΡΩΤΟΔΕΥΤΕΡΑ: v. Prima-seconda synodus.

PROTOGENES, episc. Sardicensis *Sard. intr.*: 157.

ΠΡΩΤΟΣ, primus, caput nationis - ἕθνος est metropolitanus *Ap.* 34: 24, 5.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΣ, primo loco, ante omnia *VI* 41: 179, 12; 53: 190, 9.

PROVINCIA ecclesiastica.

1. Territorium metropolitanum et suffraganeorum eius - ἐπαρχία v. gr. *I* 4: 26, 8-17; 5: 27, 8-17-20; 6: 29, 2; - χώρα v. gr. *Carth. proem.* 197, 15; 198, 1; 199, 23; 209, 13; *subscr. Carth.* 133: 407, 13 *sqq.*; tamen, ἐπαρχία *Carth. proem.*: 203, 23; *Carth.* 133: 407, 17; 409, 7-18; 140, 12.

2. Provincia per pragmaticas litteras non dividenda est *IV* 12: 79, 11; si iam factum sit, novus metropolitanus honorem tantum habeat *ibid.*: 79, 21. In Africa tamen Mauritania Sitifensis in peculiarem provinciam iure metropolitanano a synodo erigitur de consensu primatis Numidiae *Carth.* 17: 231, 11; subscriptiones eius legatorum *Carth.* 133: 409, 20.

ΨΑΛΤΗΣ: v. cantor; psallere: v. cantus.

ΨΑΛΤΗΡΑ γινώσκειν, psalmos davidicos cognoscere ab episcopo ordinando exigitur *VII* 2: 249, 4.

ΨΗΦΙΣΜΑ, «decretum» synodi *Carth.* 98: 13; a synodi decretae instructiones pro legato ad imperatorem *Carth.* 65: 303, 10.

ΨΗΦΟΣ, «votum» *III* 8: 63, 5 *tit.*; *III intr.*: 56 n. 14; *IV* 28: 90, 16 *tit.*; *IV intr.*: 68 n. 27; ψ. και τύπος *Pape*: 513 n. 4; 514; «iudicium», propositio *IV* 30: 96, 19; ψηφίζομεθα, «censuimus» *IV* 28: 91, 8; sententia iudicis *Carth.* 19: 235, 7; «electio» clerici *VII* 3: 250, 9; ψηφίζεσθαι, eligi (ab episcopis) *VII* 3: 250, 19; v. ἀψηφιστος.

ΨΕΥΔΕΙΠΙΓΡΑΦΩΣ, falsa adiecta super-
criptione *VI* 2: 124, 18; v. ἀπο-
εργηφά.

PSEUDOEPISCOPI et pseudodoctores
sunt episcopi haeretici *AB* 15: 475, 12.

PSEUDOMARTYRES, non veri marty-
res Christi sunt martyres haeretici
Laod. 34: 144, 13.

ΠΤΩΧΕΙΑ, «ptochia», hospitia pro pau-
peribus *IV* 8: 75, 19; «pauperum com-
morationes» *IV* 10: 78, 7.

PUBLICUS ἰ. 'Επί δημοσίας προσόψεως
«sub conspectu publico» *Carth.* 50:

269, 19; ἐπ' αὐτοῦ τοῦ λαοῦ in eadem
plebe *ibid.*: 269, 14; πούβλιον crimen
Carth. 43: 261, 9.

2. Ad rem publicam pertinens: tri-
bunal civile - δημόσιον δικαστήριον v.
iudicia publica, brachium
saeculare.

PUDICITIA - σωφροσύνη *Carth.* 4: 217,
17; 218, 1.

PULCHERIA, filia Flacillae imperatricis
Nyss. intr.: 200.

—, imperatrix: epistola ad Leo-
nem I Roman. *IV intr.*: 67 n. 7.

ΠΥΛΗ, ianua exterior templi ad narthe-
cem ducens - π. τοῦ εὐκτηρίου *Greg.*
11*: 29, 10; ianua interior π. τοῦ ναοῦ,
e narthece ad basilicam *ibid.*: 30,
2; π. monasterii *VII* 20: 281, 2.

PUPILLI: v. orphani.

PURIFICATIO calicis post missam *Tim.*
24*: 255, 11-24; v. καταστέλλ-
λειν, συστολή; p. oris sumendo
aquam post communionem *Tim.* 23*:
252, 31; v. κλύζεσθαι, ἐπίκλυ-
σις.

ΠΥΡΡΟΣ, CP episc., monothelita *VI* 1:
118, 17; *Pape*: 522, 523.

Q

QUADRAGESIMA paschae - τεσσαρακο-
στή τοῦ πάσχα i. e. dies 40. post p.
I 5: 28, 6; v. πενήτηκοστή,
synodus 2.

QUADRAGESIMA, ieiunii dies ante pa-
scha: v. ieiunium 2-3; μέση
ἑβδομάς, media quadragesima, i. e. post

duas hebdomadas qu. *Laod.* 45: 149,
2 *tit.*; in qu. missam celebrare non li-
cet, nisi sabbatis et dominicis *Laod.* 49:
150, 10; sabb. et domin. et in festo
Annuntiationis *VI* 52: 189, 8; caeteris
diebus ferialibus missa praesantifica-
torum celebratur *VI* 52: 189, 12; diem
natalem vel matrimonium celebrare

prohibetur *Laod.* 52: 151, 12; martyrum
natalitia non celebrantur, sed eorum
memoria - μνηα in sabbatis et domi-
nicis est facienda *Laod.* 51: 151, 4;
v. μέση.

QUATTUORDECIMANI - τεσσαρεσκαίδε-
κάτιται *Laod.* 7: 133, 6; quod est τετρα-
δίται *II* 7: 53, 14; *VI* 95: 230, 14;
v. reconciliatio 1 per libel-
lum.

QUERCUM, pseudo-synodus ad Q.
Carth. 101: 367, 10 *app.*

QUINISEXTUM - Πενθέκτη *VI intr.*:
98; v. In-Trullo.

R

RABULUS, episc. *Cyr.* 6*: 285, 28 *app.*

ΡΑΪΣΑΙ, convalescere *Dion.* 5*: 16, 22.

RAPTUS - ἄρπαγή; ἰ. Rapta virgo
jam desponsata - μνηστευθεῖσα red-
denda est desponsato *Anc.* 11: 64,
20; cui liberum est eam accipere vel
se desistere *Bas.* 22: 124, 11; virgo
soluta rapta reddenda est eis, ex qui-
bus connubium pendet *ibid.*: 124, 18;
si raptus sine vi et fraude euenit,
neque corruptio virginis subsecuta sit,
culpa caret *Bas.* 30- 130, 16; vidua
serva, quae sub forma raptus matri-
monium contraxit, de raptu non re-
spondebit, sed de digamia tantum
Bas. 53: 143, 8; v. cooperatio.

2. Virgini quam quis violaverit nu-
bendus est, etsi ista pauper sit *Ap.* 67:
42, 12; liberam a se aut dolo corruptam
retinens, fornicator est; consentiente

QUINTUS - Κούντος episc. *Cyr.* 1:
304, 22.

QUODVULTDEUS - Κουδβουλτέος, e-
pisc., legatus synodi ad Hippon.-Diare-
torum *Carth.* 78: 319, 6.

— Centuriensis - Κουδβουλτέος
Κεντυριάτης episc. *Carth.* 87: 332, 3-13;
ante tribunal synodi stare omisit,
ideo a communione episcoporum ab-
ceditur *ibid.*

— Verensis - Κουδβουλτέος Οὐ-
κρενσιανός delegatus Proconsularis ad
perficiendam synodum *Carth. proem.*:
400, 18; Verensis - Βερύσης (subscr.)
Carth. 133: 408, 21.

in cuius potestate est, ei nubere potest
Bas. 22: 126, 21.

3. Poena antiqua in raptos et
cooperantes non est; nos triennii poe-
nam statuimus *Bas.* 30: 130, 10; si vis
et dolus allatae, fornicationis poenam
Bas. 22: 124, 27; raptos, cooperantes
aut colludentes sunt anathematizandi,
si laici, si autem clerici, deponendi *IV*
27: 90, 8; *VI* 92: 227, 16; v. paeni-
tentia publica 3 (ad fin.) et 4
(4 ann.)

ΡΑΘΥΜΙΑ, «desidia», negligentia *Ap.*
58: 38, 18.

REBAPTIZATIO - ἀναβάπτισις *Carth.*
48: 265, 9; ἀναβάπτισμα *ibid.* 265,
4 *tit.*; v. reconciliatio 2 (per
baptismum).

1. Nullum esse baptismum hae-
reticorum antiquitus tradita doc-

trina est *Cypr.* I: 306, I; *Bas.* I: 95, 7; *Cypr. intr.*: 300; quia haereticus sacerdos spiritum sanctum, quem amisit, dare nequit, ideoque nec baptizare potest *Cypr.* I: 310, 5; 311, 7; 312, 17; schismaticorum quoque invalidus est baptismus *Cypr.* I *prooem.*: 303, 26; quia ex defectu successionis in ordinatione amiserunt spiritum sanctum *Bas.* I: 96, 2-7; sic pepuzeni, montanistae, cathari, encratitae, hydroparastatae, apotactitae *ibi. d.*: 95, 17; 96, 14; sic etiam novatiani, saccophori *Bas.* 47: 137, 14. Haeretici rebaptizandi, quia baptismus eorum pollutus est *Ap.* 47: 31, 13; a nullo clerico validus est censendus *Ap.* 46: 31, 4; iterandus est *Ap.* 68: 43, 5; rebaptizatio haereticorum omnium sine distinctione in Caesarea fit, non autem Iconii et Romae propter bonum generale *Bas.* 47: 137, 10; v. Agrippinus Carth., Firmilianus, Dionys. Alexandr.

2. Non omnes haeretici rebaptizantur, ne pudor eos a conversione retineat *Tim.* 19*: 259, 16; schismaticorum baptismus in Asia receptus fuit propter bonum generale *Bas.* I: 97, 17; de catharis varia est disciplina *Bas.* I: 93, 17; novatianorum baptismus validus est I 8: 30, 3; nos vero eos rebaptizamus *Bas.* 47: 137, 16; encratitae, contra usum Caesariensem, non rebaptizantur Iconii ex usu antiquo *Bas.* I: 98, 6; encratitae ipsi rebaptizant accedentes ad schisma *ibid.*: 97, 20. Sed si saluti animarum obstaret, tunc rebaptizatio omittenda *ibid.*: 98, 6; sic egimus erga duos eorum episcopos *ibid.* 99, 3. Ergo, quia aliter alibi fit, in synodo maiori rebaptizatio discutienda est *Bas.* 47: 138, 14; v. baptismus 5. reconciliatio 2, cathari.

3. Carthagine. Rebaptizatio a Capuense synodo prohibita fuit *Carth.* 48: 265, 9; donatistae non sunt rebap-

tizandi quia iterare non licet quod semel datum est *Carth.* 57: 242, 15. Rebaptizatio clericorum maiorum, qui depositi fuerint, ut denuo ad clerum promoveri possint, prohibetur *Carth.* 27: 243, 11.

RECONCILIATIO paenitentis, poena exacta: v. paenitentia 5; paenitentis in articulo mortis: v. moribundi.

RECONCILIATIO HAERETICORUM duplici modo fit:

1. Per libellum; modus varius fuit: in scriptis profiteri quae docet ecclesia catholica, dein manus impositionem accipere (cathari) I 8: 30, 10-7; profiteantur tantum fidem Nicacenam (semiariani) *Ath.* 3: 80, 11; anathematizant errores enumeratos (eustathiani) *Gangr. syn.* 88, 25; anathematizato omni errore, per manus impositionem recipiantur (donatistae) *Carth.* 57: 292, 15; impositio manus et oratio sacerdotis spiritum s. iterum haereticis dat *Tim.* 19*: 25, 18; anathematizent omnem haeresim, speciatim suam, nostrae fidei symbola doceantur, s. chrismate ungantur (novatiani, photiniani, quattuordecimani) *Laod.* 7: 133, 4; ungi eos coram fideilibus omnino oportet, si non baptizandi sint (encratitae) *Bas.* I: 98, 12; cf. 47: 138, 7. Per libellum professionis fidei catholicae, quo anathematizatur omnis haeresis, et chrismatis unctionem ariani, macedoniani, apollinaristae, novatiani, sabbatiani, quattuordecimani II 7: 53, 11; omissis sabbatianis, adduntur aristeroi VI 95: 230, 11; dein, in secunda parte canonis adduntur: «anathematizato insuper haereticarum eorum», nestoriani, eutychiani, severiani et similes *ibid.*: 232, 15; v. chrisma. Clerici haereticorum reconciliati utrum reordinandi an non: v. reordinatio.

2. Per baptismum - ἀναβαπτίζεσθαι

(paulianistae) I 19: 40, 12; v. rebaptizatio; accurate catechizati rebaptizantur (phryges) *Laod.* 8: 134, 8; nisi bonum commune aliter exigat (encratitae) *Bas.* I: 98, 1; 47, 138, 7; rebaptizantur Caesareae cathari, encratitae, hydroparastatae *Bas.* I: 95, 17; 96, 14; novatiani, saccophori *Bas.* 47: 137, 14. Ut paganos recipimus eunomianos, montanistas (phrygas), sabellianos et alios e Galatia II 7: 54, 4; v. pagani; adduntur paulianistae VI 95: 231, 7; dein, in secunda parte canonis, manichaei, valentiniani, marcionitae et similes VI 95: 232, 11.

RECURSUS - πρόσσδος III 8: 64, 1; v. appellatio.

RECUSATUS rite iudex sententiam valide ferre nequit *Cypr.* I: 279, 7.

REDEMPATIO 1. Ab episcopis Mauritaniae captivorum christianorum in pueritia a barbaris raptorum - ἐξαγοράζονται *Carth.* 72: 314, 10; ad hoc, etiam vasa sacra alienare licet VIII 15: 318, 9.

2. R. a Christo factam - τὸ τῆς ἐλπίδος μυστήριον, σωτηρία imperfectam esse Macedonius et Apollinaris docuerunt VI 1: 114, 1; 114, 8; r. mundo universo vitam donavit et liberationem a peccatis VI 32: 164, 18.

REDDITUS ecclesiastici: v. bona 2c.

REDUCTIO ad gradum inferiorem episcopi I 8: 31, 13; v. depositio 4.

PHITINOS, Cypri episc. metropolitanus III 8: 63, 12; v. Constantia.

REGINUS - Ῥηγίνος episc., legatus synodi ad Hippon. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 2; R. Vegetselitanae ecclesiae a primate Numidiarum litteras synodo affert *Carth. prooem.*: 252, 5.

REGIO - κλίμα, vicus civitatis: r. secunda κλ. σεκούσνης *Carth.* 108: 374, 16;

omisso κλ. scribit σεκούσνης *Carth.* 107: 373, 16.

REGULA traditionis: v. κανὼν.

RELIQUIAE: v. λείψανα.

REMISSIO peccatorum: v. paenitentia; in ecclesia tantum habetur *Cypr.* I: 308, 3; v. opus operantis.

RENUNTIATIO - παραίτησις; beneficii ab indigno, non coactione, sed post sententiam iudicalem fiat *Cypr.* 3: 281, 2; libelli r. irriti sunt, si necessitate ac minis extorsi fuerint *ibid.*: 280, 17.

REORDINATIO - ἀναχειροτονήσις; v. ordinatio 7.

Conferenda omnibus, quorum baptismus invalidus est: v. reconciliatio 2; paulianistae reordinandi sunt I 19: 40, 16; haereticorum sacerdotes pseudo-sacerdotes sunt *Ap.* 47: 31, 8; reordinandi sunt *Ap.* 68: 42, 19; haereticorum episcopi alieni a deo sunt *Laod.* 34: 144, 15; pseudepiscopi sunt *AB.* 15: 475, 12; invalida est ordinatio collata a catharis, encratitis, hydroparastatis, apotactitis in Caesarea *Bas.* I: 96, 14; tamen, encratarum episcopi in suo gradu propter bonum commune recepti sunt *ibid.*: 99, 3; ab haereticis ordinati non recipiuntur in clerum *Bas.* 95*: 197, 21. Reordinationes donatarum prohibita fuerunt a Capuensi synodo *Carth.* 48: 265, 9; petendum est a Romano episcopo ut concedat clericos donatistas in gradu suo manere, si cum plebibus suis ad unitatem redeant *Carth.* 57: 293, 21; 68: 308, 18; talis fuit traditio in multis ac fere omnibus ecclesiis Africanis *Carth.* 68: 308, 22; reapse petitionem concessam fuisse videtur *cf. Carth.* 119: 390, 4.

REPARATIO de iniuria facta: v. paenitentia 4 (pecuniae), furtum 3.

RESIDENTIAE LEX 1. Episcopus non amplius tribus dominicis in tribus hebdomadis extra dioecesim suam ma-

neat *Sard.* 11: 176, 6; item, presbyter et diaconus in aliena dioecesi *Sard.* 16: 183, 18; episcopum de re propria curantem e sede longius abesse non licet *Carth.* 71: 313, 9; antiqua regula est: ne quis laicus in civitate degens, amplius tribus dominicis continuis e missa absit ne quis omnino clericus vel laicus, praeter urgentem necessitatem a sua ecclesia amplius tribus dominicis continuis absit *VI* 80: 216, 17; *Sard.* 11: 176, 6; v. missa 6; episcopus extra ecclesiam suam ultra sex menses manens, sine ulla ratione excusante, deponatur *AB* 16: 476, 18; residentia monachi: v. monastica vita 3 (stabilitas).

2. Excusant a lege episcopum: imperatoris iussio, patriarchae sui ministerium, gravis morbus totalem immobilitatem causans *AB* 16: 477, 2; invasio barbarica dioecesis suae *VI* 37: 171, 5; 39: 173, 5; episcopus vel clericus persecutionem patiens propter disciplinam aut fidem catholicam in aliena dioecesi remaneat usquedum iniuria finem habeat *Sard.* 17: 184, 7; clerici et episcopus, propter barbaros aut aliunde e dioecesi discessi, reverti debent cessante causa secessionis *VI* 18: 149, 14; v. translatio, itinerrantes 1-4; clericus ne in aliena dioecesi ministerio fungatur, praeter consensus ordinarii sui: v. clerici.

RESPONSABILITAS in peccando: quisque pro se respondebit *Neoc.* 6: 78, 3; v. aetas rationis; de involuntario: v. actus, homicidium 3.

RESTITUTA, i.e. basilica s. Perpetuae restituta, Carthagine *Carth. prooem.*: 214, 17 *app. Lat.*; *Carth. intr.*: 192 n. 8; *Ῥεστιτούτης ἐκκλησία*, basilica restituta *Carth. prooem.*: 250, 20; 287, 12; 288, 11; 304, 3; 372, 14; 373, 1; 400, 8.

RESTITUTIO: v. paenitentia 4; r. in gradum: v. depositio 1; monasteriorum ab iniustus acquisitori-

bus in persecutione: v. monasteria 2; pro furto: v. furtum 2

RESTITUTUS - *Ῥεστιτούτος*, episc., legatus synodi ad imperatorem adversus paganos et haereticos *Carth. prooem.*: 373, 2.

RESURRECTIONIS hora, ad diluculum dominicae, in evangelis non patet *Dion.* 1: 6, 3; *VI* 89: 14.

REVISIO in iudiciis - *ἀνάκρισις* *Sard.* 5: 164, 14; 3: 163, 13 - *παλινδικία* *Sard.* 3: 163, 13; *ἀνανεώσασθαι* *ibid.*: 163, 3; 5: 164, 22; v. appellatio 2; revisio sententia imponitur Domino Antiocheno a Cyrillo Alex. *Cyr.* 1: 279, 2.

ΠΙΠΤΕΣΘΑΙ - eici ex ecclesia *Laod.* 36: 145, 17; v. excommunicatio.

RODOALDUS, Portuensis episc., legatus a latere Nicolai I papae *AB intr.*: 445.

ROGATIANUS - *Ῥογατιανός*, episc. *Cypr.* 1: 304, 22.

— - *Ῥογατιανός*, alter episc. *Cypr.* 1: 305, 6.

— - *Ῥογατιανός*, episc. legatus ad Hippon. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 9.

ROMANUS pontifex 1. Supremus iudex in ecclesia catholica: unde iurisdictionem ordinariam in omnia membra ecclesiae habet, cuius usus extraordinarius est *Pape*: 534; tanquam suprema auctoritas ab imperatoribus agnoscitur *Pape* 521; 526; primus post imperatorem subscribit (*τόπος*) *VI* 102: 241, 17 *app.*; legitime atque ex dei voluntate pontificum coetui praeest *Tar.* 1: 318, 8.

Summus iudex de re fidei *Pape*: 520; iure in gravi turbatione ordinis, in synodis et conciliis intervenit *Pape*: 507; doceat, quia verbis oris eius omnes parent *Tar.* 1: 331, 1; ipse solus simoniam eradicare valet *ibid.*: 331, 9; in appellationibus de re disciplinari summa et ultima instantia est

Pape: 532; iure in omni synodo intervenit, quae de re ad territorium suum non spectante agit (exempla) *Pape*: 513; appellationes episcoporum et clericorum de revisione recipit *Pape*: 508; 532. Conciliorum decreta firmat confirmatione antecedenti aut concomitanti aut subsequenti *Pape*: 516; *IV intr.*: 67; *VI intr.*: 99; concilium oecumenicum annullavit *Pape*: 519. Vinculum est unitatis in ecclesia *Pape*: 526; 550; unitas ecclesiae supra Petrum a Christo fundata *Cypr.* 1: 311, 13; v. appellatio 7-8-9; concilium, unio, *οἰκουμένη* *ἡ σύνοδος*.

2. Origo primatus: τὰ πρωτοβεία *Pape*: 491; v. primatia e; *ἀποστολική καθέδρα* - apostolica sedes inde ab initio sola appellatur *Pape*: 540; *Carth. prooem.*: 200, 2; 200, 16; Petri memoria in Romano episcopo honoratur *Sard.* 3: 163, 4; sedes apostolorum principis *VIII* 21: 332, 11; auctoritas ex fide ab apostolo Petro tradita *Pape*: 521; 540; 535; quia Roma « Urbs » erat *Pape*: 545 n. 18; status civitatis Romanae exeunte saec. VII *Pape*: 518; auctoritas in Oriente post Caroli magni in Hinitia imperii torem non fuit imminuta *Pape*: 519; v. Petrus apost., traditio 1.

3. Carthagine: Sedes Romana est sedes apostolica *Carth. prooem.*: 202, 2-16; beatissima sedes *ibid.*: 210, 15; sive in scriptis, sive sine scriptis per legatos suos mandat *Carth. prooem.*: 200, 3; discussionem sententiae suae non admittit *Carth. Apiar.*: 430, 5; mandatum eius observandum est donec contrarium probetur *ibid.*: 421, 3; eisdem singula quae in synodo tractantur plenissime intimari debent *Carth. prooem.*: 206, 20; *Carth. Apiar.*: 421, 16; « insinuare debemus » - *ἐμφανῆ καταστήσαι* *ibid.*: 412, 6; canon s. scripturae a patribus traditus cum Romano ad confirmationem conferen-

dus *Carth.* 24: 240, 9; quaestiones in synodo ortae ei exponendae sunt, ut dicat quid de eis sentiendum sit *ibid.*: 210, 3; *Carth.* 57: 294, 7; Urbanum Siccensem Romam evocat aut excommunicat, nisi corrigat quae corrigenda *Carth. Apiar.* 415, 7; admonitioni Anastasii Romani de donatistis se synodus conformat *Carth.* 66: 305, 16; synodus gratias deo agit, quod ipsi de membris Christi, ubique dispersis, sed in una compage corporis constitutis, piam curam inspirare dignatus est *Carth. prooem.*: 305, 1; paternae et fraternae sollicitudinis plenus est *ibid.*: 304, 14. De episcopis imperatore audeudis an non ipse iudicat et eis adjuvat *Carth.* 93: 354, 10; 106: 370, 6; v. imperator 3-4; de canonis Sardicensibus erronee Nicaenis putatis: v. Sardica.

4. Canones ubi primatus respicitur: I 6 I 6: 28, 19 *app.*; *Pape*: 541; II 3 et 6 II *intr.*: 43 n. 20; *Pape*: 542; 530; IV 28 IV *intr.*: 67 n. 21; *Pape*: 543 ad 546; VI 36 VI *intr.*: 98; *Pape*: 548. De appellationis iure: *Ant.* 4-12-15 *Ant. intr.*: 101; *Pape*: 525; *Sard.* 3-4-5 *Pape* 529; II 6 et IV 9-7 *Pape*: 530; 532; S. Soph. 1 *Pape* 533. De pentarchia *Pape*: 547.

Titulus Romani Pontificis - *ἐπίσκοπος Ῥώμης*, ὁ Ῥωμαίων ἐπίσκοπος *Sard.* 4: 164, 8; 5: 165, 9; sed *ἀρχιεπίσκοπος* (de Leone I) IV 30: 95, 11; *πάπας* ab aliis appellatur: v. *πάπας*.

5. Disciplina Romanae ecclesiae: finem ieiunio antepaschali post gabblicantum in nocte s. sabbati imponit *Dion.* 1: 5, 5; haereticos non indistincte rebaptizat, propter bonum generale *Bas.* 47: 137, 22; severior est in contentia clericali VI 3: 126, 9; caelibatum exigit observandum a presbyteris, diac. et subdiac. VI 13: 130, 4; ieiunat sabbatis et dominicis in quadagesima VI 55: 192, 11; magnae feriae quintae missa a non ieiunis ibi celebratur VI 29: 160, 2.

6. Synodi Romanae notatae: a. 313 *Pape*: 509; 513; a. 360 *II intr.*: 44 n. 21; a. 430 *III intr.*: 55; post Aug. 868 *VIII intr.*: 289 n. 6.

RUFIANUS Muzucensis - 'Ρουφιανός Μουζουκενσιανός, legatus proconsularis *Carth. prooem.*: 400, 17; idem videtur esse ac Rufianus Maxensis *cf* 407, 17 *app.* (*cod. M.*): 'Ρουφιανός Μαξουκένσις.

SABAEA tribus, ex qua Dion. Alex. oritur *Dion. intr.*: 1.

SABBA s. monasterium Romae *VII intr.*: 242; v. Petrus hegum.

SABBATIANI, haeretici *II* 7: 53, 12; omittuntur in enumeratione *VI* 95: 230, 12; *cf. ibid. app.*: v. reconciliatio 1.

SABBATUM 1. Ieiunare non licet, nec etiam in quadragesima excepto sabbato s. *Ap.* 64: 41, 9; *VI* 55: 193, 1; sabb. s. ieiunium terminatur ad diluculum dominicae *Dion.* 1: 4, 11; *VI*: v. ieiunium 3.

2. Σαββατιζῶ, sabbatum observare *VII* 8: 262, 5; *Laod.* 28: 142, s. 9 *tit.*; ἐν τῷ σ. σχολάζειν, otiari *Laod.* 28: 142, 12.

SABELLIANI, haeretici *II* 1: 46, 4; «qui filium idem esse cum patre» - ὁμοπατρὶα docent *II* 7: 54, 8; *VI* 95: 231, 14; v. reconciliatio 2.

SACOPHORI, haeretici *Bas.* 47: 137, 14; v. rebaptizatio 1.

RUFINUS, minister Theodosii II imperatoris, aedificavit ecclesiam ss. Apostolorum Chalcedone, ubi et baptizatus est *CP intr.*: 437.

RUMORIDUS - 'Ρουμόριδος consul *Carth. prooem.*: 335, 5.

RUSTICAE parochiae: v. παροικία 2.

RUSTICUS diaconus *III intr.*: 56 n. 15; *IV intr.*: 68 n. 24.

S

SACRAMENTUM 1. Iusiurandum - ἑξωμοσία *IV* 30: 97, 3; v. ὁρκός 3.

2. Sacramenta ecclesiae: v. μυστήριον, opus operantis; sacramenta clericis recte dispensent, ne damnationem incurrat - κριμα *Tim.* 14: 250, 4.

SACRARIUM - βῆμα non introeundum a sacerdote ante introitum episcopi, sed simul cum eo *Laod.* 56: 153, 1; βημαρίζειν sacr. ingredi *Laod.* 19: 138, 4 *tit.*

Θυσιαστήριον, altare ne ingrediatur laicus, excepto imperatore *VI* 69: 207, 7; mulieribus prohibetur *Laod.* 44: 148, 16; solis clericis maioribus ingredi licet *Laod.* 19: 138, 22; introitus lychnici ad sacrarium *VI* 90: 226, 11.

'Ιερατεῖον, presbyterium *Laod.* 44: 148, 14 *tit.*; 56: 152, 17 *tit.*: v. ἱερόν. Ἁγία ἄγων, sancta sanctorum *Dion.* 2: 12, 21.

SACRIFICIUM - θυσία, s. sacrificium: ab haereticis oblatum non est agnoscendum tanquam verum *Ap.* 46: 31, 6; qui

foris tabernaculi sacrificant, quales sunt haeretici, exterminatio eis imminet *Cyr.* 8*: 289, 10; quae pro s. sacrificio offeruntur *Theoph.* 8: 269, 4; sabbatis et dominicis s. spirituale offertur *Tim.* 13: 249, 5; incruento s. - ἀνάμακτος uva ne coniungatur *VI* 28: 158, 20; 158, 14 *tit.*; in ipso aqua vino miscenda *VI* 32: 162, 19; 162, 14 *tit.*; immaculatum s. - ἄχραντος *ibid.*: 166, 3; deus sacrificatur et distribuitur in escam in oblatione perfecta, ubique terrarum celebrata *VI alloc.*: 103, 1; v. missa.

SACRILEGIUM 1. Christianus ad fidem paganam lapsus sacrilegium - ἱεροσυλία committit *Bas.* 44: 136, 7.

2. Homicidium ἄγος est *Nyss.* 5: 217, 11-19.

3. Virginis corpus sacrum est deo - καθιερωμένον et usus eius carnalis non amplius ei licet *Bas.* 44: 136, 9; sponsam Christi corrumpit, qui cum muliere deo dicata peccat *VI* 4: 130, 6.

4. Reductio episcopi ad presbyteratus gradum - ἱεροσυλία est *IV* 29: 94, 1.

5. Furtum sacrilegium - συλῆσαι *AB* 10: 467, 9 ad se transferre - σφετερίζεσθαι res sacras *ibid.*: 466, 5; ὑφαρπάζειν *ibid.*: 467, 9; dist. a profanare - βεβηλώσαι *ibid.*; ἱερόσυλος *ibid.* 467, 16; reparatur reddendo summam superaddita quinta parte - ἐπίπεμπτον *Ap.* 72: 44, 17. Crimen invasionis rerum dominicarum est tempore clericatus acquisita bona sibi adscribere *Carth.* 32: 247, 11; anathema in eos qui bona ecclesiae sibi retinent *VII* 13: 268, 14; *VIII* 15: 319, 13; *VIII* 18: 327, 5; v. bona 4. Paenitentia pro furto s. adulterio minor ex traditione patrum est *Nyss.* 8: 225, 14.

6. Exhonorantia sancti sacerdotii, sacris indumentis sumptis et ministeriis illusis *VIII* 16: 321, 1.

SAECULARIA 1. Negotia - φροντίδες clerici non assument *Ap.* 6:

11, 4; fideiussionibus - ἑγγύα ne inserviant *Ap.* 20: 17, 8; conductores - ἐκλήπτορες vel procuratores - προκουράτορες bonorum laicalium esse clericos turpe est *Carth.* 16: 230, 9; clericus vel monachus conductores - μισθωταί vel curatores - ἐργολαμβάνειν vel procuratores - χειρισμούς ἀναλαμβάνειν, - διοικητής bonorum saecularium non sint *IV* 3: 71, 6-10; excepta pupillarum tutela *ibid.*: 71, 21; v. tutela; clericus, potestate ab ordinario facta in domo principum degens, negotia saecularia speciatim maiordomi officium - τῶν μειζοτέρων φροντίδα ἔχων, ne suscipiat *VII* 10: 264, 19; 265, 2-6; saec. neg. vel curatoriae - κορατωρεῖται in domibus aut villis principum clericis prohibentur *AB* 11: 467, 21; episcopi curas aut dispositiones saeculares omittant *VIII* 24: 36, 21; addenda: v. clerici 8.

2. Dignitates: militiam - ἀναστρατεύεσθαι se beneficiis denuo parare monachis prohibetur *I* 12: 34, 1; 33, 17; episcopus vel presbyter administrationes publicas - δημόσια διοικήσεις ne assument *Ap.* 81: 49, 3; saeculares dignitates et causas - κοσμικὰ ἀξιώματα καὶ πράξεις ab imperatore non postulent episcopi *Sard.* 7: 168, 4; clericus vel monachus neque ad militiam - στρατεία, neque ad dignitatem mundanam - κοσμικὴ ἐξίτα veniant *IV* 7: 75, 9; presbyteri vel diaconi saeculares magistratus - κοσμικὰς ἀρχὰς ne suscipiant *AB*: 468, 1.

3. Iudicia saecularia: v. iudicia publica, privilegia 3.

4. Spectacula profana: v. spectacula.

SALARIA ecclesiae in emphyteusim ab episcopis ne dentur *VIII* 15: 318, 17.

ΣΑΓΚΤΗΠΠΟΣ: v. Xantippus.

SAMPSYCHIUS - Σαμψύχιος, electus iudex in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 17.

SANCTUARIUM *1.* Presbyterium: v. *sacrarium*.
2. Aedes sacra: v. *oratorium*.

SANCTUS deus - τρισάγιος θεός *VI 81: 217, 13.*

SANGUIS *1.* Effusio sanguinis, etiam legitime facta poenis submittitur, depositionis vel pro laico poenitentiae 3 annorum *Bas. 55: 144, 5: v. homicidium 2*

2. Comedere sanguinem prohibitum est: carnes non effuso sanguine - πικτόν prohibetur *Gangr. 2: 90, 3; Ap. 63: 40, 19; VI 67: 205, 6; sanguinem ipsum VI 67, 6-12; a feris captum aut iam mortuum - θηριόλωτον ἢ θηριμαζών Ap. 63: 40, 19; e sanguine praeparata lucanica - ἐδώδιμον ἐξ αἵματος VI 67: 205, 8; cf. Rh. II 463.*

3. Fluxus sanguinis: v. *menstruans*.

SARDICA - Σαρδική, melius Ulpia Serdica, sed formam usu consecratam scripsimus *Sard. intr.: 156 n. 3; synodi S. historia Sard. intr.: 156; subscriptiones ibid.: n. 9; canones in duplici forma, graeca et latina ibid.: 157; numerus cc. 21: Sard. lemma: 159, 3; cc. 3-4-5 de appellatione ad Romanum episc. Pape: 529; canones Nicaenis probabiliter adiuncti in collectione romana, erronee Nicaeni appellantur, unde confusio in causa Apiarii Pape: 532.*

Citantur: c. 5 *Carth. proem.: 202, 12; c. 14 ibid.: 207, 11.*

ΣΑΞΙΜΑ, sedes episcopalis Greg. Naz. *Naz. intr.: 227-228.*

SATTIUS, deest in Gr., episc. *Cypr. 1: 304, 24.*

SATURNINUS, deest in Gr., episc. *Cypr. 1: 304, 21.*

— alius - Σατουρνῖδος, episc. *Cypr. 1: 304, 22.*

— item alius - ἄλλος Σ., episc. *Cypr. 1: 304, 24-23.*

— - Σατουρνῖδος, episc. *Cypr. 1: 305, 1.*

— alter, ἄλλος Σατουρνῖδος, episc. *Cypr. 1: 305, 4.*

ΣΑΤΟΡΝΙΝΟΣ, episc. encratita in suo gradu receptus *Bas. 1: 99, 4.*

SCANDALUM - πρόσκομμα est mulieres in episcopis aut monasteriis degere *VII 18: 276, 8; sc. infirmorum - ἀφορμή vitandum Bas. 88: 171, 7; occasio malefaciendi nec etiam satellitis diaboli danda est Petr. 9: 44, 26: v. scrupulus.*

SCENICI - οἱ ἐπὶ σκηνῆς, « qui publicis spectaculis mancipantur » infames habentur: v. *infames; scenicam nubere impedimentum ad clericatum est Ap. 18: 16, 13; si paeniteant scenici et arti abrenuntient, reconciliantur Carth. 45: 262, 13; qui ex « ludicra arte » et eius macula conversus est, ne cogatur ad eam reverti Carth. 63: 300, 9: v. *spectacula, histrio.**

ΣΚΕΤΟΣ: v. *vasa.*

ΣΧΕΔΑΠΙΟΝ, « scheda », notula scripta a primate, ad synodum de appellatione missa *Carth. 100: 364, 15.*

ΣΧΗΜΑ, « forma » externa vitae *I 2: 34, 16-9; « clerici habitus » I 8: 31, 2; « habitus diaconissarum » I 19: 41, 4; luctum ostendentes et habitu et humilitate vitae Anc. 3: 58, 16; « non velata » - χωρὶς τοῦ σχήματος *Carth. 126: 397, 16; « monachi habitus » - πρόσχημα IV 4: 72, 18. « Habitibus monachorum » VI 42: 180, 13; i. e. capilli capitis tonsi et indumentum nigri coloris ibid.: 180, 11-6; tonsum esse sec. « habitum » monachorum » VI 43: 181, 9; supra admissas ad monasterium fit benedictio « habitus » VI 45: 183, 4; « monastici habitus » dignum iudicari *AB 2: 450, 16; venerabilis habitus monasticus AB 4: 453, 9; denudatio mo-***

nachici habitus - σχ. τῶν μοναχικῶν ἐμ-
 φρασμάτων *VIII 27: 241, 19-13.*

SCHISMA *1.* Conventiculum - παρασυναγωγή est congregatio fidelium a clerico deposito facta, rebellante adversus sententiam ecclesiae in eum latam *Bas. 1: 94, 18; altare contra episcopum erigere Ap. 31: 22, 4; separatim congregare Anl. 5: 108, 19; Gangr. 6: 91, 17; separatim offerre Carth. 10: 223, 15; se a communione episcopi separans Carth. 11: 225, 1; a consortio episcopi separati manu saeculari sunt expellendi Carth. 53: 275, 12; circumcelliones - παρασυνάγοντες imperatorum sanctionibus damnati sunt Carth. 93: 349, 4; clerici ne rebellent adversus episcopum proprium IV 8: 76, 5; ante synodalem sententiam rite latam ne se separet, nomen in diphychis omittendo, presbyter ab episcopo, nec episcopus a metropolitano, nec metropolitano a patriarcha suo *AB 13-14-15: 471, 15; 473, 2; 474, 4; VIII 10: 311, 17. Conventiculorum auctores post poenitentiam notabilem in eodem gradu recipiuntur Bas. 1: 95, 11: v. circumcelliones**

2. Schisma proprie dictum est separatio ab ecclesia propter disciplinam ecclesiasticam et rationem sanabilem, c. gr. de poenitentia *Bas. 1: 94, 11; schismatici sunt qui fidem sanam confitentur, se autem separarunt et congregantur adversus episcopos catholicos II 6: 51, 2. Schismatici ad ecclesiam catholicam adhuc pertinent, sec. patres Bas. 1: 95, 9; donatistae de unitate corporis dominici - κοινωνία σώμα praecisi sunt Carth. 66: 305, 20: v. donatistae*

3. Sacramenta schismaticorum: baptismum eorum patres receperunt *Bas. 1: 95, 10; a Cypriano autem et Firmiliano invalidus declaratus fuit ibid.: 96, 14: v. rebaptizatio 1-2-3. De validitate ordinationis schismaticorum: v. reordinatio.*

4. Accessio ad corpus ecclesiae parochiarum vel dioeceseon schismaticarum: sch. episcopi cum populis suis ante legem imperatoris de unione ad unitatem reversi, populos suos conservent, post legem omnia catholico episcopo cedant *Carth. 99: 363, 11; schism. fideles conversi in loco, ubi et episcopus conversus est, sub ipso maneant; ipso mortuo ad catholicum episcopum pertinent; si catholicus non habetur ipsis liberum est, quem velint eligere ibid.: 362, 20; sch. ecclesias episcopi catholici et donatistae conversi ita inter se distribuunt, ut quisque territorium distinctum habeat Carth. 118: 387, 21; sch. parochia, sive post legem de unione sive ante legem illius sedis sit in cuius territorio existit Carth. 117: 386, 8; sch. parochia a cath. episcopo conversa ipsius maneat, si intra triennium a nullo vicino episcopo repetita fuerit Carth. 118: 389, 12. Episcopus, schismaticorum conversionem negligens, moneatur ac puniatur Carth. 123: 394, 16; eam mentitus, etiam episcopatum amittat Carth. 124: 395, 17.*

SCHOLASTICUS - σχολαστικός, iurisperitus, de foro aut ex administratione ne ad episcopatum confestim elevetur *Sard. 10: 174, 8; « sch. defensores » - ἐκδωκοὶ ab imperatore petendi Carth. 97: 360, 10: v. ἐκδοκός.*

ΣΧΟΛΑΖΕΙΝ, vacare (psalmis in ecclesiis) *VI 66: 204, 11: v. sabbatum 2.*

ΣΚΛΗΡΑΓΩΓΙΑΙ, poenae, mortificationes corporeae: v. *poenitentia 4.*

EKPINION, « scrinium », archivus *Carth. Apiar.: 423, 9; scr. Lateranense ubi acta asservantur AB intr.: 446.*

SCRIPTURA *S. 1.* Canon *Ath. 2: 71, 10; Ap. 85: 51, 4; Laod. 59: 154, 9; Laod. intr.: 128; Naz. 1: 229, 7; Amph. 1: 227, 1; Carth. 24: 239, 9;*

s. Augustini *ibid.*: 239, 18 *app.*;
Romanus *Laod. intr.*: 129, 11, idem
ac in *Cod. Vat. Ath. intr.*: 60. Deu-
terocanonica - ἀκανόνιστα non sunt
in ecclesia legenda *Laod. 59*: 154, 5;
non inscripta in canone, legenda tamen
a catechumenis enumerantur *Ath. 2*:
75, 14; 75, 26: v. canon 2.
Inspirata a deo - θεόπνευστος scriptura
Ath. 2: 72, 13; *Amph. 1*: 234, 4; sola
fruitur auctoritate ac in ecclesia leg-
enda *Laod. 59*: 154, 9; approbati libri
Naz. 1: 229, 14; canon a patribus tra-
ditus, cum Romano ad confirmationem
conferendus *Carth. 24*: 240, 9; solae
canonicae scripturae in ecclesia legen-
dae *ibid.*: 239, 6: apocrypha,
lectio.
2. Ad salutem fidelium datae
sunt scripturae *Ath. 2*: 71, 11; *VI 19*:
151, 13; lectio earum adiuvat ad vir-
tutem *Ath. 1*: 69, 18; pueris et famulis
legendae a sacerdote ad erudiendos
eos *VII 10*: 265, 10. S. scripturae con-
templatio difficilis est, obscuritas eius
arcani species est *Bas. 91*: 181, 24;
de s. scriptura quaestiones *Bas. 15-16*:
114, 1; 115, 21; scriptura non improbe
disquirenda est *Ath. 1*: 70, 17; impura
peccata generalibus nominibus com-
prehendit *Bas. 87*: 166, 3; *VI 54*: 191,
11; sensus scripturae ex analogia ali-
quando eruendus *Bas. 18*: 119, 11;
diligenter scrutata, ipsa responsonem
ad quaesita dat *Bas. 15*: 116, 3; *cf.*
87: 164, 17; versio septuaginta sensum
reddit, non verba *Bas. 15*: 114, 5.
Studium eius episcopo incumbit, spe-
ciatim evangeliorum et epistolarum
VII 2: 249, 11: v. ψαλτήρ; her-
meneutica ex ss. patribus potiusquam
e propria mente exquirenda *VI 19*:
151, 2.
Codices s. scr. non destruendi, nec
vendendi cauponatoribus codicum vel
unguentariis ad destruendum, nisi
inutiles iam ad legendum redditi sint
VI 68: 206, 5.

SCRUPULUS conscientiae - σκινδαλμός
Carth. 132: 405, 14; absque scr. - πρό-
σκομμα *Carth. 72*: 314, 7.

ΣΕΚΟΙΝΔΗ: v. regio.

SECRETA paenitentia mulieris adulte-
rium confessae *Bas. 34*: 132, 4.

SECRETARIUM: v. διακονικόν;
in secretario basilicarum Carth. synodi
habitae: v. Carth. proemia:
194-195.

SECUNDINAE - λοχεία B.V. Mariae do-
minica post nativitatem Christi distri-
butione similiae coctae ne celebrentur
VI 79: 215, 11.

SECUNDUS - Σεκούνδος, episc. electus
iudex in causa Laurentii *Carth. 100*:
366, 18.

SEDATUS - Σιδατος episc. *Cypr. 1*: 304,
23.

SEDES presbyteri in sacrario: v. κά-
θεδρα; episcopi: v. πόλις, πα-
ροικία, θρόνος, vacans sedes;
apostolica: v. primatiae 3,
Romanus pontifex 2-3, aposto-
licitas.

SEDITIONOSUS - στασιώδης presbyter vel
diaconus *Ant. 5*: 109, 9: v. schi-
sma 1.

SEGREGARI in VIII conc.: v. se-
questrari 1.

ΣΕΛΕΥΚΟΣ, filius Traiani stratelatae,
destinatarius iamborum *Amph. intr.*
232; 1: 233, 3.

SEMIARIANI seu pneumatomachi *II 1*:
46, 3.

SENATUS: v. σύκλητος.

SENES: v. γέρον.

SENTENTIA: v. iudicia 2.

SEPARARI: v. sequestrari 3.

SEPULCHRA, effossio sepulchrorum
- τυμβοφυλά in venialem et gravem di-
viditur *Nyss. 7*: 224, 5; gravis, si ossa

sepulti scrutentur, spe ornatu luci-
faciendi *ibid.*: 224, 19; venialis, si
exterior materies tumbae amoveatur,
ad utilius quid construendum *ibid.*:
224, 7.

SEQUESTRARI - ἀφορίζεσθαι: in VIII
conc. indifferenter pro «communione
privari» ponuntur 1. Sequegetur
2: 297, 7; 10: 312, 4; 23: 335, 30.
2. Sequestretur 14: 318, 1;
9: 310, 19; 16: 322, 10; 20: 330, 24.
3. Separetur 7: 307, 15; 20:
335, 23. 4. Excommunicatus
26: 304, 3: v. ἀφορισμός 2.

SERDICA: v. Sardica.

SERGIUS, Romanus episc. natione syrus
VI intr.: 99 nn. 2-11.

ΣΕΡΓΙΟΣ, CP episc., monothelita *VI 1*:
118, 17.

SERGII s. Troiskoi laura *Genn. intr.*:
291.

SERVA - δούλη a domina pro seipsa
persecutoribus tradita et lapsa *Petr. 6*:
40, 16; servae nuptus ad clerum non
admittitur *Ap. 18*: 16, 13; sine domini
sententia viro coniuncta, fornicatur
Bas. 40: 134, 17: v. matrimo-
nium 7; a domino violata, culpa
caret *Bas. 49*: 139, 11.

SERVITUDO: quempiam ad s. redi-
gere - βιά κατέχειν impium, immane et
ferum est *Greg. 6*: 26, 18.

SERVUS - δούλος, ad clerum non ad-
mittitur, nisi domino consentiente ac
libertate donatus e familia dimissus
fuerit *Ap. 82*: 49, 13; item, ad mona-
sterium *IV 4*: 73, 17; eunuchizatio a
domino non est impedimentum ad
clericatum *I 1*: 25, 5; ad accusationem
non sinuntur *Carth. 129*: 403, 9: v.
infames; sub specie religionis do-
minum contemnere et servitium dene-
gare nefas est *Gangr. 3*: 90, 12; immo,
eum cum benevolentia et honore de-
servire debet *ibid.*: 90, 14.

SERVUSDEI - Σερβουσέτ subscribit e-
pist. ad Caelestinum Roman. *Carth.*
Apian.: 428, 8.

SEVERIANI, haeretici *VI 95*: 232, 17:
v. reconciliatio 1.

SEVERIANUS - Σεβηριανός, episc., de-
legatus Mauritaniae Sitiphensis ad syn-
odum perficiendam *Carth. 127*: 399, 2.

ΣΕΥΗΡΟΣ episc., e provincia Iconiensi,
Cyriacum presbyterum in parochia Min-
danorum e dioecesi Vasado, Longini
episcopi, ordinavit, iuramento stabi-
lilitatis ibidem adstrixit, deinde eum
in vicum prope Misteiam in sua
dioecesi transtulit; ab Amphilochio
reprehensus se nihil meminisse affir-
mavit *Bas. 10*: 110, 16 *et app.*; *III, 17*.

SEVERUS - Σεβήρος episc. ab haereticis
occisus *Carth. proem.*: 373, 5.

ΣΙΧΑΝΘ, «taetra» *Carth. Apian.*: 431, 5.

ΣΙΚΕΡΑ, «sicera», mustum vini *Ap.*
3: 9, 8: v. oblata 1.

SIDE in Pamphylia: synodus ab Amphi-
lochio adversus messalianos convocata
Amph. intr.: 232; *Bas. intr.*: 87 n. 18.

SILVANUS - Σιλβανός, episc. legatus
Mauritaniae Sitiphensis *Carth. proem.*:
337, 5; 338, 3.

SIMONIA - σιμωνία: 1. Munera pro
ordinatione conferenda aut recipienda
quandocumque facere aut accipere
Bas. 90: 177, 14; ante aut post aut
ipso tempore ordinationis *Genn. 1*:
296, 2; pro obtinenda sacra ordinatione
Ap. 29: 21, 6; sede episcopali *Ap. 30*:
21, 16 sive s. ordinatione, sive promo-
tione in officio curiae *IV 2*: 70, 2;
simoniace ordinati clerici *VI 22*: 153,
15; simonia est expetere a futuris cle-
ricis pecuniam aut quid simile *VII 4*:
252, 10; pro promotione in dignita-
te aut pro s. ordinatione *VII 5*: 255,
12; 256, 9; gloriantes de simoniaca
promotione *ibid.*: 256, 4; cupiditas
- φιλαργυρία in admittendo clerico vel

monacho vel moniali VII 19: 277, 10: v. *δουσία*; per versutiam aut principium potestatem in episcopum consecrari VIII 12: 314, 5. Canones de simonia, textus e. s. scriptura patribus et encyclica Gennadii de simonia Tar. I: 320, 23 sqq.

2. Turpis et nefanda negotiatio IV 2: 70, 21-16; cauponaria in spiritualibus Bas. 90: 177, 7; s. spiritum hominis servum reddere existimant Tar. I: 328, 23; Iudam proditorem imitantur, secundo vendendo eum qui semel pro nobis crucifixus est Bas. 90: 178, 12; Tar. I: 319, 7; gratiam vendunt VI 23: 153, 9; opera et manus eorum Acedama appellandae sunt Bas. 90: 178, 15; simonia summi pontificis Iudaeorum Tar. I: 328, 1. Simoniaca mens christianam vitam in ecclesia evertit Tar. I: 319, 24; maledictionem secum fert Genn. I: 294, 15; a deo et sacerdotio alienos reddit VII 5: 255, 15; venditio sui-ipsius in manus satanae est Bas. 90: 177, 5; ad gehennam ducit *ibid.*: 177, 17.

Simoniace ordinati ab officio suspensi, communionem cleri servabunt Tar. I: 327, 23; ordinatio nulla, verisimiliter - *οὐκ ὄλθα*, est, quia gratia spiritus s. impedita fuit Genn. I: 297, 11; indubitabiliter gratiam spiritus sancti, quod est sacerdotium, non habent Tar. I: 319, 15.

3. Pro s. communionem impedienda nihil exigatur Bas. 93*: 189, 18; obolos vel quid aliud exigere prohibetur VI 23: 153, 8.

SIMPLICIANUS - Σιμπλικιανός, Mediolanensis episc., interrogandus de pueris donatistis admittendis ad clerum Carth. 47: 263, 11.

SIMULATIONES lapsorum: v. lapsus 4; «simulatio» - πρόσχημα I 12: 34, 9: v. σχημα.

SIRICIUS - Σιρίκιος Roman. episc., interrogandus de pueris donatistis ad-

mittendis ad clerum Carth. 47: 263, 10; Theophilum Alexandr. legatum in causa Gabadii nominat CP *intr.*: 437 n. 3.

SITIFIENSIS - Σιτιφιένσης (subscr.) Carth. 133: 410, 11 (alibi Sitiphensis, Sitifensis), provincia Mauritania Sitifensis: v. Mauritania 2.

ΣΙΤΟΣ, frumentum: v. oblata 2.

SOCIETATES secretae: coniuratio - συνωμοσία et conspiratio - φαρτία, crimen societatis secretae in lege civili constituentes, clericis ac monachis prohibentur IV 18: 83, 23; VI 34: 168, 4: v. schisma 1.

SODOMIA - ἀρρενοφθοροί adulterii poenam luent Bas. 7: 103, 26; - παιδεραστία adulterium contra naturam est Nyss. 4: 213, 23; ἀσχημοσύνη ἐν τοῖς ἀρρεσὺν Bas. 62: 147, 13.

SOMNIA et visiones ad altaria erigenda pellentia Carth. 83: 323, 17: v. pagani 6.

SOPHIAE s., templum sapientiae verbi dei erectum Soph. lemma: 482, 3; synodus S. Soph. *intr.*: 480; c. 1 de appellatione Pape: 533.

ΣΩΦΟΝΙΟΣ, Hierosolymit episc., de primatu in re de fide Romani pontif. Pape: 522.

ΣΩΦΟΕΥΝΗ, «pudicitia» Carth. 4: 217, 17: v. continentia 2.

SOREX - μύς cavenda, ne s. eucharistiam tangat Bas. 93*: 190, 4.

SIPHIANUS, raritas vocationum clericalium Neoc. 12: 81, 4: v. clericus 14.

SPECTACULA saecularia - θεαρία κοσμικά.

1. Non exhibenda, nec spectanda a prole sacerdotum Carth. 15: 229, 14; quia blasphemis plena sunt, omnibus christianis interdiciuntur *ibid.*: 229, 18; spectaculis - θεωρίας τινάς interesse in cenis et nuptiis clericis vetatur,

ante introitum thymelicorum - θυμελικῶν discendum est illis Laod. 54: 152, 4; antequam ludicra - παίγνια πρὸς ἀπάτην in cena nuptiali incipient clericus vel monachus invitatus discedat VI 24: 155, 9.

2. Monachus vel clericus ludis scenicis - θυμελικά παίγνια, et hippodromiis ne assistat VI 24: 155, 6; petendum ab imperatore ut spectacula theatrorum - θεαρία θεατρικῶν παιγνίων caeterorumque ludorum dominicis et festis diebus non fiant; quia populus in diebus octavae paschae ad circum potius convenit, ea transferri debere Carth. 61: 298, 12; hoc tempore hippodromus et publica spectaculis - θεὰ δημόδης cessent VI 66: 204, 19; «cooperatores» ludorum magno terrore ad spectacula exercenda coguntur *ibid.*: 299, 4 (*deest in Gr.*): v. scenici.

3. Omnibus christianis mimi et eorum spectacula, certamina bestiarum - κωμήγαι, saltationes in scena - δρχήσεις prohibentur VI 51: 188, 13; studentibus laicis theatra ascendere, cylistras - κωλοστρας facere, vestem mutare prohibetur VI 71: 208, 18.

ΣΦΠΑΤΙΖΕΙΝ, «signare», signum crucis (byzantinae) super reconciliandum describere, ungendo eum chrismate cum pollice II 7: 53, 20; VI 95: 231, 1; σφραγίς, signum II 7: 54, 3; VI 95, 231, 6: v. χρῖσμα.

SPIRITUS s., consubstantialis P. et F. Ap. 51*: 34, 20; quid de Sp. s. credendum sit Ap. 50*: 33, 13; 34, 2; 51*: 34, 15; divinitas ex doxologia probatur: v. doxologia. Sp. s. deliberantibus de admissione paenitentium fidelibus assistit Greg. 7: 27, 19; in Sp. s. congregata «pacificissima» synodus Antiochena Ant. syn.: 103, 12-16-20; adversus Sp. s. peccant montanistae, baptizantes in P. F. et Priscillam aut Montanum Bas. I: 95, 19; Sp. s. operat

sacramenta: v. opus operantis, rebaptizatio 1.

SPONSALIA, pro quasi-matrimonio habita: v. desponsata.

STABILITAS in monasterio: v. monastica vita 3.

STANTES oramus diebus dominicis Petr. 15: 58, 3; Bas. 91: 182, 8; ab ingressu lychnici sabbati usque ad ingressum lychnici dominicae VI 90: 226, 9; et tempore paschali I 20: 41, 12; Bas. 91: 183, 27; cur Bas. 182, 10.

ΣΤΑΞΙΣ, statio ἢ κατὰ στ. τμη honor standi in sacrario ibique communicandi VI 3: 128, 7: v. cathedra 2.

STATUS tres in ecclesia in lemmatis Trullani: de clericis VI 3: 125, 10; de monachis VI 40: 175, 1; de laicis VI 50: 188, 1.

Status et ecclesia: v. imperator, brachium saeculare, ἄρχοντες.

STEPHANUS, protomartyr, non seipsum martyrio obtulit Petr. 9: 45, 6.

—, Romanus episc., de rebaptizandis haereticis Cypr. 300-301.

—, legatus Hadriani II Roman. episc. VIII *intr.*: 289 n. 5.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, Antiochen. episc., discipulus Macarii, monothelita VI 1: 118, 21.

STILICO - Στελικῶν Flavius consul Carth. prooem.: 288, 8; prooem.: 355, 3.

ΣΤΡΑΤΕΙΑ, militia IV 7: 75, 11: v. privilegia 4.

ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑ, annumeratio in exercitu Bas. 89: 174, 13.

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ, comitatus imperatoris Sard. 7: 168, 10-13; 169, 13; 8: 170, 14; 9: 172, 15; 21: 188, 13.

STUDIOSI iuris civilis quomodo conversentur tempore studii VI 71: 208, 16: v. spectacula 3.

STULTI (propter deum), possessionem a

daemone simulates, rite corripiendi sunt VI 60: 196, 3: v. daemōn.

STUPRUM: v. fornicatio.

SUBDIACONUS - ὑπηρέτης, ὑποδιάκονος

1. Minister - ὑπηρ. episcopi est diaconus I 18: 39, 18; clerici ministri - ὑπηρ. episcopi sui sunt, ei subditi - ὑποτεταγμένοι Sard. 14: 181, 7-10; ministrum ex alia ecclesia ne promoveat episcopus Sard. 15: 182, 7.

2. Ὑπηρέτης, «subdiaconus», officium clericale - τῆς: diac. peccans officium subdiac. assumat Neoc. 10: 80, 5 (deest Lat.) subd. ne custodiam ianuae ecclesiae deserat Laod. 21: 140, 1; 43: 148, 10; in diaconico locum non habeat, nec vasa sacra tangat Laod. 21: 139, 13; orarium portare ei non licet Laod. 22: 139, 19; panem aut calicem in mensa ne benedicat Laod. 25: 141, 5. Clericorum ordini annumeratus Bas. 89: 173, 19; Bas. intr.: 88 n. 24; e «subdiaconis» clerici maiores post debitam probationem eliguntur Bas. 89: 174, 5; Bas. intr.: 88 n. 24; a chorepiscopo in albo inscribuntur ibid.: 175, 9.

3. Ὑποδιάκονος, «subdiaconus»: inter clericos minores primus enumeratur Ap. 43: 30, 4; 69: 43, 12; post lectorem Ant. 10: 112, 12: v. clericus 2; presbytero et diacono aequiparatur quoad secundas nuptias et matrimonium post ordinationem VI 3: 128, 1-18.

Carthagine inter ministros s. altaris annumeratur: subd. qui sacra ministeria contractant Carth. 25: 241, 6; inter clericos maiores sunt, qui consecrationem acceperunt VIII 25: 337, 25.

4. Ordinationem etiam a chorepiscopo recipit Ant. 10: 112, 12; ne ante vigesimum annum ordinetur VI 15: 144, 8.

5. Continentiae legi adstrictus Carth. 25: 241, 5; ad continentiam ne cogatur, consuetudini cuiusque ecclesiae conformandum est Carth. 70: 313, 1;

Romana ecclesia a solis presbyteris et diaconis continentiam a coniuge exigit VI 13: 140, 4.

6. Vitanda sunt: ne aleis ludat aut ebrietati se det Ap. 43: 30, 4; cauponam ne ingrediatur Laod. 24: 140, 14; cum sibi desponsata peccans graviter per annum suspendatur et ad majora non ascendat; cum non desponsata, deponatur Bas. 69: 149, 15-10.

SUBINTRODUCTA: puellas tanquam sorores habitare - συνέχεσθαι cum alicuius prohibemus Anc. 19: 70, 7; nullus episcopus vel clericus sub. - συνέλακτον habeat I 3: 25, 19; Bas. 88: 170, 6; a viris clerici ministrentur Bas. 88: 169, 16; nullus clericus mulierem vel ancillam in domo sua possideat VI 5: 131, 2; neque cum sub. - ἐπέλακτος ne sub eodem tecto vivat ibid.: 130, 14 tit.

SUCCESSIO apostolica potestatis ordinandi interruptitur per schisma, unde invalidi sunt schismaticorum et haereticorum ordines Bas. 1: 97, 1.

SUCCESSUS - Σούκισσος episc. Cypr. 1: 304, 17.

SUFFOCATUM: v. sanguis.

SUFFRAGANEI - ἐπαρχεῶται, «provinciales», episcopi Ant. 20: 120, 15; - ἐπαρχιώται, «parociales» II 2: 58, 22; ὑφ' ἐκπτόν, sub ipsius (metropolitani) iurisdictione Bas. 90 lemma: 175, 13: v. metropolitanus 3-4.

ΣΥΓΚΑΗΤΟΣ, «senatus» concilio adest IV 28: 91, 20; «amplissimus» - ὑπερφύς IV 30: 95, 6; 96, 16.

ΣΥΓΚΥΡΙΑ, κατὰ σ. «forsitan», occurrit ut Ap. 32: 23, 2.

ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ, cognatio, affinitas: v. matrimonium 4.

ΣΥΓΓΝΩΜΗ, venia: v. veniale.

SUICIDIUM: αὐτοφονεύτης, suicida Ap.

22: 18, 4: v. eunuchi 1; unde accidit Nyss. 1: 209, 6; interdicuntur exsequiae ecclesiasticae (missa) Tim. 14: 249, 6.

ΣΥΓΑΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ, «comminister»: 1. de episcopo Ant. syn.: 102, 14; Dion. I superscr.: 4, 9; Gangr. syn.: 85, 11 «collega» Carth. 54. 279, 17; 2. De chorepiscopo Neoc. 14: 81, 17.

SYMBOLUM fidei: v. πίστις 1; symb. Nic. CP est symb. Hierosolymit. II intr.: 42 n. 8; textus Nicaeni symboli: Caecilianus Carth. proem.: 211, 17; Alexandrinus Carth. Apiar.: 426, 10: v. πίστις 1.

SUMMUS sacerdos - ἄρκος ἱερέως: appellatio a metropolitano non usurpanda Carth. 39: 259, 1.

ΣΥΝΑΓΕΣΘΑΙ, ad s. synaxim convenire Theoph. 3: 265, 20; Cyr. 6*: 285, 7; χωρὶς συνάγειν, ad synaxim convenire separatim ab ecclesia Ap. 31: 22, 5: v. synaxis.

SYNAGOGA Iudaeorum vel paganorum non intranda ad orandum Ap. 65: 41, 14; archisynagogi Iudaeorum a patriarcha eorum quotannis aut tertio quoque anno dignitatem emunt Tar. 1: 328, 3.

SYNAGOGA canonum, a Ioanne scholastico facta Intr. gen. I: p. 3 n. 13; Intr. gen. II: p. XVII n. 33.

ΣΥΝΑΠΤΕΣΘΑΙ, matrimonio coniungi IV 15: 82, 3.

ΣΥΝΑΡΠΑΓΗ, κατὰ σ., «per subreptionem», inconsiderate Ap. 33: 23, 16; Stephanus protomartyr ab iniquis subreptus Petr. 9: 45, 8; ad haeresim subrepti Cyr. 6*: 285, 12.

ΣΥΝΑΣΠΗΜΟΣ, tutela: ad propriam t. VIII 8: 308, 13.

ΣΥΝΑΘΡΟΠΟΙΕΙΣ, «turmae», conventus partis episcoporum provinciae; synodus Carth. 76: 317, 3.

SYNAXIS, conventus fidelium ad orandum Gangr. 5: 91, 11; 20: 97, 15; ad celebrandam missam, in qua communicant fideles Tim. 5: 243, 2; 23*: 254, 28, 31; synaxim, i.e. communionem, cupiens Theoph. 14: 273, 22; synaxi separare, excommunicare ibid.: 273, 15; missam ab indignis celebratam deserunt Cyr. 4: 283, 1; immaculati corporis Christi tempore synaxis particeps esse VI 101: 238, 5; VII 14: 269, 6 tit.; 270, 8; ἀσύντακτος sine missa et communionem Theoph. 13: 272, 11: v. συνέλευσις.

SYNDICUS: v. ἐκδικτικός.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ, «frequentatio», frequens visitatio Carth. 71: 313, 16.

ΣΥΝΕΙΔΟΣ, «conscientia» episcopi libera sit omni accusatione II 6: 50, 11.

ΣΥΝΕΙΣΑΚΤΟΣ: v. subintroduc-ta.

ΣΥΝΕΙΣΑΓΕΙΝ, «conferre», donare Carth. 22: 238, 9.

ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ conventus eucharisticus Sard. 12: 177, 23: v. synaxis.

ΣΥΝΗΘΕΙΑ 1. «Consuetudo» et antiqua traditio I 7: 29, 16; 15: 36, 15; c. patrum II 2: 47, 15; ἀκολουθία καὶ σ. c. ex continuata praxi ecclesiae orta II 7: 53, 10; συνήθεια ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας Bas. 4: 102, 10; σύνθητες, «paralis mos», consuetudo, est I 6: 28, 20; de sensu Pape: 495.

2. O p p. exactae observantiae - ἀκρίβεια Bas. 3: 101, 13; VI 102: 241, 14; consuetudinaria lex, non ex canone Bas. 4: 102, 10; 21: 124, 7; longa traditio orandi Bas. 82: 186, 8; canones patrum idem ac consuetudo ecclesiae Bas. 89: 172, 17; 173, 4; consuetudo infucata legem constituit Bas. 91: 185, 1.

Ecclesiastica consuetudo Nyss. 8: 225, 14; VII 15: 271, 11: v. ἔθος

3. Συνηθία familiaritas, communis vita Bas. 88: 171, 18.

ΣΥΝΙΕΡΕΥΣ, «consacerdos», de episcopo *Carth. prooem.*: 289, 6; *Carth.* 64: 301, 6; *prooem.*: 304, 12.

SINISTRI - ἀριστεροί, haeretici *II* 7: 53, 14; v. reconciliatio *I*.

SYNNADA, civitas: synodus de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.*: 300.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ, «tractoria», litterae convocationis ad synodum *Carth. prooem.* 338, 7; tractoria *Carth.* 76: 317, 8-10 (*deest Gr.*): v. litterae *II*.

SYNODICON Darmarii *Anc. intr.*: 54; *Neoc. intr.*: 74; *Gangr. intr.*: 83.

SYNODUS AFRICANA *I*. Provinciae episcoporum coetus - σύνδοδος: eligit legatos mittendos ad synodum generalem Africanam *Carth.* 18: 233, 15; *prooem.*: 339, 6; de causis quae non ad totam Africam spectant, cognoscit *Carth.* 95: 358, 12; sola de creatione novae dioecesis decernit, ordinario loci huic rei consentiente *Carth.* 98: 362, 9.

2. Synodus generalis Africana, i.e. duarum primatiarum Numidiae et Carthaginis - πλήρης σύνδοδος *Carth. prooem.*: 357, 13; «plenarium concilium» - πεπληρωμένη σύνδοδος *Carth.* 117: 386, 9; universale Africanum concilium - σύμπασα ἀφρικανή σύνδοδος *Carth.* 77: 318, 7.

Quotannis sec. canones Nicaenos congreganda de causis ecclesiasticis ne longius protrahantur *Carth.* 18: 233, 7; ab Hipponensi synodo decretum, ut in unaquaque provincia suo ordine nuntietur *Carth. prooem.*: 357, 11; itaque in Numidia et Byzacii convocata *ibid.* 357, 19; item, postea Carthagine *Carth. prooem.*: 327, 11.

Participant eam legati provinciae, electi ex una vel altera vel etiam tertia parte episcoporum, prout metropolitanus de hoc decreverit *Carth.* 76: 317, 6-1; dies synodi per tractoriam - συνοδική nuntiatur, ad quam legati instantissime occurrant *ibid.* 76:

316, 14; *prooem.*: 338, 7; legationis litterae synodo praesentantur ac leguntur *Carth. prooem.*: 337, 3; legati mandata a sua synodo data exequuntur: v. commonitorium, ἐντολιχόν.

Dies synodi ab Hipponensi synodo constitutus est X Kal. Sept., qui a metropolitanis propriis synodis ne impediatur *Carth.* 73: 314, 21.

Non amplius annua erit, sed quoties causa Africae communis curanda sit in aliqua provincia, ibidem convocetur *Carth.* 95: 358, 4.

Acta in synodo ad Romanam sedem mittenda *Carth. prooem.*: 200, 15; 133: 410, 21.

Decernit de nova provincia (Sitifensi) erigenda coetus metropolitanorum Africae *Carth.* 17: 231, 12; probat orationes publice recitandas *Carth.* 103: 368, 13; sola permittit recursum ad brachium saeculare contra episcopum *Carth.* 48: 266, 2-13.

SYNODUS endemousa - ἐνδημοῦσα: v. infra: synodus primatialis 2.

SYNODUS PROVINCIALIS.

1. Σύνοδος: v. κοινοβούλιον, ἀθροισμός, συναθροίσεις, σύνταξις; dist. ab oecumenica: *Pape*: 503; a primatialis sive plenaria: v. infra: synodus primatialis; sub nomine «generalis» synodum provincialem intendit *VIII* 26: 339, 13.

Praesidet cuilibet synodo semper dignior *Pape*: 516 n. 18; provinciali, metropolitanus et sic fit illa perfecta - τελεία *Ant.* 16: 117, 10; 17: 118, 2; 18: 118, 17; 19: 119, 7; 20: 120, 22; *Laod.* 12: 135, 11.

A deo congregata *Ant. syn.*: 102, 9; a gratia et veritate J. C. visitata *ibid.*: 102, 16; unanimis in spiritu pacis congregata *ibid.*: 102, 19; ne quis

princeps conventum impediatur *VII* 6: 258, 8.

2. Participant synodum soli antistites, exclusis saecularibus principibus, ne spectatores iudiciorum adversus sacerdotes fiant *VIII* 17: 325, 22; episcopi cuiusque provinciae conveniant, ubi metropolitanus probaverit, absentem fratrem corripiantur *IV* 19: 84, 22; ne spernant, sed cooperent, excepto impedimento aegritudinis *Laod.* 40: 147, 4; necessitas gravior, actas excusant *Carth.* 76: 316, 10; longitudo itineris *I* 4: 26, 10; aliud iter iam ingressum *IV* 19: 85, 3;

3. Bis in anno habeatur *I* 5: 27, 17; ante diem quadragesimum post pascha et post messem in autumno *ibid.*: 28, 6; quarta hebdomada pentecostes temporis et die nona octobris *Ap.* 37: 26, 3; et idibus octobris *Ant.* 20: 120, 5; ne neglegatur, sed bis in anno celebratur, in loco quem metropolitanus indixerit *IV* 19: 84, 13; propter incursiones barbaricas vel semel in anno celebratur, tempore (post pascha ad octobris finem) et loco a metropolitanis indictis *VI* 8: 135, 7; semel in anno habendam synodum metropolitanus non neglegat *VII* 6: 258, 8; 259, 4; bis in anno faciendas se procurare metropolitani affirmant *VIII* 17: 324, 9.

4. Cur convocanda *Pape*: 499; res ad provincias pertinentes omnes ipsa reget *II* 2: 47, 12; perfecta synodus sola ad electionem episcopi in provincia habilis est *Laod.* 12: 135, 11; *Ant.* 19: 119, 7; v. episcopus 3a; de translatione episcopi non acquiescentis ire ad sedem pro qua ordinatus est *Ant.* 17: 118, 2; vel impediti ire decernit *Ant.* 18: 118, 17.

Finis synodi est: dogmata orthodoxae fidei inter se explorare *Ap.* 37: 26, 4; de ecclesiae necessitatibus, disquirere *Gangr. syn.*: 86, 1; canonica

et evangelica negotia, i.e. praecepta dei examinare *VII* 6: 259, 9.

De limitibus dioecesium ipsa sola decernit *Carth.* 120: 391, 12; bonorum dioecesis administrationem censurat *Ant.* 25: 126, 3.

5. Iudex est in corrigendis ecclesiasticis rebus *IV* 19: 84, 16; 85, 1; res quae episcopis dei iudicandae eveniunt examinat *VIII* 17: 326, 1; iudex proprius episcopi est, sive clerici adversus episcopum, sive episcopi adversus episcopum: v. iudex 3, episcopus 10; appellatio (instantiae ordinariae).

6. Acta in synodo diligenter a notario conscribuntur *Carth. prooem.*: 200, 14; v. notarius, acta, authentica.

SYNODUS PRIMATIALIS *I*. Sub episcopo primatiae - ὑπὲρ διοίκησιν habetur: v. primatiae; «maior synodus plurium episcoporum», a provinciali syn. distincta, de appellationibus clericorum maiorum cognoscit *Ant.* 12: 114, 8; «maior synodus» episcoporum primatiae - διοίκησις secunda instantia appellationis clericorum est *II* 6: 52, 5; «plurium episcoporum» synodus ut decernat oportet de rebaptizatione *Bas.* 47: 138, 15. Synodi primatiales a Trullano c. 2 canonizatae *VI* 2: 122, 6. V. synodus africana 2.

2. Endemousa synodus: v. ἐνδημοῦσα: primatiales decursu temporis etiam generales supplantasse videntur (*Pape*: 503); CP episcopus appellationes recipit a quocumque clerico vel episcopo: v. Constantinopolitana eccl. *I*. End. synodus fuit CP 394: *CP intr.*: 437; sub Genn. encyclicam de simonia edidit *Genn.* 1: 296, 24; 296, 16.

3. Specialis forma primatialis synodi: ex antiqua consuetudine ac traditione canonica patriarcha CP ius

habet urgente necessitate metropolitansive communiter, sive singillatim ad synodum, vel etiam unum solum convocare VIII 17: 325, 4-12; 323, 12; 326, 7; de rebus, quae non ad unam provinciam, sed ad totam primatiam - «dioecesim» spectant *ibid.*: 324, 15; convocati ad synodum sub anathemate parere debent *ibid.*: 326, 5; nisi validissima aegrotatione vel incursione paganorum impediuntur *ibid.*: 326, 9. Synodus de recursu episcopi adversus metropolitanum cognoscit VIII 26: 339, 18. Synodus generalis plurium vel omnium primatiarum Orientis aut Occidentis Pape 503; 504

ΕΥΝΟΙΚΕΙΟΝ: v. contractus I.
 SYNTAGMA, collectio canonum chronologica *Intr. gener. I*: 3 n. 12.
 ΣΥΝΤΑΞΙΣ ecclesiastica, episcoporum collegium VIII 10: 311, 22; 312, 6.
 ΣΥΝΘΗΚΑΙ: v. vota.
 ΣΥΝΤΟΜΙΑ, «concisio», impedimentum (unitatis) *Carth.* 68: 309, 9.
 SUPERSTITIONES: v. pagani usus; superstitio circa loca - *δεισιδαιμονία*

TABERNA: v. caupona.
 ΤΑΓΜΑ, ordo: clericalis VI 7: 133, 15; laicalis I 5: 27, 7.
 TALIONIS lex - *ταύτοπάνθεια* VII 4: 253, 12.
 ΤΑΝΤΑΛΙΣΜΟΙ, tormenta *Petr.* II: 50, 23; *ταλαισμοί* *ibid.* *app.*
 ΤΑΡΑΞΙΟΕ, CP episc., vita *Tar. intr.*:

των τόπων *Carth.* 83: 323, 15.

ΣΟΥΡ, presbyter in dioecesi Apollonis episc. *Theoph.* 4: 266, 9.

SYRIA coele - *κοιλή* *Ant. syn.*: 102, 10; Syrorum rex *Bas.* 15: 116, 3.

SUSPECTUS: v. ἀνόποπτα; suspectus non fit accusator priusquam innocentiam suam probet II 6: 51, 14; v. accusatio I.

ΣΥΤΑΞΙΣ, assistentia ad totam missam sine communione I II: 33, 10; *Greg.* II*: 30, 3; *προσφορά* 2; paenitentiae publicae gradus quartus, ultimus ante admissionem ad s. communionem: v. paenitentia publica 3 *sqq.*; non ubique exstitit *Greg. intr.*: 17; *Bas. intr.*: 87; *Nyss. intr.*: 202 n. 21. Communio precum *Anc.* 5: 60, 13; 16: 67, 10; 68, 5; *Bas.* 82: 156, 12; inter assistentes recipi *Anc.* 25: 73, 9 (*om. Dion.*)

ΣΥΤΑΤΙΚΑ: v. litterae 6.

ΣΥΤΕΛΕΙΝ se ipsum, modestiam exhibere *Dion.* 5*: 16, 25.

ΣΥΤΟΛΗ, purificatio calicis post missam *Tim.* 24*: 255, 11.

T

314; Irenen imperatr. in convocandum concilium hortatur, ut communico cum Roma restaretur VII *intr.*: 242; *Pape*: 511; Hadriano I scribit, confirmationem concilli ab eo petens VII *intr.*: 243. Epistola ad Hadrianum I eius auxilium invocans ad simoniam eradicandam *Tar.* I: 315, 2-19; *Pape*: 522.

ΤΑΞΙΣ: I. Bonus ordo I 18: 39, 21; praeter ordinem *ibid.*: 40, 3; τ. ἀρχαία antiquitus traditus *Carth.* 57: 291, 16; τ. καὶ καλῶν *Carth. proem.*: 200, 9; ecclesiasticus ordo *Laod.* 27: 141, 18.

2. Ordo clericalis *Anc.* 12: 65, 6; o. presbyteratus IV 29: 94, 13; o. catechumenorum *Neoc.* 5: 77, 11; v. τῶπος;

3. Officium: deponi ab «ordine» *Neoc.* I: 75, 9; *Carth.* 70: 313, 1; v. depositio 2, *κατατάσσεσθαι*.

ΤΑΕΙΑ: I. Perfecta synodus provincialis, cui metropolitanus adest: v. synodus provinc. I

2. Τὸ τέλειον, perfectum donum percipere, i.e. eucharistiam *Anc.* 4: 60, 2; 5: 60, 14; 6: 61, 18; 8: 62, 7; 9: 62, 20; 20: 70, 14; 22: 71, 16.

3. Τέλειος λογισμός, cogitatio perfectionis christianae attingendae *Gangr.* 19: 97, 7.

TEMPUS - χρόνος. I. Pro iudiciiis: tempus datum - *προθεσμία* unius mensis a die quo litterae convocationis accusato datae esse constant, ut se iudici sistat *Carth.* 19: 234, 14; si excusantes causas habuerit, prorogabitur - *ὑπέρθεσις* ad alterum mensem *ibid.*: 234, 20; 20: 237, 4; v. dies

2. Dilatio - *ἀναβάλλεσθαι*: sex menses, ut schismaticos dioecesis suae ad unitatem moveat *Carth.* 121: 392, 14; 123: 395, 5; *ἀναβολή*, spatium trium mensium pro ordinatione ad sedem vacantem IV 25: 88, 20.

3. Remissio - *ἐνδοσις*, dilatio tempus usque ad electionem novi archiepiscopi Alexandrini IV 30: 96, 2; *ἐνδοθῆναι* *ibid.*: 95, 17.

4. Dies liturgicus: ab introitu lychnici usque ad introitum sequentis diei VI 90: 226, 9; 227, 4.

5. Pro ordinationibus recipiendis - *νενομισμένος* AB 17: 479, 8; v. interstitia; tempus definitum

pro certis caerimoniis - *ἐγγράφους ἢ ἀγράφους καιρούς* VIII 27: 341, 12; 342, 1; pro paenitentia: v. paenitentia publica 2; pro praescriptione: v. possessio.

TERENTIUS - Τερέντιος episc., subscribit epist. ad Caelestinum I Romanum *Carth. Apiar.*: 428, 9.

TERTULLUS, deest in Gr. *Cypr.* I: 304, 23.

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΕΘ: v. quadragesima paschae, quadrag. ieiunii.

TESTAMENTUM - διαθήκη: I. Ex testamentis aliquid capiundi facultas haereticis deneganda *Carth.* 93: 351, 6; episcopus bona personalia relinquit quibus voluerit *Ap.* 40: 28, 1; v. bona I, *ἀδιδότος*.

2. Novum, Vetus t.: v. scriptura s.

TESTIS - μάρτυς: delictum a duobus vel tribus testibus arguendum est I 2: 25, 9; testium multitudo scriptae probationis locum tenet *Bas.* 92: 186, 14; testis unus adversus episcopum non sufficit *Ap.* 75: 46, 12; testes in accusatione fidei digni - *ἀξιόπιστοι* sint *Theoph.* 9: 269, 22; episcopus adversus negantem crimen sibi confessum testis non admittatur *Carth.* 132: 405, 8; testis calumniator non audiatur *Tar.* I: 326, 1; haereticus adversus episcopum testis esse nequit *Ap.* 75: 46, 10; testes esse nequeunt ii, qui ad accusationem non admitterentur, nec familiares accusatoris, neque minores quattuordecimo aetatis anno *Carth.* 131: 404, 14; v. actio.

TETRADITAE, haeretici sive quattuordecimani: v. reconciliatio I.

TETΥΠΙΩΜΕΝΗ, formata: v. litterae 8.

ΘΕΑ δημότης, spectaculum publicum VI 66: 205, 1.

THEASIUS - Θεάσιος, episc. legatus sy-

nodi ad Hipp. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 3; *Carth. proem.*: 343, 10; 93: 346, 16; electus iudex in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 17; ab haereticis caesus *Carth. proem.*: 373, 7.

— Θεόσιος, episc. subscribit epistolam ad Caelestinum I, Romanum *Carth. Apiar.*: 428, 11.

ΘΕΑΤΡΑ, spectacula *VI* 51: 188, 14; v. histrio; ἐν τῷ ἀνάγερθαι frequentare theatrum hippodromi *VI* 71: 208, 18; v. spectacula

THEBAI'S: monasteria *Th. Cyr.* 4: 281, 23.

THECLAE s. monasterium in Seleucia (Isauria) *Naz. intr.*: 228; *Bas. intr.*: 86.

ΘΕΙΟΓΑΜΙΑ, matrimonium prohibitum cum avunculo aut patruo *Tim.* 11: 247, 2.

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ, Cyri episcopus: scripta adversus XII capitula Cyrilli Alexandr. damnantur *VI* 1: 117, 8.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Mopsuestensis episc.: Nestorii magister, damnatur *VI* 1: 116, 15; affuit synodo *CP* 1: 439, 16.

—, Pharan episc., monothelita *VI* 1: 118, 14.

— Studita, testis de primatu Romano *Pape*: 550.

—, Laodicens. episc. synodo praesidet *Laod. intr.*: 127 n. 3.

—, presbyter a Nicopolitanis cum litteris ad Basilium missus *Bas.* 95*: 194, 4.

—, diaconus, auctor collectionis canonicae Veronensis *III intr.*: 55 n. 5.

— (Minisci), archimandrita, ordinarius Cryptoferratis, adprobatio canonica *CCO* 1. 1: p. VI; *CSP* 1, 2: p. X; *CPG* II: p. VI; praefationem scripsit *Pape*: 489.

THEODOSIUS I, imperator Romanus *Laod. lemma*: 130, 4; auctor II concil.

II intr.: 42; *IV* 28: 91, 4; *VI* 1: 113, 12; eius canones « confirmavit » *VI alloc.*: 110, 16; *II intr.*: 43 n. 9. Edictum adversus arianos *II intr.*: 42 n. 1; *Bas. intr.*: 87; instaurator orthodoxiae Nicanae *Naz. intr.*: 227. Lex in haereticos ordinatores clericorum *Carth.* 93: 350, 2.

— II, imperator Romanus: praerogativa de III conc. *III intr.*: 55; *VI* 1: 114, 13; edictum adversus Nestorium *III intr.*: 56 n. 12; epistola ad Candidianum de ordine in concilio servando *III intr.*: 55 n. 6; *IV intr.*: 67 n. 12; *Pape*: 511. Consul *Carth. proem.*: 335, 4; *proem.*: 357, 4; 107: 373, 13; 374, 13, 13; 109: 375, 10; 400, 5.

ΘΕΟΠΕΙΘΗΣ, deo parens *Dion.* 1 *superscr.*: 4 *app.*

ΘΕΟΦΑΝΗΣ, Caesariensis episc. auctor (?) actorum graecorum VIII conc. *VIII intr.*: 290 n. 12.

THEOPHANIA: ieiunium vigiliae, si cum dominica concurrat *Tim.* 23*: 254, 25; *Theoph.* 1: 262, 10; *Theoph. intr.*: 260: v. ieiunium 3-4.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ, Alexandr. episc., vita, opera *Theoph. intr.*: 259; avunculus Cyrilli Alex. *Cyr. intr.*: 274; ipse, non Cyrillus ethnarchiae Aegyptiorum auctor *Theoph. intr.*: 261; legatus Siricii *CP intr.*: 437; 1: 439, 5; 442, 11; 444, 4; Antiochenos cc. adversus Jo. Chrysost. applicat *Ant. intr.*: 101; unde ab Innoc. I Romano excommunicatur *Carth.* 101: 367, 9; *Theoph. intr.*: 260 n. 13; v. Κύριλλος Alex. Eius canones *VI* 2: 124, 2.

—, cui dedicatur ab auctore anonymo versio graeca *Cypr. proem.*: 303, 17.

ΘΕΟΠΕΙΘΗΣ, deo dignus *Dion.* 1 *superscr.*: 4, 9; 5*: 16, 3.

ΘΕΟΣΕΒΕΙΑ, «divinus cultus», pietas erga deum *Gangr.* 3: 90, 12; 15: 95, 15; 16: 96, 4; *syn.*: 87, 15.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ B.M.V. vere est mater Christi *VI* 1: 115, 1; v. Virgo B.M.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ 1. Curatio a morbis corporeis *Laod.* 9: 134, 12; maiores morbi maiore egent remedio, eo quod maius damnum afferunt *II* 8: 63, 15.

2. Acceptio personarum *Bas.* 93*: 188, 11.

3. Morbi spiritualis sanatio - τὰς ἐστὶν finis paenitentiae *Nyss.* 8: 226, 2; ad bonum reducere *VI* 41: 179, 16; animarum curatio ac sanatio - τὰς ἐστὶν per canones *VI* 2: 120, 20; curatur per canonem a morbo in quo peccavit *ibid.*: 125, 8; est finis confessionis peccatorum *VI* 192: 239, 11; methodus medicationis describitur *ibid.*: purificatio a malo - κάθαρσις procuratur *Nyss. intr.*: 201; per paenitentias *Nyss.* 1: 203, 18 *sqq.*: v. paenitentia 2, medicus.

ΘΕΣΜΟΣ, «iura ecclesiastica» *Ant.* 3: 107, 17; 23: 122, 19; «leges ecclesiae» *Ant.* 11: 113, 14; «constitutiones ecclesiasticae» *III* 8: 63, 7; ἄθεσμος, illegitimus *Bas.* 87: 162, 9; θ. κανονικοί, canonica instituta patrum *VI* 84: 220, 17; θεσμοθεσία legislatio scripta aut non scripta *VII* 7: 261, 5; sensus vocabuli *Pape*: 495; v. traditio.

THESPESIOS, rhetor, magister Greg. Naz. *Naz. intr.*: 227.

ΘΕΣΠΙΣΜΑ, «sanctio»: v. litterae imperiales.

THESSALONICAE, metropolis *Sard.* 16: 183, 7.

ΘΕΩΡΙΑ, τὰ θ., «spectacula» *Carth.* 61: 298, 13; θεωρία *Laod.* 54: 152, 5.

THRACIA *II* 2: 47, 5; v. primatia 1, Constantinopolitanaecclesia 1.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ 1. «Religio» *II* 6: 50, 9; 1. Hebraeorum *VII* 8: 262, 1; 262, 10.

2. «Superstitiones» paganae *Carth.* 106: 371, 15.

ΘΙΑΜΒΕΥΕΙΝ publicare *Bas.* 91: 181, 14; p. iudaicos usus *VII* 8: 262, 5.

ΘΡΟΝΟΣ, «cathedra», sedes episcopalis *Carth.* 71: 313, 16; 117: 387, 9-13; *VI* 36: 170, 12-17; 37: 172, 1.

ΘΥΜΑΙΚΟΙ, scenici actores ludorum scenorum *Laod.* 54: 152, 7; παίγνια θ., ludi scenici *VI* 24: 155, 6; ἐπιτηδεύματα θ., «thymelicae voluptates», ludi sc. *VII* 22: 283, 19; v. spectacula,

ΘΥΜΙΑΜΑ, incensum *Ap.* 3: 9, 15; v. oblata.

ΘΥΡΩΠΟΙ *Laod.* 24: 140, 15; v. ostiarum.

ΘΥΣΙΑ: v. sacrificium.

ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ 1. Mensa oblationis s. sacrificii: v. altare.

2. Locus in quo altare stat: v. sacrarium.

ΘΥΤΟΝ, mactabile omne ieiunium quadragesimali prohibetur *VI* 56: 193, 17.

TIBERIUS diaconus *Cyr.* 8* *lemma*: 288, 4; *Cyr. intr.*: 275; v. Calosyrius.

TIMH 1. Honor: nominis tantum - δόξατος, tituli episcopi *I* 8: 31, 12; metropolitani *IV* 12: 80, 1; consequentia h., praecedentia *I* 7: 29, 18; v. cathedra honor manumissionis *VI* 85: 221, 20.

2. Dignitas ecclesiastica *Ant.* 5: 109, 6; *IV* 29: 94, 16; τ. καὶ δέξαι honor dignitatis *AB* 16: 477, 13; dignitate excidere *VIII* 2: 297, 1-4; v. depositio 3.

3. Reverentia (parentibus debita) *Gangr.* 16: 96, 6.

TIMOTHEOS, Alexandr. episc.: vita, opera *Tim. intr.*: 236; *Ath. intr.*: 59 antecessor Theophili *Theoph. intr.*: 259; translationi Greg. Naz. ad CP sedem ad-

versatur *Naz. intr.*: 228; canones *VI* 2: 123, 17.

TIPQNATON: θόρυβος τ., tumultus tionum *Carth. prooem.*: 338, 21.

TITULUS 1. Τίτλος, canonum series in una sessione discussa et decreta *Carth. 133*: 406, 16.

2. Titulus ordinationis: v. clerici 5.

3. Sedes: «res tituli sui» *Carth. 33*: 248, 19.

TITUS Migirpensis - Τίτος Μηγριπητανός, episc. *Carth. prooem.*: 251, 2.

TOLERANTIAE edictum imperiale (a. 408): ut libera voluntate quis christianam fidem exciperet *Carth. 108*: 375, 2 *app.*

TOMH, sententia iudicis-arbitri *Carth. 59*: 296, 10.

TOMOS, liber: libri actorum *VI conc. VI* 1: 117, 21.

TONOΣ, tenor textus *Carth. 91*: 342, 12.

TONSURA: comam nutrire - κομίζω laicam vitam ducere significat *Tim. 26** 256, 17; mulieri in saeculo crines attondere prohibetur *Gangr. 17*: 96, 13.

1. Clericalis - κομῆ: clerici insignie, capillos nutriens ordinationem suam negat *Tim. 26**: 256, 14; attondi habitu - σχῆμα clerici *VI* 21: 153, 7; infantibus - νηπιόθεν conferitur *VII* 14: 270, 5; ante manus impositionem - χειροθεσία *ibid.*; benedictio ordinarii subsequitur tonsuram *VI* 33: 167, 13; tonsura fit clericus *VIII* 5: 302, 14-37; forma tonsurae, hodiernae monasticae tonsurae similis, describi videtur: capillorum comam circumplexam involvere atque reponere *VIII* 16: 320, 15.

2. Monastica - ἀποκομῆ *AB* 2: 451, 15; sec. monasticum habitum - σχῆμα tonsum esse *VI* 43: 181, 9; capite comati monachi damnantur *V* 42: 180, 6-11. Collatio tonsurae

- ἀποκομῆ ne fiat sine praesentia hegumeni, qui illum in suo monasterio inscribere debet *AB* 2: 451, 15. Formam similem clericali esse dicit Balsamon *Rh. II* 485: v. monastica vita, γυροναγί.

ΤΟΠΟΣ, locus 1. «Villae» dist. a civitate *I* 18: 39, 6.

2. Partes ecclesiae, ubi sistunt variae classes christifidelium: catechumenorum *Neoc. 5*: 77, 10; τόποι τῆς μετανοίας, pro paenitentium gradibus *Greg. 11**: 29, 10; *Anc. 9*: 63, 16; fidelium *Bas. 3*: 100, 25: v. paenitentia publica 1, laici.

3. Status: ad laicalem statum reduci *VI* 21: 153, 1; episcopum ad chorepiscopi vel presbyteri dignitatem decidere *I* 8: 31, 10; *IV* 29: 94, 5; dignitatem perdere *Carth. 11*: 225, 5; personam superioris supplere *VI* 7: 133, 10: v. depositio 3.

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ: v. legati.

ΤΡΑΧΗΑΙΑΝ, arroganter insurgere (adversus veritatem) *VII* 5: 254, 16.

TRACTATUS: Nicaenus - τρακτῆρον, fidei Nicaenae symbolum *Carth. 47*: 264, 16; «tractare», τρακτασαι *Carth. prooem. 206*, 6-8; «tractata» - τρακτασμένα *Carth. 56*: 286, 19; τρακτασθησαν, «facta sunt» *Carth. 50*: 269, 9.

TRACTORIA - συνοδική, litterae ad synodum convocantes *Carth. prooem.*: 338, 7: v. litterae 11.

TRADITIO 1. Summi momenti in ecclesia *Pape*: 535; a metropolitana tutelatur *Pape*: 537; traditiones ecclesiarum *Pape*: 499; exploratur in conciliis et synodis *Pape*: 500; in synodo dogmata pietatis ab episcopis explorantur *Ap. 37*: 26, 4; Romanus episcopus summus custos et iudex traditionis *Pape*: 539; traditio Petri apostoli ecclesias in fide et disciplina confirmat *Pape*: 520.

2. Origo eius: constituta antiqui-

tatis patrum, successoribus tradita, longa consuetudine in ecclesiis firmiter radicata, traditionem non scriptam efficiunt *Bas. 81*: 186, 8; a patribus praescripta - τετυπωμένα *Ath. 2*: 75, 18; tr. in patrum antiquitatis scriptis et in s. scriptura - ἀμάρτυρος καὶ ἄγραφος non continetur *Bas. 92*: 185, 13; sine scriptis memoriae - ἀγράφω μνήμη *Bas. 194*, 14; legislatio - θεσμοθεσία non scripta *VII* 7: 261, 5; patrum doctrina *VI* 24: 155, 11: v. μυστηρίων 1. De valore traditionis *Bas. intr.* 98; *Pape*: 494.

3. Traditiones non-scriptae plurimae sunt in vita ecclesiae *Bas. 91*: 184, 24; signo crucis se signare *ibid.*: 180, 2; ad orientem versos orare *ibid.*: 180, 6; epiclesis *ibid.*: 180, 8; in baptismo, aquae benedictio et s. olei unctio *ibid.*: 180, 19; triplex immersio et exorcismi *ibid.*: 181, 1; stantes orare dominicis et tempore pentecostes *ibid.* 182, 8; genuflectiones *ibid.*: 184, 1; trinitatis confessio ex praxi baptismali fit *ibid.*: 184, 8; aqua vino miscenda *VI* 32: 164, 8; 166, 1; lex residentiae *Sard. 11*: 176, 6; honor derivative ss. iconis tributus *VIII* 3: 298, 8: v. εἶθος, δόγμα, θεσμός, τύπος, τάξις, νόμος, συνήθεια, παράδοσις, ἀρχαιογονία.

4. Signi crucis traditio: «primo die facimus eos christianos» *II* 7: 54, 16; *VI* 95: 232, 2.

TPAΪ'ANOS, stratelata, pater Seleuci destinatarii lamborum *Amph. intr.*: 232.

TRANSLATIO: relicta dioecesi, pro qua episcopus vel clericus ordinatus erat, ad aliam dioecesim transilire.

1. Episcopus ordinatus, sed a populo suo recusatus, aliam sedem iam provisam ne occupare velit *Anc. 18*: 69, 6; a dioecesi sua ad aliam irritate transit - μεταβαίνειν, in suam reducendus *I* 15: 36, 16; in aliam dioecesim

transilire - ἐπιπηδῶν, nisi iudicio episcoporum profectus religionis inde sperandus sit, prohibetur *Ap. 14*: 14, 10.

Vacans vacantem ne pervadat - διαρπάξω, etsi populus eum habere elegerit *Ant. 16*: 117, 5; sola perfecta synodus decernit de episcopo renuente ad sedem abire *Ant. 17*: 118, 2; vel etiam de impedito abire propter causam majorem *Ant. 18*: 118, 17; translatio - μεθίστασθαι non licet, nec ipse invadendo, neque a populo se vocatum aut ab episcopis compulsulum esse contendendo *Ant. 21*: 121, 6.

2. Translatio propter avaritiam et ambitionem fit, nemo ad minorem sedem it *Sard. 1*: 160, 8; ideo, consuetudo eradicanda est *ibid.*: 159, 11; neque petitiones populi vel in scriptis dati iustificat factum *Sard. 2*: 161, 5; ne quis ambitionis causa ad sedem episcopi minus docti transeat, ut populum sibi conciliando, sedem alienam sibi spondeat *Sard. 11*: 175, 6.

Episcopus ne transferatur - μεταίθεσθαι, μεταβαίνειν a dioecesi ad aliam *IV* 5: 74, 5-6; ne fiat ut sedes episcopalis ad metropolitanam decreto imperiali promoveatur *IV* 12: 79, 15.

3. Annulatur interventu Damasi I ac Timothei Alex. translatio Greg. Naz. ad CP sedem *II intr.*: 42; *Naz. intr.*: 228; transferuntur iura Constantiae Cypri ad Novam-Iustinianopolim *VI* 39: 173, 5: v. Iustinianopolis. In africana ecclesia translationes prohibentur iuxta decreta synodi Capuensis *Carth. 48*: 265, 6; episcopus «intercessor», de electione ad sedem vacantem providenda, nequit eam sibi retinere *Carth. 74*: 315, 13.

4. Clericus ne transeat a dioecesi ad aliam *I* 15: 36, 16; si discesserit deducendus est *I* 16: 37, 6; translatio in alienam dioecesim non licet *Ant. 3*: 106, 22; si vocatus ab episcopo, ut in suam dioecesim iterum redeat, recusat,

deponatur *ibid.*: 107, 6; clericus ne transeat in alienam dioecesim, iuxta canones patrum *IV* 5: 74, 6; incardinati in una, ne se alteri adscribant *IV* 20: 85, 11; nisi amissa provincia - πατρις necessitate ad hoc cogantur *ibid.*: 85, 15; clerici extranei, CP comorantes, per defensorem expellantur *IV* 23: 87, 15; clerici alieni ne promoveantur: v. clerici 4, episcopus 3c.

3. Monachi translatio: v. monastica vita 3.

ΤΡΑΠΕΖΑ ἄγλα, s. mensa: v. altare.

TRIBUNAL - δικαστήριον: v. iudicia.

TRIGAMIA, tertiae nuptiae successivae: polygamiae nomen habet et mitigatae fornicationis *Bas.* 4: 102, 1; inquinamentum esse in ecclesia censetur *Bas.* 50: 139, 18; de ea nullus canon traditus est *ibid.*; tamen ex analogia paenitentiae publicae subiacent 3 vel 4 annorum *Bas.* 4: 101, 24.

TRINITAS s. - ἅγλα Τριάς: Tr. confessio, «dogma» est ex baptismali traditione *Bas.* 91: 184, 8; sacramenta Trinitatis sunt baptismus *Carth.* 57: 292, 4; divinitas una P. F. et Sp. s. *II* 5: 49, 1; P. F. Sp. s. unitas nullam connotans differentiam, sec. fidem Nicaenam, credenda et docenda *Carth.* 2: 215, 15; ipsam publice profitentur novelli episcopi consecrati *ibid.*: 216, 2. Baptismus confertur non in tres Patres aut Filios aut Sp. s. *Ap.* 49: 32, 10; 50: 33, 6. SS. Trinitatis personarum opus in redemptione et sanctificatione *Ap.* 50*: 33, 11; non unum sub tribus nominibus - ἕνα τριώνυμον est 51*: 34, 10. Concordia episcoporum P. F. Sp. s. glorificat *Ap.* 34: 24, 13; v. sabelliani, doxologia, anathema.

TRIPOLIS provincia primatiae Carthagini *Carth. prooem.*: 198, 6; quinque

dioeceses habet *Carth.* 49: 268, 1; inops *Carth.* 14: 227, 13; barbaros finitimos habet *Carth.* 49: 267, 19; Tripolitani - Τριπολιτάνοι *Carth. prooem.* 340, 4 *tit.*; 52: 272, 17; legatus ad synodum unus tantum mittitur *Carth.* 14: 227, 14; *prooem.*: 337, 21; 340, 5; 127: 399, 3. Presbyter appellans adversus episcopus a quinque tantum episcopis auditur, diaconus a tribus *Carth.* 14: 227, 14.

ΤΡΙΥΠΕΡΓΙΑ, tergiversatio *Carth. Apiar.*: 431, 1.

ΤΡΙΑΣΘΙΟΣ ὁμνος, sanctus deus, s. fortis, s. immortalis, miserere nobis: ne addatur post immortalis «qui crucifixus es pro nobis» aut aliud quid *VI* 81: 217, 12.

TRULIUS - Τρούλλος, in palatio imperiali aula *VI lemma*: 101, 4; v. In trullo

ΤΥΧΗ, fortuna, praedictio futuri *VI* 61: 197, 11; v. pagani.

ΤΥΦΟΣ, fastus: f. potestatis mundanae opp. libertati quam nobis donavit sanguine suo D. n. I. C. *III* 8: 54, 23; «typhus saeculi», («typus») spiritus dominationis *Carth. Apiar.*: 436, 1 *et app.*; cf. *Carth. intr.*: 192.

ΤΥΠΟΣ 1. Norma ex traditione recepta *Bas.* 3: 101, 4-17; 104, 3; *Theoph.* 7: 267, 28; sensus vocabuli *Pape*: 495: τὰ τετυπωμένα, «decreta» *III* 1: 57, 17; «litterae» i. e. norma in scriptis data *III* 8: 65, 12; forma conventionis cum donatistis *Carth.* 92: 342, 21; τυπώσαι «informare» i. e. normam agendi per litteras dare *Carth.* 51: 271, 9.

2. Figura gratiae - τ. τῆς χάριτος, opp. veritatis rei *VI* 82: 219, 3; παλαιὸν τ. figurae V. Testamenti, quae umbrae et delineamenta veritatis sunt *ibid.*: 219, 6.

3. Τυπώσαι, benedictionem hegu-

meni conferre *Bas. prooem.*: 142, 2.

ΤΥΠΤΕΙΝ, percutere peccatores corripiendos, sive per se, sive per alios *AB* 9: 462, 8; per se *Ap.* 27: 20, 5; si percussus moriatur: v. homicidium 3.

ΤΥΠΕΥΕΙΝ κατασκευάζ, insidias ponere *IV* 18: 84, 7; *VI* 34: 168, 14.

TYRUS in Phoenicia: synodus *Anl. intr.*: 100 n. 5.

TUTELA - ἐπιτροπή: lege imposita, inexcusabilis etiam pro clerico est *IV* 3: 71, 20.

TUTUS - Τούτος subscribit epistol. ad Caecelinum I Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 8.

U

UNANIMIS - σύμφωνος synodi sententia *Anl.* 15: 116, 20; συμφώνως *ibid.*: 116, 7.

UNCTIO chrisimatis - μύρον ad reconciliandos haereticos *Laod.* 7: 133, 14; *Bas.* 1: 98, 20; *II* 7: 53, 20; oleum unctionis baptizandi *Bas.* 91: 180, 20; *Cypr.* 1: 309, 3; quod ad altare sanctificatur *Cypr.* 1: 309, 4; participes gratiae Christi reddit *ibid.*: 308, 19; v. χρισμᾶ 2.

UNICITAS ecclesiae a Christo supra Petrum fundata *Cypr.* 1: 311, 13.

UNIO - ἔνωσις: «unitas» cum donatistis Carthagine facta *Carth.* 94: 356, 3; zelus pro unitate *Carth.* 121: 392, 7; v. episcopus 5; unio procuranda: non obstantibus violentiis schismaticorum, pacifice ipsi agant (sic Anastasius Roman. episc.) *Carth. prooem.*: 304, 11; ne propter animositatem hominum infirmae animae et ignari populi sacrilega dissensione dispereant *Carth.* 92: 345, 2; sine unitate et pace salus christianorum obtinere non potest *Carth.* 69: 310, 10. Unitatem ecclesiae Romana sedes tuetur *Pape*: 526; 550.

URBANUS - Οὐρβανός, episc., legatus

Mauritaniae Sitfensis *Carth. prooem.*: 252, 1; 47: 264, 2; 266, 21; 48: 267, 8; 51: 270, 8; 271, 7; 52: 271, 16; 53: 276, 18; 56: 285, 5; legatus synodi ad Hipp. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 4. — Siccensis - Οὐρβανός ὁ τῆς Σικκηνῆς, Apiarium (v. v.) condemnat *Carth. intr.*: 190; ad communionem, sub minis Romani episcopi, iterum recepit *Carth. Apiar.*: 413, 4; 415, 7.

URSAE: v. ἄρκος.

USURA - τόκος 1. Pro mutuo dato exigere: centesimas - εκατοστὰ (12 nummos pro libra auri, olim 100 postea 72 nummorum), sescupla - ἡμιόλιον (6 nummos tantum), pro usu rei - ἐκ μεταχειρίσεως (quaestus allati partes sibi adscribere) *I* 17: 38, 10-14-16; *Zon., Bals.* in *Rh* II 152-153; - πλεονασμός, (majorem quantitatem, quam quae mutuo data fuit, exigere) *Nyss.* 6: 222, 12.

2. Propter turpe lucrum fit, clericis prohibetur *I* 17: 38, 17-6; *Laod.* 4: 132, 3; *Ap.* 44: 30, 10; in laicis deprehenditur, clericis prohibetur *Carth.* 5: 218, 11; fenus omnibus a scriptura s. prohibetur *Nyss.* 6: 222, 12; sub qua-

libet forma clericis a prophetis et evangelis prohibetur *Carth.* 5: 218, 13; 219, 1; fenus vel centesimae prohibentur clericis maioribus *VI* 10: 137, 10. Usurarius ad sacerdotium non admittitur, nisi usuras reddat et corrigatur *Bas.* 14: 113, 16.

USUS: v. ἔθoς, συνήθεια.

UVA - σταφυλή: v. oblata 2: consuetudo invaluit uvam incruento sacrificio iungere, simulque ac s. communionem distribuere, quod nunc prohibetur *VI* 28: 158, 16.

UXOR - γαμετή, γυνή:

1. U. cum marito conveniens, ne eodem die ad communionem accedat *Tim.* 5: 243, 5; v. continentia 5; episcopi et clericorum uxores: v. continentia 3. Vir adulterae uxoris nequit ad clerum admitti *Neoc.* 8: 78, 16; adulteram ux. clericus dimittere debet *ibid.*: 79, 1. Adultera a domo meriti amandanda est *Bas.* 21: 124, 3; uxorem in amentiam lapsam esse contendens ac aliam ducens, adulterii suspectus est *Tim.* 15: 250, 9.

2. Derelinquere maritum: execrato connubio propter ascesim, nefas est

VACANS sedes - χηρέουσα ἐκκλησία, «viduata» *IV* 25: 89, 5.

1. Dignitas vacans fit sive per promotionem possessoris, sive per eius mortem *VIII* 13: 315, 5; sive per eius depositionem canonice factam *AB* 16: 476, 15; sive per eius professionem monasticam *S. Soph.* 2: 485, 2-17.

Gangr. 14: 95, 7; culpa non caret, si fiat propter verbera accepta, iacturam in pecuniis, vel etiam propter fornicationem mariti *Bas.* 9: 108, 27; ob qualemcumque causam maritum derelinquens adultera erit, si novo matrimonio se iungat *ibid.* 108, 15; uxor secunda mariti derelicti probabiliter sine crimine est *Bas.* 9: 108, 25; 109, 17.

Derelicta a marito adultera erit, si novum matrimonium init *Bas.* 48: 138, 24 dimissam ab alio nubere prohibetur *Ap.* 48: 32, 5; uxor secunda mariti adulteri, qui primam dereliquerit, et ipsa adultera est *Bas.* 9: 109, 23. Nec dimittens, nec dimissa alteri coniungantur, sic maneant aut reconciliantur *Carth.* 102: 367, 19. Peregrinantis uxor, si de morte eius non certa secundo nupserit, adultera erit *Bas.* 31: 131, 1 *VI* 93, 9; item, uxor militis non redeuntis, sed hic veniam res habet, quia mors probabilis est *Bas.* 36: 133, 3; *VI* 93, 12; si miles redierit liberum fit ei uxorem denuo accipere, mulieri vero ignoscat quia ex ignorantia egit *VI* 93: 229, 7; v. maritus.

2. Providendum est a metropolitanis ut infra spatium trium mensium ad sedem vacantem eligatur *IV* 5: 88, 16; si in provincia unus episcopus relictus sit, ipse de caeteris vacantibus provideant, secus vicini episcopi interveniant *Sard.* 6: 166, 5, intercessor - μεσίτης episcopus datur vacanti sedi, ut de electione inter

dissentientes infra spatium anni provideat *Carth.* 74: 315, 13; v. intercessor.

3. Vacans episcopus vacantem sedem ne pervadat *Ant.* 16: 117, 5, intercessor datus nequit ipse eam sibi retinere *Carth.* 74: 315, 13; v. episcopus 1 (sine sede), translatio 1-2.

4. Bona ecclesiae sede vacante irritae veniunt *Ant.* 15: 66, 16; v. bona 5; defuncti episcopi bona personalia: v. bona 1.

VALENS, imperator Romanus, arianus *Ath. intr.*: 59; *Bas. intr.*: 85, 90; *Nyss. intr.*: 200.

VALENTINI - οὐαλεντινοί, haeretici (gnostici) rebaptizandi *VI* 95: 232, 13.

VALENTINIANUS, imperator Romanus *Carth.* 1: 214, 17 *app. Lat.*

VALENTINUS - Βαλεντινός episc., primas Numidiae *Carth. intr.*: 190; *Carth. proem.*: 197, 13; 10: 224, 1; 86: 328, 18; subscr. post Aurelium: Valentinus episcopus primae sedis provinciae Numidiae *Carth.* 133: 407, 12; *Carth. Apiar.*: 411, 10; 422, 21; 424, 16.

VALERIANUS, imperator Romanus *Dion. intr.*: 1; *Greg. intr.*: 17.

VALERIUS - Βαλέριος, episc., legatus synodi ad Hipp. Diaretor. *Carth.* 78: 318, 5.

VALIDUS: v. βέβατος.

VASA sacra - σκεῦος ἁγιασθέν, ad ecclesiam pertinens, ne quis in suum usum arripiat *Ap.* 73: 45, 4; utentes vel plane subripientes ut sacrilegi damnandi *AB* 10: 467, 10; δεσποτικά σκεῦη in sacrario posita a subdiacono non tangenda *Laod.* 21: 139, 14; κειμήλια - vasa pretiosa ecclesiae salva semper maneant *Cyr.* 2: 280, 2; «cimelia» et vasa non sunt alienanda, excepta redemptionis captivorum causa *VIII* 15: 318, 9. Fideles ne vasa ex auro vel alia materia

secum ad communionem recipendam afferant *VI* 101: 238, 11-19.

VASADI - Οὐασάδοι *Bas.* 10: 110, 22; v. Σευήρος.

VATES - μάντις: v. pagani 5.

VENANTIUS - Βενάντιος, episc., legatus synodi ad imperatorem adversus donatistas *Carth.* 108: 375, 1.

VENEFICUS - φαρμακός *Bas.* 7: 103, 27; v. pagani 3.

VENERIUS - Βενέριος Mediolanensis episc. *Carth. proem.*: 289, 21.

VENIALE peccatum - συγγνωστόν: sepulchrorum effosio, si exterior materies tumbae amoveatur *Nyss.* 7: 224, 5; v. sepulchra - συγγνώμην ἔχει veniam habet uxor militis non redeuntis, si nupserit *VI* 93: 228, 18; *Bas.* 36: 133, 3; maritus derelictus culpa uxoris, si denuo nupserit - συγγνωστός *Bas.* 9: 109, 18; ignorantia veniae dignos facit *Bas.* 7: 104, 9; patres nostri militibus pro caedibus in bello veniam concederunt *Bas.* 13: 113, 9; v. excusantes; κατὰ συγγνώμην «iuxta indulgentiam» *Laod.* 1: 130, 18; v. φιλανθρωπία.

VENUSTIANUS - Βενουστιανός, episc., legatus Byzaceniae ad synodum *Carth. proem.*: 337, 1.

VERONENSIS collectio canonica, a Theodosio diacono facta *III intr.*: 55 n. 5.

VESPERAE officium: vespertina synaxis - ἑσπερινή σύναξις - post horam nonam *Theoph.* 1: 263, 11; officium precum nona et vespera - ἐν ταῖς ἑνάταις καὶ ἑσπέραις idem semper fiat *Laod.* 18: 137, 17; vespertinus ingressus sacerdotum ad lychnicum *VI* 90: 226, 10.

VESTES 1. Sacrae: v. indumenta.

2. Monachi vestitus niger *VI* 42: 180, 6; v. monachus 2.

3. Clericorum malorum non sit pretiosus VII 16: 272, 20 sqq.: v. clericorum.

4. Laicorum: simplex sit et non pretiosus Gangr. epil.: 98, 20; non solutus ac conteritus *ibid.*: 99, 1; buris - βήρους romanis utentes non sunt despiciendi Gangr. 12: 94, 7. Vestes alterius sexus pro caerimoniis paganis non sunt induendae VI 62: 199, 6; mulier ne vestem virilem induat Gangr. 13: 94, 18; studiosi iuris vestes praeter usum communem ne induant VI 71: 208, 20; indumentis sacris ad communem usum pro vestibus uti, vel ea sibi arripere sacrilegium est AB 10: 467, 5.

VIAE duo in vita, coniugii et castitatis Ath. 1: 68, 21.

VIATICUM: v. ἐφ' ὀδίου, moribundi; s. eucharistia iam defunctorum corporibus ne detur Carth. 18: 232, 18.

VICTOR - Οὐδέτωρ episc. Cypr. 1: 304, 19.

— episc. Cypr. 1: 305, 1.

— alius, deest Gr., episc. Cypr. 1: 305, 2.

— deest Gr. Abderitanus episc. Carth. 1: 214, 25 app. Lat.

— deest Gr. Puppitanensis episc. Carth. 1: 214, 25 app. Lat.

— Βικτωρ Puppianensis - Πρωπιανίτης episc., «senes» Carth. prooem. 251, 1; aetate pater et promotione antiquissimus Carth. 54: 279, 14.

— Βικτωρ, episc., caesus ab haereticis Carth. prooem.: 373, 8.

VICTORIANUS - Βικτωριανός, episc., legatus synodi ad Hippon. Diaretorum Carth. 78: 319, 8.

VIDUA - χήρα: dist. vid. in catalogo viduarum adscripta et vid. non adscripta.

1. Adscripta in catalogo, quod est ab ecclesia providenda Bas. 24

126, 3; eandem ac diaconissam esse VI 40: 176, 17 sqq.; aetas admissionis sexagesimus annus Bas. 24: 126, 24; quadragesimus VI 40: 176, 20; in Africana ecclesia vitam communem in clausura ducunt Carth. 38: 258, 4. Viduitas virginitate inferior Bas. 18: 119, 13; infidelis fidei, quam Christo sponderat, criminis gravissimi rea erit *ibid.*: 119, 22; de quo ipsi respondebimus, si eam iuniorum sexaginta annis admiserimus Bas. 24: 126, 14; v. diaconissa.

2. Non adscripta in catalogo libera est iterum nubere Bas. 30: 130, 9; eam digamiae paenitentia manet Bas. 53: 143, 8. Ab ecclesia, si inops, subvenienda Theoph. 11: 270, 15; IV 3: 72, 1; et defendenda intercedendo pro ea Sard. 7: 168, 22.

VIGILIA: ieiunium vigiliae Nativitatis D. n. I. C. Alexandriae non habetur Tim. 23*: 254, 21; ieiunium vigiliae Theophaniorum, si dominica occurrat *ibid.*: 254, 25; Theoph. 1: 263, 1; in hac post horam nonam missa celebratur *ibid.*: 263, 11; vigilia nocturna cum missa - παννυχίς Tim. 23*: 254, 17.

VIGILIUS, Romanus episc., erronee nominatur VI 102: 241, 17 app.; VI intr.: 99 n. 9; eius Constituta Pape: 517.

VILLA: v. προάστειον.

VINCENTIUS presbyter Romanus, legatus ad I Nicaenum I intr.: 22.

— Βικεντιανός, episc., legatus synodi ad imperatorem de asylis privilegio Carth. prooem.: 287, 13. Culusitanus - Βικέντιος Κουλουσιτανός, subscr. Carth. 133: 408, 11; legatus Proconsularis Carth. prooem.: 400, 13; legatus provinciae Carthagin. Carth. 127: 398, 15; Carth. prooem.: 198, 7; subscribit epistolae ad Caelestinum Roman. Carth. Apiar.: 428, 11.

— consul Carth. prooem.: 303, 18.

VINDICATIO boni alieni, etiam sub titulo colorato prohibetur Nyss. 6: 222, 13.

VINUM - οἶνος: v. oblata 1, abstinencia.

VIOLATIO: v. sepulchra (effossio); virginis: v. desponsata, raptus 1-2; monialis Theoph. 3: 265, 20.

VIRGO, B. M. Virgo ἡ παρθένος VI 79: 215, 11; 216, 5; immaculata V. Mater - ἄχραντος παρθενομήτωρ *ibid.*: 216, 2; v. θεοτόκος.

VIRGO 1. (Deo consecrata) - παρθένος virginum ordo amplior in dies fit Bas. 18: 119, 8.

2. Virginitas - παρθενία propter deum servanda Gangr. 10: 93, 10; propter bonum virginitatis, non propter connubii abominationem Gangr. 9: 93, 4; virginitatem vovens - παρθενοῦσιν ne se super nuptos extollat Gangr. 10: 93, 11; cum humilitate - ταπεινοφροσύνη exercenda Gangr. epil.: 98, 11; v. monialis 1-2

VIRTUTES - ἀρεταί Nyss. 1: 207, 4; v. actus boni.

VIS minuit aut tollit culpam Bas. 49: 139, 11; v. coactio, lapsi 2 et 5, raptus 2.

VISIONES falsae: v. pagani 6.

VISITATIONES 1. Monialium: v. monialis 3, clausura, monachus 3.

2. Diocesium suffraganeorum a metropolitano VIII 19: 328, 12; v. metropolitanus 3 f.

3. Episcoporum inter se: v. itinerantes, residentia.

VISITANTES: Laod. 57: 153, 8; v. περιόδευταί.

VITA communis clericorum (cum episcopo) Ap. 4: 10, 3; clericorum inter se Bas. 89; 173, 15; ἐκτός διδάγων VI 5: 131, 2.

VITALIS, Antiochen. episc. Anc. intr.: 54; Neoc. intr.: 74.

VITUS, presbyter Romanus, legatus ad I Nic. I intr.: 22.

VITIA a diabolo in nobis implantata Gen. 1: 299, 4; v. actus mali.

VITIATA est actio pusillanimitate - μικροψυχία, pertinacia - φιλονεικία aut aversione - ἀηθία I 5: 27, 12.

VOCATIO divina - κατά θελαν χάριν, admissionem neophyti ad episcopatum iustificat Ap. 80: 48, 15; vocationum ad clerum raritas: v. clericorum 14.

VOLATILIA - ὄρνεις Ap. 3: 9, 8; v. oblata 1.

VOLUNTARIUM: v. homicidium 2, lapsi 7, actus.

VOTUM 1. Religionis: promittere - επαγγελία, επαγγέλλεσθαι (virginitatem Anc. 19: 70, 5; renuntiare - ἀποτάξασθαι I 12: 34, 13 tit.; Theoph. 3: 265, 20; IV 3: 73, 10; obligationes contractus - συνθήκαι Bas. 18: 118, 22; S. Soph. 2: 485, 4; professio - ὁμολογία Bas. 18: 120, 23; 19: 121, 22; professionem facere (virginitatis) - ὁμολογεῖν Bas. 20: 122, 12.

Votum virginitatis in haeresi emissum nullam vim habet Bas. 20: 122, 11; vota expressa admittendorum ad vitam monasticam non existent, admissi tacite castitatem profitentur Bas. 19: 121, 22; de transgressione voti castitatis: v. monachus 3; vota obedienciae, paupertatis, castitatis, stabilitatis: v. monastica vita 2-3.

2. Privata: votum de abstinencia - εὐξασθαι a carnibus suis ridiculum est Bas. 28: 128, 8; a votis ridiculis abstinendum est *ibid.*: v. iuramentum.

3. In conventibus - ψήφος III 8: 63, 5 tit.; IV 28: 90, 16 tit.: v. ψῆφος.

3. Clericorum maiorum non sit pretiosus VII 16: 272, 20 sqq.: v. clericici 10.
4. Laicorum: simplex sit et non pretiosus Gangr. epil.: 98, 20; non solutus ac coneritus *ibid.*: 99, 1; buris - βήρος romanis utentes non sunt despiciendi Gangr. 12: 94, 7. Vestes alterius sexus pro caerimoniis paganis non sunt induendae VI 62: 199, 6; mulier ne vestem virilem induat Gangr. 13: 94, 18; studiosi iuris vestes praeter usum communem ne induant VI 71: 208, 20; indumentis sacris ad communem usum pro vestibus uti, vel ea sibi arripere sacrilegium est AB 10: 467, 5.
- VI AE duo in vita, coniugii et castitatis Ath. 1: 68, 21.
- VIATICUM: v. ἐφ' ὁδόν, moribundi; s. eucharistia iam defunctorum corporibus ne detur Carth. 18: 232, 18.
- VICTOR - Οὐκτωρ episc. Cypr. 1: 304, 19.
- episc. Cypr. 1: 305, 1.
- alius, deest Gr., episc. Cypr. 1: 305, 2.
- deest Gr. Abderitanus episc. Carth. 1: 214, 25 app. Lat.
- deest Gr. Puppitanensis episc. Carth. 1: 214, 25 app. Lat.
- Βίκτωρ Puppianensis - Πουμπιανός episc., «senes» Carth. prooem. 251, 1; aetate pater et promotione antiquissimus Carth. 54: 279, 14.
- Βίκτωρ, episc., caesus ab haereticis Carth. prooem.: 373, 8.
- VICTORIANUS - Βικτωριανός, episc., legatus synodi ad Hippon. Diaretorum Carth. 78: 319, 8.
- VIDUA - χήρα: dist. vid. in catalogo viduarum adscripta et vid. non adscripta.
1. Adscripta in catalogo, quod est ab ecclesia providenda Bas. 24

- 126, 3; eandem ac diaconissam esse VI 40: 176, 17 sqq.; aetas admissionis sexagesimus annus Bas. 24: 126, 24; quadragesimus VI 40: 176, 20; in Africana ecclesia vitam communem in clausura ducunt Carth. 38: 258, 4. Viduitas virginitate inferior Bas. 18: 119, 13; infidelis fidei, quam Christo sponderat, criminis gravissimi rea erit *ibid.*: 119, 22; de quo ipsi respondemus, si eam iuniorum sexaginta annis admiserimus Bas. 24: 126, 14; v. diaconissa.
2. Non adscripta in catalogo libera est iterum nubere Bas. 30: 130, 9; eam digamiae paenitentia manet Bas. 53: 143, 8. Ab ecclesia, si inops, subvenienda Theoph. 11: 270, 15; IV 3: 72, 1; et defendenda intercedendo pro ea Sard. 7: 168, 22.
- VIGILIA: ieiunium vigiliae Nativitatis D. n. I. C. Alexandriae non habetur Tim. 23*: 254, 21; ieiunium vigiliae Theophaniorum, si dominica occurrat *ibid.*: 254, 25; Theoph. 1: 263, 1; in hac post horam nonam missa celebratur *ibid.*: 263, 11; vigilia nocturna cum missa - παννυχίς Tim. 23*: 254, 17.
- VIGILIUS, Romanus episc., erronee nominatur VI 102: 241, 17 app.; VI intr.: 99 n. 9; eius Constituta Pape: 517.
- VILLA: v. προάστειον.
- VINCENTIUS presbyter Romanus, legatus ad I Nicaenum I intr.: 22.
- Βικεντιανός, episc., legatus synodi ad imperatorem de asylis privilegio Carth. prooem.: 287, 13. Culusitanus - Βικέντιος Κουλουσιτανός, subscr. Carth. 133: 408, 11; legatus Proconsularis Carth. prooem.: 400, 13; legatus provinciae Carthagin. Carth. 127: 398, 15; Carth. prooem.: 198, 7; subscribit epistolae ad Caelestinum Roman. Carth. Apiar.: 428, 11.

- consul Carth. prooem.: 303, 18.
- VINDICATIO boni alieni, etiam sub titulo colorato prohibetur Nyss. 6: 222, 13.
- VINUM - οἶνος: v. oblata 1, abstinencia.
- VIOLATIO: v. sepulchra (effossio); virginis: v. desponsata, raptus 1-2; monialis Theoph. 3: 265, 20.
- VIRGO, B. M. Virgo ἡ παρθένος VI 79: 215, 11; 216, 5; immaculata V. Mater - ἀγναντος παρθενομήτωρ *ibid.*: 216, 2; v. θεοτόκος.
- VIRGO 1. (Deo consecrata) - παρθένος virginum ordo amplior in dies fit Bas. 18: 119, 8.
2. Virginitas - παρθενία propter deum servanda Gangr. 10: 93, 10; propter bonum virginitatis, non propter connubii abominationem Gangr. 9: 93, 4; virginitatem vovens - παρθενοῦσιν ne super nuptos extollat Gangr. 10: 93, 11; cum humilitate - ταπεινοφροσύνη exercenda Gangr. epil.: 98, 11; v. monialis 1-2.
- VIRTUTES - ἀρεταί Nyss. 1: 207, 4; v. actus boni.
- VIS minuit aut tollit culpam Bas. 49: 139, 11; v. coactio, lapsia et 5, raptus 2.
- VISIONES falsae: v. pagani 6.
- VISITATIONES 1. Monialium: v. monialis 3, clausura, monachus 3.
2. Dioecesium suffraganeorum a metropolitano VIII 19: 328, 12; v. metropolitano 3 f.
3. Episcoporum inter se: v. itinerantes, residentia.
- VISITATORES: Laod. 57: 153, 8; v. περιθευταί.
- VITA communis clericorum (cum episcopo) Ap. 4: 10, 3; clericorum inter se Bas. 89: 173, 15; ἐκτός διάκων VI 5: 131, 2.

- VITALIS, Antiochen. episc. Anc. intr.: 54; Neoc. intr.: 74.
- VITUS, presbyter Romanus, legatus ad I Nic. I intr.: 22.
- VITIA a diabolo in nobis implantata Genn. 1: 299, 4; v. actus mali.
- VITIATA est actio pusillanimitate - μικροψυχία, pertinacia - φιλωνεικία aut aversione - ἀηδία I 5: 27, 12.
- VOCATIO divina - κατὰ θεῶν χάριν, admissionem neophyti ad episcopatum iustificat Ap. 80: 48, 15; vocationum ad clerum raritas: v. clericici 14.
- VOLATILIA - ὄρνευς Ap. 3: 9, 8; v. oblata 1.
- VOLUNTARIUM: v. homicidium 2, lapsi 7, actus.
- VOTUM 1. Religionis: promittere - ἐπαγγελία, ἐπαγγέλλεσθαι (virginitatem Anc. 19: 70, 5; renuntiare - ἀποτάξασθαι I 12: 34, 13 tit.; Theoph. 3: 265, 20; IV 3: 73, 10; obligationes contractus - συνθήκαι Bas. 18: 118, 22; S. Soph. 2: 485, 4; professio - ὁμολογία Bas. 18: 120, 23; 19: 121, 22; professionem facere (virginitatis) - ὁμολογεῖν Bas. 20: 122, 12.
- Votum virginitatis in haeresi emissum nullam vim habet Bas. 20: 122, 11; vota expressa admittendorum ad vitam monasticam non existunt, admissi tunc castitatem profitentur Bas. 19: 121, 22; de transgressione voti castitatis: v. monachus 3; vota obedienciae, paupertatis, castitatis, stabilitatis: v. monastica vita 2-3.
2. Privata: votum de abstinencia - εὐξασθαι a carnibus suis ridiculum est Bas. 28: 128, 8; a votis ridiculis abstinendum est *ibid.*: v. iuramentum.
3. In conventibus - ψῆφος III 8: 63, 5 tit.; IV 28: 90, 16 tit.: v. ψῆφος.

X

XANTIPPUS - Σάκτιππος, primas Numidiae *Carth. prooem.*: 327, 21; 80: 330, 14; sanctissimus senes *Carth. prooem.*: 339, 5; Placentium legatum in causa Maurentii ad synodum mittit *Carth. 100*: 365, 7; Maurentius eum arbitrum in causa sua eligit *ibid.*: 366, 15.

ΞENIA, dona festiva: v. communicatio 2-3, donum.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, hospitia pro peregrinis,

titulus ordinationis clerici sunt *IV 10*: 78, 7; ξενοδοχεῖσθαι, hospitio suscipi *VII 21*: 282, 1.

ΞΕΝΟΙ - peregrini hospites *Theoph. II*: 270, 16: v. itinerantes; - ξενία hospitalitas; hospitiarum necessitate - ξενίας ἀνάγκη pernoctatio in ecclesia toleratur *Carth. 42*: 260, 11.

ΞΗΡΟΦΑΓΙΑ, siccus cibos, non coctos, sumere tempore ieiunii (in maiori hebdomada) *Laod. 50*: 150, 20.

Y

ΥΥΟ Carnotens. decretum S. Soph. *intr.*: 480 n. 6-7; *Pape*: 520.

Z

ZACHARIAS Aniensis, legatus a latere Nicolai I Romani *AB intr.*: 445.

ΖΕΥΤΝΥΣΘΑΙ, matrimonio coniungi *VI 72*: 209, 14; ζεύξαι γάμον *Tim. II*: 247, 1; coniuncti in communione conubii *Tim. 13*: 248, 8.

ΖΗΝΩΝ episc. in Cypro *III 8*: 63, 14.

ΖΩΟΠΟΙΗΣΙΣ, communicatio vitae di-

vinæ per susceptionem s. communio- nis *VI 28*: 159, 4.

ZOSIMUS - Ζώσιμος legatos ad synodum mittit *Carth. prooem.*: 201, 18: v. Faustinus; eius quattuor mandata ad synodum *Carth. Apiar.*: 414, 19; beatæ memoriae - μακαρίας μνήμης *ibid.*: 411, 20.

LOCI e S. SCRIPTURA

VETUS TESTAMENTUM

GENESIS		DEUTER.	
1, 5	<i>Bas. 91</i> : 182, 20	12, 32	<i>VII 1</i> : 246, 13
20	<i>15</i> : 114, 15	16, 20	<i>VIII 7</i> : 306, 16
20	<i>15</i> : 114, 15	19, 15	<i>Bas. 82</i> : 186, 19
22	<i>87</i> : 167, 18	22, 1	<i>Greg. 4</i> : 24, 17
28	<i>Ath. 1</i> : 67, 20	26	<i>Greg. 1</i> : 21, 6
31	<i>Ap. 51</i> : 35, 15	25, 37	<i>Nyss. 6</i> : 222, 12
2, 8	<i>Nyss. 4</i> : 212, 18		
24	<i>Bas. 87</i> : 166, 26		
5, 2	<i>Ap. 51</i> : 35, 16		
9, 3	<i>Bas. 86</i> : 160, 1		
19, 17	<i>Petr. 13</i> : 52, 17	7, 1	<i>Greg. 3</i> : 23, 22
	<i>Bas. 84</i> : 157, 21		<i>Nyss. 8</i> : 225, 9

EXOD.		I REG.	
19, 15	<i>Ath. 5*</i> : 83, 7	2, 30	<i>Tar. 1</i> : 318, 14
20, 12	<i>Nyss. 8</i> : 226, 16	21, 4	<i>Ath. 5*</i> : 83, 18
23, 4	<i>Greg. 4</i> : 25, 9	13	<i>Petr. 5</i> : 38, 15
33, 25	<i>Ath. 3</i> : 79, 2		

NUM.		II REG.	
19, 22	<i>Cypr. 1</i> : 307, 16	21, 5	<i>VI 65</i> : 203, 14

LEVIT.		III REG.	
16, 29	<i>Dion. 1</i> : 5, 15	2, 33	<i>VII 4</i> : 253, 12
17, 4	<i>Cyr. 8*</i> : 288, 17	13, 33	<i>Tar. 1</i> : 321, 24
14	<i>Ap. 63</i> : 41, 2		
18, 2	<i>Bas. 87</i> : 164, 25		
6	166, 20		
	<i>VI 54</i> : 190, 18		
18	<i>Bas. 87</i> : 163, 2		
19, 2	<i>Cypr. 1</i> : 310, 13	5, 15	<i>Tar. 1</i> : 322, 4
		6, 36	<i>Carth. 115</i> : 384, 7

II PARALIP.
 21, 9 VI 69: 207, 9
 IOB
 37, 7 Carth. 115: 384, 9
 PSALMI
 1, 2 VI alloc.: 106, 14
 1, 2 106, 14
 6 inscr. Bas. 91: 182, 25
 7, 10 10: 112, 1
 15 VI alloc.: 103, 13
 8, 7 Bas. 15: 114, 24
 9, 7 VI alloc.: 102, 19
 12 inscr. Bas. 91: 182, 25
 14, 5 I 17: 38, 5
 18, 9 VIII 1: 294, 1
 VII 6: 259, 18
 12 259, 14
 48, 2 Tar. 2: 330, 13
 50, 11 Ath. 1: 70, 2
 14 70, 12
 91, 13 Tar. 1: 331, 21
 15 332, 2
 93, 10 Carth. 112: 380, 7
 103, 13 VI 28: 159, 13
 111, 5 Nyss. 1: 204, 24
 6 204, 6
 118, 1 VI alloc.: 106, 6
 14 VII 1: 246, 3
 16 2: 248, 14
 17 Ath. 1: 69, 22
 18 VII 1: 246, 5
 106 Bas. 29: 130, 1
 141 VII 1: 246, 7
 162 247, 3
 137, 8 Ath. 1: 65, 1
 140, 4 VII 4: 252, 12
 6 Cypr. 1: 309, 13
 142, 2 Carth. 115: 384, 3
 145, 7 VI alloc.: 106, 3

PROV.

3, 7 Petr. 11: 49, 18
 4, 23 VI 100: 236, 18
 25 236, 19
 5, 20 Nyss. 4: 213, 11
 6, 23 VIII 1: 294, 5
 9, 18 Cypr. 1: 307, 1
 13, 8 Petr. 12: 52, 8
 16, 5 VI alloc.: 109, 8
 23 VII 6: 259, 16
 23 259, 16
 17, 28 Bas. 1: 92, 12
 18, 22 21: 123, 19
 9: 108, 19
 VI 87: 223, 4
 23, 4 64: 202, 13
 24, 15 Petr. 8: 42, 17
 26, 11 I 12: 33, 19
 Bas. 44: 136, 9

ECCLES.

11, 8 Gr. VIII 10: 310, 22

CANTIC.

2, 3 Tar. 1: 331, 25

ECCLESIASTICUS

8, 13 Petr. 9: 43, 5

SIRACH

1, 23 VII 16: 273, 17

OSEE

4, 6 VII 2: 250, 3
 6-8 VIII 4: 300, 23
 8, 11 301, 10

AMOS

2, 7 Bas. 87: 165, 23

MICHAELAS

3, 11 Tar. 1: 328, 12

NAHUM

1, 9 Ap. 25: 19, 8
 Bas. 3: 100, 20
 32: 131, 13

SOPHON.

3, 16 Tar. 1: 331, 19

ISAIAS

5, 12 VII 22: 284, 4
 20 Nyss. 1: 207, 18
 8, 3 Petr. 13: 54, 19
 20 Tar. 1: 323, 23
 9, 6 Petr. 5: 39, 9
 26, 9 VIII 1: 294, 8
 40, 2 Tar. 1: 317, 4
 9 331, 6

NOVUM TESTAMENTUM

MATTHAEUS

2, 11 Petr. 13: 54, 26
 12 55, 12
 3, 2 5: 39, 20
 3 VI alloc.: 104, 16
 4, 10 Petr. 1: 34, 23
 5, 9 Carth. 92: 343, 20

57, 20 Petr. 4: 38, 6
 21 38, 9
 66, 5 Carth. 92: 344, 3
 24 Petr. 4: 37, 27

IEREM.

2, 13 Cypr. 306, 14
 3, 1 VI 87: 223, 1
 11 Bas. 9: 108, 16
 21: 123, 18
 13, 23 Petr. 4: 37, 8
 29, 13 VI alloc.: 110, 5
 48, 10 VIII 24: 336, 6

THERNI

3, 27 Ath. 1: 68, 16

EZECH.

33, 6 Tar. 1: 317, 6
 36, 25 Cypr. 1: 307, 8

DANIEL

9, 5-20 Carth. 115: 384, 15

351

5, 47 96°: 198, 17
 6, 2 Carth. 115: 383, 3
 6, 2 115: 383, 3
 24 VII 15: 271, 13
 Ap. 81: 49, 9
 AB II: 468, 16
 Petr. 12: 52, 2
 Genn. I: 298, 15
 Tar. I: 316, 13
 330, 3
 9, 34 319, 5
 10, 8 316, 13
 10, 8 324, 7
 9 Genn. I: 293, 24
 10, 17 Petr. 9: 44, 9
 18 44, 13
 23 44, 22
 11, 8 VII 16: 274, 14
 13, 8 VI alloc.: 109, 19
 14, 10 Bas. 29: 129, 9
 15, 11 Greg. I: 20, 10
 Ath. I: 65, 19
 66, 6
 18 VII 9: 310, 21
 Ath. I: 66, 6
 Cypr. I: 311, 14
 18, 12 VI alloc.: 109, 1
 16 85: 221, 15
 Ap. 75: 46, 12
 17 Bas. 93°: 189, 12
 20 VI alloc.: 110, 3
 19, 5 13: 141, 12
 9 Bas. 9: 108, 6
 21, 19 Petr. 4: 37, 2
 22, 29 Ath. 2: 75, 8
 23, 35 Petr. 13: 55, 23
 26, 26 VI 84: 220, 11
 Ap. 3: 9, 5
 41 Petr. 9: 43, 10
 45, 3
 52 Bas. 55: 144, 8
 27, 3 95°: 196, 18
 9 Tar. I: 319, 10
 28, 1 VI 89: 225, 18
 Dion. I: 6, 22
 19 Ap. 49: 32, 12

MARCUS

2, 27 VI 88: 224, 18
 5, 25 Dion. 2: 12, 15
 8, 36 Petr. 12: 51, 26
 14, 48 Petr. 9: 43, 25
 15, 1 44, 3
 16, 1 Dion. I: 9, 4
 20 Bas. prooem.: 142, 3

LUCAS

1, 26 Petr. 5: 39, 16
 4, 18 2: 35, 21
 9, 62 VI 41: 179, 17
 10, 7 VIII 13: 314, 31
 16 21: 331, 7
 11, 4 Petr. 9: 43, 13
 23 Cypr. I: 312, 4
 14, 8 VI 7: 134, 3
 29 Petr. 10: 48, 18
 15, 7 Ap. 52: 36, 10
 17, 21 Petr. 5: 39, 26
 24, 1 VI 59: 225, 18
 Dion. I: 8, 11

JOANNES

1, 13 VIII 12: 314, 17
 2, 16 VI 76: 213, 18
 4, 18 Bas. 4: 102, 6
 5, 39 Ath. 2: 75, 11
 6, 37 VI 43: 181, 12
 6, 37 181, 12
 7, 51 VIII 10: 311, 1
 9, 31 Cypr. I: 310, 2
 11; 54 Petr. 9: 43, 20
 15, 5 Carth. 113: 381, 7
 20, 1 Dion. I: 8, 3

ACT. APOSTOL.

1, 1 Ath. 2: 72, 10
 19 Bas. 90: 181, 17
 4, 32 AB 6: 457, 15

352

353

VI 16: 145, 16
 6, 1 Petr. 9: 45, 6
 7, 59 Tim. 19°: 253, 3
 8, 17 Tar. I: 321, 3
 19 327, 24
 20 324, 2
 Bas. 90: 17, 6
 21 Tar. I: 319, 23
 23 Genn. I: 294, 18
 12, 2 Petr. 9: 45, 13
 45, 16
 3 Petr. 13: 53, 20
 4 53, 28
 18 9: 46, 6
 14, 21 12: 52, 16
 17, 9 Ath. I: 65, 6
 29 Petr. 13: 53, 2
 20, 8 Bas. 95°: 196, 15
 26 Tar. I: 317, 17
 33 VII 4: 252, 4
 34 15: 272, 10
 21, 25 VI 67: 205, 5
 33 Carth. 93: 349, 14
 23, 5 Ap. 55: 37, 13

ROM.

3, 19 Bas. 20: 122, 15
 87: 163, 8
 5, 12 Carth. 110: 377, 10
 6, 11 Nyss. I: 204, 14
 34 Ath. 5°: 84, 7
 10, 8 Petr. 5: 39, 26
 12, 3 11: 49, 18
 13, 7 VIII 14: 317, 4
 14, 13 Bas. 88: 171, 5

I COR.

1, 17 Petr. 9: 46, 4
 4, 15 Nyss. 8: 226, 12
 5, 9 Bas. 96°: 198, 23
 6, 1 Carth. 59: 296, 5
 Bas. 93°: 189, 17
 9 VII 4: 252, 17
 11 Greg. I: 20, 6

6, 12 VIII 8: 308, 10
 17 VI 60: 196, 3
 19 101: 237, 15
 7, 5 Dion. 13, 9
 Tim. 5: 243, 5
 9 Bas. 87: 167, 22
 12 VI 72: 210, 18
 16 Bas. 9: 109, 14
 20 VII 15: 271, 18
 27 VI 13: 141, 16
 29 Carth. 25: 241, 11
 Bas. 87: 167, 13
 35 VI 47: 186, 2
 39 Bas. 24: 126, 3
 8, 1 Carth. 112: 379, 19
 8 Ath. I: 66, 15
 9, 7 Ap. 41: 29, 14
 13 29, 12
 10, 23 VI 22: 283, 11
 12: 139, 11
 31 VII 22: 282, 10
 18: 276, 4
 32 Petr. 9: 46, 10
 10: 47, 9
 11, 2 Bas. 82: 186, 1
 90: 178, 2
 14, 36 VII 70: 208, 7

II COR.

2, 4 VII 1: 248, 7
 15 Ath. I: 63, 14
 15 Tar. I: 331, 18
 3, 2 Ath. 3: 77, 9
 6, 15 Ap. 46: 31, 7
 11, 3 Ath. 2: 71, 15
 Petr. 9: 45, 19
 33: 45, 27
 12, 14 VII 4: 252, 18

GAL.

1, 9 VII 1: 256, 18
 3, 27 VI 96: 233, 11
 5, 1 Bas. 87: 163, 14
 6, 17 Petr. I: 34, 7

EPHES.

- 4, 5 *Carth.* 57: 292, 14
 6 *Ap.* 85: 53, 6
 24 *VI* 101: 237, 15
 28 *Nyss.* 6: 223, 25
     5: 217, 8
 29 *Bas.* 87: 166, 9
 5, 3 *Greg.* 2: 21, 21
     5: 220, 26
 7 *Greg.* 2: 22, 20
 6, 6 *Petr.* 6: 40, 24
     7: 41, 11
 9
 17 *VI alloc.*: 104, 11

PHILIPP.

- 1, 24 *Petr.* 10: 47, 6
 2, 20 *Dion.* 4: 14, 6
 3, 2 *Bas.* 93^a: 189, 6
 14 *Petr.* 8: 42, 16
     11: 49, 9
 20 *VI alloc.*: 105, 11

COLOSS.

- 1, 22 *Ap.* 85: 52, 22
 3, 5 *VIII* 19: 329, 11
     Greg. 2: 22, 18
     Bas. 90: 178, 9
     8 *Nyss.* 5: 217, 9
 11 *Petr.* 7: 41, 16
 4, 1 7: 41, 14
     41, 23

I THESSAL.

- 4, 4 *Bas.* 87: 169, 2
 5 *Nyss.* 4: 212, 20

II THESSAL.

- 2, 15 *Bas.* 82: 186, 4
 3, 15 *VIII* 1: 295, 13

I TIMOTH.

- 2, 4 *VIII* 13: 315, 21
 3, 2 *Tar.* 1: 320, 1
 3, 6 *I* 2: 25, 4
     VIII 5: 302, 8
 4, 2 *Ap.* 53: 36, 20
     4 *Bas.* 28: 128, 14
 5, 9 *VI* 40: 176, 18
     11 *Bas.* 18: 119, 18
     24 *VII* 7: 260, 11
 6, 8 *Ant.* 25: 125, 13
     10 *Bas.* 90: 178, 8
     Nyss. 6: 221, 18
     11 *Petr.* 14: 57, 2

II TIMOTH.

- 2, 4 *Apost.* 6: 11, 4
     Carth. 16: 230, 14
 25 66: 306, 11

TIT.

- 1, 15 *Athan.* 1: 64, 5
 2, 14 *VI alloc.*: 108, 18

PHILEM.

- 11 *Ap.* 82: 49, 19

HEBR.

- 1, 1 *Tar.* 1: 316, 1
 2, 1 330, 17
 3, 14 *Ath.* 1: 70, 22
     Nyss. 1: 204, 16
 10, 1 *Ath.* 5^a: 83, 29
     29 *VI alloc.*: 108, 16
 11, 32 *Petr.* 9: 46, 15
 12, 14 *Bas.* 89: 173, 12
 13, 4 *VI* 13: 141, 14
     Ath. 1: 67, 23
     68, 16

- 13, 5 *VII* 1: 248, 4
 7 *VIII* 2: 295, 23
 17 *Ap.* 39: 27, 12
 21 85: 52, 21

I PETR.

- 1, 12 *VII* 1: 246, 16
 18 *Tar.* 1: 330, 20
 2, 9 *VI alloc.*: 108, 8
     VI 90: 227, 1
     23 *Ap.* 27: 20, 11
 3, 8 *Dion.* 4: 14, 6
 5, 2 *VII* 4: 253, 17

I JOANN.

- 1, 8 *Carth.* 114: 381, 11
     9 382, 5
 2, 1 *Petr.* 11: 51, 10
 18 *Cypr.* 1: 312, 7
 4, 9 *Carth.* 112: 380, 9
 5, 16 *VII* 5: 254, 13

JACOB.

- 3, 2 *Carth.* 115: 383, 20

ERRATA CORRIGE

I I = CCO

p. VII (IVe-IXe s.)
 9 n. 24 Synagoga
 31, 8 καθαροίς
 34, 1 se pararent
 4 προσ-ήκει
 38, 29 prêt ou partage
 des profits ou bien
 pour la moitié
 de l'intérêt
 41, 11 'Επειδή
 19 Petr. 15 Bas. 91
 46, 6 ἀπολ-λιναριστῶν
 47, 3 asiama
 49, 24 - 130 Bas. 1
 51, 12 epi-scopum
 26 Ha
 52, 17 ἐλεγεθεῖν
 55 Aco I 1 3
 57, 13 Cae-
 60, 15 delecti
 61, 22 Ὅρος
 63, 3 ἦ
 16 ἦ γούν
 64, 12 antea
 16 ἦ γούν
 23 pro-prio
 65, 6 προσ-όντα
 67, 2 tionnés,
 70, 15 βαθμῶν
 78, 2 tantummodo
 81, 9 Ἐλλην
 83, 33 fondée, l'attribu-
 tion des églises
 rurales
 85, 11 sic-ut
 93, 17 Λουκήσιος
 95, 27 δι Lau
 28 τῶν ('Αλ.) om.
 ...Val add. Rel
 109, 11 εἰρήνην'.

112, 20 ἀπε-κάλυψάν
 114, 19 κηρύττοντες,
 118, 16 Ὀνώριον
 25 Ὀνώριον
 128, 8 προεδρία
 134, 6 ὕπ'
 137, 28 pas servir
 29 S'il a
 141, 11 κα-θυβρίζειν
 153, 33 ordonner pour de
 180, 25 MB IV 4
 185 num. pag. 185
 191, 24 (errat: Bas. 87:
 166, 3, s. scrip-
 tura dicit
 207, 22 κύριος (II Par.
 21, 9)
 228, 11 συν-ουκουσα
 236, 2 ἀ-φαιρέματα
 246, 7 «in aeternum»
 247, 2 exultantes
 8 apostolis, sancti
 251 num. pag. 251
 252, 2 sacratae
 18 Et:
 255, 2 intendunt; in
 18 exprobrabilibus
 257, 4 καταγάγοι
 5 χειροτονήσοι
 260, 13 θούσιν'
 261, 3 deseruerunt
 265, 6 ma-iores
 16 omnes sanctas
 273, 5 tradantur;
 26 Bev 19
 275, 10 ἐπιχειρήσοι
 278, 19 Bas. Or.
 282, 5 oporteat
 284, 29 σωπήσει Thren.
 3, 27 Rel

285, 7 συμ-βῆ
 295, 3 sacerdotii
 298, 19 suos,
 299, 1 eos figurat
 301, 24 11-12 (mult.)
 302, 18 gradum,
 303, 13 ἐνιαυτῶν
 304, 15 qui tale quid
 307, 8 λαϊκός,
 308, 7 licent
 311, 18 κληρικός,
 314, 19 dei donum
 318, 21 propriam
 324, 5 impedimentum et
 23 satur,
 325, 15 ἀκοάς τὸ
 326, 25 anathema sit
 329, 30 XIX 11
 332, 9 ρον ἐγγράφως
 336, 27 peuple;
 28 faire ouverte-
 ment à
 29 s'oppose totale-
 ment aux
 338, 12 multam

I 2 = CSP

9, 23 Carth. 37
 23, 17 συν-αρπαγήν
 38, 8 κωφῶν ἢ χωλῶν ἢ
 τυφλῶν
 25 sourd, d'un boi-
 teaux, d'un aveu-
 gle ou
 79, 19 Neoc.
 85, 23 Πάπκος om.,

95, 21 Carth. 15
 132, 22 moitié de l'inté-
 rêt.
 133, 5 ναατιανῶν
 140, 26 et à la suite des
 clerics majeurs,
 144, 22 χριστιανούς
 146, 17 pravitatibus
 165, 25 ponunt *codd.* θ
et t
 168, 37 vers et aux or-
 phelins (*Gr. legit*
populis, pro pu-
illis)
 185, 23 IΘ Ap. 36
 189, 6 ad civitates
 192, 1 p. 436
 198, 25 *cf. p.* 207, 3
 207, 26 ὀφείλεις B 21
Sard. 14
 209, 13 Quod statutum
 225, 15 ἐργλήματι
 227, 2 πα-ραγγέλιματι
 230, 26 Amb. 14 II Tim.
 2, 4
 239, 17 Ἰσαίας, Ἰερεμίας
 18 Ἰουδίθ,
 265, 20 *Hef.-L.*
 270, 18 Carthaginensi
 275, 14 ἐ-περειδόμενοι
 282, 13 Postumianus
 283, 7 Postumianus
 285, 2 ad-hibuisset
 292, 28 admirent leur e-
 glise comme la
 veritable
 29 ils y reçoivent
 307, 10 κα-τέσχον
 309, 21 με-τελθεῖν

310, 10 κηρύξει
 311, 11 κα-τεδικασαν
 312, 7 κα-τηγῶντο
 319, 6 et 7 Ὀνωράτου
 22 Ῥογατιανοῦ
 324, 12 idola-
 326, 22 Ὀνωρίου
 345, 9 γνωρισθήσεται.
 346, 23 Jul.: Hard.
 ...Jul.: Dion
 352, 15 impetrandi
 354, 8 διοικήσεως τῆς
 9 ἐκκλησίας, ἦν
 368, 2 καταλειφθεῖσα
 372, 18 om. Edita Gr.
 praeter Rh
 403, 11 omnes,
 407, 7 ἀντιγράψωμεν.
 17 legatus
 308, 25 (*cf. p.* 400, 17)
 409, 25 209, 11
 410, 8 Moctensis
 427, 15 exemplaria
 428, 8 Servusdei
 9 Januarius
 429, 28 cerdoce Léon
 444, 23 un synode pro-
 vincial
 447, 11 ριον
 466, 16 ὡς οἱ
 540 n. 16 haut V 5

II = CPG

3 n. 17, l. 4 latin,
 17, 18 cc. 7 et 8

46, 26 μέλισσα
 53 app. 1.3 5 οὐ corr. οὐ...
 61, 19 aussi le
 n. 25 Tim., cc. 9,
 19, 25; Bas.
 cc. 95*, 96*
 87, 19 Théodose en
 381
 94 app. 1.3 H. E. VI 45
 96 app. 1.7 H. E. VII 7
 98 app. 1.7 βαπτίσματα Vi
 Vin ἐ τ. βα-
 πτισμῶν ValVI
 LdBEn
 1.9 aufer Vi
 1.10 pone Vi ante
 PG
 99 app. 1.2 VT Ἰζῶιον
 VIC Ἰζῶ
 1.7 O* (δ) αὐτὸ
 110app.ultima l. ValBen
 ponendum
 post Ούασόδοις
 114app.1.2 s.l. Laur* po-
 nendum post
 Coi
 116app.1.8 15 de Bas. no-
 ta 15 ponenda
 post n. 13
 117app.1.4 Ben; iung.
 169, 4 νά με
 275 n. 15l.2 (1927)
 279app.1.7 Rel PG (364
 A)
 303 app. Prooemium
 304, 17 Marrucius
 23 Μάρκος

18
19
20
21
22

Fini d'imprimer
5 Septembre 1964
à l'imprimerie S. Nil
de Grottaferrata (Rome)

111

100

100

1

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY PAIR
32101 020414908

Supplied by
CASALINI LIBRI
50014 FIESOLE
(Firenze) Italy

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY
DATE DUE

JUN 15 2016